

PĚT MALÝCH PRASÁTEK

Agatha Christie

Úvod

HERCULE POIROT si prohlížel uznale a se zájmem mladou dívku, kterou k němu sluha uváděl.

V jejím dopise nebylo nic zvláštního. Jen pouhá žádost o schůzku. Ani zmínka, oč jde. Suchý, věcný, obchodní dopis. Jen pevný rukopis prozrazoval, že Karla Lemarchantová je mladá žena.

A teď tu byla – vysoká, štíhlá dívka, málo přes dvacet. Dívka, za níž se každý ohlédne. Byla velmi dobře oblečena, měla krásně ušitý kostým s přepychovou kožešinou. Nesla hlavu vzhůru, měla široké čelo, ušlechtilý nos a bradu, která svědčila o rozhodnosti. Vyzařovala z ní svěžest a živost. A tato živost působila ještě větším dojmem než její krása.

Než vešla, cítil Hercule Poirot, že už není tak mlád, jak býval – teď byl opět plný zájmu a zvědavosti. Sel jí vstříc, aby ji přivítal, a viděl, jak si ho její tmavě šedé oči pozorně prohlížejí vážným a pátravým pohledem.

Usedla a přijala cigaretu, kterou jí nabídl. Když jí připálil, seděla chvíli mlčky, kouřila a stále se na něho dívala vážně a přemýšlivě.

Poirot řekl mírně:

„Ano, je třeba se rozhodnout, že?“

Zarazila se: „Prosím?“

Měla přitažlivý, příjemný hlas, jakoby lehce zastřený.

„Rozhodujete se, vidíte, jsem-li pouhý šarlatán, nebo člověk, kterého potřebujete?“

Usmála se. Pak řekla: „Ano, máte vlastně pravdu – víte, pane Poirote, nevypadáte tak, jak jsem si vás představovala.“

„Jsem starý, že? Starší, než jste čekala?“

„Ano, to taky.“ Zaváhala. „Jsem upřímná, vidíte. Chci – musím – musím najít toho nejlepšího detektiva.“

„Uklidněte se,“ řekl Hercule Poirot, „já jsem ten nejlepší.“

Karla řekla: „Nejste právě skromný... Ale mám pocit, že vám mohu věřit.“

Poirot klidně odpověděl:

„Při našem řemesle není třeba pouze svalů. Já se nemusím ohýbat a měřit stopy a sbírat špačky a prohlížet sešlápnutá stébla trávy. Mně stačí pohodlně se usadit v křesle a myslet. Tohle“ – zaťukal na svou vejčitou hlavu – „to je to, co u mne pracuje.“

„Vím,“ řekla Karla Lemarchantová. „Proto jdu právě k vám. Chci totiž, víte, podniknout něco fantastického.“

„To zní slibně,“ odpověděl Hercule Poirot.

Pohlédl na ni povzbudivě.

Karla Lemarchantová nabrala zhluboka dech.

„Nejmenuji se Karla,“ řekla. „Jmenuji se Karolína, jako má matka. Pokřtili mě po ní.“ Odmlčela se na okamžik. „A ačkoli žiji pod jménem Lemarchantová takřka od té doby, kam sahá má paměť – není to mé pravé jméno. Mé pravé jméno je Cralová.“

Hercule Poirot svraštil čelo. Zamumlal: „Crale – Crale – myslím, že si vzpomínám...“

„Můj otec byl malíř,“ řekla, „velmi známý malíř. Mnozí ho považují za geniálního umělce. Domnívám se, že právem.“

„Amyas Crale?“ zeptal se Poirot.

„Ano.“

Odmlčela se a pak pokračovala: „A má matka, Karolína Cralová, byla souzena za to, že ho zavraždila.“

„Už si vzpomínám,“ řekl Hercule Poirot. „Ale jenom mlhavě – nebyl jsem tehdy v Anglii. Ale to už je dávno.“

„Šestnáct let,“ řekla dívka.

Byla teď velmi bledá, jenom oči jí svítily jako dva žhavé uhlíky.

Řekla:

„Rozumíte mi? Byla souzena a odsouzena... Neoběsili ji, protože cítili, že tu jsou polehčující okolnosti – a tak jí změnili trest smrti v doživotní žalář. Ale za rok nato zemřela. Vidíte, to všechno je pryč – skončeno – odbyto.“

Poirot se klidně zeptal:

„Nu a...?“

Dívka, která si říkala Karla Lemarchantová, sevřela ruce v klíně. Pak začala zvolna, váhavě, ale vzrušeně a se zvláštním důrazem:

„Musíte pochopit – přesně pochopit – jak já s tím souvisím. Bylo mi pět let, když – se to událo. Byla jsem příliš malá, než abych se o něčem mohla dovědět. Pamatuji se ovšem na matku i na otce a pamatuji se, jak jsem náhle opustila domov – jak mne odvezli na venkov. Pamatuji se na prasátka a na milou tlustou selku – a jak byli všichni ke mně hodní. A pamatuji se docela jasně, jak podivně se na mne všichni dívali – nějak po očku a jakoby pokradmu. Věděla jsem ovšem – děti vycítí takové věci ihned – že něco není v pořádku, ale nevěděla jsem co.“

A pak jsem se octla na lodi – bylo to velmi zajímavé a trvalo to mnoho dní – a pak jsem byla v Kanadě a tam na mne čekal strýc Šimon a já žila v Montrealu s ním a s tetou Luisou, a když jsem se ptala na maminku a na tatínka, říkali mi, že brzo přijedou. A pak – pak jsem na ně zapomněla – ale nějak jsem věděla, že jsou mrtví, ačkoli si nevzpomínám, že by mi to byl někdo řekl. V té době se mi už vzpomínka na domov vytratila z paměti. Byla jsem šťastna. Strýc Šimon i teta Luisa byli ke mně velice hodní a chodila jsem do školy a měla jsem spoustu přátel a docela jsem zapomněla, že jsem se kdysi jmenovala jinak než Lemarchantová. Víte, teta Luisa mi tehdy řekla, že je to mé jméno pro Kanadu – zdálo se mi tenkrát docela přirozené, že se tady jmenuji jinak než doma – ale nakonec jsem vůbec zapomněla, že jsem kdysi měla jiné jméno.“

Zvrátila hlavu dozadu, takže rys neústupnosti, který se jevil ve tvaru její brady, byl teď zvlášť patrný.

„Podívejte se na mne,“ pravila. „Řekl byste asi, kdybyste mne náhodou potkal: ‚Tato dívka jistě nemá, proč by se trápila!‘ Jsem bohatá, zdravá, jsem dost hezká, mohu se těšit ze života. Když mi bylo dvacet, nebyla bych měnila se žádnou ženou na celém světě.“

Ale již tehdy jsem se začínala vyptávat: ‚Co bylo s mou matkou a s mým otcem? Kdo byli, co dělali?‘ Byla bych se nakonec dověděla vše –

A pak mi řekli pravdu. To mi bylo jedenadvacet. Museli, protože jsem se předně stala plnoletou a bylo mi vyplaceno mé dědictví. A pak tu byl ten dopis. Psaní, které pro mne zanechala má matka, když umírala.“ Její výraz se změnil – ztesklivěla. Její oči už nehořely jako dva žhavé uhlíky, byly jako temná, kalná jezírka. Řekla:

„Tehdy jsem se tedy dověděla pravdu. Ze má matka byla odsouzena pro vraždu. Bylo to – bylo to hrozné.“ Zamlčela se.

„Ještě něco vám musím říci. Byla jsem zasnoubena. Říkali mi, že musíme počkat, že se nemůžeme brát dřív, než mi bude jedenadvacet. Když jsem se dověděla pravdu, pochopila jsem proč.“

Poirot se pohnul a poprvé promluvil.

„A co tomu říkal váš snoubenec?“

„Jan? Janovi to bylo jedno. Řekl, že to na jeho lásce ke mně nic nemění. My že jsme Jan a Karla – a na minulosti že nezáleží.“

Naklonila se kupředu.

„Jsme stále ještě zasnoubeni. Ale víte, nakonec na tom přece záleží. Mně na tom záleží. A Janovi také. Není to minulost, oč nám jde – je to budoucnost.“ Sevřela dlaně. „Chceme mít děti, chápete. A nechceme vidět své děti vyrůstat a bát se – bát se, co z nich bude.“

Poirot řekl:

„Což nevíte, že u většiny lidí se najde mezi předky někdo, kdo se dopustil nějakého zlého nebo násilného činu?“

„Nerozumíte mi. Ovšem že je tomu tak. Ale obvykle se o tom neví. My o tom víme. Je to tak blízko nás. A já – občas – přistihnu Jana, jak se na mne podívá rychle a zpytavě. Jen tak jako blesk. Ale co když se vezmeme a pohádáme se – a já ho přistihnu, jak se na mne takhle dívá a – a třeba si myslí, že...“

Hercule Poirot se zeptal: „Jak byl váš otec zabit?“

Karlin hlas zněl jasně a pevně:

„Byl otráven.“

Hercule Poirot řekl: „Tak –“

Nastalo ticho.

Pak řekla dívka klidně a věcně:

„Chválabohu, že jste rozumný. Víte, že na tom záleží – a jaké to má důsledky. Nepokoušíte se to zlehčovat a nepouštíte se do žádného soucitného řečnění.“

„Chápu vše velmi dobře,“ řekl Poirot. „Ale nechápu, co chcete ode mne?“

Karla Lemarchantová řekla prostě:

„Chci si vzít Jana! A chci mít aspoň dvě holčičky a dva chlapce. A vy mi to umožníte!“

„Míníte tím – chcete, abych promluvil s vaším snoubencem? Ach ne, co to říkám za nesmysly! Jde vám o něco docela jiného. Povězte mi, co máte na mysli?“

„Poslyšte, pane Poirote. Uvědomte si to – jasně a zřetelně si to uvědomte – přišla jsem k vám, abyste vypátral vraždu.“

„Chcete, abych –“

„Ano. Vražda je vražda, ať se stala včera nebo před šestnácti roky.“

„Ale, má drahá –“

„Počkejte, pane Poirote. Nevíte ještě vše. Je tu jedna velmi důležitá okolnost.“

„Prosím?“

„Má matka byla nevinná,“ řekla Karla Lemarchantová.

Hercule Poirot si mnul nos. Mumlal:

„Přirozeně – chápu, že –“

„To není věc citu. Je tu její dopis. Zanechala mi jej, když umírala. Měli mi jej odevzdat v den mé plnoletosti. Psala jej jen proto, abych měla jistotu. Píše v něm, že to neudělala, že je nevinná – že o tom nikdy nemusím pochybovat.“

Hercule Poirot hleděl zamyšleně na mladý obličej plný života, který k němu tak vážně vzhlížel. Pak řekl zvolna:

„Tout de même –“

Karla se usmála.

„Ne, maminka nebyla taková! Myslíte, že to mohla být lež – sentimentální lež?“ Naklonila se vzrušeně kupředu. „Poslyšte, pane Poirote, jsou věci, které děti vědí docela dobře. Pamatuji se na maminku – jsou to ovšem jen kusé úryvky vzpomínek – ale uvědomuji si zřetelně, jaká to byla žena. Nelhala – nelhala ani z dobroty srdce. Vždycky mi řekla přímo, bude-li něco bolet nebo ne. Ať už mi tahala třísku z prstu, nebo když mě vedla k zubnímu lékaři – víte, ani v takových případech nelhala. Pravdomluvnost byla u ní vrozená vlastnost. Nemyslím, že jsem ji měla nějak zvlášť ráda – ale věřila jsem jí. A věřím jí dosud! Říkala-li, že nezabila mého otce, tedy ho nezabila! Nebyla z těch, kdo mohou slavnostně napsat lež ve chvíli, kdy umírají.“

Poirot zvolna, skoro zdráhavě přikývl.

Karla pokračovala:

„Proto si mohu vzít Jana s dobrým svědomím. Ale on nemůže. Myslí si, že je přirozené, pokládám-li svou matku za nevinou. Je nutno celý případ objasnit, pane Poirote. A vy to dokážete.“

Hercule Poirot řekl váhavě:

„I když je pravda, co říkáte, mademoiselle, šestnáct let je dlouhá doba!“

„Vím, že to bude tvrdý oříšek,“ řekla Karla. „Ale vy jej rozlousknete!“

Hercule Poirot šibalsky zamrkal.

Tiens, tiens! Vy víte, jak na mne!“

Karla řekla:

„Slyšela jsem o vás. Vím, co jste dokázal. Vím, jak jste to dokázal. Psychologie je vaše silná stránka i váš koníček, vidíte? A ta se nemění. Hmatatelné důkazy jsou ty tam – stopy v písku, špačky z cigaret a sešlápnutá stébla trávy. Po těch už pátrat nemůžete. Ale můžete prostudovat celý případ a snad promluvit s lidmi, kteří při tom byli – všichni ještě žijí – a pak – a pak, jak jste právě řekl, usadit se pohodlně do křesla a myslet. A tak poznáte, jak to opravdu bylo...“

Poirot se zvedl. Přihladil si rukou kníry. Pak řekl:

„Mademoiselle, jsem poctěn! Dokážu vám, že jsem hoden vaší důvěry. Zkusím to. Prozkoumám události, které se zběhly před šestnácti roky, a odhalím pravdu!“

Karla vstala. Oči jí zářily. Ale řekla pouze: „Dobře!“

Hercule Poirot vztyčil výmluvně ukazováček.

„Vteřinku. Řekl jsem, že odhalím pravdu. Nejsem předpojat, rozumíte? Nemám vaši jistotu o nevině vaší matky. Ukáže-li se, že byla vinna – eh bien, co pak?“

Karla pohodila pyšně hlavou. Řekla:

„Jsem její dcera. Chci pravdu!“

„Tedy en avant,“ odpověděl Poirot. „Ačkoli to není to pravé. Spíše naopak: en arrière...“

PRVNÍ DÍL

Obhájce

„PAMATUJI-li SE NA CRALÚV PŘÍPAD?“ řekl sir Montague Depleach. „Ovšem že se pamatuji. Dokonce výborně. Kouzelná ženská! Ale nevyrovnaná. Žádná sebekázeň.“

Pohlédl úkosem na Poirota.

„Proč se mne ptáte?“

„Zajímá mě to.“

„Není to od vás právě taktní, drahý příteli,“ řekl Depleach, odhaluje zuby v onom náhlém, proslaveném ‚vlčím úsměvu‘, o němž bylo známo, že působí na svědky drtivě. „Nepatřil zrovna k mým úspěchům. Nevysekal jsem ji z toho.“

„To vím.“

Sir Montague pokrčil rameny.

„Ovšem, tehdy jsem ještě neměl tolik zkušeností jako teď. Myslím však, že jsem přesto udělal vše, co bylo v lidských silách. Člověk nemůže nic bez kooperace. Přesto se nám podařilo změnit trest smrti v doživotní žalář. Byl to pobuřující případ. Spousta ctihodných žen a matek podepsala žádost o milost. Obžalovaná vzbudila mnoho sympatií.“

Opřel se pohodlně v křesle a natáhl své dlouhé nohy dopředu. Zatvářil se právnicky vychytrale.

„Víte, kdyby ho byla zastřelila nebo probodla dýkou – byl bych se točil na zabití. Ale jed – ne, s tím se nedá nic dělat. To je ošemetná věc – moc ošemetná!“

„Jak zněla obhajoba?“ zeptal se Hercule Poirot. Věděl to, protože si už pročetl všechny novinářské zprávy z té doby, ale řekl si, že neuškodí, bude-li se před sirem Montaguem tvářit, jako by o ničem nevěděl.

„Poukazoval jsem v ní na možnost sebevraždy. Bylo to jediné, co se dalo vymyslet. Jenomže s tím byly potíže. Crale prostě nebyl ten typ! Vy jste ho neznal, vidíte? No, byl to takový bouřlivák, víte, takový divoch. Děvkař, piják – a tak dále. Jedl a pil a hodoval a užíval života plnými doušky. Porotu prostě nepřesvědčíte, že takovýhle člověk si klidně sedne a oddělá se. To zkrátka neklape. Měl jsem hned ze začátku pocit, že je marné lásky snažení – že to projedu. Kdyby mi aspoň byla nahrávala! Ale mohl jsem si být jist, že prohrajeme, jakmile se objevila na lavici obžalovaných. Kouska bojovnosti v ní nebylo. Ale kdybych ji nebyl pustil k slovu, porota by si teprve myslela své.“

Poirot řekl:

„Na to jste tedy narážel, když jste před chvílí mluvil o tom, že se bez kooperace nic nesvede?“

„Ovšem, ovšem, drahý příteli. Nejsme kouzelníci ani čarodějové, chápete! Bitva je napůl vyhrána, udělá-li obžalovaný příznivý dojem na porotu. Zažil jsem nesčetněkrát, že porota rozhodla pravý opak, než kam mířily soudcovy vývody. ‚Von to udělal, to je jistý,‘ to je jedno stanovisko. Nebo: ‚Von? Ani vopovážit! Von by nebyl schopnej udělat něco takovýho.‘ A Karolína Cralová se vůbec ani nenamáhala udělat dojem!“

„A proč ne?“

Sir Montague pokrčil rameny.

„Co já vím! Měla ho ráda, to je jisté. Byla zdrcena, když si uvědomila, co provedla. Myslím, že se nikdy nevzpamatovala.“

„Vy jste tedy přesvědčen, že to udělala?“

Depleach vypadal zaraženě. Řekl:

„Ehm – o tom přece není pochyby!“

„Přiznala se vám někdy, že je vinna?“

Depleach se zatvářil téměř uraženě.

„Samozřejmě že ne! Ovšem že ne! Máme přece vlastní pravidla hry, ne? Nevina je v našem případě vždycky – ehm – předpokládána. Škoda, že nemůžete mluvit se starým Mayhewem.“

Byl to její právní zástupce a mohl by vám o tom říci více než já. Ale už na něm, na chudákovi, roste tráva. Měl ovšem syna, Jiřího Mayhewa, ale ten byl tehdy ještě docela mladý. Šestnáct let je dlouhá doba.“

„Vím, vím. Ještě štěstí, že vy si tolik pamatujete. Máte obdivuhodnou paměť.“

Depleachovi to zřejmě zalichotilo. Zamumlal:

„Nu, člověk si vzpomene – aspoň na to hlavní. Zvlášť když jde o nějakou slavnou při. A Cralova případu byly ovšem tehdy plné noviny. Spousta zajímavých podrobností. A ta mladá dívka, která byla do toho zapletena, byla nápadně krásná. Ale – mezi námi řečeno – velmi tvrdá a mazaná.“

„Nehněvejte se na mne, že tak naléhám,“ řekl Poirot, „ale táži se vás znovu, máte-li pochyby o vině“

Karolíny Cralové?“

Depleach pokrčil rameny.

„Mám-li být upřímný, nemyslím, že se o ní dá pochybovat. Nikdo jiný ho neotrávil než ona.“

„Jaké byly důkazy proti ní?“

„Závažné, velmi závažné. Předně to, že se spolu po léta rvali jako pes a kočka – věčné hádky a rozbroje. Crale měl pořád nějaké milostné pletky se ženskými. Nemohl za to. Bylo to prostě v něm. Snášela to celkem dobře. Omlouvala ho jeho kumštýřskou povahou – a Crale byl opravdu znamenitý malíř, to víte, ne? Za jeho obrazy se teď platí strašné peníze – strašné peníze! Mně osobně se jeho sloh nelíbí – ty násilně drsné a schválně ošklivé mazanice – ale co naplat, je to umění.

Nu, a jak jsem řekl, byly mezi nimi časem neshody pro ta jeho milostná dobrodružství. Paní Cralová nebyla žádná putinka, která trpí mlčky. Hádali se do krve, ale Crale se k ní vždycky nakonec vrátil. Jeho nevěry neměly dlouhého trvání. Ale jeho poslední dobrodružství bylo něco docela jiného. Šlo o dívku, o mladičkou dívku – bylo jí tehdy sotva dvacet. Jmenovala se Elsa Greerová. Byla jediná dcera yorkshirského továrníka. Měla peníze a věděla, co chce. A to, co chtěla, byl Amyas Crale, Přinutila ho, aby ji maloval – nedělal obvyklé společenské portréty: ‚paní Vrchní Nadprůmyslníková v růžovém lamé a v perlách‘ – maloval osobnosti. Myslím, že ženy většinou ani nestály o to, aby je maloval – nijak je ve svých portrétech nešetřil! Ale mladou Greerovou dělal – a zamiloval se přitom do ní až po uši. Víte, táhlo mu ke čtyřiceti a byl už dlouhá léta ženat. Byl zrovna zralý, aby se zbláznil do nějaké žabky. A tu mu právě přišla do cesty Elsa Greerová. Bláznil po ní a chtěl se dát rozvést a vzít si ji,

Karolína Cralová se vzepřela. Vyhrožovala mu. Dva svědci zaslechli, jak říká, že ho zabije, nevzdá-li se Elsy. A myslila to doopravdy! Den před tím, než se to stalo, svačili s jedním ze svých sousedů, jehož koníčkem byly léčivé i jedovaté byliny a různé domácí medicíny. Mezi jeho lektvary byl také výtažek z bolehlavu. Mluvil se o něm a o tom, že může způsobit smrt.

Druhého dne soused upozoroval, že polovina obsahu láhve zmizela. Poděsil se. V pokoji paní Cralové se našla téměř prázdná lahvička od téhož jedu, schovaná na dně zásuvky.“ Hercule Poirot sebou neklidně zavrtěl.

„A nemohl ji tam nastrčit někdo jiný?“

„Och, paní Cralová se přiznala, že jed vzala. Byla to velká hloupost, to se rozumí, ale v té době neměla ještě právního zástupce, který by jí poradil. Když se ji ptali, přiznala se k tomu docela upřímně.“

„A proč?“

„Říkala, že se zabývala myšlenkou na sebevraždu. Nedovedla vysvětlit, proč je lahvička prázdná ani proč jsou na ní pouze otisky jejích prstů. To jí strašně přitížilo. Trvala na tom, že Amyas Crale spáchal sebevraždu, víte.

Ale vypil-li obsah lahvičky, která byla schována v jejím pokoji, byly by na ní musily být také jeho otisky, ne jen její.“

„Jed mu byl podán v pivu, že?“

„Ano. Jeho žena vyndala láhev z ledničky a sama mu ji přinesla do zahrady, kde maloval. Nalila mu pivo, podala mu je a pozorovala, jak pije. Všichni již odešli k obědu a opustili ho – často při malování zapomněl na jídlo. Později ho tam paní Cralová a vychovatelka našly mrtvého. Tvrdila, že v pivu, které mu dala, nic nebylo. V obhajobě jsme to vysvětlovali tak, že Crala přepadl záchvat výčitek a špatného svědomí a v tom stavu že vлил jed do piva sám. Nesmysl, ovšem – Crale nebyl ten typ! A otisky prstů byly nejzávažnější svědectví proti ní.“

„Našli na pivní láhvi její otisky?“

„Ne, nenašli, byly tam pouze jeho – a ty byly jen narafičeny. Karolína zůstala sama s mrtvolou, když vychovatelka odešla zavolat lékaře. A tehdy asi otřela láhev i sklenici a přitiskla na ně jeho prsty. Předstírala, rozumíte, že se jedovaté tekutiny ani nedotkla. Ale marně! Starý Rudolph, který byl veřejným žalobcem, si z toho tropil posměšky – a dokázal věrojatně pokusem u soudního dvora, že Crale nemohl držet láhev v rukou tak, jak ukazovaly otisky prstů. Snažili jsme se ovšem dokázat, že to šlo – že dostal před smrtí do rukou křeč, ale –upřímné řečeno – neznělo to nijak přesvědčivě.“

Hercule Poirot řekl:

„Jed musil být nalit do piva dříve, než paní Cralová odnesla láhev do zahrady,“

„V láhvi nebylo po jedu ani stopy. Byl pouze ve sklenici.“

Zarazil se – jeho velká, hezká tvář se rázem změnila – a otočil prudce hlavu. „Poslyšte, Poirote, co tím vlastně sledujete? Čeho se týkala vaše poznámka?“

„Kdyby byla Karolína Cralová nevinná,“ řekl Poirot, „jak by se byl jinak mohl dostat jed do pivní láhve? Obhajoba tehdy tvrdila, že ho tam nalil Amyas Crale sám. Ale vy říkáte, že je to naprosto

nepravděpodobné – a v tom s vámi souhlasím. A neudělala-li to Karolína Cralová, musil to udělat někdo jiný.“

Depleach se na něho téměř osopil:

„K čertu, člověče, copak se dá mrtvý kůň popohnat bičem ke cvalu? Všechno je to dávno pryč. Ovšem že to udělala! Byl byste tomu taky věřil, kdybyste ji byl viděl. Měla to zrovna napsáno na čele. Dokonce jsem měl dojem, že je rozsudek pro ni úlevou. Nebála se. Nebyla vůbec rozčilená. Jen chtěla, aby to už bylo odbyto a aby měla pokoj. Byla velmi statečná, opravdu!“

„A přece,“ řekl Hercule Poirot, „když umírala, zanechala pro svou dceru dopis, kde slavnostně přísahá, že je nevinná.“

„Proč ne?“ řekl sir Montague. „Vy nebo já bychom to na jejím místě udělali také.“

„Její dcera tvrdí, že nebylo v její povaze lhát.“

„Její dcera tvrdí! Hlouposti! Co ta o tom ví? Můj milý Poirote, její dcera byla v době procesu ještě dítě. Byly jí čtyři roky – nebo pět? Změnili jí jméno a vyšoupli ji z Anglie někam za moře k příbuzným. Co ta o tom může vědět nebo si pamatovat?“

„Děti někdy velmi dobře vycítí povahu dospělých.“

„Možná že ano. Ale v tomto případě to nejde. Její dcera si přirozeně přeje věřit, že její matka nebyla vražednice. Ať si to věří! To nikomu neuškodil“

„Naneštěstí si však přeje důkazy.“

„Důkazy, že Karolína Cralová nezabila svého manžela?“

„Ano.“

„Těch se nedočká!“

„Myslíte?“

Slavný obhájce se pátravě podíval na svého společníka.

„Vždycky jsem vás považoval za čestného člověka, Poirote. Do čeho se to pouštíte? Chcete z ní tahat peníze, že v ní podněcujete přirozenou dětskou lásku a důvěru k matce?“

„Neznáte to děvče. Není to obyčejná dívka. Je neústupná a velmi energická.“

„Nedivím se, že dcera Amyase a Karolíny Cralových je taková, jak říkáte. Co vlastně chce?“

„Chce poznat pravdu.“

„Hm – bojím se, že to bude pro ni trpká pravda. Upřímně, Poirote, myslím, že je to jasné. Zabila ho.“

„Prominete mi, milý příteli, ale o tom se musím napřed sám přesvědčit.“

„Nu, nevím, jak to provedete. Můžete si přečíst vše, co o tom bylo v novinách. Humprey Rudolph byl veřejným žalobcem. Je mrtev – počkejte, kdopak byl jeho nástupcem? Tuším, že mladý Fogg. Ano, Fogg. Můžete si s ním pohovořit. A pak můžete promluvit s lidmi, kteří tam tehdy byli. Pochybuji, že budou mít radost, že do toho chcete zarýt a že tu starou historii ohříváte, ale snad se vám z nich podaří něco vytáhnout. Není pochyby, že jste všemi mastmi mazaný.“

„Ach ano, lidé, kteří tam tehdy byli! To je velmi důležité. Nevzpomínáte si náhodou, kdo to byl?“

Depleach uvažoval:

„Počkejte, počkejte – je to už tolik let! Bylo do toho zapleteno jenom pět osob – služebné v to nepočítám – byly to takové věrné, vyplašené osůbky – žádná o ničem nevěděla. Ty nemohl nikdo podezřívat.“

„Říkáte, že jich bylo pět. Povězte mi, kdo.“

„Nu, první z nich byl Filip Blake. To byl Cralův nejlepší přítel – znali se od dětství. Byl tehdy právě u nich na návštěvě. Je dosud živ. Vídávám ho občas na golfu. Bydlí na St. Georges Hillu. Je bankéřem, hraje na burze a na trhu akcií je jako doma. Úspěšný člověk, poněkud náchylný k tloustnutí.“

„Ano. A kdo dál?“

„Pak tam byl Blakův starší bratr. Žije na panství – je tak trochu pecivál.“

Poirotovi vyskočila v té chvíli v mysli stará dětská říkanka. Pokusil se ji zapudit. Nesmí si věčně vzpomínat na dětské veršovačky. V poslední době to v něm vzrostlo v úplnou posedlost. Ale říkanka se zahnat nedala:

Žilo, bylo, dávno tomu, malinkých pět prasátek, první na trh běží z domu koupit kornout cukrátek.

Na peci se druhé válí a třetímu maso daličtvrté hlodá kost.

Páté křičí jéjé, jéjé, jako by je na nůž brali, copak se mu asi děje, že má na svět zlost?

Zamumlal, aby neodbytné verše přehlušil:

„Říkáte, že byl pecivál?“

„To je ten, o němž jsem už mluvil – pořád kutil doma něco s jedy a rostlinkami – byl tak trochu chemik. Nu,

každý má svého koníčka. Jak jen se jmenoval křestním jménem? Jako nějaký spisovatel – už to mám! Meredith. Meredith Blake. Nevím, jestli dosud žije.“

„A kdo tam byl ještě?“

„Nu, hlavní příčina celého neštěstí. Elsa Greerová.“

„... a třetímu maso dali,“ zabručel pro sebe Poirot.

Depleach se na něho udiveně podíval.

„Co jste to říkal? Něco o mase? Elsa Greerová se jím věru mohla živit jako všechny pravé šelmy. Od té doby vystřídala tři muže. Je u rozvodového soudu jako doma. A vždycky když se znovu vdá, nějak si polepší. Teď je z ní lady Dittishamová. Otevřte si kterékoli číslo Tatlera a můžete vzít jed na to, že ji tam najdete!“

„A ti dva zbývající?“

„Vychovatelka. Nevzpomínám si, jak se jmenovala. Příjemná, schopná osoba. Thompsonová – Johnesová – tak nějak. A pak tam bylo dítě. Nevlastní sestra Karolíny Cralové. Bylo jí tehdy kolem patnácti. Později si získala dosti zvučné jméno archeologickými vykopávkami, za nimiž jezdí až někam do Tramtárie. – Warrenová – ano, Warrenová se jmenuje. Angela Warrenová. Dnes je z ní mladá žena, která člověku svými znalostmi až trochu nahání strach. Zrovna nedávno jsem se s ní někde setkal.“

„Není tedy jako to páte prasátko, které křičí jéjé, jéjé, jako by je na nůž brali...!“

Sir Montague Depleach se na něho podíval úkosem. Pak řekl suše:

„Měla by proč křičet jéjé, jéjé. Víte, je zohyzděna. Má hroznou jizvu přes jednu tvář. Kdysi byla – oh, však se jednou dozvíte, jak to bylo.“

Poirot vstal. Řekl:

„Děkuji vám. Byl jste velmi laskav. Nezabila-li paní Cralová svého muže –“ Depleach mu skočil do řeči.

„Ale ona ho zabila, určitě ho zabila. Dávám vám své slovo.“

Poirot pokračoval, nevšímaje si, že byl přerušen.

„– pak se zdá logické, že ho zabil někdo z těch pěti.“

„Možná že by ho byl někdo z nich mohl zabít,“ váhavě přiznával Depleach. „Ale nechápu, proč by to byl dělal. Nikdo neměl k tomu důvod! Jsem úplně přesvědčen, že z nich to nebyl nikdo! Pusťte to z hlavy, starý příteli.“

Ale Hercule Poirot se jen usmál a zavrtěl hlavou.

Veřejný žalobce

„VINNA JAKO ĎÁBEL,“ řekl úsečně Fogg.

Hercule Poirot se podíval pozorně na právníkovu úzkou tvář s ostrými rysy.

Quentin Fogg, veřejný žalobce, byl docela jiný než Montague Depleach. Depleach měl sílu, magnetismus, dravou, až násilnickou osobnost. Dosahoval svých účínů náhlou a dramatickou změnou chování.

Uhlazený, zdvořilý, okouzlující – a hned zase, jako bys švihl čarodějným proutkem, ohrnuté rty, kousavý úsměšek – nepřítel až na smrt.

Quentin Fogg byl hubený, bledý, a postrádal až podivně to, čemu se říká osobnost. Jeho otázky byly klidné a nevzrušené – ale důrazně naléhavé. Byl-li Depleach jako končíř, byl Fogg jako nebozez.

Zavrtával se vytrvale hlouběji a hlouběji. Nedobyl nikdy okázalé a halasné slávy, ale byl znám jako prvotřídní právník. Většinou své pře vyhrával.

Hercule Poirot si ho zpytavě prohlížel.

„Tak jste se tedy na ni díval?“

Fogg přikývl. Řekl:

„Měl jste ji vidět, když ji vyzvali, aby vystoupila z lavice obžalovaných. Starý Humpie Rudolph (byl tehdy veřejným žalobcem) ji prostě roztrhal na cucky. Na cucky.“

Zarazil se a pak řekl něco neočekávaného:

„Víte, bylo toho trochu moc.“

„Obávám se,“ řekl Hercule Poirot, „že dobře nechápu, jak to myslíte.“

Fogg sraštil jemně vykroužené obočí. Přešel si citlivými prsty vyholený horní ret. Řekl:

„Jak bych vám to nejlépe vysvětlil? Je to typicky anglický způsob. „Na sedícího ptáka se nestřílí,“ to to snad nejlépe vystihuje. Chápete to teď?“

„Máte pravdu, je to příliš anglické hledisko, ale myslím, že vám rozumím. Angličan rád poprává „šanci“ své oběti, ať je to u trestního soudu nebo na hřištích v Etonu či venku na honech.“

„Ano, to je přesně to. Nuže, v tomto případě se obžalované ani v nejmenším neumožnilo, aby mohla vyklouznout. Humpie Rudolph si s ní dělal, co chtěl. Začalo to hned, když ji vyslýchal Depleach. Stála tam jako učenlivá malá holčička, když přijde někam na návštěvu, a odpovídala na Depleachovy otázky, jako by

se je naučila nazpaměť. Učenlivá, přesně slovo za slovem, a dokonale nepřesvědčivá! Naučili ji, co má mluvit, a ona to odříkala. Nebyla to Depleachova vina. Ten starý šibal hrál svou úlohu dokonale – ale v žádném výstupu pro dva to jeden sám neutáhne. Na porotu to nemohlo zapůsobit hůř. A nato povstal Humpie ze svého místa. Zažil jste ho? Je hrozný. Potahuje se za talár, komíhá se na patách – a najednou vyrazí jako ostříž!

Jak jsem už řekl. Roztrhal ji na cucky. Vedl ji sem, vedl ji tam – a ona vždycky vlítla do nastražené pasti. Přinutil ji, že sama musela přiznat nesrovnalosti svých výpovědí, dohnal ji k tomu, že si sama odporovala. Zamotávala se čím dál tím více. A pak to vše zaokrouhlil, jak to s oblibou dělává. S velkou jistotou a velmi přesvědčivě: ‚Prohlašuji vám, paní Cralová, že vaše výpověď o tom, že jste se zmocnila jedu, abyste spáchala sebevraždu, je snůška lží a klamů. Prohlašuji, že jste jed ukradla proto, abyste otrávila svého muže, který vás chtěl opustit pro jinou ženu, a že jste mu také jed podala.‘ A ona se jen na něho podívala – byla taková pěkná – jemná a křehká – a řekla: ‚Och ne – neudělala jsem to.‘ Ale znělo to uboze nepřesvědčivě. Viděl jsem, jak se Depleach zavrtěl na židli. Věděl, že tím je vše ztraceno.“ Fogg se na chvíli odmlčel a pak pokračoval: „A přece – kdoví – snad to bylo to nejchytřejší, co mohla udělat! Vzbudila tím onu podivnou rytířskou, která je u nás tak úzce spojena se surovými sporty a o níž si většina cizinců myslí, že je to náš anglický pokrytecký humbuk. Porota cítila – celý soudní dvůr cítil, že nemá ani jiskřičku naděje dostat se ze smyčky. Neuměla se bránit ani bojovat. Byla úplně bezmocná proti útokům takového chytrého násilníka jako byl starý Humpie. To tiché, nepřesvědčivé: ‚Och ne – neudělala jsem to! – znělo to tak dojemně – jinak to nedovedu vyjádřit – prostě dojemně. – Byla ztracena. Ano, do jisté míry. to bylo to nejmoudřejší, co mohla udělat. Porota se radila jenom Půl hodiny. Rozhodla: Je vinna, ale může žádat o změnu trestu.“

Víte, působila dobře jako pravý opak té druhé, své sokyně. Proti Greerové byla porota zaujata hned ze začátku. Vystupovala příliš otrle a sebevědomě. Byla velmi hezká, tvrdá, moderní. Ženy, které byly na přelíčení, v ní viděly nenáviděný typ – pravou rozvratitelku rodiny. Klid domovů byl ohrožen, toulala-li se volně okolo taková děvčata. Děvčata tak zatracené vzrušující, která měla pro práva žen a matek jen pohrdavý posměšek. Musím však přiznat, že se poctivě a otevřeně ke všemu přiznala. Nedělala se lepší, než byla. Zamilovala se do Amyase Crala a on do ní a necítila ani nejmenší výčitky svědomí, že ho bere ženě a dítěti.

V něčem jsem ji takřka obdivoval. Byla bystrá a bojovná. Depleach ji zasypal spoustou ošklivých a ožehavých otázek při výslechu, ale nedala se. Přesto jí soud nebyl nakloněn. A soudci – byl to starý Avis – se zřejmě nelíbila. Býval zamlada sám velmi do větru – ale jakmile si navlékl talár, byl z něho horlivý zastánce mravopoctnosti. Ke Karolíně Cralové byl mírnost sama. Nemohl popřít fakta, ale dělal narážky na to, jak zle byla provokována a co vytrpěla.“

„Nepodporoval teorii o sebevraždě, kterou rozvíjela obhajoba?“ zeptal se Hercule Poirot.

Fogg zavrtěl hlavou.

„Nešlo to. Bylo to příliš přitažené za vlasy. Pochopte, nechci tím říci, že by byl Depleach nedělal, co bylo v jeho moci. Byl skvělý. Vylíčil dojemný obraz temperamentního umělce přetékaného srdce, zbožňujícího život, jehož se náhle zmocnila vašeň k mladé půvabné dívce, vašeň, již nemohl odolat, i když ho svědomí sebevíc trápilo. Potom – líčil jeho zděšení a pohoršení nad sebou samým, výčitky nad tím, jak se chová ke své ženě a k dítěti, a náhlé rozhodnutí ukončit to vše jediným způsobem, který považoval za čestný. Byl to ohromný výkon. Depleachův hlas vám vhněl slzy do očí. Cítil jste přímo, jak se chudák Crale zmítá mezi svou vášní a vrozenou slušností. Bylo to strhující. Jenomže – když Depleach domluvil a kouzlo jeho výmluvnosti přestalo působit, nemohl jste si dobře srovnat tuto legendární postavu se skutečným Amyasem Cralem. Všichni o něm přece všechno věděli. Ne, Crale nebyl takový, jak ho líčil Depleach. A Depleach by se byl marně snažil sehnat nějaké důkazy, aby mohl svá slova podepřít. Naopak. Málokdo byl tak nezátížen jakýmkoli svědomím jako právě Crale. Byl to divoký, neukázněný, výbušný sobec. Měl-li nějakou morálku, týkala se pouze jeho malování. Jsem přesvědčen, že by nebyl nikdy namaloval něco, s čím by vnitřně nesouhlasil, i kdyby mu za to slibovali hory doly. Ale jinak to byl plnokrevný muž, který miloval život a uměl ho užívat plnými doušky. Sebevražda? Nikdy!“

„Možná že byla chyba tvrdit při obhajobě na sebevraždu.“ Fogg pokrčil hubenými rameny. Řekl:

„Co jiného se dalo vymyslet? Obhájce přece nemohl složit ruce do klína a tvrdit, že porota bude zbytečná, protože žalobce nebude moci obžalované nic dokázat. Na to bylo příliš mnoho usvědčujících okolností. Paní Cralová věděla o jedu – sama se přiznala, že jej vzala. A byla tu příčina k vraždě i příležitost ji provést – prostě všechno.“

„Nebylo možno se pokusit dokázat, že to všechno bylo uměle nastraženo?“

„Vždyť se téměř ke všemu přiznala! A bylo by to taky za vlasy přitaženo. Chcete říci, že Crale zavraždil

někdo jiný a nalíčil všechno tak, aby padlo podezření na ni?”

„Pokládáte to za úplně vyloučené?”

Fogg řekl zvolna:

„Naprosto. A kde bychom měli hledat onoho mystického vraha X, na nějž narážíte?”

„Zřejmě v nejbližším okolí,” odpověděl Hercule Poirot.

„Bylo tam pět lidí, z nichž to mohl někdo udělat.”

„Pět? Počkejte... byl tam jakýsi divný patron, který si pořád hrál s nějakými lektvary. Nebezpečný koníček, ale on Sam byl docela neškodný tvor. Tak trochu neslaný nemastný. Nemyslím, že by mohl být tím tajemným X. Pak tam byla ta mladá dívka – ta by byla mohla odpravit Karolínu, ale rozhodně ne Amyase. Potom tam byl nějaký bankéř – nejlepší Cralův přítel. Do detektivky by se to hodilo, ale ve skutečném životě to nevychází. Jinak tam už nebyl nikdo – a přece! Mladičká sestra paní Cralové, ale tu by nikdo nemohl vážně podezřívat. To jsou čtyři.”

Hercule Poirot řekl:

„Zapomínáte na vychovatelku.”

„Ano, máte pravdu. Vychovatelky jsou taková nešťastná stvoření, na která vždycky každý zapomíná. Ale pamatuji se na ni, i když jen mlhavě. Byla středního věku, nevýrazná, ale zdatná. Možná že by nějaký psychoanalytik mohl tvrdit, že vzplála hříšnou vášní ke Cralovi, a že ho proto zabila. Potlačené komplexy starých panen! Ne, to by nešlo, tomu prostě nevěřím. Pokud si vzpomínám, nebyl to vůbec tenhle typ.”

„Je to už tak dávno?”

„Patnáct nebo šestnáct let. Ano, už šestnáct. Nemůžete se divit, že člověk na to má už jen vybledlé vzpomínky.”

„Naopak,” řekl Hercule Poirot, „jsem překvapen, jak dobře si všechno pamatujete. Až to zaráží. Jako byste to všechno měl přímo před očima. Když mluvíte, všechno se vám znovu jasně vybavuje.”

Fogg pronesl váhavě:

„Ano, máte pravdu – vidím to – vidím všechno docela zřetelně.”

„Mohl byste mi říci proč – velmi by mne to zajímalo,” řekl Hercule Poirot.

„Proč?” Fogg chvilku uvažoval. Jeho úzká, intelektuální tvář byla náhle živá a plná zájmu.

„Ano, to je to – proč.”

„Koho vidíte tak jasně? Svědky? Porotce? Soudce? Nebo obžalovanou, když měla vypovídat?”

Fogg řekl klidně: „To je ovšem ono ‚proč‘. Uhodl jste to. Budu ji stále vidět... Romantika mládí je divná věc. A ona ji vzněcovala. Nevím, byla-li skutečně krásná... Nebyla zvlášť mladá – vypadala unaveně – měla kruhy pod očima. Ale všechno se na ni soustřeďovalo. Zájem – dramatičnost události i soudního přelíčení. A přece byla většinou duchem nepřítomna. Její duše byla někde daleko, nedostupně daleko – a tady byla jen klidná, pozorná tělesná schránka – a na rtech měla nádech zdvořilého úsměvu. Jako by byla zahalena nějakou clonou mlhy a polostínu. A přece, přes to všechno – byla nějak víc živoucí než ta druhá – to děvče s dokonalým tělem, s krásným obličejem a s krutou silou mládí. Obdivoval jsem Elsu Greerovou, že byla tak bystrá, že uměla bojovat, že se dovedla vzepřít svým trapičům a nehnout přitom ani brvou! Ale Karolínu Cralovou jsem obdivoval, protože nebojovala, protože se ukryla do svého vnitřního světa polosvětla, polostínů. Nebyla nikdy poražena, protože se vůbec nepustila do boje.”

Odmíchl se.

„Vím jistě jen jedno. Milovala muže, kterého zabila. Milovala ho tak, že napolo zemřela s ním...”

Pan Fogg, věhlasný právník, zmlkl a čistil si brýle.

„Bože,” řekl, „zdá se mi, že jsem vám tu napovídal spoustu podivných nesmyslů. Byl jsem tehdy ještě mladíček, víte. A udělalo to na mne hluboký dojem. Ale i dnes vím zcela jistě, že Karolína Cralová byla velmi pozoruhodná žena. Nikdy na ni nezapomenu. Ne, nezapomenu na ni nikdy...”

Mladý právní zástupce

JIRÍ MAYHEW BYL OPATRŇÝ A NESDÍLNÝ.

Pamatuje se na ten případ, ovšemže se pamatuje, ale jen matně. Byla to věc jeho otce – sám byl tehdy teprve devatenáctiletý.

Ano, případ vzbudil značný rozruch. Crale byl velmi známý muž. Jeho obrazy byly znamenité – opravdu znamenité. Dva z nich jsou v Národní galerii. Ne že by to byl důkaz... Pan Poirot musí prominout, ale nechápe dobře, proč se o všechno tak zajímá. Aha, kvůli dceři! Skutečně? Opravdu? Přijela z Kanady? Vždycky slýchal, že byla na Novém Zélandě. Jiří Mayhew zvolna roztával.

Byla to pro ni strašná rána. Hluboce s ní cítí. Bylo by věru bývalo lépe, kdyby se nebyla nikdy dověděla pravdu. Ovšem teď už nemá smysl o tom mluvit.

Chce se dozvědět vše? Ano, ale co chce vlastně vědět? Byly tu ovšem zápisky z přelíčení. Sám neví

téměř nic.

Ne, obává se, že nelze pochybovat o vině paní Cralové. Byly tady ovšem polehčující okolnosti. Tihle umělci – s těmi je těžký život. Říkalo se, že Crale měl stále nějaké milostné pletky.

A ona byla typ ženy, která chce, aby jí muž bezvýhradně patřil.

Nechtěla se o něj s nikým dělit. Nedovedla se s tím smířit. Dnes by se s ním prostě rozvedla a přežila by to.

„Počkejte – ehm – myslím, že šlo tehdy o lady Dittishamovou?“ dodával opatrnicky.

Poirot řekl, že – pokud ví – je tomu tak.

„V novinách se o ní časem objeví nějaká zmínka,“ řekl Mayhew. „Byla už dvakrát rozvedena. Je velmi bohatá, jak asi víte. Před Dittishamem byla provdána za slavného cestovatele. Mnoho se o ní stále mluví. Zdá se, že je z žen, které milují proslulost.“

„Nebo zbožňují proslulé,“ podotkl Poirot.

Jiřího Mayhewa tato myšlenka zřejmě zarazila. Váhavě přiznával:

„Snad – možná – mohl byste mít pravdu.“

Zdalo se, že mu to vrtá hlavou.

„Zastupovali jste dlouho paní Cralovou?“ zeptal se Poirot. Jiří Mayhew zavrtěl hlavou.

„Naopak. Jonathan a Jonathan byli právními zástupci Cralovy rodiny. Za daných okolností však pan Jonathan usoudil, že by ji mohl těžko zastupovat, a ujednal s námi – s mým otcem – že případ převezmeme my. Myslím, že byste si měl, pane Poirote, pohovořit se starým panem Jonathanem.“

Nechodí už do kanceláře – je mu přes sedmdesát – ale Cralovy znal velmi dobře a mohl by vám říci mnohem víc než já. Byl jsem tehdy mladý hoch a myslím, že jsem ani nebyl u přelíčení.“

Poirot vstal a Jiří Mayhew, rovněž vstávaje, dodal:

„Nechcete si promluvit s Edmundsem, vedoucím naší kanceláře? Byl už tehdy u nás a velmi se o ten proces zajímal.“

Edmunds byl muž, který vážil každé slovo, než je pronese.

V očích mu vzplála právnická obezřetnost. Trvalo chvíli, než si udělal o Poirotovi svůj úsudek a než se dal přimět k řeči.

„Ano, pamatuji se na Cralův případ,“ začal.

A dodal přísně: „Byla to hanebná aféra.“ Jeho bystrý zrak spočinul uznale na panu Poirotovi.

Řekl: „Po tolika letech se těžko oživují takové věci.“

Edmunds zvolna přikývl hranatou hlavou.

„Neříkám, že máte tak docela nepravdu!“

Hercule Poirot pokračoval: „Paní Cralová zanechala dceru.“

„Ano, pamatuji si, že Cralovi měli nějaké dítě. Vzali si je k sobě příbuzní někde za mořem, že?“

„A tato dcera pevně věří v matčinu nevinu,“ pokračoval Poirot.

Pan Edmunds povytáhl husté obočí.

„Tak odtud vane vítr?“

„Mohl byste mi sdělit něco, co by mohlo podpořit tuto viru?“ zeptal se Poirot.

Edmunds uvažoval. Pak zvolna zavrtěl hlavou.

„Nemohl bych říci na dobré svědomí, že je mi něco takového známo. Vážil jsem si paní Cralové. Ať byla jakákoli, byla to dáma! Ne jako ta druhá. To byla děvka. Jinak se to nedá říci. Otrlá děvka! Byl to takový laciný šmejda – a ani se tím nijak netajila. Kdežto paní Cralová byla charakterní žena.“

„A přece to byla vražednice?“

Edmunds se zachmužil. Potom pronesl mnohem méně upjatě:

„Na to jsem se také ptal sám sebe den co den, když jsem ji viděl sedět tak klidnou a mírnou na lavici obžalovaných.“

Nevěřím tomu, říkával jsem si. Ale nedalo se, bohužel, věřit ničemu jinému. Ten koniin se nedostal do piva náhodou. Někdo jej tam vlil. A neudělala-li to paní Cralová, kdo by to byl udělal?“

„Toť otázka!“ řekl Poirot. „Kdo?“

Edmunds se opět na něho zadíval chytrýma starýma očima.

„Po tom tedy pátráte?“ řekl.

„Co vy o tom soudíte?“

Trvalo chvíli, než odpověděl.

„Byl jste u soudu, když se četly protokoly?“

„Byl jsem tam po všechny dny.“

„Slyšel jste výpovědi svědků?“

„Slyšel.“

„Nerušilo vás něco při některé z nich? Nějaká neupřímnost, nějaká nesrovnalost?“

Edmunds řekl přímo:

„Myslíte, zdali někdo z nich nelhal? Měl někdo z nich důvod přát si Cralovu smrt? Promiňte, pane Poirote, ale to je velmi melodramatická myšlenka.“

„Přesto jí věnujte pozornost,“ podněcoval ho Poirot.

Zahleděl se do jeho přemýšlivé staré tváře s bystrými očima. Zvolna, s lítostí zavrtěl Edmunds hlavou.

„Ta slečna Greerová,“ řekl, „byla plna trpkosti a pomstychtivosti. V mnohém jistě pokroutila pravdu, ale její zájem byl, aby Crale zůstal naživu. Z jeho mrtvoly nic neměla. Přála si z plna srdce, aby paní Cralovou pověsili, z nenávisti, že jí byl vyrván muž, kterého milovala. Byla jako raněná tygřice. Ale, jak říkám, chtěla mít Crala živého. Filip Blake byl také zaujat proti paní Cralové. Přiložil si polínko, kdykoli se mu naskytla příležitost. Ale svým způsobem byl čestný a poctivý. Byl to Cralův nejlepší přítel. Jeho bratr Meredith Blake byl jako svědek velmi špatný – neurčitý, nejasný – nikdy si nebyl jist svou výpovědí. Zažil jsem mnoho takových svědků. Vypadají, jako by lhali, ačkoli stále mluví pravdu. Nechtěl říci víc, než musí, ten pan Meredith. Tím více z něho žalobce nakonec vytáhl. Byl z těch plachých lidí, kteří se snadno dají splést. Pak tam byla vychovatelka. Ta se nedala ničím zaskočit. Neplýtvala slovy a odpovídala přesně na každou otázku. Když jste ji poslouchal, byl jste na rozpacích, na čí je straně. Byla velmi duchapřítomná a věčná.“ Zamlčel se. „Nedivil bych se, kdyby byla věděla mnohem více, než řekla.“

„Také by mne to nepřekvapilo,“ podotkl Hercule Poirot. Pohlédl ostře na vrásčitou, lišáckou tvář pana Alfreda Edmundse. Byla uzavřená a nesdílná. Ale Hercule Poirot měl dojem, že mu poslední poznámkou chtěl dát nějaký pokyn.

Starý právní zástupce

PAN CALEB JONATHAN žil v Essexu. Po zdvořilé výměně dopisů dostal Hercule Poirot pozvání přímo královsky honosné na večeři a na nocleh. Starý pán byl zřejmě osobnost. Po Jiřím Mayhewovi, neslaném a nemastném, byl pan Jonathan jako sklenice portského vína z jeho vlastního bohatého sklepa.

Měl svůj osobitý způsob jak začít rozmluvu, a byla už téměř půlnoc, než při starém výborném koňaku rozvázal. Oceňoval jako nějaký orientální monarcha zdvořilé způsoby Hercula Poirota, který na něho nijak nespěchal. Nyní, když podle jeho úsudku nadešel pravý okamžik, byl ochoten se pustit do rozboru Cralovy rodiny.

„Naše kancelář zastupovala už několik generací Cralů. Znal jsem Amyase Crala a jeho otce, Richarda Crala, a pamatuji se ještě na Enocha Crala, Amyasova dědečka. Venkovští zemané, jeden jako druhý, kteří měli raději koně než lidi. Znameníť jezdců, milovníci žen a odpůrci duchovního života. Ale žena Richarda Crala měla zálibu právě jen v duchovním životě. Byla poetická a muzikální – hrávala dobře na harfu. Měla slabé zdraví a vypadala romanticky. Stále polehávala na pohovce. Byla velkou ctitelkou Kingsleyho. Proto dala svému synovi jméno Amyas. Jeho otec si z toho tropil šašky – ale nebránil jí v tom. Na Amyasu Cralovi se projevila tato různorodost. Podědil sklon po matce k umění a po otci divokou neukázněnost a sobeckost. Všichni Cralové byli sobci. Nikdy se neohlíželi na druhé.“

Starý pán, ťukaje štíhlým ukazováčkem na opěradlo svého křesla, vrhl na Poirota bystrý pohled.

„Myslím, že se nemýlím, pane Poirote – zajímáte se velmi o lidské povahy.“

Poirot odpověděl:

„To je alfa a omega všech mých případů.“

„Chápu to a souhlasím s vámi. Dostat se – abych tak řekl – provinilci pod kůži! Jak zajímavé! Jak vzrušující! Naše kancelář se však nezabývala trestními případy. Nebyli bychom mohli zastupovat paní Cralovou, i kdyby to nebyla otázka vkusu. Mayhewovi byli nejvhodnější pro tento případ. Svěřili obhajobu Depleachovi – nevím, byla-li to právě šťastná volba – i když to byl tehdy nejdražší odborník a vyznal se dokonale ve všech dramatických účinech. Ale nebyli dost prozíraví, aby pochopili, že Karolína mu nebude nikdy nahrávat, jak by si přál. Neměla smysl pro divadelní okázalost.“

„Jaká byla?“ zeptal se Poirot. „Právě to se toužím dovědět ze všeho nejvíce.“

„Ano, ano – ovšem. Co jí dohnalo k tomu činu? To je skutečné nejpodstatnější otázka. Znal jsem ji, víte, ještě než se provdala. Jmenovala se Karolína Spaldingová. Byla tehdy rozhárané, nešťastné stvoření. Velmi živá a temperamentní. Její matka záhy ovdověla a Karolína ji hluboce milovala. Potom se matka znovu provdala – a narodilo se jí nové dítě. A pro Karolínu nastala doba těžkého utrpení. Je to strašná věc, tyhle mladistvé, nezralé, horoucí žárlivosti!“

„Byla žárlivá?“

„Svrchovaně. Došlo k politováníhodnému neštěstí. Ubohé stvoření, sama si to potom trpce vyčítala. Ale víte, pane Poirote, takové věci se stávají. Mládí bývá bezuzdné. Teprve věk člověka pokrotí.“ Poirot řekl:

„Co to bylo?“

„Uhodila dítě – bylo ještě v kolébce – těžítkem. Holčička oslepla na jedno oko a zůstala jí navždy ošklivá jizva.“

Pan Jonathan vzdychl.

„Můžete si představit,“ řekl, „jak pouhá zmínka o tom působila při přelíčení.“

Potřásl hlavou.

„Vyvolalo to v lidech dojem, že se Karolína Cralová nedovede ovládat. Ale nebylo tomu tak. Vůbec ne.“

Odmlčel se a pak pokračoval.

„Karolína Spaldingová často přijížděla do Aldenbury. Jezdila výborně na koni a byla plná života. Richard Crale ji měl rád. Ošetřovala paní Cralovou, byla jemná a zdatná – a paní Cralová ji také dobře snášela. Karolína nebyla doma šťastna, bylo jí dobře pouze v Aldenbury. Diana Cralová, Amyasova sestra, byla její přítelkyně. Filip a Meredith Blakovi, hoši ze sousedního panství, byli také častými hosty v Aldenbury. Filip byl odjakživa ošklivý, násilnický malý chamtivec. Přiznávám, že mi byl vždycky protivný. Ale slýchávám o něm, že je to dobrý a zábavný společník a věrný přítel. Meredith byl to, čemu jsme za mladých let říkali nekřuba. Měl rád květiny a motýly a rád pozoroval ptáky a zvířata. Dnes se tomu říká studium přírody. Ach bože, všichni ti mladí lidé byli pro své rodiče zklamáním. Žádný z nich nebyl pravý zemanský synek, jak by se slušelo a patřilo. Nezajímaly je ani hony, ani rybolov. Meredith raději zvířata pozoroval, než honil a střílel. Filipovi bylo město mnohem milejší než venkov a věnoval se peněžnictví. Diana se provdala za muže, který nebyl pánem podle ustálených představ – seznámila se s ním, když byl za války dočasně důstojníkem. A Amyas, silný, hezký, mužný Amyas se dokonce zvrhl v malíře. Myslím, že Richard Crale z hrůzy nad tím zemřel.“

Amyas se po čase oženil s Karolínou. Vždycky se hádali a škorpili, ale brali se opravdu z lásky. Byli do sebe zamilováni až po uši. A nepřestali se mít rádi. Ale Amyas byl jako všichni Cralové nezřízený sobec. Miloval Karolínu, ale nikdy se neohlížel na to, co cítí a jak jí je. Dělal prostě to, co se mu líbilo. Myslím, že ji měl tak rád, jak vůbec mohl někoho milovat, ale přesto jeho cit k ní pokulhával za jeho láskou k umění. Ta byla u něho na prvním místě. A jsem přesvědčen, že ho od umění nikdy žádná žena nemohla odtrhnout. Měl stále milostné spády – dodávaly vzrušení jeho životu a jeho malování – ale když ho chvilková vášeň přešla, nechal chladně každou ženu na holičkách. Nebyl ani sentimentální, ani romantický. A nebyl vlastně ani otrokem svých vášní. Jediná, o kterou opravdu stál, byla Karolína. A protože to věděla, dovedla se s mnohým smířit. Byl výborný malíř, to přece víte. Uvědomovala si to a respektovala to. Unikál jí, honil se za svými dočasnými milostnými pletkami, ale vždy se k ní vrátil – většinou s nějakým obrazem jako kořistí ze svého dobrodružství. Kdyby mu nebyla přišla do cesty Elsa Greerová, bylo by se to asi opakovalo věčně. Ale Elsa Greerová –“

Pan Jonathan potřásl hlavou.

„Jak to bylo s Elsou?“ zeptal se Poirot.

Pan Jonathan pronesl neočekávané:

„Chudák dítě! Chudák dítě!“

„Takhle se tedy na ni díváte?“ řekl Poirot.

„Snad je to tím, že jsem už starý,“ přiznával pan Jonathan, „ale bezbrannost mládí mne vždycky dojírá k slzám. Mládí je tak lehko zranitelné. Je tak neukázněné – tak přesvědčené o vlastní moci. Tak štědré a tak lačné!“

Povstal a šel ke knihovně. Vytáhl z ní nějaký svazek, listoval v něm chvíli a pak z něj přečetl toto:

Tvá láska myslí-li to počestně a cílem tvým je sňatek, zítra dej mi vzkázat po tom, koho k tobě pošlu, kde svatbu slavit chceš a v který čas, a osud svůj ti k nohám položím a půjdu s tebou, kam mne povedeš.

Tady, z Juliiných slov, zní obojí: láska i mládí. Žádná opatrnost, žádné výhrady, žádná takzvaná dívčí skromnost. Je v tom odvaha – bouřlivá, neukázněná síla mládí. Shakespeare mládí znal. Julie chce Romea, Desdemona touží po Othellovi. Mladí neznají pochyby, strach ani hrdost.“

Poirot řekl zamyšleně: „Tedy podle vašeho názoru Elsa Greerová mluvila řečí Julie?“

„Ano. Byla rozmazlené dítě, na něž se dosud Štěstěna usmívala – mladá, půvabná, bohatá. Našla svého druhu a usilovala o něho – i když její Romeo byl ženatý malíř středních let. Pro Elsu Greerovou neplatil jiný zákon než ono novodobé: Urvi pro sebe to, po čem toužíš – vždyť jsme jen jednou na světě.“

Vzdychl, opřel se o lenoch křesla a zase jemně zabubnoval prsty na opěradlo.

„Dravá, kořistnická Julie. Mladá, nevázaná, ale strašlivě zranitelná! Vsadila odvážně všechno na jednu kartu a zdálo se, že vyhrála... a pak – v posledním okamžiku – přišla smrt, a živoucí, žhavá, radostná

Elsa zemřela také. Zbyla po ní jenom mstivá, chladná, tvrdá žena, která nenáviděla z plna srdce tu, jejíž ruka zločin provedla.“

Jeho hlas se změnil:

„Ach bože, promiňte mi, prosím vás, že jsem takhle upadl do dramatičnosti. Z Elsy se prostě stala otrlá mladá žena – s otrlým názorem na svět. Ne zvlášť zajímavá povaha. Růžové mládí, vášnivé, bledé atd... Přejde-li, co zbude? Jenom všední mladá žena, hledající nového hrdinu, kterého by postavila na opuštěný piedestal.“

„Kdyby Amyas Crale nebyl slavným malířem –“

Pan Jonathan rychle přisvědčil:

„Máte pravdu. Úplnou pravdu. Uhodil jste hřebík na hlavičku. Elsy tohoto světa potřebují hrdiny, aby se jim mohly obdivovat a klanět. Muž, kterého milují, musí něco dokázat, musí být někdo!... Karolína Cralová by byla uměla najít hodnotu a osobnost i u malého úředníčka nebo agenta pojišťovny. Karolína milovala v Amyasi Cralovi muže, ne slavného umělce. Karolína Cralová byla jemnější než Elsa Greerová.“

Po chvíli dodal:

„Ale Elsa byla mladá a krásná a na mne velmi působila její mladistvá sveřepost.“

Hercule Poirot šel toho večera spát s hlavou plnou záhadného problému lidské osobnosti.

Pro Edmundse byla Elsa Greerová děvka, nic než děvka. Pro starého pana Jonathana byla věčnou Julií. A Karolína Cralová?

Každý se na ni díval jinak. Montague Depleach jí pohrdal jako někým, kdo hodil flintu do žita a vzdal se.

Pro mladého Foggia byla ztělesněním romantičnosti. Edmunds ji viděl pouze jako „dámu“. Pan Jonathan ji líčil jako divoké, rozhárané stvoření. Jak by se na ni díval on, Hercule Poirot?

Cítil, že na odpovědi k této otázce záleží zdar jeho pátrání. Ať však byla Karolína Cralová jakákoli, nikdo z těch, s nimiž o ní dosud mluvil, nepochyboval, že byla vražednicí.

Vrchní policejní komisař

BÝVALÝ POLICEJNÍ KOMISAŘ HALE bafal zamyšlené ze své dýmky. „Je to divný nápad, pane Poirote.“

„Možná. Je to dost neobvyklé, přiznávám,“ přisvědčoval váhavě Poirot.

„Je tomu už tak dávno –“ řekl Hale.

Hercule Poirot cítil, že ho tato stále opakovaná věta už poněkud otravuje. Řekl však mírně:

„Ztěžuje to mé pátrání, to se rozumí.“

„Hrabat se v minulosti!“ mružel Hale. „Kdyby to aspoň mělo nějaký smysl...“

„Má to smysl.“

„Jaký, prosím vás?“

„Odhalit pravdu. Jsou lidé, pro něž je to radost sama o sobě. Já patřím mezi ně. A nesmíte zapomínat na dceru paní Cralové.“ Hale přikývl. „Ano, u ní to chápu. Ale – nehněvejte se na mne, pane Poirote – jste přece chytrý člověk. Nemohl byste si pro ni něco vymyslet?“

„To ji neznáte,“ odpověděl Poirot.

„Ale prosím vás – vy se svými zkušenostmi –“

Poirot se vztyčil.

„Možná že bych dovedl znamenitě a přesvědčivě lhát, mon cher – alespoň se zdá, že si to o mně myslíte.“

Ale to se mi přičí. Mám své zásady.“

„Odpusťte, pane Poirote. Nechtěl jsem se vás nijak dotknout. Snad by to však bylo v tomto případě nejlepší.“

„Nevím. Ale pochybuji.“

Hale řekl zvolna:

„Je to zlá věc pro mladou dívku, která má právě před svatbou, doví-li se, že její matka zavraždila jejího otce. Na vašem místě bych šel k ní a namluvil bych jí, že to přece jenom byla sebevražda. Že Depleach vedl špatně obhajobu že jste vnitřně úplně přesvědčen, že se Crale otrávil sám.“

„Ale já o tom naprosto nejsem přesvědčen. Nevěřím, že se Crale otrávil. Považujete to vůbec za možné?“ Hale zavrtěl pomalu hlavou.

„Tak vidíte. Ne, mně jde o pravdu, pouze o pravdu – a ne o nějakou lež, i kdyby zněla zcela věrohodně.“

Hale se otočil k Poirotovi. Jeho široká krevnatá tvář ještě porudla, a vypadala dokonce ještě širší.

„Mluvíte o pravdě,“ řekl. „Rád bych, abyste si jasně uvědomil, že jsme v Cralově případě podle svého nejlepšího svědomí pravdu odhalili.“

Poirot rychle začal:

„Toto vaše prohlášení znamená ovšem mnoho. Znáám vás jako čestného a schopného muže. Řekněte mi však upřímně, sám jste nikdy nezapochyboval o vině paní Cralové?“

„Nikdy, pane Poirote. Všechny okolnosti ji usvědčovaly a každá jednotlivá podrobnost, kterou jsme zjistili při výslechu, potvrzovala, že náš názor je správný.“

„Můžete mi sdělit, co svědčilo proti ní?“

„Mohu. Když jsem dostal váš dopis, prošel jsem si celý proces.“ Vyndal malý notýsek. „Načrtl jsem si všechna závažná fakta.“

„Děkuji vám, milý příteli. Toužím po tom je vyslechnout.“

Hale si odkašlal. V jeho hlase byl nyní nádech úředního chladu.

Začal číst:

„Ve dvě čtyřicet pět osmnáctého září odpoledne telefonoval dr. Ondřej Faussett inspektoru Conwayovi. Dr. Faussett oznamoval, že pan Amyas Crale z Aldenbury náhle zemřel a že vzhledem k okolnostem neočekávaného úmrtí a k výpovědi jakéhosi pana Blaka, který byl v domě hostem, pokládá za svou povinnost uvědomit o případu policii.“

Inspektor Conway, doprovázen úředníkem a soudním lékařem, se vydal ihned do Aldenbury. Dr. Faussett dovedl všechny tři ke Cralově mrtvole, s níž dosud nebylo hnuto. Pan Crale maloval v malé ohraničené části zahrady, které říkali ‚u baterie‘, protože z ní bylo vidět na moře a protože ve zdi tím směrem bylo vestavěno miniaturní dělo. Zahrada byla od domu vzdálena asi čtyři minuty. Pan Crale nepřišel domů na oběd, protože chtěl zachytit nějaký světelný účín na staré kamenné zídce – a později by už nebyl zastihl správné slunce. Zůstal tedy sám ‚u baterie‘ a maloval. Nebylo prý na tom nic zvláštního. Pan Crale nedodržoval obvyklý čas k jídlu. Někdy za ním poslali něco k snědku, ale většinou mu bylo milejší, když ho nikdo nevyrušoval. Naposled ho viděla živého slečna Elsa Greerová (která tehdy byla hostem v domě) a pan Meredith Blake (blízký soused). Ti dva odešli spolu obědvat s ostatními. Po obědě se na terase podávala káva. Když paní Cralová dopila, podotkla, že se půjde podívat dolů, jak se daří Amyasovi. Slečna Cecílie Williamsová vstala a šla s ní. Chtěla se poohlédnout po svetru své svěřenky Angely Warrenové, nevlastní sestry paní Cralové, který Angela někde zapoměla; vychovatelka se domnívala, že jej najde někde dole u břehu.

Odešly společně. Cesta klesala a vedla malým háječkem až k vrátkům zahrady ‚u baterie‘. Mohlo se buď jít do zahrady, nebo dál pěšinkou dolů k mořskému břehu. Slečna Williamsová šla dále a paní Cralová vstoupila do zahrady. Téměř okamžitě vykřikla a slečna Williamsová se spěšně vrátila. Pan Crale seděl rozvalen na sedátku – a byl mrtev.

Na naléhání paní Cralové slečna Williamsová odešla ze zahrady a spěchala dovnitř telefonovat pro lékaře. Cestou však potkala pana Mereditha Blaka a prosila ho, aby zatelefonoval doktorovi sám, a vrátila se k paní Cralové, protože ji nechtěla nechat samotnou u mrtvého. Dr. Faussett přišel za čtvrt hodiny – a zjistil, že smrt nastala mezi jednou a druhou hodinou odpoledne. Nebylo tu nic, z čeho by se dalo usoudit, jak nastala smrt. Nebylo vidět žádné zranění a poloha pana Crala byla docela přirozená. Přesto však dr. Faussett, který znal dobře pana Crala a bezpečně věděl, že byl naprosto zdrav, se díval na událost velmi vážně. A vtom už mu také pan Filip Blake učinil určité doznání.“

Policejní komisař Hale se odmlčel, nabral zhluboka dech a přešel k druhé kapitole.

„Později je pan Blake opakoval inspektoru Conwayovi. Jeho výpověď zněla takto: Ráno téhož dne mu telefonoval jeho bratr, pan Meredith Blake (který žil na Handcross Manor, dva kilometry od Aldenbury). Pan Meredith Blake byl chemik amatér; zabýval se hlavně studiem rostlin. Když vstoupil ráno do své laboratoře, zpozoroval s hrůzou, že láhev, v níž měl výtažek z bohlavu, je nyní téměř prázdná, ačkoli včera byla ještě plná. Poplašen a celý ustrašený telefonoval svému bratrovi o radu, co má dělat. Pan Filip Blake ho přemlouval, aby přišel ihned do Aldenbury, že si o tom promluví. Sel mu kus naproti a oba se společně vrátili ke Cralovým. Nemohli se však na ničem dohodnout, a odložili to na později.“

Dalším pátráním zjistil inspektor Conway toto: Odpoledne předešlého dne navštívila pětičlenná společnost z Aldenbury Handcross Manor, kam byli pozváni na čaj. Byli tam pán a paní Cralovi, slečna Angela Warrenová, slečna Elsa Greerová a pan Filip Blake. Při návštěvě jim udělal pan Meredith Blake přednášku o svém koníčku a pozval je do malé laboratoře, aby si prohlédli jeho čarodějnou kuchyni. Tam se zmínil o několika zvláštních drogách – jednou z nich byl výtažek z bohlavu, koniinu. Vysvětloval jeho vlastnosti, nařikal nad tím, že zmizel z farmakologického užívání, a chlubil se, že s ním měl v malých dávkách dobré úspěchy při černém kašli a astmatických záchvatech. Mluvil také o jeho zhoubných účincích, a přečetl svým hostům dokonce výňatek z nějakého řeckého spisovatele, který je vylíčil.“

Policejní komisař se odmlčel, nacpal si znovu dýmku a přešel k další kapitole.

„Frere, který byl tehdy vrchním komisařem, svěřil případ mně. Pitvou se zjistilo nade vší pochybnost, že smrt vznikla otravou koniinem. Tenhle jed nezanechává žádné viditelné posmrtné příznaky, ale lékaři jej rozpoznají a objevili jej v Cralově mrtvole ve značném množství. Usoudili, že mu vnikl do těla dvě nebo tři

hodiny před smrtí. Na stolku před panem Cralem byla prázdná pivní láhev a vypitá sklenice. Zbytky na dně byly chemicky prozkoumány. V láhvi nebylo stopy po jedu, našel se pouze ve sklenici. Vyšetřením jsem zjistil, že v malé besídce v zahradě 'u baterie' bylo vždy několik lahví i sklenic, aby je pan Crale měl po ruce, kdyby ho přepadla při malování žízeň; toho rána mu však paní Cralová přinesla vychlazenou láhev z ledničky. Pan Crale pilně maloval, když přišla, a slečna Greerová mu seděla modelem nahoře na zdi na cimbuří.

Paní Cralová otevřela láhev, nalila pivo do sklenice a podala ji svému muži, který stál u malířského stojanu. Vypil ji jedním douškem – byl to jeho zvyk, jak jsem se dověděl. Pak se zašklebil, postavil sklenici na stůl a řekl: 'Dnes má všechno nějak divnou chuť.' Slečna Greerová se tomu zasmála: 'Játra!' Pan Crale řekl: 'No, aspoň to bylo pořádně studené.'"

Hale se odmlčel. Poirot řekl:

„V kolik hodin to bylo?“

„Asi ve čtvrt na dvanáct. Pan Crale se pustil znovu do práce. Podle výpovědí slečny Greerové si potom stěžoval, že mu nějak tuhnou údy, a zamumlal, že si asi uhnal revmatismus. Ale byl z lidí, kteří se velmi neradi přiznávají k nějaké nemoci, a zřejmě se pokoušel zatajit, že je mu zle. Myslím, že jeho podrážděná žádost, aby ho nechali o samotě a šli sami k obědu, byla velmi příznačná pro jeho povahu.“

Poirot přikývl.

Hale pokračoval:

„A tak Crale v zahradě osaměl. Není pochyby, že ihned, jakmile ho opustili, klesl na židli, aby si odpočinul. Nastala obrna svalů. Pomoc nepřišla a smrt zvítězila.“

Poirot opět přikývl.

Hale vykládal dál:

„Dal jsem se tedy do vyšetřování podle obvyklého postupu. Nedalo příliš mnoho práce zjistit některá fakta. Den předtím došlo k výstupu mezi paní Cralovou a slečnou Greerovou. Slečna Greerová s náramnou smělostí popisovala nějakou změnu v uspořádání nábytku: 'až tady budu bydlet já'. Paní Cralová ji zarazila: 'Jak to myslíte? Až vy tady budete bydlet?' 'Nepředstírejte, že mi nerozumíte, Karolíno. Jste jako pštros, který strká hlavu do písku. Víte velmi dobře, že Amyas a já se milujeme a že se vezmeme.' Paní Cralová řekla: 'Nic takového mi není známo.' 'Tak jste se to tedy dověděla teď,' odpověděla jí slečna Greerová. A tu se paní Cralová otočila ke svému muži, který právě vešel do pokoje, a řekla: 'Je to pravda, Amyasi, že se chceš oženit s Elsou?'"

Poirot se zeptal se zájmem: „Co na to Crale odpověděl?“

„Zdá se, že se osopil na slečnu Greerovou a křičel na ni: 'Co vás to, k čertu, napadlo, vyklopit něco takového? Nemáte tolik rozumu, abyste uměla držet jazyk za zuby?'"

Slečna Greerová řekla: 'Myslím, že je dobře, dozví-li se Karolína pravdu.'

Paní Cralová se zeptala svého muže: 'Je to pravda, Amyasi?'

Zdá se, že se neodvážil na ni podívat, odvrátil hlavu a zamumlal:

„Och, je to pravda – ale teď to nechci rozebírat.'"

Pak vylítl opět z pokoje a slečna Greerová řekla:

„Tak vidíte!' a dodala něco o tom, že by nemělo smyslu, kdyby se paní Cralová chtěla bránit a stavět se na zadní. Že se všichni musí chovat jako rozumní lidé. Že sama doufá, že Karolína a Amyas zůstanou i potom dobrými přáteli.“

„A co jí na to odpověděla paní Cralová?“ ptal se zvědavě Poirot.

„Podle výpovědí svědků se zasmála a řekla: 'Jen přes mou mrtvolu, Elso.' Odešla z pokoje a slečna Greerová za ní zavolala: 'Jak to myslíte?' Paní Cralová se ve dveřích ohlédla a řekla: 'Spíš bych Amyase zabila, než bych se ho vzdala ve váš prospěch.'"

Hale se odmlčel.

„To je zlé, co?“

„Ano.“ Zdálo se, že Poirot o něčem přemýšlí. „Kdo byl při tomto výstupu?“

„Slečna Williamsová a Filip Blake. Strašně trapné pro oba!“

„Jejich výpovědi o tom souhlasí?“

„Přibližně – nikdy se nenajdou dva svědkové, kteří by si pamatovali něco přesně stejně. To přece znáte právě tak dobře jako já, pane Poirote!“ Poirot přikývl. Řekl zamyšleně:

„Ano, bude zajímavé vidět –“ Pak se zarazil a nedokončil větu.

Hale pokračoval: „Potom jsem dal prohledat dům. V ložnici paní Cralové se našla na dně zásuvky malá lahvička od jasmínové voňavky, zastrčená pod vlněnými punčochami. Byla prázdná. Dal jsem prozkoumat, jaké jsou na ní otisky prstů. Jediné otisky, na něž se přišlo, byly paní Cralové. Chemická

analýza ukázala, že lahvička obsahuje nepatrné zbytky jasmínového oleje a silný roztok koniinu. Oznámil jsem to paní Cralové a ukázal jsem jí lahvičku. Odpověděla ochotně. Byla prý blízka zoufalství. Když slyšela, co říká pan Meredith Blake o výtažku z bohlavů, vrátila se nepozorovaně do laboratoře, vylila lahvičku jasmínové voňavky, kterou měla v kabelce, a naplnila ji koniinem. Ptal jsem se jí, proč to udělala, a ona odpověděla: „Nerada bych mluvila o některých věcech víc, než je nezbytně nutno, ale prožila jsem strašný duševní otřes. Můj muž mě chtěl opustit kvůli jiné ženě. Nechtěla jsem zůstat naživu. Proto jsem si ten jed vzala.“

Hale se odmlčel.

„Konečně – je to zcela pravděpodobné,“ řekl Poirot.

„Snad, pane Poirote. Ale neshoduje se to s tím, co ji předtím slyšeli pronést dva svědci. A pak – druhého dne ráno došlo ještě k jednomu výstupu. Odehrál se v knihovně mezi panem Cralem a jeho paní. Pan Filip Blake zaslechl část vzrušeného rozhovoru, slečna Greerová vyslechla další. Pan Blake, který byl v hale, zachytil jen úryvky. Slečna Greerová seděla před domem blízko otevřeného okna knihovny a slyšela mnohem více.“

„A co to bylo?“

„Pan Blake slyšel, jak paní Cralová říká: ‚Ty a ty tvé ženské! Zabila bych tě! A jednou to udělám.‘“

„O sebevraždě se vůbec nezmínila?“

„Vůbec ne. Ani slůvkem. Neřekla: ‚Uděláš-li to, zabiju se.‘ Výpověď slečny Greerové zněla podobně. Podle ní řekl pan Crale: ‚Snaž se na to dívat rozumně, Karolíno. Mám tě rád a vždycky ti budu přát, aby ses měla dobře, ty i dítě. Ale ožením se s Elsou. Souhlasili jsme přece vždycky s tím, že jeden druhému dáme svobodu.‘ Paní Cralová prý na to odpověděla: ‚Dobře tedy, ale neříkej, že jsem tě nevarovala!‘ ‚Jak to myslíš?‘ ptal se Crale. A jeho žena řekla: ‚Že tě miluji a že si tě nedám ukrást. Radši bych tě zabila, než bych tě nechala jít.‘“ Poirot udělal lehký pohyb rukou.

„Právě mi napadá,“ podotkl, „že bylo od slečny Greerové velmi nemoudré rozvířít tuto otázku. Paní Cralová mohla svému muži odepřít rozlučku.“

„Máme jakési svědectví i o tomto bodě,“ řekl Hale. „Zdá se, že paní Cralová se částečně svěřila panu Meredithovi Blakovi. Byl to její dávný a oddaný přítel. Velmi ho to trápilo a podařilo se mu promluvit o tom s Cralem. Bylo to odpoledne den předtím. Pan Blake mu šetrně vytykal jeho chování a líčil mu, jak by byl nešťasten, kdyby manželství jeho nejbližších přátel tak tragicky ztroskotalo. Poukazoval také na to, že slečna Greerová je velmi mladá a že by bylo pro ni osudné, kdyby ji vlácel útrapami rozvodového sporu. Pan Crale se prý zachechtal (byl to asi velmi necitelný a drsný chlap) a řekl: ‚Kdepak! Elsinu jméno se při tom vůbec nevyskytne. Sfoukneme to tak, jak se to obvykle dělá.‘“

„Tím neprozřetelnější bylo od slečny Greerové,“ podotkl pan Poirot, „že se dala tak strhnout.“

„Ach, víte sám, jaké jsou ženy,“ odpověděl Hale. „Nejsou šťastné, dokud si nevjedou do vlasů. Musila to však být velmi ošemetná a ošklivá situace. Nechápu, že k ní pan Crale nechal dojít. Podle pana Blaka měl v úmyslu dokončit Elsin portrét. Rozumíte tomu vy?“

„Ano, milý příteli. Myslím, že tomu rozumím.“

„Já ne! Vždyť na sebe přímo svolával pohromu!“

„Byl zřejmě velmi vážně rozněván na svou mladou milenkou pro její nečekaný výbuch.“

„Máte pravdu, Meredith Blake to potvrdil. A když chtěl dokončit ten portrét, nechápu, proč si nemohl udělat pár fotografických snímků a dodělat to podle nich. Znáám jednoho chlapíka – maluje akvarely – a ten to takhle dělá.“

Poirot zavrtěl hlavou.

„Ne – Crale byl umělec. Chápu ho. Musíte si uvědomit, příteli, že na jejím obraze Cralovi tehdy pravděpodobně nejvíce záleželo. Proto taky doufal, že Elsin návštěva se odbude, aniž přijde na přetřes ožehavá otázka jejich poměru. Elsa se ovšem na to dívala jinak. U žen hraje hlavní úlohu láska.“

„Myslíte, že to nevím?“ pronesl důrazně Hale.

„Muži,“ pokračoval Poirot, „a zvláště umělci – cítí – jinak.“

„Umělci!“ řekl policejní komisař s opovržením. „To je pořád řečí o umění! Nikdy jsem mu nerozuměl – a ani mu nechci rozumět. Měl byste vidět ten obraz, který Crale tehdy maloval. Byl celý nakřivo. Ta dívka vypadala, jako by měla bolení zubů, a cimbuří vypadalo, jako když šilhá. Taková mazanice! Nemohl jsem na to dlouho zapomenout. Dokonce se mi o tom i zdálo. A ještě něco horšího! Začal jsem vidět všechno docela jinak. Ano. I ženy!“

Poirot se usmál.

„Ačkoliv o tom nevíte,“ řekl, „vzdáváte tím hold velikosti Cralova umění.“

„Nesmysl! Proč nemohou malíři malovat jenom hezké a pořádné věci? Proč pořád malují takové

šerednosti?“

„Jsou lidé mezi námi, mon cher, kteří vidí krásu v podivných věcech a místech.“

„Ta dívka byla přece velmi hezká,“ řekl Hale. „Nalíčená až pánbů brání a vždycky napůl nahatá. To ani není hezké, co si některé holky dovolují. A to bylo před šestnácti lety, uvědomte si to! Dnes by si toho člověk ani nepovšiml. Ale tehdy – nezapírám, že jsem byl pohoršen! Kalhoty a plátěná košile, rozhalená u krku – a nic víc. Dovolte!“

„Zdá se, že se na všechny detaily velmi dobře pamatujete,“ podotkl tiše a jakoby nic pan Poirot.

Pan policejní komisař Hale se začervenal. „Líčím vám pouze dojem, jakým to tehdy na mne působilo,“ pravil suše.

„Samozřejmě,“ řekl pan Poirot chlácholivě. A pokračoval:

„Tedy, jak se mi zdá, byli hlavními svědky proti paní Cralové pan Filip Blake a slečna Elsa Greerová?“

„Ano. A oba svědčili velmi důrazně a rozhodně. Ale vychovatelka, která také musela svědčit, říkala věci, jež působily víc než výpovědi těch dvou. Byla zřejmě na straně paní Cralové. Tasila za ni meč, ale byla poctivá a pronesla své svědectví, aniž se je snažila nějak oslabit.“

„A Meredith Blake?“

„Byl z toho všeho, chudák, celý nešťastný! Také nebylo divu. Dělal si výčitky kvůli tomu zhoubnému lektvaru – a soudní lékař mu je dělal také. Dostal co proto za své amatérské pokusy! Byl přítelem pana Crala i paní Cralové, a proto se ho jejich osud velmi dotkl – nehledíc k tomu, že to byl typický venkovský džentlmen, který se hrozí veřejnosti a je celý nešťastný, stane-li se náhle středem pozornosti.“

„Byla mladičká nevlastní sestra paní Cralové také vyzvána, aby vypovídala?“

„Ne. Toho nebylo třeba. Nebyla při tom, když paní Cralová vyhrožovala svému manželovi, a nebyla by nám mohla povědět nic, co bychom se nebyli mohli stejně dobře dozvědět od někoho jiného. Viděla paní Cralovou jít k ledničce pro chlazené pivo a obhájce by ji byl ovšem mohl povolat k soudu, aby potvrdila, že paní Cralová vytáhla láhev z ledničky a nic s ní neprováděla. Ale to nebylo nijak důležité, protože v obžalobě se výslovně mluvilo o tom, že jed byl ve sklenici a ne v pivní láhvi.“

„Jak jej tam mohla nalít, když se oba dívali?“

„Nedívali se na ni. Pan Crale maloval a hleděl na plátno a na svůj model. A slečna Greerová seděla téměř zády k místu, kde stála paní Cralová, s očima upřenými někam přes Cralovo rameno, v nehybné póze modelu.“

Poirot přikývl.

„Ne, nedívali se na ni. Měla jed v malé stříkačce v takovém kapátku, jakým jsme si kdysi plnili plnicí pera. Našli jsme je rozbité napadrté na pěšině, která vedla k domu.“

Poirot zamumlal:

„Máte odpověď na všechno.“

„Nu, pane Poirote, řekněte sám a bez předsudku: Vyhrožuje, že ho zabije. Vezme jed z laboratoře. Prázdna lahvička se najde v jejím pokoji a nejsou na ní žádné jiné otisky prstů než její. Přináší mu chlazené pivo – divná věc, když víme, jak byly jejich vztahy napjaté –“

„Velmi, velmi podivné. Už jsem o tom přemýšlel.“

„Ano, velmi podezřelé. Proč byla najednou tak hrozně laskavá? Crale si stěžuje na odpornou příchut’ – a odvar bolehlavu má ošklivou příchut’. A je to zase ona, kdo nachází mrtvolu a posílá slečnu Williamsovou k telefonu. Proč? Aby mohla otřít láhev i sklenici a přitisknout k nim jeho prsty. A potom najednou ztropí poplach a tvrdí, že to bylo jeho špatné svědomí, které ho tak trápilo, že spáchal sebevraždu. Náramně pravděpodobné, co?“

„Nebylo to věru dobře vymyšleno.“

„Ne. Jsem přesvědčen, že si vůbec nedala práci myslet. Tak ji šířila nenávist a žárlivost. Měla jedinou myšlenku – zabít ho. A pak, když bylo po všem, když ho tam viděla mrtvého – pak teprve se vzpamatovala a uvědomila si, že se dopustila vraždy – a že za vraždu člověk dostane provaz. A zoufale se vrhla na jediné, nač mohla přijít – na sebevraždu.“

„To, co říkáte, je velmi rozumné,“ řekl Poirot. „Ano – tohle se v ní mohlo odehrát.“

„Byl to předem uvážený zločin – i nebyl,“ řekl Hale.

„Nevěřím, že o něm dlouho přemýšlela, víte. Myslím spíš, že se do něj slepě vřítla.“

Poirot zamumlal:

„Kdo ví...“

Hale na něho udiveně pohlédl.

„Přesvědčil jsem vás, pane Poirote, nebo ne, že to byl jasný případ?“

„Téměř. Ale ne docela. Je tu pár zvláštních okolností...!“

„Můžete najít jiné rozluštění, které by aspoň trochu klapalo?“

„Co dělali onoho rána ti druzí?“ zeptal se Poirot.

„Mohu vás ujistit, že jsme i to pečlivě prozkoumali. Víme o každém z nich. Nikdo neměl to, čemu se říká alibi – nemohli je mít, šlo-li o vraždu jedem. Vždyť nic nemůže zabránit tomu, kdo by měl v úmyslu někoho zavraždit, aby nedal své oběti den předtím nějaký prášek a nenamluvil jí, že je to dobré pro žaludek a že to má spolknout před obědem – a aby pak neodjel na druhý konec světa,“

„Ale v tomto případě, myslíte, tomu tak nebylo?“

„Už proto ne, že pan Crale neměl nikdy žaludeční ani jiné potíže. A vůbec nevěřím, že by se to bylo mohlo takto stát. Je pravda, že pan Meredith Blake rád doporučoval různé lektvary vlastní výroby, ale pochybuji, že by byl kdy přiměl Crala, aby je ochutnal. A kdyby, byl by o tom jistě mluvil a tropil si z toho šášky. A pak, proč by byl pan Blake zabíjel pana Crala? Všechno ukazuje na to, že byli dobří přátelé. A právě tak ti ostatní. Pan Filip Blake byl dokonce jeho důvěrný přítel. Slečna Greerová byla do něho zamilována. Slečna Williamsová ho, myslím, sice velmi odsuzovala – ale nesouhlasíme-li s něčí morálkou, neznamená to ještě, že ho chceme otrávit. Malá Angela Warrenová se s ním často hádala, byla tehdy v nešťastném věku – nevyčválaná studentka, však víte, jaké bývají – měla právě odjet do školy – ale Crale ji měl docela rád a ona jeho také. Chovali se k ní všichni zvlášť něžně a vlídně. Slyšel jste asi proč. Utrpěla jako dítě těžké zranění – způsobila jí je paní Cralová v záchvatu šíleného vzteku. I z toho je vidět, jaká to byla neukázněná bytost. Vrhout se na dítě – a zohavit je pro celý život!“

„Dalo by se z toho také usoudit,“ řekl Poirot, „že Angela Warrenová měla důvody nenávidět Karolínu Cralovou –“

„Možná – ale ne Amyase Crala. Paní Cralová však byla nyní své sestře oddána – vzala si ji k sobě, když jí zemřeli rodiče, a krásně se k ní chovala. Prý ji dokonce velmi rozmazlovala. A mladá dívka ji měla upřímně ráda. Po dobu soudního líčení žila v ústraní – a pokud vím, naléhala paní Cralová velmi na to, aby byla všeho co nejvíce ušetřena. Ale dívka byla strašlivě rozrušena a pořád si jen přála, aby směla navštívit sestru ve vězení. Karolína Cralová to však nepřipustila. Tvrdila, že by to mohlo v dívčině mysli zanechat zhoubné následky pro celý život. Postarala se naopak, aby Angela byla poslána do školy někam na pevninu.“

Na chvíli se odmlčel a pak dodal:

„Ze slečny Warrenové se stala velmi známá žena. Cestuje po nejzapadlejších koncích světa. Přednáší v Královské zeměpisné společnosti a podobně.“

„A nikdo si přitom nevzpomíná na onen smutně proslulý proces?“

„Má naštěstí docela jiné jméno. Ani dívčí jméno neměla se sestrou společné. Měly jednu matku, ale každá měla jiného otce. Paní Cralová se jmenovala Spaldingová.“

„Byla slečna Williamsová vychovatelkou Angely nebo holčičky Cralových?“

„Angely. Dítě mělo ještě chůvu, ale myslím, že slečna Williamsová dávala malé Karle denně nějakou hodinu.“

„Kde bylo dítě po dobu procesu?“

„Odjelo s chůvou k její babičce. Paní Tressilianová byla vdova, která ztratila dvě děti, a měla velmi ráda malou Cralovou. Chcete-li slyšet, co dělali ostatní v onen osudný den,“ pokračoval Hale, „rád vám to povím:“

Slečna Greerová seděla po snídani na terase poblíž okna knihovny. Tam také, jak jsem vám vypravoval, vyslechla, jak se Cralovi hádali. Pak odešla s Cralem do zahrady ‚u baterie‘ a seděla mu až do oběda. S malými přestávkami, aby si protáhla údy a odpočinula si.

Filip Blake byl po snídani doma, a tak zaslechl také úryvek z výstupu mezi manžely. Když Crale odešel se slečnou Greerovou, četl noviny, dokud ho nevytrhl bratrův telefon. Pak mu šel po břehu naproti. Vraceli se spolu pěšinou kolem zahrady. Slečna Greerová si právě odskočila domů pro svetr, protože jí bylo chladno, a paní Cralová se radila s panem Cralem o podrobnostech Angelina odjezdu na studie.“

„Ach, tedy zcela přátelská rozmluva!“

„Nemyslím, že byla zvlášť přátelská. Zdá se, že na ni Crale křičel. Obtěžovalo ho, že ho vytrhovala z práce pro domácí starosti. Domnívám se, že chtěla všechno zařídít, kdyby došlo k rozchodu.“

Poirot přikývl a Hale pokračoval:

„Bratři Blakovi prohodili pár slov s Cralem. Pak se opět objevila slečna Greerová a usadila se – a Crale znovu vzal štetec; chtěl se zřejmě obou bratrů zbavit. Pochopili to a odešli nahoru k domu. Mimochodem – když byli v zahradě ‚u baterie‘, stěžoval si Amyas Crale, že pivo z besídky není dost studené, a jeho žena mu slíbila, že mu pošle láhev z ledničky.“

„Aha!“

„Ano – aha! Byla najednou sladká jako med. Pak všichni odešli nahoru a usedli na terase. Paní Cralová a Angela Warrenová jim tam přinesly pivo. Potom se šla Angela koupat a Filip Blake ji doprovázel. Meredith Blake odešel na procházku na mýtinu, která byla nad zahradou ‚u baterie‘, a usadil se tam na lavičku. Viděl odtamtud na slečnu Greerovou, sedící na zdi na cimbuří, a mohl slyšet ji i Crala, když hovořili. Seděl tam a přemýšlel o nešťastné tekutině. Její nevysvětlitelné zmizení mu stále ještě dělalo starosti a nevěděl dobře, co počít. Elsa Greerová ho zahlédla a zakývala na něho rukou. Když zazněl gong k obědu, sešel dolů do zahrady a odešel společně s Elsou domů. Všiml si, že Clare vypadá ‚nějak divně‘ – jak se vyjádřil – ale tehdy ho ještě nic nenapadlo. Crale byl z lidí, kteří nikdy nestůňou – a tak si člověk ani neuvedomí, že by i jim mohlo také někdy něco scházet. Zato však míval Amyas Crale záchvaty zuřivosti a sklíčenosti, když se mu nějaký obraz nedařil, jak by si přál. Tehdy bylo nejlíp nechat ho o samotě a raději na něho ani nemluvit. A tak to Blake udělal také tentokráte. Služebně po celé dopoledne pracovaly, uklízely a vařily oběd. Slečna Williamsová opravovala chvíli v učebně úkoly. Pak si sedla s nějakým zašíváním na terasu. Angela Warrenová se skoro celé dopoledne toulala po zahradě – ležela na stromy a cpala se nezralým ovocem – víte přece, jaké jsou patnáctileté žáby! Červivé švestky, kyselá jablka, tvrdé hrušky a tak dále. Potom se vrátila domů a – jak jsem řekl – odešla s Filipem Blakem k moři, aby si před obědem zaplavala.“

Policejní komisař Hale domluvil.

„A teď mi řekněte,“ zaútočil na Poirota, „není vám to všechno jasné? Větríte v něčem nějaký podfuk?“

Poirot řekl: „Zajisté že ne!“

„No tak tedy!“

Ta tři slova zněla výmluvněji než nějaká dlouhá řeč.

„Přesto však,“ řekl pan Poirot, „se dosud nevzdávám. Ještě –“

„Co ještě?“

„Ještě navštívím těch pět lidí – a z každého z nich vytáhnu, co ví.“

Policejní komisař Hale si povzdychl.

Řekl:

„Člověče, vy jste cvok! Každý vám bude vykládat něco jiného. Nedáte to vůbec dohromady. Což jste nepochopil ten nejzákladnější fakt? Že ani dva lidé si nic nezapamatují stejně? A po takové době! Sázím se, že uslyšíte pět příběhů o pěti různých vraždách!“

„S tím počítám,“ řekl Poirot. „To bude právě velmi poučné!“

„První na trh běží z domu...“

FILIP BLAKE vypadal přesně tak, jak ho popisoval Montague Depleach. Úspěšný, chytrý, bodře vypadající muž – trochu náchylný k tloustnutí.

Hercule Poirot si s ním schválně umluvil schůzku na půl sedmou v sobotu. Filip Blake předtím udělal svou osmnáctou jamku v golfu – a vyhrál na svém soupeři pět liber. Byl proto v dobré a sdílné náladě.

Poirot mu vysvětlil, kdo je a proč přichází. Při této příležitosti však právě neprojevil zvlášť vášnivou lásku k čistě a nepokroucené pravdě. Jak Blake vyrozuměl, šlo o sérii knih pojednávajících o věhlasných zločinech.

„Pane na nebi, nač vyhrabávat takové věci?“

Hercule Poirot pokrčil rameny. Zdůrazňoval dnes velmi svůj cizí původ a cizí způsoby. Ať se mu Blake směje, nebo ať jím pohrdá, jen když se právě proto bude k němu chovat blahosklonně.

„Znáte publikum!“ řekl. „Může se utlouci po takových věcech – doslova utlouci!“

„Bestie!“ řekl Blake.

Ale řekl to dobromyslně – ne s oním štítivým odporem a hnusem, jaký by mohl dát najevo někdo citlivější.

Hercule Poirot pronesl, pokrčiv rameny:

„Lidská povaha je už taková. Vy a já, pane Blaku, kteří známe svět, si neděláme iluze o svých bližních.“

Nejsou všichni tak docela špatní, ale není dobře si je idealizovat.“

Blake řekl upřímně:

„Já jsem už dávno a dávno ztratil iluze!“

„Zato prý umíte vypravovat znamenité anekdoty – jak jsem slyšel.“

„Což o to!“ V Blakových očích zahrálo. „Znáte tuhle?“

Poirotův smích se ozval v pravý okamžik. Nebyla to právě historka pro mladé dívky, ale vtipné to bylo!

Filip Blake se povaloval v křesle docela pohodlně s výrazem dobré nálady v očích.

Poirotovi kmitlo hlavou, že vypadá jako spokojené prasátko. Prasátko!... První na trh běží z domu koupit kornout cukrátek...

Co to je za člověka, tenhle Filip Blake? Vypadal jako někdo, kdo nemá žádné starosti. Blahobytný,

spokojený. Zdálo se, že ho netrápí žádné výčitky, neprónásledují žádné stíny minulosti, žádné bolestné vzpomínky. Ne, dobře vykrmené prasátko, které běželo na trh – a získalo celý pytel cukrátek. Ale možná že kdysi, před lety, byl Filip Blake jiný, zajímavější člověk. Když byl mlád, byl jistě velmi hezký. Snad měl trochu malé oči a poněkud příliš blízko u sebe – ale jinak to byl asi urostlý a vzhledný mladý muž. Kolik mu mohlo být? Něco mezi padesáti a šedesáti. V době Cralovy smrti mu bylo tedy okolo čtyřiceti. Nebyl ještě tak otupělý blahobytným životem, nebyl ještě tak oddán pozemským radovánkám přítomné chvíle jako teď. Žádal od života víc a dostával míň...

Poirot si ho chtěl získat, a tak řekl: „Chápete přece mou situaci.“

„Ne, ať visím, upřímně řečeno, nechápu.“ Bankéř se znovu napřímil a jeho oči nabyly ostřejšího výrazu.

„Proč právě vy? Nejste přece spisovatel?“

„Nejsem – ne. Jsem vlastně detektiv.“

Skromnost této poznámky neměla asi dosud obdoby v žádném z dřívějších Poirotových hovorů.

„Ovšem, ovšem. To ví celý svět. Slavný Hercule Poirot!“

Ale v Blakově tónu byl jemňoučký nádech posměchu. Byl v jádru tak zarytý Angličan, že nedovedl brát zásluhy cizinců opravdu vážně.

Svým kamarádům by byl asi řekl:

„Podivný malý šarlatán. Ale u ženských může mít štěstí s těmi svými kejklemi!“

Ač právě této trochu posměšné blahosklonnosti chtěl Poirot dosáhnout, byl si přesto vědom, že se ho nelíbě dotýká.

Tento muž, tenhle úspěšný finančník nepadal před ním v obdivu na kolena. Před ním! Před Herculem Poirotem! Skandál, opravdu!

„Těší mě,“ řekl Poirot nepravdivě, „že mě tak dobře znáte. Dovolte, abych vám řekl, že můj úspěch spočívá v mých psychologických znalostech – v onom věčném ‚proč‘ lidského jednání. To je, pane Blaku, to, co dnes svět na zločinech zajímá. Dříve to bývala milostná romantika. Slavné zločiny se probíraly jen z jednoho zorného úhlu: jaká byla za nimi milostná historie. Dnes je tomu docela jinak. Lidé čtou se zájmem o tom, že dr. Crippen zabil svou ženu, protože byla velická a hýřila zdravím, zatímco on byl malý a nepatrný, a tak v něm vzbuzovala stále pocity méněcennosti. Čtou o světoznámé vražednici, která spáchala zločin proto, že se k ní kdysi, když jí byly tři roky, její otec otočil nevšimavě zády. Dnes, jak jsem říkal, je to ono ‚proč‘, které lidi zajímá na trestních případech.“

Filip Blake řekl, „potlačuje stěží zívání:

„Ale můj drahý pane, to ‚proč‘ nesmí být nikdy zřejmé. Obyčejně to jsou peníze.“

Poirot téměř vykřikl:

„Podle mého názoru je toto ‚proč‘ u většiny zločinů zřejmé. V tom je právě ten háček!“

„A proto si tedy zvolili vás?“

„Ano, právě proto! Kohosi napadlo, že by bylo zajímavé popsat některé z dávných zločinů z psychologického zorného úhlu. Psychologie zločinu, to je má silná stránka. Tak jsem se toho ujal.“

Filip Blake se zašklebil.

„Výnosné, co?“

„Doufám – a myslím, že právem.“

„Gratuluji, gratuluji. Ale teď byste mi snad mohl říci, co já s tím mám co dělat?“

„Ovšem, cher monsieur. Cralův případ...“

Filip Blake nevypadal překvapeně. Byl pouze ve střehu.

Řekl:

„Ach tak! Cralův případ...“

Hercule Poirot se úzkostlivě zeptal:

„Doufám, že se vás to nijak nemile nedotýká, pane Blaku?“

Filip Blake pokrčil rameny:

„Nemá přece smysl zlobit se na něco, čemu nemůžete zabránit. Soudní přelíčení s Karolínou Cralovou je veřejná záležitost. Komu se chce o tom psát, může se klidně do toho pustit. Nemá cenu, abych já proti tomu něco namítal. Ale – nač bych vám to tajil? – je mi to z mnoha důvodů krajně nepříjemné. Amyas Crale byl jedním z mých nejlepších přátel. Mrzí mě, že celá ta nechutná záležitost má být znovu probírána; Ale co se dá dělat?“

„Jste filosof, pane Blaku.“

„Ne, ne. Víím jenom, že se hlavou zeď neprorazí. A vy to asi budete probírat méně trapně než mnozí jiní.“

„Doufám aspoň, že to napíšu taktně a vkusně.“

Filip Blake se nahlas zachechtal, ale v jeho smíchu nebyla pravá veselost. „Musím se smát, když vás tak

slyším.

„Ujišťuji vás, pane Blaku, že mě to skutečně zajímá. Není to u mne jen otázka peněz. Přeji si upřímně vzkřísit minulost, vidět a vycítit, co se událo, proniknout za to, co se jeví jako zřejmé, a uhádnout, co se dalo v myslích i srdcích jednotlivých herců tohoto dramatu.“

Filip Blake suše poznamenal:

„Nemyslím, že by v tomto případě byly nějaké jemné záhady. Byla to velmi prostá záležitost. Obyčejná ženská žárlivost – nic víc!“

„Zajímalo by mě nesmírně, pane Blaku, jaká byla vaše osobní reakce na tuto tragédii?“

Filip Blake řekl s překvapující popudlivostí a se zrudlou tváří:

„Reakce! Reakce! Nemluvte takové pedantické nesmysly! Nestál jsem tam jako pařez a neoddával se reagování! Zdá se, že jste nepochopil, že můj přítel – můj přítel, povídám – byl zabit, otráven! A že bych ho byl mohl zachránit, kdybych byl jednal rychleji.“

„Jak to myslíte, pane Blaku?“

„Takhle! – Předpokládám ovšem, že jste zasvěcen do podrobností případu?“

Poirot přikývl.

„Dobře tedy. Onoho rána mi telefonoval můj bratr Meredith. Byl v pořádně bryndě. Jeden z jeho pekelných lektvarů se ztratil – a byl to důkladně pekelný lektvar! A co jsem udělal? Řekl jsem mu, aby přišel, že si o tom promluvíme. Že se dohodneme, co uděláme! Nemohu dnes ani pochopit, co jsem to byl tehdy za liknavého blázna! Měl jsem si hned uvědomit, že nesmíme ztrácet čas! Měl jsem jít rovnou k Amyasovi a varovat ho. Měl jsem mu říci: Karolína šloha Meredithovi jed, a tak se mějte ty i Elsa na pozoru!“ Blake vyskočil z křesla a začal vzrušeně přecházet sem a tam.

„Kriste pane, člověče, myslíte, že jsem to v mysli už tisíckrát znovu a znovu neprobral? Věděl jsem to. Měl jsem možnost ho zachránit – ale já otálel! Já čekal na Mereditha! Proč jsem neměl tolik rozumu, abych pochopil, že Karolína nebude čekat a rozpakovat se! Ukradla to, aby toho použila, a ani pámbu jí nezabrání nevyužít první příležitosti! Ani jí nenapadlo, aby čekala, až Meredith objeví, že tekutina zmizela. Věděl jsem – ovšemže jsem věděl – že je Amyas v smrtelném nebezpečí – ale já neudělal nic, abych ho zachránil!“

„Myslím, že si děláte zbytečné výčitky, monsieur. Neměl jste dost času –“

Filip Blake mu vskočil do řeči:

„Dost času? Měl jsem času habaděj! Mohl jsem udělat to i ono. Mohl jsem, jak jsem řekl, jít k Amyasovi – ale nebylo jisté, že by mi byl uvěřil. Amyas nebyl z těch, kteří lehce uvěří, že jejich život je ohrožen. Byl by se tomu asi vysmál. Nepochopil totiž nikdy úplně, jakého ďábelství je Karolína schopna. Ale já jsem mohl jít k ní. Mohl jsem říci: ‚Vím, co máte v úmyslu. Vím, nač se chystáte. Ale budou-li Amyas nebo Elsa otráveni, budete vy viset na šibenici!‘ Bylo by ji to zarazilo. Nebo bych to byl mohl oznámit policii. Och, tolik jsem toho mohl udělat – a místo toho jsem se dal ovlivnit Meredithovým váhavým opatrnictvím. Musíme mít jistotu, musíme se o tom dohodnout – musíme se přesvědčit, kdo to vzal...‘ Ztracený nekřuba – nikdy v životě se neuměl rychle rozhodnout! Měl štěstí, že byl prvorozený a že zdědil rodinné panství, z něž mohl být pohodlně živ. Kdyby se byl musil pokusit získat jmění sám, neměl by nic.“

Poirot se zeptal:

„Nebyl jste ovšem na pochybách, kdo jed odcizil?“

„Ovšemže ne! Věděl jsem hned, že to musila být Karolína. Víte, znal jsem ji moc dobře.“

„To je skutečně velmi zajímavé,“ řekl Poirot. „Tak rád bych se dozvěděl, pane Blaku, jaká Karolína Cralová vlastně byla.“

Filip Blake řekl zostrá:

„Nebyla to žádná nevinná a ukřivděná žena, za jakou ji mnozí během soudního líčení považovali!“

„Jaká tedy byla?“

Blake se opět posadil a zeptal se klidně a vážně:

„Chcete to opravdu vědět?“

„Ano. Je to pro mne velmi důležité.“

„Karolína byla zkažená do hloubi duše. Zkažená skrznaskrz. Neříkám, že neměla osobní kouzlo. Naopak. Měla onu sladkou mírnost způsobů, která lidi dokonale pletla. Vypadala tak křehce a bezmocně, že u každého maně vzbuzovala rytířskou touhu vzít ji pod ochranu. Myslívál jsem si někdy, že Marie Stuartovna s ní měla mnoho společného. Vždycky sladká a nešťastná a plná přitažlivosti – a pod tím vším tvrdá a vypočítavá žena, která klidně osnovala úklady proti Darnleymu – a které všechno prošlo. Karolína byla také taková. Chladná a vypočítavá osnovatelka zločinu. A kromě toho měla prudkou a neukázněnou povahu.“

Nevím, řekl-li vám někdo – nebyl to sice závažný bod líčení, ale je to něco, co prozrazuje, jaká vlastně byla – čeho se dopustila na své malé sestřičce? Byla žárlivá, víte. Její matka se podruhé provdala a všechnu pozornost a lásku přenesla na malou Angelu. Karolína to nemohla snést. Pokusila se ji zabít sochořem – uhodila holčičku do hlavy. Naštěstí rána nebyla smrtelná. Ale byla to ohavnost.“

„Strašně – opravdu!“

„Vidíte, to byla pravá Karolína. Musila být vždycky první a jediná. Nemohla prostě snést, neměla-li hrát u někoho hlavní úlohu. A byl v ní chladný, sobecký ďábel, který ji dovedl vydráždit až k vraždě.“

Víte, vypadala jako přímý člověk, ale v podstatě byla vypočítavá. Když bývala jako mladá dívka na návštěvě v Aldenbury, všechny si nás dobře okoukla a pak se moudře rozhodla. Neměla vlastní jmění. O mně, jako o mladším synu, který si musí vybudovat postavení sám, ani mnoho neuvažovala. (Je mi k smíchu, pomyslí-li si, že bych dnes asi mohl klidně skoupit Mereditha i Crala, kdyby byl živ!) Chvilí měla na mušce Mereditha, ale konečně se rozhodla pro Amyase. Amyas dostane Aldenbury, a i když nezdědí mnoho peněz na hotovost, získá je svým velikým malířským talentem, který záhy rozpoznala. Vsadila nejen na jeho génia, ale i na jeho budoucí finanční úspěch.

A vyhrála. Amyas dobyl záhy uznání. Nebyl žádný módní malíř – ale jeho nadání bylo oceněno a jeho obrazy se kupovaly. Viděl jste někdy něco od něho? Mám tady jednu věc. Pojdte se podívat!“

Uvedl Poirota do jídelny a ukázal na levou stěnu.

„Vidíte! To je Amyas.“

Poirot si mlčky prohlížel obraz. Znovu s obdivem uvažoval o tom, jak pravý umělec dovede obyčejné a běžné předměty naplnit vlastním osobitým kouzlem. Váza s růžemi na hlazeném mahagonovém stole. To plesnivé, otřelé, tisíckrát malované zátiší! Jak Amyas Crale dokázal, aby růže hořely a plály vlastním, téměř obscénním životem? Lesklé dřevo stolu svítilo, jako by bylo také čímsi živoucím. Jak vysvětlit vzrušení, jež se každého zmocňovalo při pohledu na obraz? Policejní komisař Hale by se byl asi zděsil nad perspektivou stolu a byl by namítal, že skutečné růže nemají ani takový tvar, ani takovou barvu. A pak by šel a později by se vždycky přistihl, že se mu skutečné růže jaksi nelíbí, a kulatá pravidelnost mahagonových stolů by ho z nepochopitelných důvodů nějak neuspokojovala.

Poirot si jemně povzdychl. Zašeptal:

„Ano – tady je to všechno.“

Blake ho vedl zpět do prvního pokoje. Zabručel:

„Nikdy jsem nerozuměl umění a nestaral jsem se o ně. Nechápu, proč se na tohleto tak rád dívám, ale nemohu se toho prostě nasytit. Je to – k čertu – je to dobrá věc!“

Poirot nadšeně přikyvoval.

Blake nabídl hostu cigaretu a sám si také zapálil. Řekl:

„A tenhle muž – muž, který namaloval tyto růže, muž, který namaloval ‚ženu připravující koktail‘, muž, který namaloval úděsné a smělé ‚Zrození‘, tento muž byl podřat v rozkvětu své mladé síly, byl zbaven svého bohatého a mohutného životního ohně – a to všechno kvůli pomstychtivé, špatné ženě!“

Odmlčel se.

„Řeknete, že jsem trpký a zahořklý – že jsem proti Karolíně neprávem zaujat. Vím, měla osobní kouzlo – vycitřovat jsem je. Ale odjakživa jsem věděl, co bylo pod ním. A tam byla jenom špatnost. Věřte mi, pane Poirote, byla to krutá a zlovolná a hrabivá žena.“

„Slyšel jsem však, že paní Cralová za svého manželství trpělivě snášela mnohé ústrky a hořkosti.“

„Ano, a taky se postarala o to, aby to všichni věděli. Věčná mučednice! Ubohý starý Amyas – jeho rodinný život byl stálé peklo – kdyby nebylo jeho výjimečné povahy, nebyl by to prostě snesl. Ale měl ventil, své umění, které mu pomohlo se přes všechno přenést. Maloval-li, zapomněl na vše – na neustálé Karolinino rytí, na ustavičné rozepře a nešváry. U nich nikdy nebyl mír a pokoj. Ani týden neuplynul, aby se nebyli o to nebo o ono bouřlivě nepohádali. Jí to dělalo dobře. Myslím, že by jí bylo něco chybělo, kdyby nebylo těch výbuchů. Ulevilo se jí, když ze sebe mohla vyklopit všechny trpkosti a vzteky, jimiž byla nabita. Po takové pořádné slovní rvačce pak chodila jako mlsný kocour, který vylízal talíř smetany – přímo předla uspokojením. Ale jeho to ničilo. Toužil po míru, přál si mít svatý pokoj – chtěl klidně žít. Ovšem, muž jako Amyas se nikdy nemá ženit – nehodí se pro manželství. Muž jako Crale má mít milostné poměry a nemá být svázan rodinnými pouty. Za čas ho musí tížít.“

„Svěřil se vám?“

„Nu – věděl dobře, že jsem jeho oddaný přítel. Dal mi do sebe nahlédnout. A nestěžoval si. Nebyl žádný fňukal. Jen někdy prohodil: ‚Vem čert všechny ty zatracené ženské!‘ Nebo řekl: ‚Nikdy se nežeň, kamaráde! Na peklo je dost času až po smrti.‘“

„Věděl jste o jeho vztahu ke slečně Greerové?“

„Ano – viděl jsem aspoň, jak to na něho přichází. Řekl mi, že se setkal s úžasnou dívkou. Že je úplně jiná než všechny, které kdy poznal. Ne že bych byl na to něco dal! Amyas vždycky potkával úžasné dívky, které byly docela jiné než všechny, které kdy poznal. A když jste se o nich za měsíc zmínil, tu se na vás obyčejně nechápavě podíval a nevěděl, o kom vlastně mluvíte! Ale ta Elsa Greerová byla opravdu jiná než ostatní. Uvědomil jsem si to, když jsem přijel do Aldenbury na delší pobyt. Ta ho dostala! Na tu se chytil jako na udici! Mohla si s ním dělat, co chtěla, tak byl do ní, chudák, celý blázen.“

„Elsu Greerovou jste také neměl rád?“

„Ne. Neměl jsem ji rád. Byla to vyslovená kořistnice. Byla by také chtěla spolknout celého Crala s duší i tělem. Ale vcelku myslím, že by byla bývala pro něho lepší než Karolína. Možná že kdyby si byla jista, že patří opravdu jenom jí, byla by ho nechala na pokoji. Nebo by se ho byla přesýtila a zamilovala se do někoho jiného. Pro Amyase by bylo nejlepší, kdyby se byl vůbec nezapletl s žádnými ženskými.“

„Ale zdá se, že by mu to nebylo po chuti?“

Filip Blake řekl s povzdechem:

„Ten zatracený blázen se věčně do něčeho dostával. A přece pro něho ženy znamenaly celkem moc málo. Jediné dvě ženy, které na něho v životě opravdu zapůsobily, byly Karolína a Elsa.“

„Měl rád tu malou?“ zeptal se Poirot.

„Angelu? Ó, Angelu jsme měli všichni rádi. Byla to správná holka – hrrr do každého sportu, do každé zábavy. Ta se, pane, natrápila toho chudáka vychovatelky! Ano, Amyas ji měl upřímně rád – ale někdy zašla příliš daleko, a tu se na ni dovedl hrozně rozzuřit. Karolína hned ovšem zasáhla – byla vždycky na její straně – a to Amyase teprve popouzelo. Nenáviděl, když se Karolína ujímala Angely proti němu. Bylo v tom také trochu žárlivosti u nich u všech. Amyas žárlil na to, že Karolína dává před ním přednost Angele a že by pro ni byla schopna každé oběti. A Angela žárlila na Amyase a bouřila se proti jeho pánovitým způsobům. Byl to Amyas, kdo rozhodl, že má na podzim odjet do ústavu na studie, a Angela proto zuřila. Myslím, že ne kvůli škole, měla docela chuť do učení – ale Amyasův osobitý způsob, jak všechno krátce a bez okolků určit a zařídil, ji hrozně popudil. Prováděla mu všechno možné, aby se mu nějak pomstila. Jednou mu dokonce dala do postele pod pokrývkou deset slimáků. Myslím, že Amyas měl celkem pravdu. Byl nejvyšší čas, aby do ní ve škole vpravili trochu kázně. Slečna Williamsová byla velmi schopná, ale i ona se přiznala, že jí Angela přerostla přes hlavu.“

Odmlčel se. Poirot jemně pronesl:

„Když jsem se ptal, měl-li Amyas rád tu malou, mínil jsem tím jeho vlastní dítě, jeho malou dcerušku.“

„Ach, Karlu? Ano, to byl jeho mazlíček. Když měl náladu, velmi rád si s ní hrával. Ale láska k ní by ho nebyla odradila od svatby s Elsou, ptal-li jste se kvůli tomu. Takový cit k ní neměl.“

„Byla Karolína Cralová dobrou matkou?“

Filipovou tvář proběhl zvláštní záchvěv. Řekl:

„Ne, nemohu říci, že byla špatná matka. Ne, to říci nemohu. To byla jediná věc –“

„Poslouchám, pane Blaku.“

Filip Blake pokračoval zvolna a jakoby s námahou.

„Jediné, čeho je mi při tom všem upřímně líto, je myšlenka na to dítě. Takové tragické pozadí pro tak mladý život! Poslali ji za moře k Amyasově provdané sestřenci. Doufám – ze srdce doufám, že se jim podařilo utajit před ní pravdu.“

Poirot zavrtěl hlavou a řekl:

„Pravda má ve zvyku vyjít najevo, pane Blaku. I po mnoha letech.“

Bankéř zamumlal pro sebe: „Nevím, nevím.“

Poirot pokračoval:

„A v zájmu této pravdy vás o něco požádám, pane Blaku.“

„O copak?“

„Poprosím vás, abyste mi napsal přesný popis všeho, co se v oněch dnech v Aldenbury událo. To znamená, že od vás chci podrobný referát o vraždě a o všem, co s ní souviselo.“

„Ale, drahý pane, jak to můžete na mně žádat po tolika letech? Bude to jistě zoufale nepřesné.“

„Proč by bylo? Paměť si po letech sama uchová podstatné vjemy a zapudí povrchní detaily.“

„Ach tak! Chcete tedy pouhý hrubý obrys událostí?“

„Vůbec ne. Přál bych si podrobný a svědomitý rozbor všeho, co se tehdy postupně dalo, a slovo od slova každý rozhovor, na nějž si vzpomenete.“

„A co když jsem si je zapamatoval špatně?“

„Můžete se aspoň snažit použít výrazů a způsobu řeči, jak vám uvízly v paměti. Budou v tom mezery, ale proti tomu se nedá nic dělat.“

Blake se na něj pátravě podíval:

„Ale co tím sledujete? Z policejních zápisů byste se dověděl všechno mnohem přesněji.“

„Ne, pane Blaku. Dívám se na to nyní z psychologického hlediska. Nechci pouhá fakta. Chci váš výběr z oněch fakt. Čas a vaše paměť jsou za tento výběr odpovědný. V policejním archivu bych marně sháněl mnohé drobnosti, které se možná přihodily, nebo mnohé věty, které snad byly proneseny. Věci a slova, o nichž jste se u soudu nezmínil, protože jste je možná považoval za bezvýznamné, nebo protože vám bylo milejší je neopakovat.“

Blake řekl zhrta: „Chcete moji zprávu uveřejnit?“

„Zajisté že ne. Bude pouze pro mne. Aby mi pomohla dojít k vlastnímu závěru.“

„A neocitujete z toho nic bez mého souhlasu?“

„Ani slovo.“

„Hm – jsem velmi zaměstnán, pane Poirote,“ namítl ještě pan Blake.

„Uznávám, že s tím budete mít práci a že tím ztratíte svůj vzácný čas. Byl bych šťasten, kdybych vám to mohl nějak přiměřeně nahradit.“

Vteřinu bylo ticho. Pak pan Blake náhle promluvil:

„Ne. Udělám-li to – udělám to zadarmo.“

„A uděláte to?“

„Zapamatujte si, že neručím za přesnost své paměti.“

„To je přirozené.“

„Potom,“ řekl Filip Blake, „se do toho rád pustím. Cítím, že jsem tím jaksi povinen Amyasu Cralovi.“

„Na peci se druhé válí...“

HERCULE POIROT nebyl někdo, kdo zapomíná na detaily. Promyslel si pečlivě, jak by se měl nejlépe uvést u pana Mereditha Blaka. Věděl už, že Meredith je docela jiný člověk než jeho bratr. Tady bude třeba postupovat zvolna a opatrně. Prudkým útokem by se nic nesvedlo.

Poirot věděl, že je jenom jedna možnost, jak vniknout do pevnosti. Musí se přiblížit k Meredithovi ozbrojen doporučujícími dopisy. A tyto dopisy musí být společenského rázu, ne úředního. Naštěstí se Hercule Poirot během své dlouhé kariéry seznámil s místními veličinami ve všech koncích Anglie. Devonshire nebyl výjimkou. A tak přemýšlel, na koho by se tam měl obrátit, a našel mezi svými známými dva, kteří byli spřáteleni s panem Meredithem Blakem. Objevil se tedy u něho s dvěma dopisy; první byl od lady Lytton-Goreové, počestné a velmi nepřístupné vdovy nevalně majetné, druhý od admirála ve výslužbě, jehož rodina sídlila v Devonshiru už po čtyři generace.

Meredith Blake přijal Poirota značně udiven.

Jak si v poslední době často uvědomoval, svět už není, jako bývával. Čert to vem, soukromí detektivové – to byli lidé, které jste si mohli najmout, aby vám hlídali svatební dary při recepcích na venkovských sídlech, lidi, k nimž jste se – vždycky s trapnými pocity – utíkali, když jste se octli v nějaké ožehavé situaci a potřebovali jste se dovědět, na čem jste.

Ale tady najednou píše lady Mary Lytton-Goreová:

„Hercule Poirot je můj starý a vážený přítel. Prosím, vyjděte mu laskavě vstříc.“ A Mary Lytton-Goreová nebyla – ne, naprosto nebyla – z žen, které byste spojovali s představou detektiva a všeho, co s ním souvisí. A admirál Cromshaw píše: „Skvělý chlapík – bez vady a hany. Zavděčíte se mi, uděláte-li pro něho, co budete moci. Výborný společník, může vám vypravovat spoustu zajímavých historek.“

A teď tedy ta záhadná bytost sedí proti němu. Vždyť je úplně nemožný – nevhodné šaty – boty na knoflíčky! – neuvěřitelné kníry! Naprosto ne jeho, Meredithův typ! Vypadá, jako by v životě nebyl nikdy ani na honu – jako by vůbec neprováděl žádný sport! Zkrátka – cizinec!

Tak tady, na Handcross Manoru, to bylo, kde žili dva mladí bratři a bavili se a hráli tenis a chodili do Aldenbury na návštěvy a kamarádili se s mladým Amyasem Cralem a s dívkou, která se jmenovala Karolína. Odtud tedy vyšel Meredith onoho osudného rána před šestnácti lety poradit se s bratrem!

Hercule Poirot hleděl se zájmem na muže, který mu vyšel v ústrety s poněkud rozpačitou zdvořilostí.

Skoro navlas takový, jak si jej představoval. Meredith Blake se na první pohled podobal všem ostatním venkovským šlechticům, kteří milují hony a rybaření a takové věci.

Starý sportovní kabát, větrem ošlehaná, příjemná tvář muže středního věku, jakoby vybledlé modré oči, nerozhodná ústa, napůl skrytá pod trochu ježatým knírem. Úplný opak svého bratra! Váhavé a plaché chování, pomalá řeč i myšlení. Jako by se bylo jeho životní tempo lety ještě zvolnilo, zatímco tempo jeho bratra se stále zrychlovalo.

Poirot vycítil, že má před sebou někoho, kdo na sebe nedá pospíchat. Poklidný život anglického venkova mu pronikl až do kostí.

Poirotovi se zdálo, že Meredith vypadá mnohem starší než jeho bratr, ačkoli podle pana Jonathana je dělily od sebe pouze dva roky.

Hercule Poirot se vždycky chlubil, že ví, jak na tyto džentlmeny z kostnatých anglických tradic. Před nimi se člověk nikdy nesmí pokoušet dělat ze sebe Angličana. Naopak. Musí být celým svým chováním cizincem – nepolepšitelným cizincem – a čekat, až mu velkodušně odpustí. „Ovšem, tihle cizinci se nevyznají v pravidlech chování. Představte si, že vám například ráno při snídani podávají ruku! A že je to neodnaučíte! Ale jinak celkem slušný chlapík...“

Poirot chtěl vzbudit právě tento dojem. Dali se do řeči a mluvili s opatrnou nesdílností o lady Lytton-Goreové a o admirálu Cromshawovi. V rozmluvě se ozvala i jiná jména. Poirot našťěstí znal něčí sestřenicu a poznal letmo švagrovou někoho jiného. Viděl s radostí, že výraz páně Meredithův ztrácí svou ledovou nepřístupnost. Vida, ten chlapík opravdu zná správné lidi!

Elegantně a nenápadně zavedl Poirot řeč na důvod návštěvy. Pak se spěšně snažil zahltit nepříznivý dojem a opětne ochladnutí: Nedá se, bohužel, nic dělat, je rozhodnuto, že kniha vyjde. Slečna Cralová – či spíše slečna Lemarchantová, jak se nyní jmenuje – ho snažně prosí, aby se ujal dohledu nad tím, jak bude tragédie jejích rodičů zpracována. Ale dá se mnoho zachránit a předejít mnoha bolestným trapnostem, půjde-li se na to zchytra. Poirot mezi řečí prohodil, že už kdysi se mu podařilo diplomatickou obratností přimět vydavatele jakýchsi memoárů, aby některé ožehavé odstavce vyškrtl.

Meredith Blake zrudl hněvem. Ruka se mu chvěla, jak si nacípával dýmku. Řekl, nepatrně koktaje:

„Je to – je to o-ohavnost vyhrabávat takové věci. Po š-šestnácti letech! Proč to nenechají klidně spát?“ Poirot pokrčil rameny.

„Úplně s vámi souhlasím,“ pravil. „Ale co chcete? Je po tom poptávka. A je dovoleno komukoli, aby rekonstruoval trestně usvědčený zločin a opatřil jej vlastními poznámkami.“

Pak dodal mírně:

„Zel bohu – žijeme v drsné době a svět je stále surovější... Ale překvapilo by vás, pane Blaku, kdybyste viděl, jak se mi podařilo oslabit účín některých velmi ošemetných publikací. Přeji si z celého srdce ušetřit v tomto případě slečnu Cralovou všeho, co by mohlo rozjitřit starou ránu.“

Meredith Blake zašeptal: „Maličká Karla! To dítě je už dospělá žena! Nemohu tomu ani uvěřit.“

„Ano, ano, čas letí, vidíte?“

Meredith Blake zašeptal: „Až příliš rychle, až příliš rychle!“

„Jak vidíte podle dopisu slečny Cralové, který jsem vám ukázal,“ pokračoval Poirot, „touží zvědět všechny podrobnosti o té smutné události.“

Meredith Blake řekl popudlivě:

„Proč? Proč se v tom znovu rýpat? Bylo by nejlépe na vše zapomenout.“

„Takhle můžete mluvit vy, pane Blaku, protože víte dokonale, co se událo. Ale uvědomte si, že slečna Cralová neví nic, než o čem ji mohly poučit policejní zápisky.“

Blakovým výrazem proběhla vlna soucitu.

„Ano, nevzpomněl jsem na to. Ubohé dítě! Je to pro ni hrozné. Napřed duševní otřes, když se dozvěděla pravdu – a teď ty nelidské, chladné soudní protokoly.“

„Z pouhých právních spisů,“ řekl Poirot, „nelze nikdy vyčíst přesnou pravdu. Právě to, co v nich není, je nejdůležitější. Pocity, stavy mysli a srdce, povaha jednotlivých herců dramatu. Polehčující okolnosti –“

Odmlčel se a Meredith Blake se živě ujal slova, jako herec, když se ozve jeho nářezka:

„Polehčující okolnosti! To je právě to. Byly-li kdy nějaké polehčující okolnosti, byly v tomto procesu. Amyas Crale byl můj starý přítel – naše rodiny byly v přátelských vztazích už po generace – ale nemohu nepřiznat, že jeho chování bylo, upřímně řečeno, hanebné. Byl ovšem umělec a tím se snad dá mnohé vysvětlit. Ale to je marné – nechal dojít k úplně nemožné situaci. K situaci, kterou by musil každý normální, slušný člověk prostě odsoudit.“

Hercule Poirot pravil: „Zajímá mne, co říkáte. Právě tato situace mi vrtá hlavou. Takhle se přece nechová žádný světa znalý muž z dobré rodiny.“

Blakova plachá hubená tvář oživila.

„Ano, v tom je právě kámen úrazu, že Amyas nebyl člověk, který se drží ustálených tradic. Byl umělec a jeho práce mu byla nade vše. Bylo to někdy až zarážející. Nechápu ty takzvané umělecké povahy – nikdy jsem jim nerozuměl. Crala jsem do určité míry dovedl pochopit, protože jsem ho znal od dětství. Jeho rodina byla z téže vrstvy jako moje. A v mnohém byl Crale jako my ostatní – když však šlo o jeho umělecké zájmy, opustil, abych tak řekl, vžitý morální standard. Nebyl v ničem diletant, byl prvotřídní, opravdu prvotřídní umělec. Mnozí tvrdí, že byl geniálním malířem. Snad mají pravdu. Ale právě proto byla jeho povaha neukázněná a nevyvážená. Maloval-li nějaký obraz, nezáleželo mu na ničem. Hodil klidně

přes palubu všechno, co by ho bylo mohlo brzdit. Byl jako náměsíčný. Posedlý tím, na čem právě pracoval. Teprve když plátno dokončil, probudil se ze svého zaujetí a chápal se opět potrháných nitek obyčejného života.“ Pohlédl tázavě na Poirota, který přikývl. „Vidím, že mi rozumíte. Tím se, podle mého názoru, dá vysvětlit, že mohlo dojít k takové situaci. Miloval tu dívku. Chtěl se s ní oženit. Měl v úmyslu opustit ženu i dítě. Ale pak začal malovat její portrét a chtěl jej dokončit. Na ničem jiném mu nezáleželo. Neviděl nic jiného. A to, že je pro obě ženy situace naprosto nesnesitelná, mu ani nepřišlo na mysl.“

„Chápala některá z nich jeho podivné stanovisko?“

„Doufám, že ano – aspoň částečně. Myslím, že Elsa mu rozuměla. Zajímala se vášnivě a nadšeně o jeho práci. Ale měla přirozeně těžké postavení. A Karolína –“ Zarazil se. Poirot mu pomáhal: „Pro Karolínu to bylo opravdu –“

Meredith se opět ujal slova. Bylo na něm vidět, že se mu hovoří těžce.

„Karolína – já jsem vždycky – já jsem ji vždycky měl velmi rád. Kdysi dávno jsem nějaký čas doufal, že – že se vezmeme. Ale moje naděje byla zmařena v zárodku. Přesto jsem zůstal, smím-li se tak vyjádřit, oddán jejím – jejím službám.“

Poirot zamyšleně pokynul hlavou. Ten staromódní slovní obrat byl velmi výstižný pro Meredithovu osobnost. Byl z těch lidí, kteří dovedou zasvětit svůj život romantické a čisté lásce a sloužit věrně dámě svého srdce, aniž čekají odměnu. Ano, pan Meredith byl vyhraněný typ.

„Trpěl jste jistě těmi nemožnými poměry – kvůli ní.“

„Zajisté. Dokonce jsem to Cralovi vyčítal.“

„Kdy to bylo?“

„Přesně den před tím – před tím, než se to stalo. Přišli tehdy ke mně na čaj, víte. Vzal jsem si Crala stranou a – a pověděl jsem mu to. Pamatuji se, že jsem dokonce řekl, že to není fér k žádné z nich.“

„Ach, opravdu? To jste mu řekl?“

„Ano, myslil jsem, že si to neuvědomuje.“

„Možná že ne.“

„Řekl jsem mu, že tím dostal Karolínu do naprosto nesnesitelné situace. Měl-li v úmyslu se dát rozvést a vzít si Elsu, neměl právo ji zvát do svého domu a hodit ji jako rukavici Karolíně do tváře. Byla to, tvrdil jsem, neodpuštělná urážka.“

Poirot se zvědavě zeptal:

„Co na to řekl?“

Meredith odpověděl s odporem:

„Řekl: ‚Karolína to musí spolknout.‘“

Hercule Poirot povytáhl obočí:

„To věru nebyla hezká odpověď!“

„Mně připadala hnusná! Dopálil jsem se a vyčetl jsem mu, že je mu zřejmě jedno, jaké utrpení působí ženě, kterou přestal mít rád, ale že jde i o onu mladou dívku. Copak si neuvědomuje, že i pro ni jsou tyto poměry potupné? Také na to mi odpověděl, že i Elsa to musí spolknout! Potom dodal: ‚Zdá se, žeš nepochopil, Meredith, že to, co teď maluji, je mé nejlepší dílo. Povídám ti, nejlepší. A nedám si je pokazit žádnými hádkami dvou žárlivých ženských – pánbů ví, že nedám.‘

Bylo marné mu domlouvat. Řekl jsem mu, že ztratil poslední špetku lidské slušnosti. Malování že není všechno. Ale tu mne zhurta přerušil: ‚Je! Pro mne je to všechno!‘

Byl jsem stále ještě velmi rozhněván. Vytýkal jsem mu, že se vždycky ke Karolíně choval hanebně. Že život po jeho boku byl pro ni stálým pramenem utrpení. Řekl, že to ví a že toho lituje. Lituje! ‚Vím, kamaráde, že mi nevěříš,‘ povídal, ‚ale je to skutečně pravda. Život se mnou byl pro Karolínu peklo – a ona se chovala jako světice. Ale myslím, že věděla, do čeho jde. Přiznal jsem se jí poctivě, jaký jsem sobecký, hnusný, zhýralý chlap.‘

Potom jsem mu domlouval z plných plic, aby nerozvracel rodinný život. Že je tu přece také dítě, na které musí myslet, a tak dále. Řekl jsem mu, že chápu, že Elsa může poplést někomu hlavu, ale že i pro ni bude lépe, když se s ní rozejde. Vrhá se nyní do toho střemhlav, ale později toho bude možná sama trpce litovat. Ptal jsem se ho, zda by nebylo možné, aby se vzpamatoval, udělal čaru přes celou záležitost, obrátil list a vrátil se ke své ženě?“

„A co na to odpověděl?“

„Podíval se na mne – a bylo vidět, že je v rozpacích. Poklepal mi na rameno a řekl: ‚Jsi dobrák, Meredith. Ale jsi příliš sentimentální. Jen počkej, až dodělám obraz, a pak přiznáš sám, že jsem měl pravdu.‘

Řekl jsem: ‚Prokletý obraz!‘ Zašklebil se a pravil se smíchem, že i kdyby ho proklely všechny hysterky z celé Anglie, velikosti jeho díla to neublíží. Na výtku, že mohl aspoň mlčet, dokud nebude obraz

domalován, řekl, že v tom je nevinen. Elsa prý vyšla s pravdou ven. Když jsem se ptal proč, vysvětloval mi, že považovala za správné nic netajit. Musím přiznat, že ať už se chovala jakkoli, byla aspoň v tomhle poctivá!“

„Taková poctivost jen ještě přidá novou bolest a nový zármutek,“ prohodil Hercule Poirot.

Meredithovi se zřejmě tato poznámka nelíbila. Pohlédl úkosem na detektiva. Potom si vzdychl:

„Byla to – byla to ošklivá doba pro nás pro všechny.“

„Jediný, kdo se tím nedal ovlivnit, byl právě Amyas Crale,“ řekl Poirot.

„A proč ne? Jenom proto, že byl nepolepšitelný egoista! Vzpomínám si, jak se na mne zašklebil, když odcházel: ‚Netrap se, příteli. Uvidíš, že se to všechno vystříbí!‘“

„Nevyléčitelný optimista,“ zamumlal Poirot.

Meredith Blake řekl:

„Amyas nebral nikdy ženy vážně. Já bych mu byl mohl vypravovat, jak je Karolína zoufalá.“

„Svěřila se vám?“

„Ne, leda v nárážkách. Ale nezapomenu na její tvář onoho odpoledne. Bledou a vzrušenou jakousi šibeniční veselostí. Mluvila mnoho a často se i zasmála. Ale její oči – v nichž byla taková úzkost a takový žal – byly to nejzajímavější, co jsem kdy viděl. Byla to tak jemná, něžná bytost.“

Hercule Poirot se na něho na chvíli zahleděl, aniž pronesl slova. Bylo vidět, že si Meredith neuvědomuje, jak divně zní, mluvili-li takto o ženě, která den nato zavraždila svého manžela.

Meredith Blake hovořil dál. Zapomněl už docela na počáteční nepřátelskou podezřivost. Hercule Poirot měl vzácný dar umět naslouchat. Pro lidi, jako byl Meredith Blake, mají vzpomínky na minulost podivný půvab. Ale mluvil teď spíše pro sebe než pro svého hosta.

„Mělo mi to být vlastně hned podezřelé. Byla to Karolína, která zavedla rozhovor na mého koníčka. Musím se přiznat, že jsem nadšeným bylinkářem. Staré anglické knihy o rostlinách jsou velmi zajímavé studium. Je tolik bylin, kterých bylo dříve v medicíně používáno a které nyní zmizely z oficiální farmakopey. A je podivuhodné, jaké divy. Často působí odvar z nějaké prosté, květinky. Volat lékaře je mnohdy docela zbytečné! Francouzi tomu dobře rozumějí – některé z jejich tisanes jsou prvotřídní.“ Seděl nyní pevně v sedle svého koníčka.

„Například pampeliška – ohromná věc! Nebo čaj z šípků – viděl jsem nedávno, že opět přichází do módy u mnohých lékařů. Ó, musil bych lhát, kdybych tvrdil, že mi moje lektvary nepůsobily potěšení. Sbírat rostliny v pravý čas – sušit je – máčet je – zkrátka všechno. Někdy jsem dokonce upadal i do pověřivosti a sbíral jsem své bylinky a kořínky za úplňku a o Velký pátek podle starodávných pověr a předpisů. Onoho dne jsem svým hostům udělal přímo přednášku o bolehlavu. Kvete dvakrát do roka. Otrháte plody, právě když dozrávají, než počnou žloutnout. Vývar z nich, koniin, je jako lék dávno opomíjen – myslím, že v posledním vydání farmakopey není udán žádný oficiální předpis – ale já jsem experimentálně dokázal, že je velmi účinný při černém kašli i při astmatických potížích.“

„Mluvil jste o tom všem tehdy v laboratoři?“

„Ano, ukazoval jsem jim různé věci – a mluvil jsem o některých bylinkách a odvarech z nich – vypravoval jsem jim o baldriánu a o jeho účinku na kočky: nadýchají-li se ho, je po nich! Pak se mne někdo ptal na potměchuť a já jsem jim vypravoval o beladoně a atropinu. Velmi je to zajímalo.“

„Kdo tam všechno byl?“

Meredith Blake vzhledl udiveně, jako by zapomněl, že jeho posluchač nemůže znát všechny podrobnosti.

„Nu, všichni. Počkejte – Filip tam byl a Amyas a ovšem Karolína. Angela. A slečna Greerová.“

„Nikdo jiný?“

„Ne, myslím, že už nikdo. Ne, určitě nikdo jiný. – Kdo by tam měl ještě být?“ dodal vzhlednuv zvědavě k Poirotovi.

„Napadlo mne, nebyla-li tam také vychovatelka –“

„Ach tak! Ne, nebyla s nimi tehdy odpoledne. Jakkak se jmenovala? Nevzpomínám si. Slušná žena. Brala vážně své povinnosti. Angela se jí, myslím, dost natrápila.“

„Čím?“

„Byla hrozný divoch. Milá žába, ale strašně rozpustilá! Věčně prováděla nějaké husarské kousky. Jednou, tuším, vstrčila Amyasovi vzadu za krk slimáka, když byl zabrán do práce. Vylítl jako čert a hrozně jí vynadal. Proto také trval na tom, že musí z domu.“

„Chtěli ji poslat do školy?“

„Ano. Netvrdím, že by ji Amyas nebyl měl rád, ale šla mu někdy na nervy. A myslím také – vřdycky jsem si myslíval – že na ni trochu žárlil. Karolína byla totiž úplný Angelin otrok. Angela byla u ní v mnohém na prvním místě – a Amyasovi to nebylo po chuti. Měla k tomu ovšem své důvody. Nebudu se o tom šířit, ale

—“

Poirot mu vskočil do řeči:

„Karolína Cralová si dělala výčitky pro to, že sestru poranila?“

Blake zvolal: „Och, to také víte? Nebyl bych se o tom zmiňoval. To bylo dávno zapomenuto. Ale byl to asi důvod, proč k ní byla tak hodná. Stále cítila, že musí pro ni udělat vše, aby to odčinila.“

Poirot vážně přikývl. Potom se zeptal:

„A co Angela? Neměla tajnou zášť ke své nevlastní sestře?“

„Co vás to napadá! Nesmysl! Měla ji strašně ráda. Jsem si jist, že si na tu starou záležitost nikdy ani nevzpomněla. Jenom Karolína sama si to nedovedla odpustit.“

„Chtělo se Angele pryč z domova?“

„Ne, nechtělo. Zuřila na Amyase. Karolína byla na její straně, ale Amyas byl neústupný. Přes to, že byl výbušný, dalo se s ním obvykle lehko mluvit, ale když si opravdu postavil hlavu, tak s ním nikdo nic nesvedl. Angela i Karolína se musily podvolit.“

„Kdy měla odjet?“

„Na podzim. Obstarávali ji právě vybavu pro školu, vzpomínám si. Kdyby nebylo došlo k tragédii, byla by asi odjela v několika dnech. Mluvil se tehdy ráno něco o jejich zavazadlech.“

Poirot řekl: „A vychovatelka?“

„Jak to myslíte – vychovatelka?“

„Nemrzelo ji, že Angela odjede? Přicházela tím přece o místo, že?“

„Ano. Vlastně ano. Dávala sice nějaké hodiny Karle, ale ta byla ještě docela maličká. Tak kolem pěti šesti let. Měla u sebe ještě chůvu. Cralovi by si nebyli nechali slečnu Williamsovou kvůli ní. Ano, ano, Williamsová se jmenovala. Je to zvláštní, jak se všechno člověku vybaví, když začne vzpomínat.“

„Opravdu. Jako byste se vrátil do minulosti. Prožíváte znovu všechno – slyšíte slova, která byla pronesena – vidíte pohyby lidí a jejich výraz.“

Meredith Blake pomalu přiznával:

„Ano – z velké části. Ale jsou v tom mezery, víte... celé články řetězu vypadly. Vzpomínám si například, jak jsem se zděsil, když jsem poprvé slyšel, že Amyas chce Karolinu opustit. Ale nemohu si vzpomenout, kdo mi to řekl, zdali on nebo Elsa. Pamatuji se, že jsem se o to s Elsou přel – že jsem se jí snažil dokázat, že je hanebné, co provádí. Ale ona se jen chladně zasmála a řekla mi, že jsem ze staré školy. Měla možná pravdu – jsem asi ze staré školy, ale přesto byl můj názor správný. Amyas měl ženu a dítě – měl u nich zůstat.“

„Ale slečna Greerová považovala toto stanovisko za něco, co vyšlo z módy, že?“

„Ano. Tehdy před šestnácti lety se na rozvod ještě nedívalo jako na něco, co je na denním pořádku. Ale Elsa byla velmi pokroková. Tvrdila, že je nejlepší, když se dva lidé rozejdou, nejsou-li spolu šťastni. Říkala, že Amyas a Karolína se věčně hádají a že bude i pro dítě mnohem lepší, nebude-li vyrůstat v tomto rozháraném prostředí.“

„Ale nepřesvědčila vás tím?“

Meredith Blake odpověděl:

„Cítil jsem po celou dobu, že v podstatě nevím, co mluví. Odříkávala všechno jako papoušek – někde to asi vyčtla, nebo jí to někdo napovídal. Byla – ačkoli to snad zní divně – určitým způsobem dojímavá. Tak mladá a tak jista sama sebou!“ Odmlčel se. „Víte, pane Poirote, mládí má v sobě něco – něco, co dovede nesmírně dojímat.“

Hercule Poirot řekl, pohlédnuv na něj se zájmem: „Vím, jak to myslíte —“

Blake pokračoval, více pro sebe než k Poirotovi:

„Snad proto jsem se také pustil do Crala. Byl skoro o dvacet let starší než ona. Nepřipadalo mi to fér.“

Poirot tiše prohodil:

„Ach běda – jak zřídka mají dobré rady nějaký účinek! Je-li někdo rozhodnut něco udělat – zvlášť když je v tom nějaká žena – je velmi těžké ho od toho odvrátit.“

„Máte úplně pravdu,“ přisvědčil Blake a dodal trpce:

„Já aspoň jsem tím zákrokem nic nepořídil. Ale nemám v sobě dost přesvědčivosti. Nikdy jsem ji neměl.“

Poirot se na něho zkoumavě podíval. Vycítil z trpkosti jeho hlasu nespokojenost citlivého muže nad nedostatkem vlastní osobnosti. A ověřil si pravdivost toho, co Blake právě řekl: Meredith nebyl schopen někoho k něčemu přinutit nebo ho od něčeho odradit. Jeho dobře míněné pokusy neměly žádnou váhu, nemohly nikoho ovlivnit. Snad proto, že byl sám v jádru slaboch.

Poirot řekl, aby zamluvil tuto trapnou zpověď: „Máte stále ještě laboratoř, kde vyrábíte svá léčiva?“

Meredith Blake ze sebe vyrazil téměř úzkostlivé: „Ne.“ A pak se zrudlou tváří dodával:

„Nechal jsem toho všeho – obrátil jsem se k tomu zády. Nemohl jsem v tom přece pokračovat po tom, co se stalo. Jak bych mohl! Vždyť by se bylo mohlo říci, že je to všechno moje vina.“

„Ne, ne, pane Blaku, jste příliš citlivý.“

„Ale což to nechápete? Kdybych byl nesbíral ty zatracené byliny, kdybych byl o nich nemluvil – nechlubil se se svými lektvary – nenutil přímo své hosty, aby jim věnovali pozornost! Ale jak jsem mohl vědět, jak jsem mohl tušit –“

„Ne, to vás nemohlo napadnout.“

„Ale já o tom nepřestal žvanit. Celý pyšný, na své nepatrné znalosti! Já slepý, domýšlivý, chvástavý blázen! Ještě jsem upozorňoval na ten prokletý koniín. Dokonce jsem je vedl zpátky do knihovny a přečetl jim z Platóna ono místo, kde popisuje Sokratovu smrt otravou koniínem. Vždycky jsem se obdivoval tomu, jak je to krásně napsáno. Ale od té doby mě to straší a pronásleduje.“

„Našli na láhvi s koniínem otisky prstů?“

„Ano. Karolininy.“

„Vaše tam nebyly?“

„Ne. Nedotkl jsem se láhve, pouze jsem na ni ukázal.“

„Ale předtím jste ji přece musil mít v ruce?“

„Ach ano, ovšem. Ale utíral jsem pravidelně jednou za čas lahvičky a ostatní předměty v laboratoři – nikdy jsem přirozeně nedovolil, aby mi tam uklízelo služebnictvo – a udělal jsem to právě pár dní předtím.“

„Zamykal jste laboratoř?“

„Zásadně.“

„Kdy se Karolína zmocnila koniínu?“

„Vycházela poslední z místnosti,“ odpovídal neochotně Meredith Blake. „Pamatuji se, že jsem na ni zavolaal, a ona spěšně vyšla. Tváře měla mírně zardělé – a oči jí hořely vzrušením. Ach bože, jako bych ji viděl před sebou.“

„Mluvil jste s ní tehdy odpoledne? Mínil tím ovšem, probíral-li jste s ní její manželské starosti?“

Blake řekl tichým hlasem:

„Nemluvili jsme o tom přímo. Vypadala, jak jsem vám již řekl, velmi vzrušeně. Když jsme se na okamžik octli o samotě, zeptal jsem se jí: ‚Stalo se vám něco zlého, má drahá?‘ Odpověděla mi: ‚Stalo se mi to nejhorší.‘ Přál bych si, abyste byl mohl slyšet zoufalství, které znělo z jejího hlasu. Byla to doslova pravda. Neboť by bylo marné popírat, že Amyas Crale znamenal pro Karolínu celý svět. A dodala: ‚Všechno je pryč – skončeno. A se mnou je taky konec, Meredith.‘ A pak se zasmála, obrátila se k ostatní společnosti – a byla potom náhle divoce a nepřirozeně veselá.“

Hercule Poirot zvolna kýval hlavou.

„Tak to tedy bylo.“

Meredith Blake uhodil náhle pěstí do stolu a téměř křičel: „A řeknu vám tohle, pane Poirote – když Karolína u soudu prohlásila, že vzala jed kvůli sobě, tak přísahám, že mluvila pravdu! Tehdy jí myšlenka na vraždu ani hlavou nekmítla. Přísahám, že ne. To přišlo později.“

Hercule Poirot se zeptal:

„Jste si jist, že to přišlo později?“

Blake se na něho udiveně podíval:

„Promiňte, prosím – nerozuměl jsem vám –“

„Tázel jsem se vás,“ řekl Poirot, „jste-li si jist, že ji vůbec kdy napadla myšlenka Crale zavraždit. Jste sám v sobě neklamně přesvědčen, že Karolína Cralová vědomě spáchala vraždu?“

Meredith Blake přímo popadal dech, když říkal:

„Ale není-li tomu tak – není-li tomu tak – či myslíte, že to mohla být nějaká nešťastná náhoda?“

„Ne, tak jsem to nemyslel.“

„To je podivné, co tu říkáte.“

„Připadá vám to tak podivné? Sám jste nazval Karolínu Cralovou jemnou a něžnou bytostí. Dopouštějí se jemné a něžné bytosti vražd?“

„Byla jemná a něžná – ale nedá se popírat – víte, že u nich docházelo k velmi prudkým hádkám.“

„Nebyla to tedy tak docela něžná bytost?“

„Byla, byla taková – ach, jak je těžké takové věci vysvětlit!“

„Snažím se to pochopit.“

„Karolína dovedla vybuchnout – a nedávala si při tom pozor na jazyk. Snad někdy řekla: ‚Já tě nenávídím. Já bych tě nejraději zabila.‘ Ale to byla pouhá slova – to přece neznamenalo, že by to chtěla opravdu provést.“

„Tedy podle vašeho názoru by pro ni bylo svrchovaně necharakteristické spáchat vraždu.“

„Máte velmi zvláštní způsob vyjadřování, pane Poirote. Mohu pouze říci, že – ano – zdá se mi to pro ni necharakteristické. Mohu si to vysvětlit pouze tím, že byla vydrážděna do krajnosti. Víc už nemohla snést. Zbožňovala svého manžela. Za těchto okolností snad může žena – i vraždit.“

Poirot přikývl. „Ano, souhlasím s vámi.“

„Zpočátku mi bylo, jako by mi dal někdo palicí do hlavy. Cítil jsem, že to nemůže být pravda! A nebyla to taky pravda – rozumíte-li, jak to myslím – nebyla to ta pravá Karolína, která to udělala.“

„Ale v právním slova smyslu nepochybujete, že vraždu spáchala ona?“

Meredith Blake se na něho znovu vyjeveně zadíval.

„Ale, drahý pane, nebyla-li to ona –“

„Nuže, nebyla-li to ona –“

„Ne, nedovedu si představit jiné rozřešení. Nešťastná náhoda? Vyloučeno.“

„Úplně vyloučeno, jak se zdá.“

„A té teorii o sebevraždě věřit nemohu. Obhájce se o to musil pokusit, ale pro každého, kdo Crala znal, to znělo naprosto nepřesvědčivě.“

„Zajisté.“

„Co tedy zbývá?“ zeptal se Meredith Blake.

Poirot řekl chladně: „Zbývá možnost, že Amyase Crala zavraždil někdo jiný.“

„Ale to je nesmysl!“

„Myslíte?“

„Jsem o tom přesvědčen. Kdo by ho byl chtěl zabít? Kdo by ho byl mohl zabít?“

„Vy byste to mohl vědět spíše než já.“

„Přece vážně nevěříte –“

„Možná že ne. Zajímá mne však zkoumat všechny možnosti. Uvažujte o tom bedlivě a pak mi řeknete, nač jste přišel.“

Meredith se na něho minutu nebo dvě upřeně díval. Pak sklopil oči. Ale za chvíli zavrtěl hlavou.

„Ne, nedovedu si představit žádnou jinou možnost,“ řekl. „Byl bych rád, kdyby to šlo. Kdyby byl nějaký důvod podezřívát kohokoli jiného, ochotně bych uvěřil, že je Karolína nevinná. Trápí mě vědomí, že to udělala. Nemohl jsem tomu zpočátku uvěřit. Ale kdo by to mohl být? Filip? Cralův nejlepší přítel? Elsa? K smíchu! Já? Vypadám jako vrah? Počestná vychovatelka? Ty staré věrné služebné? Snad nechcete říci, že to udělala malá Angela? Ne, pane Poirote, není jiná možnost. Nikdo nemohl zabít Crala, jen jeho žena. Ale on ji k tomu dohnal. A tak by se vlastně mohlo říci, že to určitým způsobem přece byla sebevražda.“

„Ze zemřel na následky svých činů, i když ne vlastní rukou?“

„Ano, je to snad fantastický názor – ale víte – příčina a následek –“

„Uvažoval jste už někdy o tom,“ pravil Poirot, „že téměř vždycky se dá najít důvod k vraždě studiem povahy toho, kdo byl zabit?“

„Ne – ale myslím, že vám rozumím.“

„Dokud nezjistíte naprosto přesné, jaká byla oběť zločinu, nemůžete rozumět okolnostem, za kterých k němu došlo,“ řekl Poirot a dodal:

„To je to, po čem pátrám – a v čem jste mi vy a váš bratr pomohli – jaký byl Amyas Crale jako člověk.“

Meredith Blake neslyšel konec poznámky, protože ho zaujalo jediné slovo. Řekl prudce:

„Filip?“

„Ano.“

„S ním jste také mluvil?“

„Zajisté.“

Meredith Blake řekl ostře:

„Měl jste přijít napřed ke mně.“

Poirot se pousmál a zdvořile se uklonil.

„Podle zákona o prvorozenství máte pravdu,“ řekl. „Vím, že jste starší. Ale pochopte, že pro mne bylo snazší navštívit napřed jeho, protože bydlí blízko Londýna.“

Meredith Blake se stále ještě mračil. Potahoval se v rozpacích za spodní ret. Pak řekl znova:

„Ke mně jste měl přijít napřed.“

Tentokrát Poirot neodpověděl. Cekal. Konečně Meredith Blake pokračoval.

„Filip je předpojatý.“

„Ano.“

„Filip má vůbec spoustu předsudků – odjakživa.“ Pohlédl kradmo a nejistě na Poirota: „Snažil se vás

poštvat proti Karolíně?“

„Záleží na tom? Dnes – po tolika letech?“

Meredith Blake si nahlas vzdychl.

„Máte pravdu. Zapomněl jsem, že je to tak dávno – že už je všechno pryč. Karolíně už nikdo nemůže ublížit. Přesto však bych byl nerad, kdybyste si o ní udělal klamnou představu.“

„A vy se domníváte, že by mi byl mohl váš bratr paní Cralovou špatně vylicít?“

„Upřímně řečeno, ano. Mezi ním a Karolínou byl vždycky – jak bych to nejlépe vyjádřil? – byl vždycky jistý antagonismus.“

„Proč?“

Tato otázka Blaka zřejmě popudila.

„Proč?“ opakoval po Poirotovi. „Jak mohu vědět proč? Prostě to tak bylo. Filip, jak mohl, nějak do ní rýpl. Myslím, že ho tehdy mrzelo, že si vzala Amyase. Déle než rok se u nich neukázal. A přece Amyas byl jeho nejlepší přítel. Možná že to bylo právě proto. Měl pocit, že ho žádná žena není hodná. A snad se bál, aby Karolinin vliv nepokazil jejich přátelství.“

„A nepokazil?“

„Ne, ovšem že ne. Amyas měl Filipa vždycky stejně rád – až do konce. Často si ho přátelsky dobíral, že jenom hrabe peníze a tloustne a že je vůbec pravý filištín. Ale můj bratr si z toho nic nedělal. Jen se smál a říkal, že Amyas může být rád, má-li aspoň jednoho úctyhodného přítele.“

„Jak se díval pan Filip Blake na záležitost s Elsou Greerovou?“

„Věřte mi, to se dá těžko říci. Jeho vztah k tomu není opravdu lehké objasnit. Myslím, že se mrzel na Amyase, že se tak potřeštil. Několikrát prohodil, že z toho nevzejde nic dobrého a že toho Amyas asi bude jednou litovat. A přitom jsem měl pocit – a mám jej i dnes – že mu dělalo poněkud radost, když viděl, jak Amyas Karolínu opouští.“

Poirot povytáhl obočí:

„Myslíte opravdu, že se z toho radoval?“

„Ach, nechápejte mne špatně. Mám pouze dojem, že to byla jen jakási podvědomá radost. Sám si ji asi nikdy jasně neuvědomil. Filip a já nemáme mnoho společného, ale mezi lidmi stejné krve je vždycky jakési pouto. Bratr obyčejně uhodne, co se děje v tom druhém.“

„A po tragédii?“

Meredith Blake zavrtěl hlavou. Jeho tvář proběhl bolestný výraz.

„Chudák Filip! Byl tím strašně zasažen. Téměř se zhroutil. Byl, víte, vždycky velmi oddán Amyasovi.“

Myslím, že v jeho vztahu k němu bylo cosi z mladistvého zbožňování hrdinů. Amyas a já jsme byli stejného věku. Filip byl o dva roky mladší. A k Amyasovi odjakživa vzhlížel. Ano – byla to pro něho velká rána. Hrozně zahořkl vůči Karolíně.“

„Ten aspoň neměl žádné pochyby o její vině?“

Meredith Blake řekl:

„Nikdo z nás, bohužel, nemohl pochybovat.“

Chvilí bylo ticho. Potom Blake pronesl s naříkavou podrážděností slabochu:

„Všchno už bylo pryč – zahrabáno, zakopáno – a teď vy znovu přijdete to všechno křísit a ohřívát...“

„Já ne. Karolína Cralová.“

Meredith na něj zíral vyjeveně: „Karolína? Jak to?“

Poirot ho pozoroval:

„Karolína Cralová číslo dvě.“

Meredith si zřejmě oddechl.

„Ach tak, ta maličká! Karla. Já – já jsem vás hned nepochopil.“

„Domníval jste se, že myslím pravou Karolínu Cralovou, která nemůže klidně spát ve svém zapadlém hrobě?“

Meredith Blake se zachvěl:

„Mlčte, proboha, mlčte.“

„Víte, že napsala v dopise své dceři – byla to její poslední slova – že je nevinná?“

Meredith se zarazil. Pak se zeptal hlasem, z něhož bylo zřejmé, jak se mu to zdá neuvěřitelné:

„Tohle že Karolína napsala?“

„Ano.“

Poirot po chvilce pokračoval:

„Překvapuje vás to?“

„Také by vás to překvapilo, kdybyste ji byl tehdy u soudu viděl. Ubohrou, uštvanou, bezbrannou bytost.“

Vždyť se ani nepokusila hájit se!“

„Poraženecká?“

„Ne, to ne. Uvědomovala si pouze, že zabila muže, kterého milovala. Aspoň jsem si to tehdy tak vysvětloval.“

„Teď už si nejste tak jist?“

„Napsat takovou věc – ve vážné chvíli, když cítila, že umírá...“

Poirot namítl: „Snad to byla pouze zbožná lež.“

„Možná.“ Ale Meredithův hlas nezněl přesvědčivě. „Ne, ne – to by Karolína neudělala.“

Hercule Poirot přikývl. Karla Lemarchantová říkala totéž. Karla však měla jenom tvrdošíjnou dětskou představu ze svých vzpomínek. Ale Meredith Blake znal Karolínu důkladně. Bylo to pro něho první věrojetné potvrzení, že Karlínu dětskou víru může brát vážně.

Meredith Blake se na něho podíval a zvolna pronesl:

„Kdyby – kdyby byla Karolína nevinná... ne, to je šílenství! – jak by se dalo všechno vysvětlit?...“

Otočil se prudce k Poirotovi:

„A vy? Ven s tím! Co si myslíte?“

Chvilí bylo ticho.

„Doposud nic,“ řekl konečně Poirot. „Sbírám pouze dojmy. Jaká byla Karolína Cralová. Jaký byl Amyas Crale. Jací byli ti druzí, kteří tam tehdy byli. Co se v oněch dvou dnech přesně událo. To je, co potřebuji vědět. Probrat pečlivě fakt po faktu. Váš bratr mi v tom pomůže. Pošle mi výčet všech událostí tak, jak se mu uchovaly v paměti.“

Meredith Blake řekl ostře:

„Z toho se moc nedozvíte. Filip má práce nad hlavu. Zapomíná jedno pro druhé. Jistě si všechno poplete.“

„Budou v tom určité mezery. Počítám s tím.“

„Povím vám něco –“ Meredith se zarazil, pak se začervenal a pokračoval: „Kdybyste chtěl – mohl bych vám to taky napsat. Pro kontrolu, víte?“

Hercule Poirot pronesl vřele:

„Bylo by to pro mne neocenitelné! Znameníta myšlenka!“

„Dobře. Napíšu to. Mám kdesi své staré deníky. Nečekejte ovšem,“ zasmál se rozpačitě, „že to bude nějaké literární dílo. Nejsem žádný spisovatel – i pravopis mi dělá potíže. Nesmíte se na to dívat přísně.“

„Ach, nežádám přece nějaký slohový úkol! Jen prosté vypravování všeho, nač si můžete vzpomenout. Co kdo řekl, jak se při tom tvářil – jak se všechno přihodilo. Napište i to, co se vám nezdá důležité. Všechno pomůže, abych tak řekl, vyvolat pravou atmosféru.“

„Ano, rozumím vám. Je jistě obtížné udělat si správnou představu o lidech a místech, jež člověk nikdy neviděl.“

Poirot souhlasně přikývl.

„A ještě o něco bych vás prosil. Aldenbury sousedí s vaším panstvím, vidíte? Nebylo by možné se tam podívat, abych viděl na vlastní oči, kde se tragédie odehrála?“

Meredith Blake se rozmýšlel: „Mohl bych vás tam konečně hned doprovodit. Ale teď to tam vypadá docela jinak.“

„Dům byl přestavěn?“

„Ne, díky bohu – tak zlé to zase není. Ale je z něho jakýsi hotel nebo penzión – zakoupila jej nějaká společnost. Spousty mladých lidí tam přijíždějí na léto a všechny místnosti jsou ovšem rozděleny a předělány na pokojíčky. Také park je velmi pozměněn.“

„Musíte mi vysvětlit, jaké to bylo tehdy.“

„Pokusím se o to. Škoda že jste neznal Aldenbury za starých časů. Bylo to jedno z nejkouzelnějších panství, jaká jsem kdy viděl.“

A již odcházeli ven na terasu a travnatým svahem dolů.

„A kdo je odpovědný za prodej?“

„Vykonavatelé poslední vůle. Všechno zdědilo dítě. Amyas zemřel bez závěti, a tak podle zákona by jeho jmění připadlo z poloviny ženě, z poloviny dceři. Karolína asi zanechala Karle vše, co měla.“

„Své nevlastní sestře nic?“

„Angela měla vlastní jmění po otci.“

Poirot přikývl: „Ach tak!“

Pak zvolal překvapeně:

„Ale kam mě to vedete? Tady je přece pobřeží?“

„Ó, musím vám vysvětlit zdejší zeměpisnou polohu. Ostatně to hned pochopíte sám. Vidíte, tohle je

zátoka, Camel Greek jí říkají, vypadá jako ústí nějaké řeky, ale není to ústí – je to malý mořský záliv. Kdybyste chtěl jít do Aldenbury po souši, musil byste ji celou obejít. Ale nejkratší cesta je lodkou přes zátocinu na tomto úzkém místě. Aldenbury je právě naproti – vidíte, tamhle mezi stromy už prokmitává.“ Stanuli na úzkém pobřeží. Proti nim nahoře na zalesněné výšině bylo mezi stromy vidět bílé zdi budovy. Na břehu byly dva čluny. Meredith Blake spustil jeden z nich na vodu – s Poirotovou trochu nemotornou pomocí – a počal veslovat k druhému břehu.

„Vždycky jsme používali této cesty,“ vysvětloval. „Byla-li ovšem bouřka nebo velký liják, jezdili jsme vozem. Kolem zátoky je to plné tři míle.“

Stočil lodku obratně ke krátkému kamennému nábřeží na druhé straně. Vrhл pohrdavý pohled na skupinu dřevěných chat a na pár betonových teras.

„Tohle je všechno nové. Kdysi tady byl malý poloprázdný domek pro čluny a nic jiného. A šlo se po břehu a tady u těch skalisek jsme se koupávali.“

Pomohl hostu vystoupit, připevnil člun a vedl Poirota strmou stezkou nahoru.

„Nemyslete si, že někoho potkáme,“ řekl přes rameno. „V dubnu tu není človíčka – kromě o velikonocích. Ale i kdybychom někoho potkali, také by to nevadilo. Jsem se sousedy zadobře. Slunce je dnes nádherné, vidíte? Jako v létě. Tehdy byl také překrásný den. Spíš jako v červenci než v září. Slunce pražilo – ale vítr byl už velmi chladný.“

Vyšli z lesa a pěšina se nyní táhla podél skalnatého výběžku. Meredith ukázal nahoru.

„Tomuhle říkali ‚baterie‘. Jsme teď pod ní – obejdeme ji.“

Stezka se opět ztrácela mezi stromy a za prudkým ohybem došli ke dvířkům ve vysoké zdi. Pěšina se dál klikatila nahoru, ale Meredith otevřel vrátka, kterými oba vstoupili.

Okamžik byl Poirot po chůzi ve stínu lesa jako oslepen. ‚Baterie‘ byla malá plošina, ohrazená jakousi hradbou s cimbuřím. Vypadala, jako by visela nad mořem. Za ní i kolem ní bylo stromoví, ale směrem k břehu bylo vidět jenom zářivě modrou vodní plochu.

„Kouzelný kout,“ řekl Meredith. Ušklíbl se pohrdavě při pohledu na jakýsi pavilónek, přilepený k zadní zdi.

„Tohle tu ovšem nebylo – jenom starý, polozbořený domek, kde měl Amyas své malířské potřeby a pár lehátek a několik lahví piva. Tady stával natřený železný stůl a lavička. Ale celkem se tu mnoho nezměnilo.“ Jeho hlas se slabě zachvěl.

Poirot řekl: „A zde se to tedy událo?“

Meredith přikývl.

„Lavička stála tady – u zahradního domku. Tak ho tu našli. Často, když maloval, se na ni vrhl, rozvalil se a zíral před sebe. A pak najednou vyskočil a jako šílený začal nanášet barvy na plátno.“

Odmíchl se.

„Proto také, víte, vypadal – téměř přirozeně. Jako by byl usnul – jako by si byl jen na chvíli zdříml. Ale oči měl otevřené – a byl – byl celý ztuhlý! Jed působí jakousi obrnu, víte? Otrávený nepocituje žádné bolesti... Aspoň za to jsem byl vždycky vděčen.“

Poirot se zeptal na něco, co už dávno věděl.

„Kdo ho tu našel?“

„Ona, Karolína. Po obědě. Myslím, že já a Elsa jsme ho viděli naposled živého. Tehdy už asi přicházela smrt. Vypadal tak – tak divně. Nebudu o tom raději mluvit. Napíšu vám to. Bude to snadnější.“

Otočil se zprudka a odcházel z ‚baterie‘. Poirot ho mlčky následoval.

Stoupali klikatou pěšinou. Nad ‚baterií‘ byla jiná malá plošina. Byla stíněna stromy a také tady byl stůl a lavička.

Meredith řekl:

„Zde to mnoho nezměnili. Ovšem že tu nebyla takováto trapná napodobenina starého selského slohu. Tehdejší lavička byla z obyčejného natřeného železa. Trochu tvrdá a nepohodlná, ale byla z ní líbezná vyhlídka.“

Poirot souhlasně přikývl. Větvemi stromů bylo vidět přes ‚baterii‘ až k ústí zátoky.

„Seděl jsem tu tehdy dopoledne,“ vysvětloval Meredith.

„Stromy ještě tak vzrostlé a husté. Bylo dobře vidět na cimbuří zídky. Elsa seděla nahoře s hlavou otočenou stranou, tak jak si ji Amyas přál malovat.“

Pokrčil rameny.

„Stromy rostou rychleji, než se zdá,“ zamumlal. „Už asi stárnu. Pojdte se podívat na dům.“

Šli dále touže pěšinou, až se octli poblíž domu. Byla to půvabná, stará, slohově čistá budova. Kolem ní na zeleném trávníku bylo asi padesát dřevěných chat.

„Mladí muži spávají tady, dívky mají pokoje v domě,“ vysvětloval Meredith. „Nemyslím, že je tu pro vás

něco zajímavého. Všechny pokoje jsou přestavěny. Tadyhle bývala jakási zimní zahrada. Přeměnili ji v ložnici. Nu, snad se jim to takhle líbí a tráví zde příjemně prázdniny. Věčná škoda, že všechno nemůže zůstat při starém!“

Obrátil se prudce zády k domu.

„Vrátíme se jinudy. Víte – všechno to tady na mne padá. Přízraky minulosti, kam jen pohlédnu.“ Vraceli se dolů k pobřeží jakousi oklikou. Nemluvili. Poirot měl ohled na chmurnou náladu svého společníka.

Když se vrátili do Handcross Manor, řekl náhle Meredith Blake:

„Víte, koupil jsem ten obraz. Ten, co Amyas tehdy maloval. Nebyl bych prostě snesl, kdyby byl prodán, protože – protože mu ta strašná tragédie udělala jakousi reklamu. Nebo aby jej okoukávala spousta krvežíznivých surovců. Bylo to vzácné dílo. Amyas tvrdil, že je to jeho nejlepší obraz. Nedivil bych se, kdyby měl pravdu. Byl už téměř dokončen. Chtěl na něm pracovat už jenom den nebo dva. Chtěl byste jej vidět?“

Poirot řekl rychle: „Zajisté.“

Blake ho vedl přes halu a vytáhl z kapsy klíč. Otevřel dveře jednoho pokoje a uvedl Poirota do velké, nevětrané, tmavé místnosti. Přešel k oknům a otvíral dřevěné okenice. Pak s námahou otevřel jedno okno dokořán a do pokoje vnikl závan svěžího jarního vzduchu.

Meredith řekl: „Teď se tu teprve dá dýchat.“

Stanul u okna, saje do sebe čistý vzduch, a Poirot se k němu připojil. Nebylo třeba se ptát, co tu kdysi bývalo. Police sice byly prázdné, ale byly na nich skvrny tam, kde kdysi stávaly lahvičky. U jedné stěny stál jakýsi rozviklaný přístroj na chemické pokusy a ve stěně bylo zapuštěno umývadlo. Pokoj byl přímo pokryt prachem.

Meredith Blake se díval z okna. Řekl:

„Jak úplně se mi vše vybavuje. Jak jsem tu tak stál, cítil vůni jasmínu – a vykládal – a žvanil – já blázen prokletý – o těch svých zatracených lektvarech a odvarech!“

Poirot v zamyšlení vysunul ruku z okna. Dotkl se prsty větvičky jasmínu, na níž se právě z pupenů rozvíjely hebké lístečky.

Meredith Blake přešel ráznými kroky pokoj. Stanul u stěny, na níž visel obraz, pokrytý záclonou proti prachu. Odsunul ji.

Poirot zatajil dech. Viděl dosud čtyři obrazy Amyase Crale: dva v Národní galerii, jeden v londýnském obchodě s uměleckými předměty a ono zátiší s růžemi. Ale nyní se díval na dílo, které sám umělec považoval za své nejlepší, a Poirot poznal rázem, že Amyas byl opravdu geniální malíř.

Obraz měl jakousi zdánlivou uhlazenost. Při prvním – pohledu byste jej mohli považovat téměř za plakát, jak byl přímo krutý v barevných kontrastech. Dívka v kanárkově žluté košili a tmavomodrých kalhotách, sedící na šedivé zdi v plném slunci na pozadí křiklavě modrého moře. Pravý námět na plakát!

Ale první dojem byl klamný; ve všem byla jakási křehká, divně působivá pokřivenost a doslova šílený jas a záření světla. A ta dívka –

Ano, to byla sama podstata života. Bylo tu vše, co se dá říci o mladé a planoucí vitalitě. Vzrušená, živá tvář a oči... Och, tolik života! Tolik vášnivosti mládí! Tohle tedy viděl Amyas Crale v Else Greerové, tohle způsobilo, že byl hluchý a slepý k něžné bytosti, jakou byla jeho žena. Elsa byla život. Elsa byla mládí. Nádherné, štíhlé, pevné stvoření, plné sveřeposti, s hlavou otočenou na stranu, s očima zpupnými vítězstvím. Dívala se na vás, pozorovala vás – jako by na něco čekala.

Hercule Poirot rozpřáhl ruce. Zvolal:

„To je veliké dílo – ano, veliké dílo.“

Meredith Blake pravil zaškrceným hlasem:

„Byla tak mladá!“

Poirot pokynul hlavou. Přemítal: Co tím lidé myslí, říkají-li to? Tak mladá! Obyčejně něco nevinného, něco zajímavého, něco bezmocného. Ale mládí není takové. Mládí je drsné, mládí je silné, mládí je mocné – a mládí je kruté! A ještě něco – mládí je strašně zranitelné.

Odcházel za svým hostitelem ke dveřím. Jeho zájem o Elsu Greerovou, kterou chtěl navštívit po dvou bratřích Blakových, mocně vzrostl. Co asi udělalo těch šestnáct let z tohoto vášnivého, vítězně sveřepého dítěte? Ohlédl se ještě jednou na obraz. Ty oči! Pozorovaly ho... pozorovaly ho... Sdělovaly mu cosi...

Kdyby nemohl porozumět řeči tohoto pohledu, byla by skutečná žena schopna mu jej vysvětlit?

Takové vyzývavé, vítězné očekávání!

Nebo říkaly oči něco, o čem živá žena nevěděla?

A pak přišla Smrt a vyrvala dobytou kořist z těchto dravých mladých rukou...

A světlo těch vášnivých, dychtivých očí pohaslo. Jaký výraz v nich má Elsa Greerová dnes?

Vycházejte z pokoje, rozloučil se s ní posledním pohledem. Myslí si: Byla až příliš živá!

A bylo mu trochu úzko u srdce...

„A třetímu maso dali...“

PŘED OKNY DOMU v Brook Streetu byly v bedničkách tulipány. V hale vydechovala ohromná váza bílého bezu oblaka vůně k otevřeným domovním dveřím.

Důstojný, letitý majordom vzal Poirotovi z ruky klobouk a hůl a podal je komorníkovi. Pak hosta zdvořile požádal: „Raďte laskavě za mnou, pane,“ a vedl ho přes halu a po třech schodech dolů. Otevřel dveře a pronesl Poirotovo jméno se správnou francouzskou výslovností i přízvukem.

Dveře za Poirotem se zavřely a vysoký štíhlý muž se zvedl z křesla u krbu a šel mu v ústřety.

Lordu Dittishamovi nebylo ještě čtyřicet. Byl nejenom peárem, ale i básníkem. Dvě z jeho fantastických veršovaných dramát byla uvedena na scénu na vlastní značné útraty a dobyla toho, čemu Francouzi zdvořile říkají succès d'estime. Měl klenuté čelo, výraznou bradu, a jeho oči a ústa byly překvapivě krásné.

„Posaďte se, pane Poirote,“ řekl.

Poirot usedl a přijal nabízenou cigaretu. Lord Dittisham zavřel pouzdro, škrtl sirkou a zapálil Poirotovi. Pak se také posadil, pohlíží zvědavě na svého hosta.

„Vím, že jste vlastně přišel navštívit mou ženu,“ řekl. Poirot odpověděl:

„Lady Dittishamová laskavě svolila ke schůzce, o níž jsem ji poprosil.“

„Tak jest.“

Chvilí bylo ticho, pak se Poirot odvážil otázky: „Doufám, že proti tomu nic nenamítáte, lorde Dittishame?“ Úzká, snívá tvář se náhle proměnila milým úsměvem. „Dnes se, pane Poirote, neberou vážně námítky manželů.“

„Tedy přece nesouhlasíte s tím, aby mě lady Dittishamová přijala?“

„Ne, tak to nelze říci. Ale musím se vám přiznat, že se obávám, aby váš rozhovor neměl na moji ženu nežádoucí vliv. Dovolte, abych byl zcela upřímný. Před mnoha lety, když moje manželka byla docela mladá dívka, prožila strašnou věc.“

Přežila už, jak doufám, následky onoho duševního otřesu. Věřím dokonce, že se jí na něj podařilo zapomenout.

A nyní přicházíte vy – a vaše otázky v ní nezbytně opět vyvolají staré vzpomínky.“

„To je politováníhodné,“ řekl zdvořile Poirot. „Nevím ovšem, jak to na ni zapůsobí.“

„Mohu vás ubezpečit, lorde Dittishame, že budu tak pozorný, jak jenom bude v mé moci, abych se lady Dittishamové nějak bolestně nedotkl. Je jistě velmi jemná a citlivá.“ A tu se docela neočekávaně a k Poirotovu značnému překvapení jeho hostitel hlasitě zasmál: „Elsa? Elsa je silná jako kůň!“

„Tak proč –“ Poirot se diplomaticky odmlčel. Situace mu nebyla dost pochopitelná.

„Má žena se ničeho nezalekne. Víte, proč svolila k vaší návštěvě?“

Poirot klidně řekl: „Ze zvědavosti.“ V očích lorda Dittishama se objevilo uznání. „Ach, uvědomujete si to?“

Poirot se usmál: „Je to stará zkušenost. Ženy vždycky přijmou soukromého detektiva. Muži mu řeknou, aby táhl ke všem čertům.“

„Jsou ženy, které ho mohou taky poslat ke všem čertům.“

„Ale ne dřív, dokud si ho neprohlédnou.“

„Možná.“ Lord Dittisham se odmlčel a potom se zeptal:

„Jaký smysl má vlastně ta kniha?“

Hercule Poirot pokrčil rameny.

„Dnes se křísí staré nápěvy, zapomenuté divadelní hry, historické kostýmy. A křísí se také staré vraždy.“

„Jak. ohavně!“ řekl lord Dittisham.

„Ohavné, chcete-li. Ale lidská povaha se tím nezmění. Vražda je drama. A lidstvo je posedlé po dramatičnosti.“

Lord Dittisham zamumlal:

„Vím, vím –“

„A tak vznikl nápad vydat tuto knihu. Já jsem pověřen dozorem nad tím, aby v ní nedošlo k zbytečným omylům a aby fakta nebyla překrucována.“

„Řekl bych, že tato fakta jsou veřejným majetkem.“

„Ano. Ale ne jejich interpretace.“

Dittisham řekl ostře:

„Nač tím narážíte, pane Poirote?“

„Můj drahý lorde Dittishame, je mnoho způsobů, jak lze pohlížet na nějaký historický fakt. Dám vám

příklad: Kolik knih bylo napsáno o vaší královně Marii Stuartovně? A v každé z nich je popisována jinak! Jako mučednice, jako neukázněná a zvrhlá žena, jako prostomyslná svěťice, jako vražednice a intrikánka nebo zase jako oběť okolností a osudu. Každý si může vybrat, co chce!“

„A v tomto případě? Crala zabila vlastní žena – to je nesporně zjištěno. Při soudním líčení byla má paní – podle mého názoru neprávem – nařčena z ne dost čestného chování. Po rozsudku ji musili tajně vyvést ze soudní budovy. Veřejné mínění jí bylo velmi nepříznivé.“

„Angličané jsou přísně morální národ,“ prohodil Poirot.

Lord Dittisham řekl: „To jsou – čert je vem!“ Pak dodal, pohlédnuv na Poirota: „A vy?“

„Já vedu přísně morální život. To však neznamená, že mám úzkoprsé názory.“

Lord Dittisham řekl:

„Často jsem už přemýšlel o tom, jaká vlastně ta pani Cralová byla. Všechny ty řeči o utrpení v manželství – mám pocit, že za tím vším bylo něco jiného.“

„Vaše paní by vám to snad mohla vysvětlit,“ prohodil Poirot.

„Moje žena se nikdy o procesu nezmínila ani slovíčkem.“

Poirot k němu vzhledl s náhlým zájmem.

„Ach, počínám chápat –“

„Co?“ řekl ostře Dittisham.

„Tvůrčí představitost básníka,“ odpověděl s mírným úklonem Poirot.

Lord Dittisham vstal a zazvonil.

Řekl krátce: „Moje žena vás očekává.“

Dveře se otevřely.

„Uvedte pana Poirota k lady Dittishamové.“

Honosné schodiště s kobercem, do něhož se nohy měkce bořily. Tlumená světla. Peníze, peníze, peníze. Víc peněz než vkusu. Pokoj lorda Dittishama byl přísný a střízlivý, ale zde bylo vidět pouze marnotratnost. Všechno nejdražší. Ne nejvybranější a nejpůsobivější. Pouze: „na penězích nezáleží“, spojené s nedostatkem představitosti.

Poirot zamumlal pro sebe:… a třetímu maso dali… Syrové maso, zřejmě!

Pokoj, do něhož byl uveden, nebyl veliký. Hlavní přijímací salóny byly v prvním patře. Tady, ve druhém, byl budoár paní domu a paní domu tu stála opřena o krb, když byl Poirot ohlášen a uveden.

Otřelá věta mu probleskla hlavou a nedala se zapudit:

Umírala mladičká…

Ano, Elsa Greerová je mrtva, pomyslel si, pohlížeje na lady Dittishamovou.

Nikdy by ji nebyl poznal podle obrazu, který mu ukázal Meredith. Tam převládalo žhavé a divoké mládí.

Na ženě u krbu nebylo po něm ani stopy. Jako by ani nikdy nebyla bývala mladá. Ale při pohledu na ni si uvědomil daleko více, jak je Elsa krásná, než při prohlídce portrétu. Ano, byla velmi krásná tato. Žena, jež mu zvolna šla vstříc. A rozhodně nebyla stará. Kolik jí bylo? Jistě ne víc než třicet šest, bylo-li jí v době tragédie dvacet. Černé vlasy měla dokonale upraveny a její rysy byly téměř klasické. Byla bezvadně nalíčená.

Pocítil cosi jako lítostivou bolest. Bylo to snad vinou starého pana Jonathana, který ji srovnával s Julií…

Ne, tohle nebyla Julie – leda dovedl-li by si někdo představit Julii, která přežila svého Romea, a žila, zbavena lásky, dál… Nebylo však podstatou Juliiny bytosti, že musila zemřít mladá? Elsa Greerová přežila svého Romea a zůstala naživu,...

Pozdravila ho klidným, poněkud bezbarvým hlasem:

„Sedněte si, pane Poirote. Velmi mne zajímá, co mohu pro vás udělat.“

Poirot si pomyslel: Vůbec ji to nezajímá. Nic už ji nezajímá.

Velké šedivé oči – jako mrtvá jezera.

Poirot, jak bylo jeho zvykem, zdůrazňoval své způsoby cizince.

„Jsem na rozpacích, madame, opravdu, ve velkých rozpacích,“ řekl, šermuje rukama.

„Ach ne – proč?“

„Protože jsem si plně vědom toho, že tato – tato rekonstrukce minulého dramatu se vás musí nesmírně bolestně dotknout.“

Vypadala, jako by ji to bavilo. Ano, tenhle úsměšek nemohl znamenat nic jiného.

Řekla:

„To vám asi namluvil můj muž. Setkal se s vámi, když jste přišel. Ale ten tomu vůbec nerozumí. Nikdy tomu nerozuměl. Nejsem zdaleka onou citlivou bytostí, za niž mne považuje.“

A stále s oním pobaveným úsměškem v hlase dodala:

„Víte, můj otec byl původně dělník v prádelně. Vypracoval se a vydělal veliké jmění. Kdyby byl měl příliš jemnou kůži, nebylo by se mu to podařilo. A já jsem po něm.“

Poirot si pomyslí: Ano, kdyby byla měla jemnou kůži, nebyla by zůstala v Karolinině domě.

„Co si tedy ode mne přejete?“ zeptala se znovu lady Dittishamová.

„Jste si jista, madame, že pro vás nebude bolestné probírat se v oné dálné minulosti?“

Chvilku uvažovala a Poirot si náhle uvědomil, že lady Dittishamová je velmi přímá a otevřená žena. Lhala-li někdy, lhala z nutnosti, ne z vlastní potřeby.

„Ne, nebude to bolestné. Skoro bych si přála, aby bylo,“ odpověděla potom zvolna.

„Proč?“

Pronesla netrpělivě:

„Je to tak hloupé – nikdy nic necítit...“

Poirot si opět pomyslí: „Ano, Elsa Greerová je mrtva...“

„Tím je ovšem můj úkol velmi usnadněn, lady Dittishamová,“ řekl pak nahlas.

„Co chcete vědět?“ zeptala se.

„Máte dobrou paměť, madame?“

„Myslím, že docela dobrou.“

„A nebude vám opravdu nepříjemné podrobně si o všem pohovořit?“

„Věci mohou být nepříjemné a mohou bolet, jen když se dějí. To je to, co Edvard – můj muž – nedovede pochopit. Domnívá se, že soudní líčení bylo pro mne hroznou útrapou.“

„A nebylo?“

„Ne. Bavila jsem se při tom,“ řekla lady Dittishamová. „Bože, jak ten starý násilník Depleach do mne tepal! Je to úplný ďábel, když se do toho dá. Dělal mi dobře rvát se s ním. Nepodařilo se mu mne zdeptat.“

Usmála se na Poirota.

„Doufám, že vás tím nepřipravuji o iluze. Dvacetiletá dívka by měla být prostě zdrcena hanbou a zoufalstvím, ne? Já jsem nebyla. Bylo mi lhostejné, co o mně říkají. Přála jsem si jen jedno jediné.“

„A to?“

„Aby ji pověsili. Co jiného?“ řekla lady Dittishamová.

Povšiml si jejích rukou – krásných rukou s dlouhými nehty. Rukou kořistnice.

Řekla:

„Myslíte si o mně, že jsem pomstychtivá – a máte pravdu. Toužím pomstít se každému, kdo mi ublížil. Ta žena byla v mých očích nejnižším tvorem na světě. Věděla, že mne Amyas miluje – že ji kvůli mně opouští – a zabila ho proto, abych ho nedostala.“

Pohlédla na Poirota:

„Nemyslíte, že to bylo podlé?“

„Nechápete žárlivost? Nebo ji odsuzujete?“

„Nechápu a odsuzuji ji. Prohrál-li jste, tedy jste prohrál. A žena, která si neumí udržet lásku svého manžela, má ho nechat beze zloby odejít. Jak může někdo chtít vlastnit někoho, kdo o něho nestojí?“

„Snad byste to byla pochopila, kdybyste se byla za něho provdala.“

„Myslím, že ne. Byli jsme přece –“ Usmála se náhle na Poirota. Připadalo mu, že v jejím úsměvu je cosi děsivého. Byl tak strašně vzdálen jakémukoli opravdovému citu. „Chci, abyste si udělal správnou představu,“ řekla. „Nemyslete si, že Amyas Crale svedl nějakou nevinnou dívku! Nebyla jsem vůbec ten typ! Z nás dvou jsem byla já odpovědná. Setkala jsem se s ním ve společnosti, zamilovala jsem se do něho – a věděla jsem, že ho musím dostat –“

Jaká travestie, jaká groteskní travestie – a přece:

„A osud svůj ti k nohám položím a půjdu s tebou, kam mne povedeš.“

„Ačkoli byl ženat?“

„Cizím vstup zakázán?“ V takových věcech je třeba něčeho mnohem silnějšího, než je výstražná tabulka. Byl-li nešťastný se svou ženou a mohl-li být šťasten se mnou, nuže, proč ne? Jsme jenom jednou na světě.“

„Ale říká se, že byl se svou ženou šťasten.“

Elsa zavrtěla hlavou.

„Ne. Prali se jako pes a kočka. Stále do něho ryla. Byla – och, byla to hrozná osoba.“

Vstala a zapálila si cigaretu. Pak řekla s nádechem úsměvu: „Jsem k ní asi nespravedlivá. Ale myslím si upřímně, že byla odporná.“

Poirot řekl rozvážně: „Byla to velká tragédie.“

„Ano, byla to tragédie.“ Obrátila se zprudka k němu a strnulou unaveností jejího výrazu kmitlo náhle cosi

živého.

„Mne to zabilo, rozumíte? Zabilo mne to. Od té doby necítím nic – zhora nic.“ A hlubším hlasem dodala: „Věčná prázdnota!“ Pohodila netrpělivě rukou. „Jako vycpaná ryba někde za sklem výkladní skříně!“

„Tolik pro vás Amyas Crale znamenal?“

Přikývla. A v onom pokynu hlavou bylo cosi podivně důvěrného a téměř jímavého. Řekla:

„Myslím, že jsem byla stvořena k tomu být ženou jediného muže,“ uvažovala zachmuřeně, „člověk se nesmí bát pitevního nože, aby zjistil, jaký v podstatě je. Byla jsem – byla jsem trochu – jako Julie. Ale kdybych si to přiznala, znamenalo by to, že jsem – vyřízena. Ze jsem život prohrála.“

„A druhá možnost?“

„Zlomit to v sobě – snažit se tím prokousat a žít dál. Prokousala jsem se tím, přežila jsem to. Přešla jsem k dalšímu –“

Ano, k dalšímu... Poirot v duchu viděl, jak se tehdy neústupně rvala s tímto drsným rozhodnutím. Viděl ji krásnou a bohatou a lákavou, jak svýma kořistnickýma rukama chce urvat něco, co by naplnilo její prázdný a pustý život. Jak hledá pro sebe nového hrdinu, jehož by mohla zbožňovat. Manželství se slavným letcem – potom s cestovatelem, s oním obrem Arnoldem Stcvensonem, který fyzicky asi nebyl nepodoben Cralovi – potom opět umělec, lord Dittisham.

„Nikdy jsem nebyla pokrytecká,“ řekla Elsa. „Španělé mají přísloví, které se mi vždycky líbilo. Vezmi si, co chceš, a zaplať za to, řekl Bůh. Žila jsem podle něj. Brala jsem si, co jsem chtěla – ale vždycky jsem byla ochotna za to zaplatit.“

Hercule Poirot řekl: „Nevím, zdali jste pochopila, že jsou na světě věci, které se koupit nedají.“

Pohlédla na něho udiveně.

„Nemyslím přece na peníze.“

„Ne, ne, rozumím vám,“ pravil Poirot, „ale všechno v životě nemá na sobě cedulku: tolik a tolik. Jsou v něm věci, které prostě nejsou na prodej.“

„Nesmysl!“

Poirot se mírně usmál. V jejím hlase byla po otci zděděná zpučnost člověka, který vyzískal velké jmění. Pak jí projela vlna soucitu. Díval se na tuto hladkou tvář, která byla jakoby mimo lidský věk, na unavený výraz očí, a vzpomínal na dívku, kterou kdysi maloval Amyas Crale... Lady Dittishamová řekla:

„Povězte mi všechno o té své knize. Jaký má účel? Čí to byl nápad?“

„Oh, drahá lady Dittishamová, jaký jiný účel by mohla mít než nabízet senzace včerejška s dnešní omáčkou?“

„Ale vy přece nejste spisovatel?“

„Ne, jsem odborný detektiv.“

„Ptají se vás na vaše názory při vydávání takových knih?“

„Někdy. V tomto případě někoho zastupuji.“

„Koho?“

„Slečnu Karlu Lemarchantovou.“

„Kdo je to?“

„Dcera Amyase a Karolíny Cralových.“

Elsa chvíli užasle mlčela. Pak prohodila:

„Ach ano, měli malou holčičku. Vzpomínám si. Je už dnes jistě dospělá.“

„Ano. Je právě plnoletá.“

„Jaká je?“

„Je vysoká a tmavá a krásná. Má odvahy a osobnost.“

„Ráda bych ji spatřila,“ řekla Elsa zamyšleně.

„Pochybují, že by se slečna Lemarchantová chtěla s vámi setkat.“

„Proč? – Ach tak! Ale to je nesmysl! Nemůže se přece na nic pamatovat. Bylo jí tehdy nanejvýš šest let!“

„Ví, že její matka byla souzena pro vraždu jejího otce.“

„A myslí si, že to byla moje vina?“

„Obávám se, že máte pravdu.“

Elsa pokrčila rameny.

„Jaká hloupost!“ řekla. „Kdyby se byla Karolína Cralová chovala jako rozumný lidský tvor –“

„Necítíte se tedy odpovědná?“

„Proč? Nemám důvod. Já se nemusím za nic stydět. Milovala jsem ho. Byla bych ho udělala šťastným.“

Pohlédla na Poirota. Náhle, jako zázrakem, se celý její obličej změnil – a Poirot v ní rázem spatřil dívku z obrazu. „Kdybych vám mohla všechno vysvětlit! Kdybych vás mohla přimět, abyste všechno viděl mýma

očima! Kdybyste věděl –“

Poirot se naklonil kupředu.

„Ale to je právě to, po čem toužím. Podívejte se, pan Filip Blake, kteří tam tehdy byl, píše pro mne výčet všeho, co se tehdy událo. Meredith Blake také. Kdybyste i vy –“

Elsa Dittishamová nabrala zhluboka dech a řekla pohrdavě: „Ti dva! Filip byl vždycky hloupý. Meredith se pořád točil kolem Karolíny – byl to takový milý, tichý člověk. Ale z jejich vypravování se nedozvíte nic!“

Pozoroval, jak se v jejích očích zažehuje zájem, jak mrtvá žena ustupuje živoucí bytosti. Řekla úsečně a skoro divoce: „Chtěl byste poznat pravdu? Oh, ne pro veřejnost, pouze pro sebe –“

„Neuveřejním ani řádku bez vašeho souhlasu.“

„Ráda bych napsala pravdivě, jak to všechno bylo...“

Chvilí zamyšleně mlčela. Viděl, jak hladká tvrdost jejích tváří nabývá měkčí linie, viděl, jak do ní opět proudí život, když ji minulost znovu zavolala.

Vrátit se v duchu zase tam... popsat to všechno. Ukázat vám, jaká byla –“ Oči jí vášnivě svítily. Ňadra se jí vášnivě dmula. „Zabila ho. Zabila Amyase. Amyas, který tak chtěl žít, který měl takovou radost ze života. Nenávist nemá být silnější než láska – ale její byla. Jako moje nenávist k ní – nenávidím ji – nenávidím ji – nenávidím ji...“

Vstala a přistoupila k Poirotovi. Sklonila se k němu a uchopila ho za rukáv. Řekla s divokou naléhavostí:

„Musíte pochopit – musíte – co jsme cítili jeden pro druhého, Amyas a já. Mám tady něco – ukážu vám to.“ Přešla jako smršť přes pokoj a už otvírala malý stolek a vytahovala zásuvku.

Pak se vrátila k němu. V ruce měla pomačkaný dopis. Inkoust byl vybledlý. Hodila mu psaní a v Poirotovi se náhle živě vybarvila dojemná vzpomínka na dítě, které kdysi znal, jež mu právě takhle přineslo jeden ze svých pokladů – půvabnou škebličku, kterou našlo na mořském břehu a úzkostlivě ji střežilo. Stála před ním právě jako ono dítě a pozorovala ho. Pyšné, s obavami, napjaté, jak přijme její poklad. Urovnal zažloutlý papír.

Elso – mé kouzelné stvoření! Nikdy nebylo na světě nic krásnějšího než Ty. A přece se bojím – jsem starý chlap, vztekly a neukázněný – není ve mně žádná vyrovnanost. Nespoléhej na mne, nevěř mi – jsem ničema – kromě svého malování. Co je ve mně dobrého, je jenom v něm. Tak – aspoň mi nemůžeš vyčítat, že jsem Té nevaroval. Nesmysl, má líbezná – přesto Tě chci a budu mít, šel bych za tebou do pekel a Ty to víš. A namaluji Tvůj obraz, až se všichni ti lidští tupci popadnou za srdce, jak to z nich vyrazí dech! Sílím po Tobě – spát nemohu – jíst nemohu. Elso, Elso, Elso – jsem Tvůj, Tvůj až do smrti. Amyas.

Šestnáct let! Vybledlý inkoust, zmačkaný papír. Ale slova stále živá – stále žhavá a rozechvívající...

Zdvihl oči z dopisu na ženu, pro niž byl napsán. Ale nebyla to už zralá žena, koho spatřil. Byla to mladá, milující dívka. Opět si vzpomněl na Julii...

„Čtvrté hlodá kost...“

Hercule Poirot přemítal, jak nejlépe odpovědět. Uvědomoval si, že z malého vráscitého obličeje ho pozorují velmi bystré šedé oči.

Vyšplhal se do pátého patra velké budovy, v jejíchž skromných garsoniérách nacházely přístřeší pracující ženy, a zaklepal u dveří č. 584. Tady, v malém čtverhranném prostoru, bydlila slečna Cecílie Williamsová, v pokojí, který byl ložnicí, obývacím pokojem, jídelnou a zároveň i kuchyní s důmyslně vestavěným plynovým vařičem. Kromě tohoto pokoje měl být ještě malinkou koupelničku.

Ačkoli celé prostředí bylo skromňoučké, podařilo se slečně Williamsové vtisknout mu pečeť vlastní osobnosti.

Na studeně šedivých stěnách visely různé reprodukce. Setkání Danteho s Beatricí na mostě – a pak onen obraz, popsáný kdysi nějakým dítětem jako ‚slepá dívka, co sedí na pomeranči‘ a nazvaný bůhvíproč Naděje. Byly tu také dva akvarely Benátek a kopie Botticelliho Primavera. Na nízkém prádelníku byla sbírka vybledlých fotografií. Podle módy účesů a obleků pocházely většinou z doby před dvaceti a třiceti roky. Koberec byl prošlapaný, nábytek z měkkého dřeva místy otlučený. Poirotovi bylo jasné, že Cecílie Williamsová žije skromně ze svých malých úspor. Ne, tady nebyly tučné hrnce masa. Jako v oné dětské říkance:... čtvrté hlodá kost...

Přesný, chladný, naléhavý hlas slečny Williamsové opakoval otázku.

„Chcete moje vzpomínky na Cralův případ. Smím se ptát proč?“

Přátelé a dobří znalci Hercula Poirota o něm tvrdili, že dává přednost lžím před suchou pravdou a že si raději vymýšlí nejkvčetnější a nejpokroucenější výmysly, než aby vyšel prostě s pravdou ven. Velmi se proto na něho zlobívali.

(Ale v tomto případě se rychle rozhodl. Nepocházel sice ze společenské třídy belgických nebo francouzských dětí, která mívala anglickou vychovatelku, ale reagoval přesně tak jako ti různí hošíčkové, kteří bývali kdysi tázáni: „Čistil sis dnes ráno zuby, Harolde (nebo Richarde nebo Jiří)?“ Uvažovali vždy letmo, že by bylo nejlépe zalhat, ale pak si to rozmyslili a s hanbou přiznávali: „Ne, slečno Williamsová.“ Neboť slečna Williamsová měla to, co každý úspěšný vychovatel musí mít – onen podivný dar a schopnost: autoritu! Když slečna Williamsová řekla: „Jděte nahoru, Jano, a umyjte si ruce,“ nebo „Přečtete si tuto kapitolu o básnících z doby Alžbětiny, vyzkouším vás z ní,“ – každý ji hned poslechl. Slečně Williamsové nikdy ani nevstoupilo na mysl, že by ji mohl někdo z jejích svěřenců neposlechnout. Tentokrát tedy pan Poirot nezačal obsírnou přednášku o knize, která má být sbírkou bývalých zločinů. Místo toho prostě a pravdivě vypravoval, jak a s čím se na něho obrátila Karla Lemarchantová. Malá stará dáma v úpravných, ale obnošených šatech pozorně naslouchala.

„Velmi by mě zajímalo dovědět se něco bližšího o tomto dítěti – jak se vyvinula během let,“ řekla.

„Je z ní půvabná a krásná mladá dívka, samostatně myslící a plná odvahy.“

„To jsem ráda,“ řekla stručně slečna Williamsová.

„Mohl bych snad ještě dodat, že je velmi neústupná a vytrvalá. Nedala by se lehce odbýt nebo odstrčit.“

Bývalá vychovatelka zamyšleně přikývla. Zeptala se: „Má umělecké sklony?“

„Nemyslím.“

„Za to může být jen vděčná,“ podotkla suše slečna Williamsová.

Pronesla tuto poznámku tónem, který nenechával nikoho na pochybách, jaké jsou její názory na umělce.

„Podle vašeho popisu,“ dodala, „se zdá, že zdělila spíše matčinu povahu než otcovu.“

„Možná – mohla byste mi to říci přesněji, až ji uvidíte. Chtěla byste se s ní sejit?“

„Velmi ráda. Vždycky mě zajímá, jak se děti, které jsem znávala, později vyvinuly.“

„Karla byla tehdy ještě velmi malá holčička, že?“

„Bylo jí pět a půl roku. Roztomilé děvčátko – snad až příliš klidné a tiché. Byla přemýšlivá, uměla si sama hrát a nevyžadovala, aby se jí druzí věnovali. Bylo to přirozené a nerozmazlené dítě.“

„Bylo pro ni štěstím, že byla tehdy tak malá,“ řekl Poirot.

„Ano, zajisté. Kdyby byla starší, mohl na ni otřes z tragédie zhoubně působit.“

„Přesto neušla úplně následkům rodinné pohromy,“ namítl Poirot, „dítě i v docela útlém věku vytušilo, že je obklopeno nějakým divným tajemstvím. Byla také náhle vytržena z domácího prostředí. Takové věci dětským dušičkám nesvědčí.“

Slečna Williamsová odpověděla poněkud nesrozumitelně: „Možná že to pro ni nebylo tak škodlivé, jak myslíte.“

„Než ještě o ní přestaneme mluvit – rád bych se vás na něco zeptal. Myslím, že nikdo by mi to nemohl vysvětlit lépe než vy.“

„Ptejte se, prosím.“

Její hlas byl uzavřený a nesdílňný.

Poirot zašermoval rukama ve snaze vyjádřit přesně, co má na mysli.

„Je tu cosi – une nuance subtile, která je mi jaksi nejasná. Ale zdá se mi, že každý, před kým jsem se dosud o tomto dítěti zmínil, byl tím tak trochu překvapen. Jako by byl úplně zapomněl, že Cralovi vůbec nějaké dítě měli. Nepřipadá vám to nepřirozené, mademoiselle? Za podobných okolností bývá přece dítě velmi důležité, ne samo o sobě, ale jako bod, kolem kterého se všechno točí. Amyas Crale mohl mít důvody, aby opustil ženu – nebo aby ji neopustil. Ale při rozchodu manželů bývá otázka dítěte stěžejním bodem. Avšak zde jako by dítě nehrálo valnou úlohu. Zdá se mi to trochu divné.“

„Uhodil jste hřebíček na hlavičku, pane Poirote,“ řekla slečna Williamsová, „máte. Úplně pravdu. A to také jsem měla na mysli, když jsem právě podotkla, že Karlino přesazení do jiného prostředí nebylo asi pro ni tak zhoubné, jako bývá pro jiné děti. Později by totiž byla mohla trpět jakousi prázdnotou svého domácího života.“

Naklonila se kupředu a zvolna a soustředěně pokračovala: „Setkala jsem se přirozeně při svém povolání vychovatelky s nejrůznějšími problémy ve vztazích rodičů a dětí. Mnoho dětí, ba většina, trpí tím, že si jich rodiče až příliš mnoho všímají. Mají je až příliš rádi, pozorují je až příliš úzkostlivě. Dítě si je toho nejasně vědomo a snaží se osvobodit z tohoto pouta lásky. Chce pryč, rodičům z očí, aby si mohlo volně hrát a volně dýchat. S jedináčkou je tomu tak téměř všeobecně, a ovšem že matky jsou v tomto směru horší než otcové. Má to často nešťastné následky pro manželství. Muže zlobí, že žena miluje dítě víc než jeho, a hledá útěchu – či spíše lichocení a pozornost – někde jinde, a dříve nebo později dochází k rozvodu. Nejlepší věc pro dítě je to, co bych snad nejpřesněji nazvala zdravou nevšímavostí obou rodičů. Dochází k tomu přirozenou cestou v rodinách, kde je mnoho dětí a málo peněz. Matka prostě nemá čas být stále

každému dítěti v patách. Děti dobře vědí, že je maminka má ráda, ale nejsou věčně obtěžovány projevem této lásky.

Ale ve výjimečných případech je tomu docela jinak. Najdou se totiž také manželé, kteří jsou tak zaměstnání jeden druhým, tak ponořeni jen do svého vzájemného vztahu, že pro ně dítě vůbec nehraje důležitou citovou úlohu. A za těchto okolností, myslím, si dítě připadá jaksí okradeno o onu povinnou dávku lásky a trápí se tím. Rozumíte, nemluví o nějakém zanedbávání malé Karly.

Paní Cralová byla výborná matka, vždy dbala o Karlino zdraví a prospěch – hrávala si s ní v pravý čas a byla vždycky vlídná a veselá. Ale přesto byla paní Cralová vnitřně zaměřena jen na svého muže. Žila, abych tak řekla, pouze jím a pro něho.“

Slečna Williamsová se na okamžik odmlčela a pak klidně dodala: „V tom je také, podle mého názoru, důvod k tomu, co nakonec udělala.“ Hercule Poirot se otázel:

„Míníte tím, že Cralovi byli spíše milenci než manželé?“ Slečna Williamsová se trochu zamračila. Tento cizinecký způsob vyjadřování jí zřejmě nebyl po chuti. „Snad by se to tak dalo nazvat.“

„Byl jí také tak oddán jako ona jemu?“

„Byli oba zaujati jeden druhým. Ale on byl, ovšem, muž!“

Slečně Williamsově se podařilo vložit do posledního slova celou horu viktoriánských předsudků.

Z jejího staropanenského vychovatelského života vybuchl plamen divokého feminismu. Nikdo, kdo ji slyšel mluvit, nemohl pochybovat o tom, že slečna Williamsová považuje muže za své úhlavní nepřátele.

Poirot řekl: „Muži jsou u vás v takové nemilosti?“ Odpověděla suše:

„Muži mají ze světa jen to nejlepší. Doufám, že tomu tak nebude navěky.“

Hercule Poirot se na ni zadíval. Dovedl si ji docela dobře představit, jak se za dob feministických bouří dává klidné zavřít a drží hladovku podle vzoru prvních zuřivých feministek. Vyhnul se této ožehavé otázce a vrátil se ke svému případu:

„Zdá se, že jste neměla ráda Amyase Crala?“ řekl. „Zajisté že ne! Také jsem ho nijak neuznávala.

Kdybych já byla jeho ženou, byla bych ho opustila. Jsou věci, které si žena nesmí dát líbit.“

„Ale paní Cralová je trpěla?“

„Ano.“

„Myslíte, že nejednala správně?“

„Ovšemže ne. Zena má mít úctu před sebou samou, a ne se podvolovat různým pokořením.“

„Zmínila jste se někdy o tom před paní Cralovou?“

„Nikdy. Neměla jsem k tomu žádné oprávnění. Byla jsem přijata, abych vychovávala Angelu, a ne abych dávala nežádoucí rady paní Cralové. Bylo by to bývalo ode mne velmi nemístné.“

„A paní Cralovou jste měla ráda?“

„Ano, měla jsem ji velmi ráda a upřímně jsem ji litovala.“

Chladný a přesný hlas slečny Williamsově zjhl a vloudila se do něho srdečná vřelost.

„A svou žačku – Angelu Warrenovou?“

„Bylo to velmi zajímavé děvče – jedna z mých nejlepších žaček. Opravdu bystrý a otevřený mozek. Byla sice neukázněná, prchlivá a v mnohém se s ní dalo těžko vyjít, ale v podstatě měla výbornou povahu.“ Chvilku se odmlčela a potom pokračovala:

„Vždycky jsem doufala, že jednou dokáže něco velkého. A dokázala! Četl jste její knihu o Sahaře? A ty zajímavé hroby ve Fajúmu objevila ona a sama řídila práce, které souvisely s vykopávkami! Ano, jsem pyšná na malou Angelu! Nebyla jsem v Aldenbury dlouho – jenom dva a půl roku – ale vždycky mne blažilo vědomí, že jsem snad pomohla roznécovat jejího ducha a povzbuzovat ji v její zálibě pro archeologii.“

„Pokud vím, bylo tehdy rozhodnuto, aby pokračovala ve svých studiích ve škole. Nebyla jste proti tomu?“

„Ne, pane Poirote, naopak – plně jsem s tím souhlasila.“

Znovu se odmlčela a potom dodala:

„Dovolte, abych vám to vysvětlila. Angela byla výborná žačka a dobrá povaha, měla vřelé srdce a byla upřímná, ale v mnohém s ní byl kříž. Bylo to také tím, že byla v nešťastných letech. V době, kdy dívky cítí velkou vnitřní nejistotu, neboť už sice přestaly být dětmi, ale dospělé také ještě nejsou. Chvilku byla Angela rozumná a zralá úplně vyrostlá z dětských střevíčků – a za okamžik nato upadla opět do dětské ztřeštěnosti: prováděla zlomyslné kousky kdekomu, byla hrubá a zlostná. Patnáctileté dívky vycitňují, jaký neblahý věk prožívají, a bývají nesmírně citlivé. Jsou proti všemu, co se jim říká. Jsou stejné popuzeny, ať se k nim chováte jako k dětem, nebo jako k dospělým. Angela byla v tomto stadiu vývoje. Dostávala záchvaty zlosti, vylítla, dobíral-li si ji někdo – a pak se po celé dny mračila a byla mrzutá. Potom zase jako na obrtlíku upadala do divoké rozpustlosti, ležela na stromy, honila se po parku se zahradnickými učni a

bránila se zuřivě každé autoritě.

Dospěje-li dívka k tomuto bodu, je pro ni nejlepší, dostane-li se do nějaké školy. Potřebuje zkřížit zbraně s jinými mladými mozky. To – a zdravá kázeň školního kolektivu jí pomohou, aby se stala řádným členem lidské společnosti. Rodinný život u Cralů nebyl pro ni nijak ideální. Předně ji paní Cralová kazila a rozmazlovala. Důsledek toho byl, že si dělala nároky na sestřin čas a pozornost – a v takových chvílích docházelo mezi ní a panem Cralem k stálým rozbrojům. Pan Crale se přirozeně domníval, že on je hlavní osobou v domácnosti – a chtěl to také prosadit. Měl Angelu v podstatě rád, byli dobrými kamarády a často se škorčili jenom naoko, ale byly také doby, kdy pan Crale prudce vyčítal své ženě, že se stará více o nevlastní sestru než o vlastního muže. Byl jako všichni muži rozmazleným dítětem; chtěl, aby se všechno točilo jenom kolem něho. Tehdy docházelo mezi ním a Angelou k opravdovým rozbrojům – a paní Cralová se obvykle přidávala na Angelinu stranu. To pana Crala přivádělo k zuřivosti. Přiklonila-li se však někdy paní Cralová k němu, rozzuřila se Angela. A tu se z ní stávala opět malá holčička, která svému protivníkovi ze zlosti provede nejhorší uličnické kousky. Pan Crale měl ve zvyku vypít sklenici vína nebo piva jedním douškem a Angela mu jednou do ní nasypala spoustu soli. Působilo to ovšem jako dávidlo a pan Crale byl zlostí bez sebe. Ale co skutečně situaci vyvrcholilo, byl Angelin husarský kousek se slimáky, jichž mu nastrkala spoustu do postele. Měl k nim obzvláštní odpor. Strašně se rozzuřil a prohlásil, že Angela musí z domu a do školy. Že už jí tyhle nesmysly nebude dál trpět. Angelu to hrozně popudilo. – ačkoli tu a tam sama pronesla přání jít někam do ústavu, nyní z toho schválně udělala kámen úrazu. Paní Cralová nechtěla, aby odešla, ale dala se přesvědčit – domnívám se, že hlavně mými vývody. Vyslovila jsem názor, že to bude Angele na prospěch. Bylo tedy rozhodnuto, že ji na podzim pošlou do Helstonu – výborného ústavu na jižním pobřeží. Ale paní Cralová se proto po celé prázdniny trápila. A Angela, kdykoli si na to vzpomněla, projevowała panu Cralovi svou nelibost. Nebylo to, víte, pane Poirote, nic závažného, ale tvořilo to jakýsi spodní proud k ostatním událostem onoho léta.“

„Myslíte tím onu záležitost s Elsou Greerovou?“

Slečna Williamsová řekla ostře:

„Zajisté!“ A po tomto slově sevřela přísně rty.

„Jaké bylo vaše mínění o Else Greerové?“

„Špatné. Dokonale neukázněná osoba.“

„Byla ještě velmi mladá.“

„Na to, aby věděla, co se sluší a co ne, byla stará dost. Nenalézám pro ni žádnou omluvu. Vůbec žádnou omluvu.“

„Zamilovala se prý do něho –“

Slečna Williamsová ho přerušila potupným úsměškem.

„Zamilovala se! Předpokládám, pane Poirote, že své city, ať jsou jakékoli, můžeme držet na uzdě. A ne-li city, tedy aspoň činy. To děvče nemělo vůbec žádnou morálku. Nevadilo jí ani v nejmenším, že pan Crale byl ženat. Neměla v sobě ani špetku studu – šla jen chladně a surově za svým cílem. Možná, že se jí nedostalo řádné výchovy – to by bylo jediné, co bych připustila k její omluvě.“

„Smrt pana Crala jí asi hrozně otrásla.“

„Ano. Ale mohla z toho vinit pouze samu sebe. Nechci jít tak daleko, pane Poirote, abych schvalovala vraždu, ale byla-li kdy nějaká žena dohnána až ke krajnosti, byla to Karolína Cralová. Přiznávám se vám upřímně, že byly okamžiky, kdy bych ty dva, pana Crala i tu dívku, byla sama dovedla zabít. Vnutit tu osobu vlastní ženě do domu a nechat ji snášet její drzosti – a ona byla drzá, pane Poirote! Ach ne, ne – Amyas Crale nezasloužil nic jiného. Žádný muž se nesmí beztrestně chovat takovým způsobem ke své ženě. Jeho smrt byla spravedlivou odplatou.“

Hercule Poirot řekl: „Jaká dovedete být přísná...“

Drobná stará dáma na něho pohlédla nezkrotnými šedými očima:

„Ano, jsem velmi přísná v otázce manželství. Nejsou-li manželská pouta respektována, degeneruje celý národ. Paní Cralová byla oddaná a věrná žena. Její muž ji vědomě urazil a přivedl jí do domu svou milenkou. Jak jsem řekla, zasloužil si svůj osud. Napjal její trpělivost k prasknutí a já jí – pro svou osobu – nemám za zlé, co udělala.“

Poirot řekl velmi zvolna: „Jednal jistě velmi špatně, přiznávám, ale nezapomínejte, že to byl velký umělec.“

Slečna Williamsová teď přímo posupně zasyčela:

„Oh ano, to známe! To je v dnešních časech věčná výmluva. Umělec! Umělec! Tím se dnes dá všechno omluvit – zhýralost, opilství, násilnictví, nevěra. A jaký to byl umělec, ten pan Crale, když se všechno řádně uváží? Pár let je snad v módě obdivovat se jeho obrazům. Ale to přejde. Vždyť ani pořádně kreslit neuměl! Neměl ani ponětí o perspektivě! A v anatomii se také nevyznal. Víte, co mluvím, pane Poirote.“

Studovala jsem kdysi jako mladá dívka nějaký čas ve Florencii malířství a pro každého, kdo zná a umí ocenit slavné mistry, jsou mazanice pana Crala prostě k smíchu! Jen spousta barev naplácaných na plátno – žádná pevná stavba obrazu – žádné pečlivé prokreslení! Ne,“ zavrtěla prudce hlavou, „na mně nechtějte, abych se obdivovala dílům pana Crala!“

„Dvě z nich jsou v Národní galerii,“ hájil malíře Poirot.

Slečna Williamsová se ušklíbla: „Možná. Myslím, že se tam také dostala jedna socha od Epsteina.“

Poirot pochopil, že tím je pro slečnu Williamsovou řečeno vše. Opustil tedy ožehavou otázku umění.

„Byla jste tehdy s paní Cralovou, když našla mrtvolu?“ – otázal se.

„Ano. Odešly jsme po obědě spolu z domu. Angela zapomněla po koupání někde na pobřeží nebo v lodičce svetr. Byla vždy velmi nedbalá na své věci. Odloučila jsem se u dveří k zahradě ‚u baterie‘ od paní Cralové, ale ona mě téměř ihned zavolala zpět. Myslím, že pan Crale byl tehdy mrtev něco přes hodinu. Byl rozvalen na lavičce poblíž malířského stojanu.“

„Byla paní Cralová velmi vzrušena svým objevem?“

„Co tím přesně míníte, pane Poirote?“

„Rád bych pouze věděl, jaký na vás tehdy udělala dojem.“

„Ach tak, rozumím. Ano, zdála se mi úplně zdrcená. Poslala mě, abych telefonovala pro lékaře. Nemohly jsme určit s naprostou jistotou, je-li pan Crale skutečně mrtev – mohl to být také záchvat mrtvice.“

„Zmínila se o této možnosti?“

„Nevzpomínám si.“

„A vy jste šla k telefonu?“

Hlas slečny Williamsové zněl opět suše a věčně.

„V polovině cesty k domu jsem potkala pana Merediththa Blaka. Svěřila jsem mu svůj úkol a vrátila se k paní Cralové. Bála jsem se, aby se snad nervově nezhroutila – a muži jsou v takových případech bezradní.“

„A byly vaše obavy opodstatněny?“

„Paní Cralová se dovedla ovládat,“ řekla suše slečna Williamsová. „Byla docela jiná než slečna Greerová, která dostala hysterický záchvat a ztropila trapný výstup.“

„Jaký výstup?“

„Vrhla se na paní Cralovou.“

„Chcete tím říci, že si uvědomila, že je paní Cralová odpovědná za jeho smrt?“

Slečna Williamsová chvilku uvažovala.

„Ne, tehdy to sotva mohla vědět. To – to strašlivé podezření přišlo až později. Slečna Greerová pouze vykřikla: ‚To je vaše vina, Karolíno! Vy jste ho zabila! To je vaše vina!‘ Neřekla: ‚Vy jste ho otráвила,‘ ale myslím, že jí to už blesklo hlavou.“

„A paní Cralová?“

Slečna Williamsová udělala netrpělivý posunek.

„Proč se máme tvářit pokrytecky, pane Poirote? Nemohu vám říci, co si tehdy paní Cralová myslela a co cítila. Byla-li to hrůza nad tím, co provedla –“

„Jevilo se vám to tak?“

„N-ne, n-ne. To lze těžko říci. Byla zděšena, to ano, a snad polekána. Ano, jsem si jista, že byla ustrašena. Ale to bylo docela přirozené.“

Hercule Poirot řekl neuspokojeně:

„Ano, možná že to bylo přirozené... Jaký názor projevila před lidmi o manželově smrti?“

„Ze to byla sebevražda. Trvala hned ze začátku pevně na tom, že její muž spáchal sebevraždu.“

„Tvrdila totéž, když s vámi mluvila soukromě, nebo připouštěla nějakou jinou možnost?“

„Ne. Snažila se mne přesvědčit, že to nemohlo být nic jiného než sebevražda.“

Zdálo se, že uvádí slečnu Williamsovou do rozpaků.

„A jak jste se k tomu tvářila vy, mademoiselle?“

„Opravdu, pane Poirote, což záleží na tom, jak jsem se tvářila?“

„Domnívám se, že ano.“

„Nechápu, proč by –“

Ale jako by jí jeho výmluvné a naléhavé mlčení hypnotizovalo, řekla zdráhavě:

„Myslím, že jsem jí tehdy řekla. ‚Zajisté, paní Cralová. Musela to být sebevražda.‘“

„A věřila jste tomu?“

Slečna Williamsová se napřímila a řekla pevně:

„Ne, nevěřila. Ale pochopte, prosím, pane Poirote, že jsem byla úplně na straně paní Cralové a ne na straně policie.“

„Byla byste si přála, aby byla osvobozena?“

„Ano, ze srdce.“

„Máte tedy porozumění pro to, co k ní cítí její dcera?“ řekl pan Poirot.

„Cítím hluboce s malou Karlou.“

„Nebudete tedy nic namítat, poprosím-li vás, abyste mi napsala podrobný popis oné tragédie?“

„Pro Karlu?“

„Ano.“

Slečna Williamsová řekla zvolna:

„Jsem ochotna to udělat. Je opravdu tak pevně odhodlána vzkřísit tu truchlivou záležitost?“

„Ano. Snad by bylo pro ni lépe, kdyby jí byli zatajili pravdu –“

Slečna Williamsová řekla zvolna:

„Ne. Je vždycky lépe podívat se pravdě tváří v tvář. Nemá smyslu vyhýbat se bolesti nějakým překrucováním skutečnosti. Karla prožila těžký duševní otřes, když se o tom dověděla – a nyní si přeje poznat dopodrobna, jak k tragédii došlo. Zdá se mi, že je to správný postoj pro mladou statečnou ženu. Jakmile se všechno doví, bude moci na to zapomenout a žít dál vlastním životem.“

„Snad máte pravdu,“ řekl Poirot. „Jsem o tom přesvědčena.“

„Ale, víte, je v tom ještě jeden háček. Karla si nepřeje všechno se pouze přesně dozvědět – chce také dokázat, že její matka byla nevinná.“

Slečna Williamsová vzdychla: „Ubohé dítě!“

„Litujete ji proto?“

„Chápu nyní, proč jste řekl, že by pro ni bylo nejlépe, kdyby se to nebyla nikdy dověděla. Touha poznat, že matka je nevinná, je přirozená u každého dítěte – a i když její naděje bude zklamána, bude Karla, podle toho, co o ní říkáte, snad dost statečná, aby snesla pravdu.“

„Jste přesvědčena, že rozsudek byl spravedlivý?“

„Nerozumím vám –“

„Pokládáte úplně za vyloučené, že by byl mohl spáchat vraždu někdo jiný než paní Cralová?“

„Tuto možnost nikdo nikdy nebral v úvahu.“

„A přece sama trvala na teorii sebevraždy.“

Slečna Williamsová řekla suše:

„Něco musila, chudák, říci!“

„Víte, že když paní Cralová umírala, nechala pro svou dceru dopis, v němž slavnostně přísahá, že je nevinná?“

Slečna Williamsová se zarazila.

„To bylo od ní nečestné,“ řekla potom ostře.

„Myslíte?“

„Ano. Och, jste asi sentimentální jako všichni muži –“

Poirot ji pohoršené přerušil:

„Ne, nejsem sentimentální.“

„Ale tento druh cituplnosti na nepravém místě je nesprávný. Proč lhát v tak vážné chvíli, jako je umírání? Ušetřit bolest dítěti? Ano, mnoho matek by to udělalo. Ale o paní Cralové bych si to nebyla myslila. Byla to velmi statečná a pravdomluvná žena. Byla bych od ní spíše čekala, že svému dítěti napíše, aby ji přísně neodsuzovalo.“

Poirot řekl trochu netrpělivě:

„Nechcete připustit ani stín možnosti, že paní Cralová napsala pravdu?“

„Ne, ani stín ne!“

„A přitom tvrdíte, že jste ji měla ráda!“

„Měla jsem ji ráda upřímně a ze srdce, a hluboce jsem s ní cítila.“

„Proč tedy –“

Slečna Williamsová na něho pohlédla s podivným výrazem:

„Nerozumíte mi, pane Poirote. Nyní, po tak dlouhé době, už na tom nezáleží, řeknu-li to nebo ne. Víte, já náhodou vím, že Karolína Cralová byla vinna!“

„Cože?“

„Ano. Je tomu tak. Nevím, bylo-li správné, že jsem tehdy něco zamlčela, ale udělala jsem to. Můžete mi však věřit, úplně a doslova věřit, že vím, že Karolína Cralová byla vinna...“

„Páté křičí jáje, jáje...“

BYT ANGELY WARRENOVÉ měl okna do Regent's Parku. Svěží jarní vzduch vál do pokoje a člověk by

byl mohl mít dojem, že je na venkově, kdyby sem nebyl zdola doléhal nepřetržitý dunivý rámus velkoměstského provozu.

Poirot se obrátil od okna, když se otevřely dveře a Angela Warrenová vešla do pokoje.

Neviděl ji v životě poprvé. Obstaral si schválně vstupenku na její přednášku v Královské zeměpisné akademii. Přednáška mu připadala znamenitá. Snad trochu suchá, bez laciné líbivosti. Slečna Warrenová mluvila plynule, nedělala přestávky, nerozmýšlela se, jaké slovo zvolit, neopakovala se. Měla jasný, melodický hlas. Nezdůrazňovala ani romantickou, ani dobrodružnou stránku svých objevů v exotických krajinách. Přednáška byla neosobní, dokonale sdělování přesných údajů, doprovázené výbornými snímky, s inteligentním rozbořem probírané látky. Suchá, přesná, jasná, zajímavá a dokonale odborná přednáška. Pan Poirot si v duchu slečnu Warrenovou velmi pochvaloval. Konečně jednou jasný a přesný mozek! Nyní, když ji spatřil zblízka, uvědomil si, že by Angela Warrenová mohla být velmi hezkou ženou. Měla pravidelné, trochu přísné rysy, jemně klenuté tmavé obočí, inteligentní hnědé oči, pěstovanou bledou pleť. Široká, rovná ramena a trochu mužskou chůzi.

Nebylo na ní věru nic, co by upomínalo na páté prasátko, které křičelo: Jéje, jéje... Ale na pravé tváři zela ona dávno zahojená jizva, znetvořující lícni ovál a svažující kůži v drobné vrásky. Pravé oko bylo jizvou také trochu staženo dolů v koutku, ale nikdo by nebyl poznal, že na ně slečna Warrenová vůbec nevidí.

Pan Poirot vycítil, že žije tak dlouho s touto vadou, že si ji už dávno přestala uvědomovat. A napadlo mu, že z oněch pěti lidí, kteří se pro něho stali během jeho podivného vyšetřování zajímavými, nezískali v životě nejvíc úspěchů a štěstí ti, kteří začínali s nejlepšími předpoklady. Elsa, které osud dal všechny své bohaté dary – mládí, krásu, bohatství – byla na tom nyní nejhůře. Byla jako květina, kterou sežehl předčasný mráz – krásná, ale neživá. Cecilie Williamssová neměla nic z toho, čím se lidé chlubívají. A přesto nebylo na ní nic, co by vzbuzovalo nějaký soucit. Samostatná, pevná, měla zájem o svůj vlastní život i o život druhých. Měla nedozírnou duchovní i morální výhodu přísné výchovy – konala svou povinnost na onom místě, které ji bylo životem určeno, a toto vědomí ji obrnilo pancéřem, jímž nemohl proniknout žádný šíp závisti, nespokojenosti a lítosti. Měla své vzpomínky, své malé radosti, které jí umožňovala přísná šetrnost minulých let, a měla dosti zdraví a síly, aby ji život stále těšil.

Tady, v Angele Warrenové, jež byla zohyzděna od dětství a jistě trpěla pocity méněcennosti, viděl Poirot ducha, který byl zocelen bojem o sebedůvěru a vnitřní jistotu. Neukázněná školačka ustoupila životaschopné a silné ženě, ženě významných duševních vlastností a nadané mocnou dávkou energie splnit své ctižádostivé vědecké sny. Poirot cítil, že je nejen úspěšná, nýbrž i šťastná. Měla plný, bohatý a zajímavý život.

Nebyla sice – mimochodem řečeno – z žen, jaké měl Poirot rád. I když obdivoval jasnou přesnost její mysli, byla v jejím zjevu „une nuance de la femme formidable“, která ho jako muže poněkud zastrašovala. Měl raději nápadné a kvetoucí stoprocentní ženy.

Poirot cítil, že s Angelou Warrenovou může přejít přímo k jádru věci. Tady nebylo potřebí uchylovat se k úskokům. Vypravoval jí prostě o úkolu, který mu Karla Lemarchantová svěřila.

Přísný obličej slečny Warrenové roztál srdečným úsměvem.

„Karla je tady? Velmi ráda bych ji viděla.“

„Nepsaly jste si?“

„Míň, než by bylo mělo být mou povinností. Když ji odvezli do Kanady, byla jsem studentka a uvědomovala jsem si, že Karla na nás za rok za dva zapomene. V posledních letech byl jediným pojítkem mezi námi občasný dárek k vánocům. Představovala jsem si, že je nyní už dokonale srostlá s kanadským prostředím a že její budoucnost je za mořem. Nejlepší řešení – za daných okolností.“

Poirot řekl: „Ano, nejlepší. Změna jména – změna prostředí. Nový život. Ale není to tak prosté.“

A pak jí vypravoval o Karlině zasnoubení, o otřesu, který ji čekal v den plnoletosti, když jí pověděli o rodinné tragédii, i o důvodu, který ji přivedl do Anglie.

Angela Warrenová pozorně poslouchala, znetvořenou tvář opřenou o dlaň. Neprojevila žádné pohnutí, dokud mluvil, ale když skončil, řekla klidně: „To je od ní velmi moudré.“

Poirot byl zaražen. Setkal se poprvé s takovým názorem.

„Vy to schvalujete, slečno Warrenová?“ řekl s údivem.

„Ovšem. A přeji jí hodně zdaru. Bude-li mě potřebovat, pomohu jí ze všech sil. Víte, cítím se vinna, že jsem se sama o něco takového nepokusila.“

„Myslíte tedy, že víra slečny Lemarchantové v nevinu paní Cralové může být oprávněná?“

Angela Warrenová řekla ostře:

„Ovšem že je. Karolína to neudělala. Vždycky jsem to věděla.“

„Jsem překvapen, opravdu překvapen tím, co říkáte, mademoiselle!“ pravil Hercule Poirot. „Každý, s kým

jsem dosud o tom mluvil –“

Ostře ho přerušila: „Na to nesmíte dbát. Nepochybuji, že usvědčující okolnosti byly zdrcující. Ale já jim nevěřím, protože jsem znala sestřinu povahu. Víím naprosto určitě, že Karolína nemohla nikoho zabít.“

„Což se dá vůbec o někom říci něco takového s naprostou jistotou?“

„Možná že ve většině případů to nejde. Přiznávám, že člověk je tvor plný nezbadatelných možností. Ale u Karolíny byly zvláštní důvody – důvody, jež mohu posoudit lépe než kdokoli jiný – proč byla u ní taková věc vyloučena.“

Dotkla se prstem jizvy.

„Vidíte to? Slyšel jste už asi tuto historii?“ Poirot přikývl.

„Protože Karolína udělala tohle, víím – zcela určitě víím, že nemohla spáchat vraždu.“

„Pro většinu lidí by to nebyl tak přesvědčivý důkaz.“

„Ne. Právě naopak. Myslím, že toho bylo také proti ní použito. Jako důkaz toho, že Karolína měla násilnickou a nezkrotnou povahu! Protože mohla poranit mne, když jsem byla dítě, usoudili učení pánové, že byla právě tak schopna namíchat jed nevěrnému manželovi!“

„Já alespoň uznávám, že je v tom rozdíl,“ odpověděl Poirot. „Náhly záchvat nezkrotného vzteku ještě nemusí znamenat, že se jednoho dne zmocníte jedu a druhého dne ho chladnokrevně použijete.“

Angela Warrenová mávla netrpělivě rukou.

„Takhle to vůbec nemíním. Musím se pokusit vám to vysvětlit. Představte si, že byste byl průměrně dobrý a vlídný tvor, ale že byste podléhal návalům prudké žárlivosti. A představte si, že byste se v letech, kdy se člověk dovede nejhůř ovládat, dopustil v záchvatu vzteku něčeho, co by se téměř rovnalo vraždě.

Představte si, jaký otřes by to ve vás zanechalo, jakou hrůzu a jaké výčitky. Kdybyste byl tak citlivý, jako byla Karolína, hrůza a výčitky by vás nepřestaly štvát. Karolína na to nikdy nezapomněla. Myslím, že jsem si to tehdy neuměla tak jasně uvědomit, ale dívám-li se zpět, rozpoznávám to dokonale. Karolína byla pronásledována, stále a stále pronásledována tím, že mi ublížila. Tato myšlenka jí nikdy nedala pokoje. Všechny její činy a celé její chování tím bylo podbarveno. Tím se také dal vysvětlit její vztah ke mně. Nic jí pro mne nebylo dost dobré. V jejích očích jsem musela mít ve všem přednost před ostatními. Hádky, které mívala s Amyasem, byly zpolovice kvůli mně. Bývala jsem tehdy na něho žárlivá a prováděla jsem mu různé kousky. Jednou jsem ukradla ‚kočičí koření‘, abych mu je nasypala do piva, a jednou jsem mu vstrčila do postele ježka. Ale Karolína byla vždycky při mně.“

Slečna Warrenová chvilku mlčky vzpomínala, než začala znovu:

„Nebylo to ovšem pro mne dobré. Strašně mne to zkazilo. Ale to je vedlejší. Mluvíme o tom, jak působila ta dávná příhoda na Karolínu. Pro onen záchvat prchlivosti se jí pro celý život zmocnila hrůza, aby se nedala ještě jednou strhnout k něčemu takovému. Stále se měla na pozoru, aby se jí už nikdy nic takového nepříhodovalo. A měla vlastní, zvláštní způsoby, aby se toho vyvarovala. Jedním z nich byla veliká prudkost v řeči. Cítila – a myslím, že to bylo psychologicky správné – že nebude uvedena v pokušení dopustit se nějakého prchlivého činu, uleví-li slovy svým zlostným náladám. Pozнала ze zkušenosti, že je to působivá metoda. Proto často říkala: ‚Já bych toho nebo onoho nejraději rozsekala na kousky a usmažila na žhavém oleji.‘ Nebo vybuchla proti mně nebo Amyasovi: ‚Budete-li mě ještě zlobit, tak vás zabiju.‘ Proto se také tak snadno a zprudka pouštěla do hádek. Myslím, že v sobě cítila sklon k nebezpečné prchlivosti, a vědomě si ze slovních potyček udělala jakýsi ventil. Amyas a Karolína mívali nejfantastičtější a nejkvėtnatější hádky.“

Hercule Poirot přikývl.

„Ano, všechna svědectví to potvrzují. Rvali se prý jako pes a kočka.“

Angela Warrenová pravila:

„Přesně tak. Ale to právě je na onom svědectví tak hloupé a šalebné! Ovšemže se hádali! Ovšemže jeden druhému vrhali v tvář trpké, urážlivé a kruté výčitky! Ale nikdo nepochopil, že jim to dělalo dobře! Že se rádi hádali! Oba. Amyas stejně jak ona. Někteří manželé jsou už takoví. Oba milovali dramatické a vzrušené výstupy. Muži to většinou nemají rádi. Milují klid a pokoj. Ale Amyas byl umělec. Rád řval a vyhrožoval a projevoval svou vnitřní výbušnost. Bylo to pro něho, jako by pouštěl páru z přehřátého kotle. Byl z těch mužů, kteří, když nemohou najít knoflíček do límečku, ztropí rámus po celém domě. Zní to velmi divně, ale pro Amyase a Karolínu to bylo vzpružení a zábava, ty věčné hádky a smířovačky!“

Udělala malý, netrpělivý posunek.

„Kdyby mne jen nebyli tak rychle odstranili, byla bych jim to vysvětlila.“ Potom však pokrčila rameny. „Ale stejně by mi to asi nebyli uvěřili. A kromě toho jsem to tehdy ještě neviděla tak jasně jako dnes. Věděla jsem to, ale v tu dobu jsem o tom nikdy nepřemýšlela a hlavně mě ani nenapadlo to nějak vyjádřit slovy.“ Vzhledla k Poirotovi.

„Chápete, jak to myslím?“

Poirot horlivě přikyvoval.

„Rozumím vám úplně a uznávám naprostou správnost toho, co říkáte. Jsou lidé, pro něž je stálá shoda něčím protivně jednotvárným. Vyhledávají rozpory a sváry, aby si vytvořily dramatičtější život.“

„Přesně tak.“

„Smím se vás zeptat, slečno Warrenová, jaké byly vaše vlastní pocity v oné době?“

Angela Warrenová vzdychla.

„Hlavně úděs a pocit bezmocností, pokud si vzpomínám. Zdálo se mi to jako tísnivá noční můra. Karolína byla brzo zatčena – asi tři dny po oné události. Pamatuji se dobře, jak jsem byla pohoršena, jak jsem němě zuřila – i jak jsem si zcela dětsky myslila, že je to nesmyslný omyl a že se všechno v dobré obrátí. Největší starost měla Karolína o mne – usilovala o to, abych zůstala všeho ušetřena. Poslala mne ihned se slečnou Williamsovou k nějakým jejím příbuzným. Policie proti tomu nic nenamítala. A pak, když bylo jasné, že mého svědectví nebude třeba, byla jsem poslána do školy do ciziny.

Hrozně se mi nechtělo, to se rozumí. Ale vysvětlili mi, že si Karolína kvůli mně dělá strašné starosti a že jí mohu pomoci jen tím, když odjedu.“

Po chvilce mlčení pokračovala:

„Odjela jsem tedy do Mnichova. Byla jsem tam, když – když byl vyřčen rozsudek. Nikdy mi nedovolili sestru navštívit. Nechtěla prý svolit k mé návštěvě. Bylo to jedinkrát, kdy naprosto nechápala, co se ve mně děje.“

„Nedivte se jí, slečno Warrenová. Návštěva ve vězení u někoho drahého a blízkého mohla vzbudit strašlivý dojem v citlivé mysli mladého děvčátka.“

„Snad.“

Angela Warrenová vstala. Řekla:

„Po rozsudku mi sestra napsala dopis. Nikdy jsem jej nikomu neukázala. Myslím však, že bych vám jej měla dát přečíst. Snad vám pomůže pochopit, jaká Karolína byla. Chcete-li, můžete jej ukázat taky Karle.“

Šla ke dveřím, pak se obrátila a pravila:

„Pojďte se mnou. V mé pracovně je Karolínin portrét.“

Poirot se podruhé v krátké době octl tváří v tvář Cralovu portrétu.

Z malířského hlediska byla Karolinina podobizna jen prostřední. Ale Poirot se na ni zahleděl se zájmem – tentokrát však ne jako na umělecké dílo.

Viděl podlouhlý obličej s jemným oválem tváří a sladkým, trochu plachým výrazem. Byla to tvář někoho, kdo neměl mnoho sebejistoty, citlivá tvář skryté vnitřní krásy. Nebyla v ni síla a vitalita jako v obličeji Karolininy dcery – energii a radost ze života podědila Karla Lemarchantová zřejmě po otci. Karolína byla méně kladný člověk. Ale pohlížeje na podobiznu, pochopil Poirot, proč Quentin Fogg, nadaný obrazotvorností, na ni nikdy nemohl zapomenout.

Angela Warrenová stanula vedle něho s dopisem v ruce.

Řekla klidným hlasem: „Nyní, když jste viděl, jak vypadala, přečtěte si její psaní.“

Rozbalil je pečlivě a četl, co Karolína Cralová napsala před šestnácti lety.

Můj drahý zlatoušku, Angelo, uslyšíš špatné zprávy a budeš se trápit, ale chci, aby sis uvědomila, že všechno je v nejlepším pořádku. Nikdy jsem ti nelhala a nelžu ti ani nyní, říkám-li, že jsem dokonale šťastna – že cítím v sobě mír a pokoj, které jsem dřív v životě nepoznala. Všechno je v pořádku, drahoušku, všechno je v pořádku. Nemysli na to, co se stalo, nelituj mě a netruchli nade mnou – žij svůj život a prospívej. Víím, že dojdeš úspěchu, budeš-li chtít. Všechno je, jak má být, drahoušku, a já odcházím za Amyasem. Nemám ani stínu pochyby – víím, že se s ním setkám a že spolu budeme navěky. Nemohla bych žít bez něho... Udělej pro mne jedno: buď šťastna! Řekla jsem ti už – já šťastna jsem. Člověk musí platit své dluhy. Jaké štěstí, cítit v duši mír.

Tvoje milující sestra Karolína

Hercule Poirot přečetl dopis dvakrát. Pak jej vrátil Angele. „Je to překrásné psaní, mademoiselle – a velmi pozoruhodné. Velmi pozoruhodné.“

„Karolína byla velmi pozoruhodný člověk,“ odvětila Angela.

„Ano, byla to žena zvláštní duševní síly... Považujete tento dopis za důkaz její nevinoty?“

„Ovšem!“

„Ale není v něm přece nic výslovně řečeno.“

„Protože sestra věděla, že mi ani ve snu nenapadne myslit si, že by nebyla nevinná!“

„Možná – možná... Ale dalo by se dopisu rozumět i jinak. A to tak, že odpykávajíc trest za svůj zločin, dochází vnitřního míru.“

Cítil, že Karolinina slova jsou v souladu s popisem jejího chování u soudu. A v tomto okamžiku se ho zmocnily ještě větší pochyby o zdatu toho, do čeho se pustil, než kdykoli předtím. Všechno dosud neklamně ukazovalo na Karolínu Cralovou jako na vinici. Nyní proti ní svědčí i její vlastní slova.

Na druhé straně je jen nezvratná víra Angely Warrenové. Angela ji ovšem dobře znala, ale nemůže být její jistota pouze plamennou loajalitou dospívající dívky k milované sestře, pro niž byla ochotna tasit zbraň?

Jako by četla jeho myšlenky, pronesla Angela Warrenová: „Ne, pane Poirote – já vím, že Karolína byla nevinná.“ Poirot řekl zpříma:

„Bůh ví, že vás nechci zvíkat ve vaší víře. Ale buďme rozumní – říkáte, že vaše sestra byla nevinná. Řekněte mi tedy, jak se to vlastně stalo?“

Angela zamyšleně přikývla.

„Přiznávám,“ řekla, „že je to těžká věc. Snad opravdu Amyas spáchal sebevraždu, jak tvrdila Karolína.“

„Znala jste jeho povahu – považujete to za pravděpodobné?“

„Naprosto ne.“

„Ale neříkáte jako v prvním případě, že víte, že je to nemožné?“

„Ne, protože, jak jsem právě před chvílí řekla, většina lidí dělá nemožné věci – totiž věci, které zdánlivě neodpovídají jejich povaze. Ale domnívám se, že kdybychom je opravdu důkladně a důvěrně znali, pochopili bychom, že jejich činy nejsou nijak v rozporu s jejich povahami.“

„Znala jste dobře svého švagra?“

„Ano, ale ne tak dobře jako Karolínu. Připadá mi úplně fantastické, že by se byl Amyas sám zabil – ale snad to mohl udělat. Ba dokonce to musel udělat.“

„Jiné vysvětlení nevidíte?“

Angela přijala tuto otázku klidně, přesto však odpověděla se zvýšeným zájmem:

„Och, vím, co míníte... Ale nikdy jsem neuvažovala o jiné možnosti. Myslíte, mohl-li ho otrávit někdo jiný? Ze to byla chladnokrevně uvažovaná vražda.“

„A nemohla být?“

„Ano, mohla snad být... Ale je to velmi nepravděpodobné.“

„Nepravděpodobnější než sebevražda?“

„To lze těžko rozhodnout... Nebylo tehdy důvodu podezřívat kohokoli jiného. A dívám-li se zpět, nepřicházím také na nikoho...“

„Nechť! Ale uvažujeme o té možnosti! Na koho z kruhu blízkých lidí by podle vašeho názoru mohlo nejspíš padnout podezření?“

„Nechte mne přemýšlet – nu, já ho nezabila. A ta stvůra Elsa jistě také ne. Sílela a zuřila, že je mrtev. A kdo tam byl ještě? Meredith Blake? Byl vždycky velmi oddán Karolíně, chodil za ní jako pejsek. To by snad mohl být důvod – v detektivce by se dalo popsat, jak toužil zbavit se Amyase, aby se sám mohl oženit s Karolínou. Jenomže to by byl mohl dosáhnout mnohem snadněji, kdyby si byl Amyas vzal Elsu a on se po nějaké době snažil utěšit Karolínu. A pak – nemohu si prostě představit Meredithu jako vraha. Byl příliš mírný a nesmělý. Kdo ještě zbývá?“

Poirot napovídal:

„Slečna Williamsová? Filip Blake?“ Angelina přísná tvář zvládněla úsměvem. „Slečna Williamsová? Ne, bylo by marné chtít si představit vlastní vychovatelku jako vražednici! A zvlášť ne slečnu Williamsovou, která byla tak pevná a měla tak přísné zásady.“

Odmlčela se na okamžik a pak pokračovala: „Byla ovšem oddána Karolíně. Byla by pro ni skočila do ohně. A nenáviděla Amyase. Byla zuřivá feministka a neměla ráda muže. Ale stačí to k vraždě? Zajisté že ne.“

„Těžko –“ souhlasil Poirot.

Angela pokračovala:

„A Filip Blake?“ Chvilí mlčela. Potom klidně řekla: „Mluvíme-li už o pravděpodobnosti, myslím, že Filip Blake by z nich mohl být nejspíše podezříván.“

„To je velmi zajímavé, slečno Warrenová,“ prohodil Poirot. „Smím se vás otázat proč?“

„Není tu nic určitého. Ale pokud si na něho vzpomínám, byl to člověk velmi omezené představitivosti.“

„Což omezená představitivost vzbuzuje v lidech sklon k vraždě?“

„Ne, ale může vás svést k surovému řešení vašich nesnází. Lidé tohoto typu pociťují určité zadostiučinění z jakýchkoli činů. Neštítí se ani vraždy.“

„Snad máte pravdu. ‚Je to zajímavé hledisko‘. Ale, slečno Warrenová, to ještě nestačí. Jaký důvod by byl

měl Filip Blake k takovému činu?“

Angela hned neodpověděla. Seděla, hledíc zachmuřeně před sebe.

„Filip byl Amyasův nejlepší přítel, že?“ podotkl Poirot.

Přikývla.

„Ale máte něco na mysli, slečno Warrenová, něco, co jste mi dosud neřekla. Byli ti dva snad sokové v lásce? Nebyl snad Filip také zamilován do Elsy?“

Angela Warrenová zavrtěla hlavou.

„Ach ne, Filip ne.“

„Co je to tedy?“

Angela Warrenová zvolna začala:

„Znáte to, jak se vám někdy náhle objeví a osvětlí něco z dávné minulosti? Dám vám příklad. Kdosi přede mnou vypravoval nějakou anekdotu, když mi bylo jedenáct let. Vůbec jsem ji tehdy neporozuměla. Nijak mě to netrápilo – šlo to jedním uchem tam, druhým ven. Myslím, že sem si na to nikdy ani nevzpomněla. Ale asi před dvěma roky, když jsem byla v divadle na nějaké revui, napadla mě najednou ta stará a zapomenutá anekdota a div jsem nahlas nezvolala: ‚Ach, teď chápu, jak to tehdy bylo s tím rýžovým pudinkem!‘ A to, co mi to vybavilo, souviselo vlastně jenom docela vzdáleně s pointou oné anekdoty.“

„Chápu, co myslíte,“ přikývl Poirot.

„Nyní snad také porozumíte tomu, co vám chci vypravovat. Byla jsem kdysi v nějakém hotelu. Když jsem šla chodbou ke svému pokoji, otevřely se jedny dveře a z nich vyšla žena, kterou jsem znala. Nebyla to její ložnice – a já to poznala pouze z jejího výrazu, když mě spatřila.

A v tomto okamžiku jsem si uvědomila, že jsem tentýž výraz spatřila v Karolinině obličeji, když jsem ji jednou pozdě večer spatřila vycházet z Filipova pokoje v Aldenbury.“

Naklonila se kupředu, aby zabránila Poirotovi, který se chystal promluvit.

„Tehdy jsem tomu vůbec nerozuměla, chápete? Zнала jsem všechno – patnáctiletým dívkám není už nic tajemství – ale nespojovala jsem to, co jsem věděla, se skutečným životem. Karolína, která vycházela z Filipovy ložnice, byla pro mne pouze Karolínou, která vychází z Filipovy ložnice. Mohl to být právě tak pokoj slečny Williamsové nebo můj. Ale jednoho jsem si povšimla: zvláštního výrazu v její tváři, výrazu, který jsem neznala a kterému jsem nemohla porozumět. Porozuměla jsem mu až tehdy v noci v Paříži, když jsem jej zahlédla na obličeji té ženy.“

Poirot řekl rozvážně:

„Ale to, co mi tu říkáte, je velmi překvapující. Z řeči Filipa Blaka jsem měl dojem, že neměl vaši sestru ani trochu rád.“

„Vím to,“ řekla Angela. „Nemohu vám to vysvětlit, ale je tomu tak.“

Poirot vážně přikývl. Již tehdy při své rozmluvě s Filipem Blakem matně cítil, že tu cosi neklape. Ten zvlášť zdůrazňovaný odpor ke Karolíně nezněl jaksi dost přirozeně.

A vybavily se mu v duchu věty z jeho rozhovoru s Meredithem Blakem: ‚Byl velmi vzrušen, když se Amyas oženil – přes rok se u nich ani neukázal.

Miloval tedy Filip Karolínu už tehdy? A změnila se jeho láska, když si zvolila Amyase, v trpkost a v nenávisť?

Ano, Filip byl příliš prudký ve své předpojatosti proti Karolíně. Poirot ho znovu viděl před sebou – spokojeného a blahobytného, s golfem a pohodlným, krásně zařízeným domovem. Co tehdy před šestnácti lety cítil Filip doopravdy?

„Nerozumím tomu,“ dodávala Angela Warrenová, „mám málo zkušeností v milostných záležitostech – můj svět je docela jiný. Vypravovala jsem vám to jen proto, že by to snad mohlo mít vztah k tomu, co se událo.“

DRUHÝ DÍL

Filip Blake vypravuje...

DRAHÝ PANE POIROTE, plním svůj slib a posílám vám své vzpomínky na vše, co souviselo se smrtí Amyase Crala. Znovu připomínám, že po tak dlouhé době mi snad mnohé vypadlo z paměti, ale sepsal jsem vše tak, jak jsem nejlépe dovedl.

S úctou Váš Filip Blake

Poznámky o událostech, které vedly k vraždě Amyase Crala v září 19...

Mé přátelství se zesnulým začalo již v raném dětství. Panství našich rodičů sousedila a naše rodiny byly v přátelských stycích. Amyas Crale byl o dva roky starší než já. Hrávali jsme si spolu o prázdninách, ale

studovali jsme na různých školách.

Domnívám se, že naše dlouholeté přátelství mne opravňuje k tomu, abych promluvil o jeho povaze i o jeho názoru na svět. A řeknu to rovnou: pro kohokoli, kdo znal dobře Amyase Crala, je představa, že by spáchal sebevraždu, prostě směšná. Crale by si nikdy nebyl vzal život. Příliš rád žil a radoval se ze života! Vývody obhajoby, že Crale byl mučen výčitkami svědomí a otrávil se v takovém záchvatu, zněly dokonale nesmyslně každému, kdo Amyase znal. Netrpěl nikdy výčitkami svědomí, tím méně takto chorobnými. Kromě toho se své ženě vnitřně odcizil a nebyl by si vyčítal, že ruší toto neuspokojivé manželství. Měl v úmyslu zabezpečit ženu i dítě a byl by to jistě učinil velkoryse. Byl velmi štedrý a dobrosrdečný a každý, kdo ho poznal, ho měl rád. Byl nejenom velký umělec, ale také člověk, jemuž byli jeho přátelé hluboce oddáni. Pokud vím, neměl žádné nepřátele. Karolínu Cralovou jsem také znal drahá léta. Znal jsem ji už před jejím manželstvím, když přijížděla na návštěvu do Aldenbury. Byla to tehdy dívka poněkud nevyvážené povahy, náchylná k nezkontrolovatelným výbuchům hněvu. Měla určitou přitažlivost, ale bylo velmi obtížné s ní vyjít.

Projevovala už tehdy k Amyasovi svou oddanost. Myslím, že on do ní nebyl nijak zvlášť zamilován. Ale byli často pospolu a Karolína, jak jsem řekl, nebyla bez půvabu, a tak konečně došlo k zasnoubení. Nejlepší přátelé Amyase Crala měli značné obavy z tohoto manželství, protože cítili, že se Karolína pro něho nehodí.

To působilo po několik prvních let po svatbě jakési napětí mezi Cralovou ženou a jeho přáteli, ale Amyas byl příliš věrný druh, než aby se vzdal svých starých kamarádů, i když proti nim jeho žena brojila. Za pár let jsme byli opět starými přáteli a já jsem byl častým návštěvníkem v Aldenbury. Podotýkám, že jsem byl také za kmotra jejich dceruše Karle. Myslím, že je to důkaz, že jsem byl jeho nejlepší přítel a že mohu mluvit za něho, když on sám už promluvit nemůže.

Přijel jsem – jak jsem zjistil ze svého starého deníku – do Aldenbury pět dní před zločinem, to je 13. září. Ihned jsem si uvědomil určité napětí v rodinném ovzduší. Kromě mne tam byla na návštěvě také slečna Elsa Greerová, kterou Crale tehdy portrétoval.

Bylo to poprvé, kdy jsem viděl slečnu Greerovou osobně, ale slyšel, jsem o ní již dříve. Asi měsíc předtím mi o ní Amyas nadšeně vyprávěl. Setkal prý se s úžasnou dívkou, říkal, a tak o ní básnil, že jsem ho tehdy žertem varoval: „Dej si pozor, kamaráde, abys zase neztratil hlavu!“ Řekl mi, abych nebyl směšný blázen. Že ji jenom maluje. Že s ní nemá žádné jiné úmysly. „To vykládej své prababičce,“ namítl jsem, „vím, jak to u tebe vždycky začíná.“

„Tentokrát je to něco jiného,“ bránil se, ale já jsem mu na to trochu cynicky odpověděl, že to říká pokaždé. Amyas se tehdy zatvářil vážně: „Nechápeš to. Je to docela mladá dívka. Téměř dítě.“ Dodal také, že má velmi pokrokové názory a je naprosto osvobozená od staromódních předsudků. Řekl: „Je čestná a přirozená a neví, co je strach.“

Myslil jsem si, i když jsem to neřekl nahlas, že je Amyas tentokrát těžce postižen. Několik týdnů nato jsem od jiných lidí slyšel narážky na tuto záležitost. Kdosi prohodil: „Ta Greerová je do něho zamilována až po uši.“ Jiný zase poznamenal, že je to od Amyase neodpovědné, protože Elsa je tak mladá, načež se kdosi ušklíbl a řekl, že Elsa Greerová se vyzná v tlačenici. Vypravovalo se o ní, že se přímo topí v penězích a že vždycky dostane, nač si vzpomene, a také to, že ona za ním lítá ještě víc než on za ní. Ozvala se také otázka, co tomu říká Cralova žena – i zajímavá odpověď, že už si asi na podobné věci zvykla. Kdosi proti tomu namítl, že prý je žárlivá jako ďábel a tak tím mučí svého muže, že není nic divného, když si občas někde vyhodí z kopýtka. Zmiňuji se o tom proto, že jsou tyto věci důležité pro pochopení ovzduší v Aldenbury za mé návštěvy.

Zajímalo mě vidět dívku, o níž jsem tolik slyšel – byla, neobyčejně krásná a půvabná – a musím přiznat, že jsem škodolibě pozoroval, jak Karolína zuří.

Amyas Crale nebyl tak bezstarostný a veselý jako obvykle. Ačkoli ti, kdo ho dobře neznali, nebyli by pozorovali žádnou změnu v jeho chování, já, který jsem ho znal tak důvěrně, ihned jsem si povšiml různých příznaků duševního napětí – popudlivosti, roztržitosti, celkové podrážděnosti.

Ačkoli byl vždycky, když pracoval na nějakém obraze, velmi náladový, nedal se jeho duševní stav vysvětlit pouze tím. Byl rád, že mě vidí, a řekl, jakmile jsme osaměli:

„Zaplať pámbu, Filipe, že ses tu konečně objevil! Žít v domě se čtyřmi ženskými – to by musilo každého připravit o rozum. Spojenými silami mne přivedou do blázince.“

Bylo tam opravdu neutěšené ovzduší. Karolína, jak jsem řekl, přímo zuřila. Zdvořilým a vychovaným způsobem byla k Else urážlivější, než by se dalo uvěřit – aniž výslovně řekla cokoli hrubého. Elsa mučila Karolínu docela otevřeně. Měla vrch a věděla to – a žádné výčitky dobrého vychování ji nezdržely od vyslovených hrubostí. Výsledek toho byl, že Crale trávil většinu času, když nemaloval, škorpením s malou

Angelou. Měli se rádi, ačkoli se věčně hádali. Ale tentokrát byla ve všem, co jí Amyas řekl, nějaká narážka, a hádky mezi nimi šly do tuhého. Čtvrtým členem ženské posádky byla vychovatelka. „Kyselá čarodějnice“, jak jí říkal Amyas. „Nenávidí mě na smrt. Jen sedí se staženými rty a ustavičně se nade mnou němě pohoršuje.“

Tehdy také řekl:

„Das aby spral všechny ženy! Chce-li mít muž svatý pokoj, musí se jich vystříhat jako ohně!“

„Neměl ses ženit,“ řekl jsem mu. „Jsi z těch, kdo nesnášejí manželský chomout.“

Odpověděl, že teď je pozdě býka honit. A dodal, že Karolína by byla asi šťastná, kdyby se ho zbavila. To byl pro mne první důkaz, že je něco neobvyklého ve vzduchu.

„Jak to myslíš?“ ptal jsem se. „Což je ta záležitost s půvabnou Elsou opravdu tak vážná?“ Skoro zaúpěl:

„Je půvabná, vid’? Někdy si přeju, abych ji byl raději nikdy nepoznal.“ Domlouval jsem mu: „Podívej se, kamaráde, musíš se ovládat. Nedáš se přece znovu spoutat nějakou jinou ženou.“ Podíval se na mne a zasmál se. „Tobě se to mluví!“ řekl. „Ale já nemohu nechat ženy na pokoji – prostě to nesvedu – a i kdybych to uměl, nenechaly by mě na pokoji ony!“ Pak pokrčil širokými rameny, zašklebil se na mne a řekl: „No, však se to nějak vystříbří. A musíš uznat, že je ten obraz ohromný!“

Narážel na Elsin portrét, a i já, ačkoli mám velmi málo odborných znalostí v malířství, jsem viděl, že to bude dílo nadprůměrné síly.

Když maloval, byl Amyas jako proměněn. Ačkoli vrčel, mračil se, nadával a klel – a někdy i praštil štětcem vztekle o zem – byl v podstatě hluboce šťasten.

Jenom hi, když se vrátil domů k jídlu, skličovalo nepřátelské ovzduší mezi oběma sokyněmi. Nenívst mezi nimi vyvrcholila 17. září. Nálada při obědě byla prostě trapná. Elsa byla obzvláště drzá – ano, drzost je nejpřiléhavější výraz pro její chování. Úmyslně si Karolíny nevšímalala a stále se obracela v rozhovoru na Amyase, jako by byli v pokoji jen oni dva. Karolína se bavila s ostatními a důmyslně vkládala do zdánlivě nevinných poznámek kousavé narážky. Neměla Elsinu pohrdavou otevřenost – u Karolíny bylo všechno počouchlé a pouze v narážkách.

Věci vyvrcholily po obědě, když jsme v obývacím pokoji vedle jídelny dopíjeli černou kávu. Prohodil jsem něco o vyřezávané hlavě z leštěného bukového dřeva – velmi zajímavá práce to byla – a Karolína řekla: „To je dílo mladého norského sochaře. Amyas a já si ho velmi vážíme. Příští léto se chceme za ním vypravit.“ Toto klidné vědomí vlastnictví bylo pro Elsu přespříliš. Nikdy neodmítla sebeskrytější výzvu k boji. Chvilí mlčela a pak promluvila jasně a důrazně: „Tohle by byl krásný pokoj, kdyby byl lépe zařízen. Je tu příliš mnoho nábytku. Až tady budu žít já, vyházím všechno to harampádí a nechám tu jen několik dobrých kousků nábytku. A myslím, že sem dám záclony měděné barvy – aby se v nich zachytávalo zapadající slunce.“ Obrátila se ke mně a dodala: „Nemyslíte, že by to bylo kouzelné?“

Neměl jsem čas jí odpovědět. Karolína promluvila a její hlas byl jemný a hedvábný, ale bylo z něho slyšet blížící se nebezpečí – lépe jej popsat nemohu.

„Máte v úmyslu koupit Aldenbury, Elso?“

„Bylo by pro mne zbytečné je kupovat,“ odsekla Elsa.

„Jak to myslíte?“ zeptala se Karolína. A nyní už v je jím hlase nebylo po jemnosti ani památky. Byl tvrdý a kovový.

Elsa se zasmála. „Musíme si hrát na schovávanou?“ řekla. „Jen se přiznejte, Karolíno, že víte docela dobře co myslím.“

„Nemám ani potuchy,“ řekla Karolína.

„Nestrkejte hlavu do písku jako pštros,“ vybuchla Elsa. „Nemá smysl, abyste předstírala, že nic nevíte a nic netušíte. Amyas a já se milujeme. A až se vezmeme, budu tady s ním žít já!“

„Bojím se, že jste se zbláznila,“ pravila Karolína.

„Ó ne, má drahá, nezbláznila jsem se. A vy taky dobře víte, že ne. Amyas a já se milujeme – a pro vás to není nic nového. Chcete-li být slušná, můžete udělat jen jedno. Dát mu svobodu.“

Karolína řekla: „Nevěřím ani slovu ze všeho, co říkáte.“

Ale neznělo to přesvědčivě.

A vtom vešel do pokoje Amyas a Elsa řekla s úsměškem:

„Nevěříte-li mi, zeptejte se jeho!“

A Karolína řekla: „Zeptám se.“ Obrátila se k Amyasovi a zpřímala se ho zeptala:

„Amyasi, Elsa říká, že si ji chceš vzít. Je to pravda?“

Chudák Amyas! Bylo mi ho upřímně líto. Pro muže je k smrti trapné stát se středem takového výstupu. Zrudl a začal zuřit. Otočil se na Elsu a ptal se jí, proč neumí držet svůj zatracený jazyk za zuby.

„Tedy to je pravda?“ řekla Karolína.

Neodpověděl, jen tam stál a uvolňoval si prstem límeček u košile, jako by se dusil. Dělal to už jako dítě, vždycky když se octl v nějaké bryndě. Potom řekl, snaže se usilovně, aby jeho slova zněla důstojně i autoritativně – což se mu, chudákovi, ovšem nepovedlo:

„Nepřeji si to nyní rozebírat.“

„Ale promluvíme si o tom?“

Elsa vpadla do rozhovoru a podotkla:

„Myslím, že slušnost velí, aby se to Karolína dozvěděla.“

Karolína se zeptala tichým a klidným hlasem: „Je to pravda, Amyasi?“

Vypadal zahanbeně. Všichni muži se tak tváří, když je ženy zaženou do úzkých.

„Odpověz mi, prosím,“ naléhala. „Musím vědět pravdu.“

Pohodil prudce hlavou – tak trochu jako býk, když se octne v aréně.

„Je to pravda,“ vybafl, „ale teď se o tom nebudu bavit.“

A otočil se a dlouhými kroky odcházel z pokoje. Nechtělo se mi zůstat s Karolínou a Elsou. Šel jsem také a dohonil jsem ho na terase. Klel a nadával. Nikdy jsem neslyšel nikoho klít tak ze srdce.

„Proč nedovedla držet jazyk za zuby?“ zuřil, „proč to musela vyžvanit? Teď bude oheň na střeše. A já musím ten obraz dodělat – musím, rozumíš! Je to moje nejlepší věc. Nejlepší dílo celého mého života. A ty dvě zatracené bláznivé ženské mi je chtějí pokazit.“

Pak se trochu uklidnil a řekl, že ženy nemají smysl pro proporce.

Nemohl jsem se zdržet úsměvu:

„Nezlob se, kamaráde, ale nemyslíš, že sis to spískal sám?“

„Copak to nevíš?“ řekl a téměř zasténal. „Ale musíš uznat, Filipe,“ připojil, „že se žádnému chlapovi nemůže mít za zlé, když kvůli Else ztratí hlavu. I Karolína by to měla pochopit.“

Ptal jsem se ho, co se stane, když se Karolína postaví na zadní a nesvolí k rozluce.

Ale neslyšel mě, protože se zabral do svých myšlenek, jak se mu někdy stávalo. Opakoval jsem svou otázku, až roztržitě odvětil:

„Karolína se nikdy nebude mstít. Nerozumíš tomu, příteli.“

„A co dítě?“ upozorňoval jsem ho.

Vzal mě za ruku.

„Filipe, myslíš to dobře, já vím – ale přestaň už krákat jako havran. Já si už své záležitosti nějak zařídím. Všechno se v dobré obrátí. Uvidíš, příteli, že mám pravdu.“

To byl celý Amyas – věčně plný neodůvodněného optimismu. Pak řekl už docela vesele:

„Ať mi ta celá banda táhne k čertu!“

Nevím, zdali bychom se o tom bavili dál, ale vtom se na terase objevila Karolína. Měla klobouk, zvláštní, rozevřatý tmavohnědý klobouk, který jí velmi slušel.

Řekla docela obyčejným, všedním tónem:

„Sundej si ten kabát, Amyasi. Máš jej postříkaný od barev. Jdeme k Meredithovi na čaj – nezapomněl jsi?“

„O-všem. Já-já jsem si nevzpomněl, že je to dnes.“

„Tak se jdi převléci,“ řekla, „a snaž se vypadat méně jako trhan.“

Její hlas zněl sice přirozeně, ale na Amyase se při tom nedívala. Poodešla k záhonku jiřinek a odtrhávala vadnoucí květy.

Amyas se zvolna otočil a vracel se do domu.

Karolína se dala se mnou do hovoru. Mluvila a mluvila. Zdali je naděje, že to krásné počasí vydrží. A nemyslím-li, že by se teď daly chytat makrely, a měli-li bychom – Amyas, Angela a já – chuť si zarybařit. Byla opravdu skvělá – to musím přiznat.

Myslím však, že právě to dokazuje, jaká byla. Měla ohromně pevnou vůli a uměla se dokonale ovládat. Nevím, uzrál-li v ní už tehdy úmysl Amyase zavraždit, ale nepřekvapilo by mě to. A byla schopna si pečlivě a bez vzrušení vypracovat svůj plán – s jasnou hlavou a nelítostným srdcem.

Karolína Cralová byla velmi nebezpečná žena. Měl jsem již tehdy pochopit, že nepřijme porážku se založenými rukama. Ale já, pošetilec, jsem se domníval, že se rozhodla smířit se s nevyhnutelným – anebo že se domnívá, že Amyas změní své rozhodnutí, bude-li se chovat, jako by se nic nestalo.

Za chvíli přišli za námi ostatní. Elsa zpupná – a současně zářící vítězstvím. Karolína si jí nevšímalá. Vlastně situaci zachránila Angela. Přišla se slečnou Williamsovou a hádala se s ní i se všemi, že jí ani nenapadne, aby se kvůli někomu převlékala. Tahle sukně že je ještě docela dobrá. Hlavně pro toho starého drahouška Meredith, který si beztak nikdy ničeho nevšimne.

Konečně jsme se tedy vypravili. Karolína šla s Angelou. Já jsem šel vedle Amyase. A Elsa se loudala sama – s tváří rozzářenou úsměvem.

Nebyl jsem nijak jejím obdivovatelem – byla příliš divoká pro můj vkus – ale musím přiznat, že onoho odpoledne byla neuvěřitelně krásná. Ženám úspěchy vždycky přidávají na kráse.

Nedovedu si jasně vzpomenout na ostatní příhody toho dne. Vidím vše jako v mlhách. Pamatuji si, jak nám Meredith přišel naproti. Myslím, že jsme se napřed procházeli v zahradě, kde jsem dlouho hovořil s Angelou o tom, jak nejlépe cvičit teriery, aby lovili krysy. Snědla přitom nepopsatelné množství jablek a stále mne nutila, abych se do nich taky pustil.

Když jsme se s Angelou vraceli, ostatní už popíjeli čaj u stolu pod rozložitým starým cedrem. Vzpomínám si, že Meredith vypadal velmi rozčileně. Snad mu Amyas nebo Karolína něco řekli. Díval se na Karolínu, jako by dobře nechápal, a pak se upřeně zahleděl na Elsu. Byl, chudák, celý sklíčený, Karolína ráda vodila Mereditha za sebou na šňůrce, mohu-li se tak vyjádřit. Potřebovala takového oddaného platonického přítele, který by se nikdy neodvážil překročit mez.

Po čaji mi Meredith pobouřeně šeptal: „Poslouchej, Filipe, tohle Amyas nemůže udělat!“

„Jen se nepleť,“ řekl jsem, „udělá to!“

„Přece nemůže opustit ženu a dítě a utéci s touhle dívkou. Vždyť je o spoustu let starší než ona. Nemůže jí být víc než osmnáct.“

Řekl jsem mu, že Else Greerová je plných, zkušených a uvědomělých dvacet.

„I tak není ještě plnoletá. Neví, co dělá.“

Chudák Meredith! Vždycky dvorný a rytířský pukka sahib!

„Nelam si hlavu, můj milý. Ta ví velmi dobře, co dělá. A co dělá, to dělá ráda!“

Potom nás někdo vyrušil a nemohli jsme pokračovat v rozhovoru. Myslil jsem si, že je možná Meredith rozčilen představou, že se Karolína stane opuštěnou manželkou, která po rozluce bude očekávat, že se s ní její věrný Dobbin ožení. A tušil jsem, že beznadějná oddanost rytíře k dámě jeho srdce je pro Mereditha formou života, která mu nejvíc vyhovuje. Přiznávám se, že tato stránka věci mne bavila.

Samotného mě překvapuje, že si tak málo vybavuji naši hromadnou návštěvu v Meredithově laboratoři. Rád se lidem chlubil svým koníčkem. Osobně mě to vždycky velmi nudilo. Byl jsem tam asi s ostatními, když nám přednášel o účincích koniinu, ale nepamatuji se na to. A rozhodně jsem neviděl, jak se Karolína zmocnila jedu. Karolína byla obratná v takových věcech. Vzpomínám si, že nám Meredith předčítal o Sokratově smrti z Platóna. Velmi jsem se při tom nudil. Klasikové byli pro mne vždycky nestravitelní.

Není toho mnoho, co mi z onoho dne ještě utkvělo v mysli. Víím jen, že Amyas a Angela se strašlivě pohádali a že jsme to všichni téměř vítali, protože to zabránilo ještě trapnější situaci. Angela šla spát, vychrlivši na Amyase celý roh hojnosti všemožných žabeckých kleteb. Řekla mu předně, že mu to oplatí, za druhé, že by byla šťastna, kdyby ho ranila mrtvice, za třetí, že doufá, že umře na malomocenství, protože si nezaslouží nic jiného; za čtvrté, že by chtěla, aby se mu na nos přilepila celá šunka jako té zlé čarodějnice z pohádky, šunka, s kterou by musil chodit až do smrti. Když odešla, dali jsme se všichni do smíchu – bylo velmi směšné, jak to tak na něj páté přes deváté vysypala.

Karolína šla spát brzo po ní. Slečna Williamsová zmizela za svou světenkou. Amyas a Elsa spolu odešli do i zahrady. Cítil jsem, že bych nebyl vítán, kdybych se k nim přidal, a tak jsem se šel projít sám. Byla kouzelná noc.

Druhý den ráno jsem sešel pozdě dolů do jídelny k snídani. Nebyl tam už nikdo. Je věru podivné, co si člověk pamatuje. Vzpomínám si, že jsem si tehdy velmi pochutnal na ledvinkách na špeku. Cítím ještě jejich kořeněnou chuť.

Pak jsem se šel poohlédnout po ostatních. Vyšel jsem ven, nikoho jsem neviděl, zapálil jsem si cigaretu a potom jsem se setkal se slečnou Williamsovou. Bloudila kolem hledajíc Angelu, která zmizela jako obvykle, když si měla spravit roztrženou sukni. Vrátil jsem se do haly a zaslechl jsem, jak se Amyas a Karolína hádají v knihovně. Oba přímo křičeli. „Ty s těmi svými ženskými! Nejraději bych tě zabila! Jednou to udělám, uvidíš!“ volala Karolína. „Nebuď blázen, Karolíno,“ křičel Amyas. „Myslím to doopravdy, Amyasi,“ odpověděla Karolína.

Nechtěl jsem už nic slyšet, a tak jsem znovu vyšel ven a šel druhou stranou na terasu, kde jsem zastihl Elsu.

Seděla na lavičce, která byla přímo pod oknem knihovny. Okno bylo dokořán. Slyšela jistě každé slovo. Když mne spatřila, vstala, tváříc se jakoby nic, a šla mi vstříc. Usmívala se. Zavěsila se zlehka do mne a řekla: „To je překrásné ráno, vidíte, Filipe?“

Pro ni to bylo opravdu překrásné ráno! Nevím, byla-li tak krutá, nebo jen upřímně sobecká. Neviděla nic než svůj vlastní cíl.

Stáli jsme na terase a hovořili asi pět minut, když jsem uslyšel bouchnout dveře knihovny. Vzápětí se objevil Amyas Crale. Byl velmi rudý v tváři.

Chytil Elsu bez okolků za rameno:

„Pojďte honem, už je čas, abychom se dali do práce. Chci být s obrazem brzo hotov.“

„Dobře,“ řekla, „jenom si skočím nahoru pro svetr. Je tam dnes chladný vítr.“

A vrátila se dovnitř.

Čekal jsem zvědavě, co mi Amyas řekne, ale prohodil pouze:

„Tyhle ženy!“

„Hlavu vzhůru, kamaráde!“ povzbuzoval jsem ho.

Pak jsme už nepromluvili, dokud se Elsa nevrátila.

Odešli spolu do zahrady, k baterii a já se vrátil domů. Karolína stála v hale. Myslím, že mne ani neupozorovala.

Bývala někdy jako duchem nepřítomná – hluboce zabraná do vlastních myšlenek. Jenom něco zamumlala. Ne ke mně – pro sebe. Zaslechl jsem tato slova: „Je to příliš ukruté...“ To bylo vše. Pak kráčela kolem mne po schodech nahoru nevidíc, neslyšíc – jako náměsíčná. Myslím (nemám k tomu ovšem oprávnění, rozumíte), že si šla pro onen jed a že se právě rozhodla provést, co potom udělala. A zrovna v téže okamžiku zazvonil telefon. Jinde na návštěvě by člověk čekal, až někdo ze služebných zvedne sluchátko, ale já jsem byl v Aldenbury tak často že jsem se cítil spíše členem rodiny než pouhým hostem. Zvedl jsem sluchátko sám.

Z telefonu se ozval hlas mého bratra. Meredith byl velmi rozčilen. Sděloval mi, že byl v laboratoři a že lahvička s koniinem je zpolovice prázdná.

Je zbytečné, abych si znovu vyčítal, co všechno jsem tehdy měl udělat. Ale byla to překvapující novina a přivedla mě z míry. Meredithův hlas se chvěl vzrušením a někdo právě sestupoval po schodech, tak jsem mu jenom ostře řekl, aby ihned přišel do Aldenbury. Šel jsem mu naproti. Podotýkám – neznáte-li krajinu – že nejkratší cesta z jednoho panství na druhé je loďkou přes malou zátoku. Šel jsem pěšinou dolů k útesu, kam se přivazovaly čluny. Cesta vedla pod zdí zahrady. Slyšel jsem, jak si Amyas s Elsou při práci povídají. Znělo to vesele a bezstarostně. Amyas podotkl, že je neuvěřitelně teplý den (a také byl na září) – ale Elsa prohodila, že na cimbuří, kde sedí ona, vane od moře chladný vítr. A dodala: „Už jsem celá zdřevěnělá z toho strnulého sezení. Nemohla bych si odpočinout, drahoušku?“ Ale Amyas téměř vykřikl: „Ani pomyslení! Jen to vydrž! Nejsi přece žádná křehotinka. A bude to skvělá věc, pořádku ti to říkám.“ Pak jsem ještě zaslechl, jak se Elsa zasmála a řekla: „Tyrane!“ Meredith právě připlouval ke břehu. Čekal jsem na něj. Přivázel loďku a blížil se ke mně. Byl velmi bledý a ustaraný.

„Filipe, řekni mi, co mám dělat? Máš víc rozumu než já,“ začal. „Ta tekutina je velmi nebezpečná!“

„Víš docela určitě, že láhev byla včera plná?“ zeptal jsem se ho. Meredith byl totiž z onoho druhu lidí, kteří si nikdy nejsou ničím jisti. Snad proto jsem to také nebral tak vážně, jak bych měl. Ale Meredith tvrdil, že tentokrát o tom není pochyby.

„A nemáš tušení, kdo to vzal?“ ptal jsem se dále.

Řekl, že nemá ani potuchy, a chtěl vědět, co si o tom myslím. Mohl to být někdo ze služebnictva? Řekl jsem, že se mi to nezdá pravděpodobné. Vždyť přece místnost vždycky zavíral na klíč, ne? Pravil, že ano, že laboratoř byla vždycky zamčená – a pak spustil cosi o tom, že okno bylo dole několik centimetrů nedovřeno. Mohl se snad někdo dostat tamtudy?

„Nějaký náhodný zloděj?“ řekl jsem nedůvěřivě. „Obávám se, Meredith, že jsou tu horší možnosti.“

Ptal se mne, co tím chci říci? A já jsem mu řekl, že, nemýlím-li se, vzala jed buď Karolína, aby jím otráвила Elsu, nebo Elsa, aby se zbavila Karolíny a měla volnou cestu k tomu, koho miluje.

Meredith se jen pousmál. Tvrdil, že je to dramatický nesmysl a že to nemůže být pravda. „Nu, jed zmizel,“ řekl jsem. „Jak si to vysvětluješ ty?“ Nevěděl, co říci. Myslí si v duchu totéž co já, ale bál se to přiznat.

Prohodil bezradně: „Co máme dělat?“

A já, prokletý blázen, jsem odpověděl: „Musíme si to napřed promyslet. Buď oznámíš přímo přede všemi, co se stalo, nebo vezmeš Karolínu stranou a obviníš ji z krádeže. Přesvědčíš-li se, že to nebyla ona, provedeš stejný pokus s Elsou.“

„Taková mladá dívka,“ hrozil se, „by to přece nemohla vzít!“ Řekl jsem mu, že to naprosto nepovažuji za vyloučené.

Kráčeli jsme za této rozmluvy pěšinou k domu. Po mé poslední poznámce jsme oba na chvíli umlkli. Zahýbali jsme kolem zdí, u baterie a nyní ke mně dolehl Karolínin hlas. Myslí jsem zpočátku, že se snad pohádali všichni tři, ale pak jsem poznal, že se pouze Amyas dohaduje s Karolínou o Angele. Karolína namítala: „Neměl bys k ní být tak tvrdý.“ A Amyas ji netrpělivě odbýval. Dvířka do zahrady se otevřela, právě když jsme šli kolem nich. Amyas se trochu zarazil, když nás spatřil. Karolína právě vycházela. „Halo, Meredith,“ řekla, „právě jsme probírali Angelin problém, má-li nebo nemá-li jít z domu. Nevím

opravdu, prospěje-li jí to.“ Amyas zabručel: „Nedělej s tou žábou takové cavyky. Bude jí docela dobře. A budeme ji mít z krku.“

Vtom přibíhala po svahu dolů od domu Elsa. Měla v ruce nějaký červený džempr. Amyas vykřikl:

„Honem, honem! Sednout! Nechci ztrácet čas.“

Vrátil se zpátky k podstavci. Všiml jsem si, že nějak zavrával, a pomyslí jsem si, že je snad trochu opilý. Po všech těch rámusech a výstupech by věru nebylo divu, kdyby byl zatoužil po alkoholu.

„Tohle pivo je jako brečka. Nemohli bychom tu mít trochu ledu?“ zavrčel.

A Karolína Cralová řekla:

„Pošlu ti sem láhev z ledničky.“

Amyas jí na to řekl: „Děkuju.“

Potom Karolína zavřela dvířka k zahradě, u baterie, a stoupala s námi k domu. Usedli jsme na terase a ona vešla dovnitř. Asi za pět minut nato se objevila Angela s dvěma lahvemi piva a sklenicemi. Byl horký den a byli jsme za ně vděční. Zatímco jsme popíjeli, šla kolem nás Karolína s další lahví, kterou nesla Amyasovi. Meredith se nabídl, že ji tam donese, ale Karolína to nepřipustila. Myslil jsem si tehdy ve své pošetilosti, že ji tam vyhání žárlivost. Že nemůže snést, aby Amyas s Elsou byli o samotě. A že ji tam už předtím vyšťvala žárlivost. Našla si jen průhlednou záminku pohovořit si o Angelině odjezdu.

Odházela dolů klikatou pěšinou a já a Meredith jsme se za ní dívali. Dosud jsme se o ničem nerozhodli, a teď tu byla Angela a hučela do mne, abych se s ní šel koupat. Připadalo mi nemožné nechat Mereditha jednat samotného, a tak jsem mu pošeptal: „Až po obědě.“

Pak jsem odešel s Angelou k moři. Příjemně jsme si zaplavali přes zátoku a zpět a potom jsme se na břehu vyhřívali na sluníčku. Angela byla výjimečně dost tichá, a tak jsem se mohl oddat svým myšlenkám. Rozhodl jsem se, že hned po obědě si vezmu Karolínu stranou a přímo ji nařknu z toho, že se zmocnila jedovatého lektvaru. Nemělo smysl chtít to na Meredithovi – byl příliš slabý, zvláště vůči ní. Ne, udělám to sám. Vzala-li jed, musí jej vrátit, a i kdyby se nepřiznala, nebude ho moci použít. Elsa byla příliš rozumná a mazaná, než aby se odvážila zahrávat si s jedy. Bála by se o svou krásnou kůži. Karolína byla nebezpečnějšího vnitřního založení – nevyrovnaná, podléhající impulsům, a slabých nervů. A přece mi cosi stále našeptávalo, že se Meredith mýlí. Nebo že tam ze zvědavosti vnikl někdo ze služebných, rozlil lahvičku a neodvážil se přiznat k tomu. Rozumějte, chtít někoho zavraždit jedem je tak neobvyklé ve všedním, obyčejném životě, že tomu prostě nemůžeme uvěřit!

Dokud se to nestane.

Bylo už pozdě, když jsem se podíval na hodinky, a proto jsme s Angelou utíkali o závod k obědu. Právě k němu usedali – všichni kromě Amyase, který zůstal v zahradě při práci. Stávalo se to častěji a soukromě jsem si myslel, že bylo od něho dnes zvlášť rozumné vyhnout se společnému obědu. Došlo by při něm jistě zase k nějaké trapnosti.

Kávu jsme pili na terase. Jak rád bych si vzpomněl docela přesně, jak tehdy Karolína vypadala a jak se chovala. Nepřipadala mi nějak rozrušená. Mám spíše dojem, že byla klidná a trochu smutná. Jaký to byl ďábel, ta žena!

Neboť kdyby nebyla ďáblem posedlá, nebyla by mohla tak chladnokrevně otrávit vlastního muže. Snad bych ještě pochopil, kdyby ho v záchvatu žárlivosti zastřelila, kdyby byl náhodou po ruce revolver. Ale chladně, uváženě, mstivě mu nalít jed... A zůstat přitom klidná se všemi smysly pohromadě!

Vstala a řekla, že donese Amyasovi černou kávu. Znělo to naprosto přirozeně. A přece už tehdy věděla – musila vědět – že ho najde mrtvého. Slečna Williamsová šla s ní. Nevzpomínám si, vyzvala-li ji k tomu Karolína nebo ne. Myslím však, že ano.

Krátce po nich se vytratil také Meredith. Právě jsem si hledal nějakou výmluvu, jak odejít za ním, když jsem ho zahlédl, jak se spěšně vrací, celý zsinalý. Vydechl:

„Musíme sehnat lékaře – rychle – Amyas –“

Vylítl jsem.

„Je mu něco – umírá?“

„Bojím se, že je mrtev,“ řekl Meredith.

Nemyslíli jsme v tuto chvíli na Elsu. Ale vtom se ozval její výkřik. Či spíše zoufalé sténání.

„Mrtev? Mrtev...“ zvolala a dala se do běhu. Nevěděl jsem, že někdo dokáže takhle pádit – jako štvaná a raněná zvěř – a současně jako fúrie běsnící po pomstě.

Meredith vyjel: „Jdi za ní. Jdu telefonovat. Jdi za ní. Utíkej! Nevíš, čeho je schopna.“

Běžel jsem za ní. Díky bohu! Byla by snad Karolínu zabila. Nikdy jsem neviděl takovou bolest a tak zběsilou nenávist. Nátěr výchovy a společenského chování byl tentam. Stala se z ní divoká ženština, které vyrvali milence. Kdyby byla mohla, rozsápala by nehty Karolinin obličej, vyškrabala jí vlasy, shodila ji přes

zídku na skálu. Domnívala se – bůhví proč – že Karolína probodla Amyase dýkou. Nepochopila, co se stalo.

Zadržel jsem ji a pak se jí ujala slečna Williamsová. Přiznávám, že to s ní dovedla. Zkrotila ji a donutila jí ovládnout se – řekla jí, aby se uklidnila, že tu nemůžeme potřebovat žádný rámus a násilí. Byla v ní zvláštní síla, v té drobné vychovatelce. Obdivoval jsem se jí.

Elsa se uklidnila – a jen tam stála s vytřeštěnými očima a chvějícími se údy.

Karolinina ledová maska se také rozplynula. Nebo se mi aspoň podařilo zahlédnout, co je pod ní. Stála tu dokonale bez hnutí – jako by byla ohromena. Ale bylo to jen zdánlivé. Její oči ji prozradily. Byla v nich bdělost – uvědomělá, ostražitá bdělost. Myslím, že se jí tehdy poprvé zmocnil strach...

Přistoupil jsem k ní a promluvil jsem na ni. Tiše, aby to ty dvě neslyšely.

Řekl jsem:

„Vy bídná vražednice, zabila jste mého nejlepšího přítele.“

Uskočila jako uštknutá.

„Ne – ne – och – ne – sám – sám se zabil...“ koktala.

Podíval jsem se jí přímo do očí.

„Tohle si vypravujte – policii.“

Řekla jim to – ale neuvěřili jí.

Meredith Blake vypravuje...

DRAHÝ PANE POIROTE, jak jsem vám slíbil, usedám, abych sepsal vše, nač se pamatuji z oné tragické události před šestnácti lety. Předem podotýkám, že jsem si všechno, co jste mi řekl za své návštěvy, důkladně promyslel a že jsem po této úvaze ještě pevněji přesvědčen, že je svrchovaně nepravděpodobné, že by byla Karolína Cralová otrávil svého manžela. Zdálo se mi to vždycky v naprostém nesouladu s její povahou, ale pro nedostatek jiného vysvětlení a pro to, jak podivně se při soudu chovala, jsem slepě a jako ovce opakoval názory druhých: jak by se vše dalo vysvětlit, kdyby nebyla vinicí ona? Od naší schůzky jsem velmi pečlivě uvažoval o druhém řešení, které tehdy přinesla obhajoba. Že Amyas Crale si vzal život sám. Ačkoli se mi to tehdy zdálo fantastické, pozměnil jsem nyní svůj názor na tuto teorii. Předně tomu věřila Karolína, a to je závažný důvod. Vycházíme-li z předpokladu, že tato ušlechtilá a jemná bytost byla neprávem odsouzena, musíme uvěřit tomu, co tak často opakovala. Zнала Amyase lépe než kdokoli jiný. Domnívala-li se ona, že její muž je schopen sebevraždy, tedy přes skeptický názor jeho přátel není sebevražda vyloučena.

Snad bylo v Amyasu Cralovi jakési podvědomé svědomí, které mu dělalo trpké výčitky za všechno, k čemu ho svedl jeho výbušný temperament. Svědomí, o němž věděla pouze jeho žena. Ačkoli se to nesrovnává s žádným projevem jeho bytosti, víme ze zkušenosti, že v mnohém z nás jsou tyto netušené nesrovnalosti, které mohou přímo ohromit i naše nejdůvěrnější přátele. Stává se, že vážený občan přísných mravů má nějakou tajnou neřest, nebo že hrubý a hrabivý obchodník se v skrytu hluboce raduje nad krásou uměleckého díla. Tvrdí a pánovití lidé byli často přistiženi při nějaké neočekávané laskavosti a vlídnosti. Ušlechtilí a bodří muži provedou někdy něco sprostého nebo krutého.

Tak je také možné, že Amyas trpěl chorobnými výčitkami svědomí a že čím víc se chvástal svým sobectvím a čím víc se chlubil tím, že dělá, co se mu líbí, tím víc ho toto tajné svědomí mučilo. Je to zdánlivě nepravděpodobné, ale nyní věřím, že tomu tak musilo být. A znovu opakuji, Karolína to stále tvrdila – a na to je třeba brát zřetel.

A nyní ke skutečným událostem, či spíše k mým vzpomínkám na ně, tak jak se mi jeví pod zorným úhlem mého nového přesvědčení.

Snad by bylo nejlépe začít rozhovorem, který jsem měl s Karolínou několik týdnů před vyvrcholením tragédie. Bylo to za první Elsiny návštěvy v Aldenbury.

Karolína, jak jsem vám řekl, věděla o mé hluboké oddanosti a přátelské lásce k ní. Proto jsem byl pro ni člověkem, kterému se mohla nejsnadněji svěřit. Nevypadala tehdy šťastně, ale přesto jsem byl překvapen, když se mne jednoho dne zčistajasna zeptala, domnívám-li se, že je Amyas opravdu zamilován do dívky, kterou si pozval.

Řekl jsem: „Zajímá ho jen jako model. Víte přece, jaký Amyas je.“

Zavrtěla však hlavou a prohlásila s jistotou:

„Ne, je do ní zamilován.“

„Nu – snad trošinku je –“

„Ne, tentokrát je to vážné.“

„Přiznávám, že je velmi půvabná. A my oba víme, jak snadno Amyas vzplane. Ale nyní přece už musíte vědět, má drahá, že je na světě jen jediná bytost, kterou skutečně miluje – a to že jste vy. Trpí těmito

chvilkovými rozmazy – ale vždycky ho to brzo přejde. Vy jste jeho jediná pravá láska – a i když se k vám chová špatně, nemění to nic na jeho hlubokém citu k vám.“

„Kdysi jsem si to také myslívala,“ odpověděla Karolína.

„Je tomu tak pořád, věřte mi.“

„Tentokrát se však začínám bát,– Meredith. Tahle dívka je tak – tak strašlivě upřímná. Je mladá – a tak nesmírně intenzivní. Tentokrát mám pocit, že jde do tuhého.“

„Ale právě proto,“ namítl jsem, „že je tak mladá a upřímná, není tu vážné nebezpečí. Amyas je bezohledný, jde-li o zralé ženy, ale jde-li o mladou dívku – je to přece něco jiného.“

„Toho se právě obávám – že je to něco jiného!“

A pak dodala: „Je mi třicet čtyři, Meredith, a jsem vdána deset let. Nemohu se vzhledem měřit s Elsou – jsem si toho dobře vědoma.“

„Ale vždyť přece víte, Karolín,“ domlouval jsem jí, „v hloubi srdce bezpečně víte, že vás Amyas miluje!“

„Může si být žena jista láskou nějakého muže?“ A pak se zasmála, ale v jejím smíchu bylo víc žalosti než veselí:

„Jsem velmi primitivní tvor, můj milý Meredith. Nejraději bych vzala na tu holku sekeru.“

Snažil jsem se ji přesvědčit, že Elsa nechápe, co dělá! Obdivuje se Amyasovi a uctívá ho jako hrdinu a asi si ani neuvědomuje, že Amyas začíná být do ní zamilovaný.

Karolína pouze vzdychla: „Ach můj drahý Meredith!“ a začala o něčem jiném. Doufal jsem, že se tím za čas přestane trápit.

Brzo nato se Elsa vrátila do Londýna a Amyas byl také několik týdnů pryč. Pozapomněl jsem na celou věc. Pak jsem však znovu uslyšel, že Elsa je opět v Aldenbury, aby mohl Amyas domalovat obraz.

Tato novina mne poněkud zneklidnila. Ale když jsem se setkal s Karolínou, nebyla ve sdílné náladě.

Nevypadala však ani utrápeně, ani rozčileně – a tak jsem se domníval, že je všechno v pořádku.

Proto jsem byl tak ohromen, když jsem se dozvěděl, jak daleko věci pokročily.

Vypravoval jsem Vám o svých rozhovorech s Cralem a Elsou. Neměl jsem příležitost pohovořit si s Karolínou. Promluvili jsme spolu jen pár slov, o nichž jsem se Vám už zmínil.

Vidím její tvář stále před sebou, tmavé oči plné skrytého žalu. Slyším stále její hlas, když vydechla:

„Všemu je konec...“

Nemohu Vám popsat nesmírné zoufalství, které se chvělo v jejím hlase. Byla to doslova pravda. Bez Amyase bylo pro ni vše skončeno. Proto se zmocnila koniinu, pro nic jiného! Bylo to pro ni východisko. A tuto cestu jí ukázala má hloupá přednáška o účincích tohoto jedu. A onen odstavec z Platóna, který jsem jim tehdy předčítal, líčící Sokratovu smrt bez hrůz umírání.

Věřím nyní, že si vzala koniinu, jsouc odhodlána skončit svůj život, až ji Amyas opustí. Snad ji tehdy viděl, když si u mne odlévala jed do lahvičky – snad přišel na jed později.

Tento objev asi na něho mocně zapůsobil. Zděsil se toho, kam až ji jeho chování dohnalo. Ale přes kruté výčitky svědomí cítil, že není schopen odtrhnout se od Elsy. Mohu to dobře pochopit. Pro toho, kdo se do ní zamiloval, bylo téměř nemožné se od ní odloučit.

Nemohl si představit život bez Elsy. A věděl, že Karolína nemůže žít bez něho. I usoudil, že z tohoto citového bludiště je jediná cesta – vypít koniinu sám.

A způsob, jak to provedl, je dokonale v souladu s jeho povahou. Malování bylo pro něho to nejdražší na světě. Rozhodl se tedy zemřít doslovně se štětcem v ruce. A poslední, nač jeho oči pohlédly, měla být tvář dívky, kterou tak zoufale miloval. Snad myslel taky na to, že i pro ni bude jeho smrt nejlepším řešením...

Přiznávám, že tato teorie má také své háčky. Proč například byly na lahvičce koniinu zjištěny pouze Karolininy otisky prstů? Snad se to dá vysvětlit tím, že Amyasovy otisky byly smazány měkkými tkaninami, pod nimiž byla lahvička uschována, a že Karolína po jeho smrti ji vzala do ruky, aby se přesvědčila, zdali s ní nikdo nic nedělal.

Není to přece vyloučeno ani přitaženo za vlasy, nemyslíte? Pokud jde o otisky na pivní láhvi, obhajoba tvrdila, že po požití jedu mohl Amyas dostat takovou křeč do ruky, že by byl mohl uchopit láhev tak nepřírozeným způsobem.

Jediné, co je ještě třeba vysvětlit, je Karolinino podivné chování u soudu. Ale domnívám se, že i to se mi podařilo objasnit. Byla to ona, kdo vzal jed v laboratoři. A bylo to její rozhodnutí spáchat sebevraždu, co přimělo Amyase Crala, aby se zabil sám! Není tedy nesmyslné předpokládat, že se v přemíře chorobného citu odpovědnosti domnívala, že zavinila jeho smrt, a proto sama sebe obvinila z vraždy – i když ne z onoho způsobu vraždy, z něhož byla nařčena. Myslím, že vše se událo tak, jak tady popisuji. A je-li tomu tak, nebude pro Vás jistě těžké přesvědčit o tom malou Karlu. A bude si klidně moci vzít mladého muže, kterého miluje, uspokojena vědomím, že jediné, ceno se její matka dopustila, byl úmysl spáchat

sebevraždu.

To vše, žel, není, oč jste mne požádal – totiž popis událostí, jak mi utkvěly v paměti. Dovolte, abych nyní napravil, co jsem dosud opominul. Vypravoval jsem Vám již podrobně, co se událo den před Amyasovou smrtí. Přístupme tedy nyní k onomu osudnému dni.

V noci, která mu předcházela, jsem nemohl dlouho usnout – trápily mne obavy o osud mých přátel. Marně jsem se snažil přijít na něco, čím bych jim mohl pomoci, aby se zabránilo katastrofě. Teprve v šest hodin ráno jsem upadl do hlubokého spánku. Neprobudil jsem se, ani když mi služebná přinesla do pokoje čaj, a probral jsem se ze spaní malátný a s těžkou hlavou až o půl desáté. Krátce nato se mi zdálo, že slyším nějaký šramot v pokoji pod ložnicí, kde byla moje laboratoř.

Byla to kočka, která vnikla dovnitř. Shledal jsem potom, že okno nebylo den předtím dovrženo a že vznikla skulina, kterou se kočka mohla snadno protáhnout do místnosti. Zmiňuji se o tom pouze proto, abych vysvětlil, proč jsem tehdy ráno vešel do laboratoře.

Sel jsem se tam podívat hned, jak jsem se oblékl, a pohlížeje na police, všiml jsem si, že láhev, v níž byl výtažek z bohlavu, vyčnívá poněkud z řady. To upoutalo mou pozornost a hned nato jsem se zděsil: láhev, která byla včera skoro plná, byla nyní poloprázdná.

Zavřel jsem okno a vyšel jsem, otočiv klíčem. Byl jsem vzrušen a ohromen. V takovém stavu, přiznávám se, nedovedu dost rychle a jasně uvažovat.

Zpočátku se mě zmocnily mlhavé obavy, ale později jsem byl upřímně vyděšen. Vyptával jsem se každého v domě a všichni tvrdili, že nikdo do laboratoře nevstoupil. Váhal jsem chvíli, ale pak jsem telefonoval bratrovi, aby mi poradil.

Filip byl bystřejší než já, ihned pochopil závažnost mého objevu a naléhal, abych přišel do Aldenbury, že se o všem poradíme.

Šel jsem a cestou jsem potkal slečnu Williamsovou, která tu hledala Angelu, jež se jí někam zatoulala. Ujistil jsem ji, že jsem Angelu neviděl a že se u nás v domě neukázala.

Myslím, že slečna Williamsová zpozorovala, že něco není v pořádku. Podívala se na mne zvláštním pátravým pohledem. Poradil jsem jí, aby se podívala do zelinářské zahrádky – tam byla Angelina oblíbená jablůň – a sám jsem spěchal dolů k břehu a přepravil jsem se loďkou na druhou stranu. Můj bratr mě již očekával.

Šli jsme spolu cestou, kterou jsme tehdy kráčeli my dva. Víte tedy, že když jsme procházeli podél zdi zahrady ‚u baterie‘, nemohli jsme nezaslechnout, co se mluví nahoře.

Ale uvědomil jsem si sotva víc, než že se tam Karolína s Amyasem o něčem prou. Rozhodně jsem z Karolíniných úst neslyšel žádné vyhrůžky. Předmětem sporu byla asi Angela a matně si vybavuji, že Karolína žádala Amyase o odklad sestřina odjezdu. Amyas však byl neústupný a křikl netrpělivě: „Všechno je rozhodnuto – sám se postarám, aby si šbalila.“

Dvířka zahrádky se otevřela, právě když jsme šli kolem nich, a Karolína z nich vyšla. Nevypadala nijak zvlášť vzrušeně. Usmála se na mne roztržitě a říkala, že mluvili s Amyasem o Angele.

Elsa právě přicházela shora, a protože si Amyas zřejmě přál pokračovat v práci a nechtěl, abychom ho vyrušovali, dali jsme se hned pěšinou nahoru.

Filip si později trpce vyčítal, že jsme tehdy tak otáleli s rozhodnutím. Já se však na to dívám jinak. Neměli jsme přece právo předpokládat, že se připravuje tak hrozný zločin, jako je vražda. (Věřím nyní ostatně, že nikdo se tehdy nezabýval myšlenkou na vraždu.) Snad jsme měli něco podniknout, ale myslím, že jsme jednali správně, jestliže jsme chtěli vše předem pečlivě uvážit. Kromě toho jsem se tehdy několikrát přistihl při myšlence, zdali se přece jenom nemýlím. Na rozdíl od svého bratra nejsem si nikdy ničím úplně jist. Nedůvěřuji své paměti. Co když lahvička včera nebyla tak plná, jak jsem se domníval? Čím víc jsem se snažil vzpomenout si, tím víc jsem ztrácel jistotu. Filipa to velmi zlobilo a byl ke mně stále netrpělivější a popudlivější.

Nemohli jsme pokračovat v rozhovoru, a tak jsme se mlčky dohodli domluvit vše až po obědě.

(Podotýkám, že jsem byl s Cralovými v tak důvěrných stycích, že nebylo nic divného, zůstal-li jsem na oběd.)

Později nám Angela přinesla pivo. Ptal jsem se jí, kam a proč se ulila, a řekl jsem jí, že se na ni slečna Williamsová chystá. Angela vypravovala, že se koupala v moři, a dodala, že nechápe, proč by si měla spravovat svou hroznou starou sukni, když beztak dostane celou novou výbavu, až pojedou do penzionátu. Protože nebylo naděje na další nerušený rozhovor s Filipem a protože jsem toužil všechno si o samotě znovu promyslet, bloudil jsem parkem směrem k ‚baterii‘. Jak jsem Vám ukázal, je nad ní mýtinka, kde stávala stará lavička. Usedl jsem na ni, přemýšlel jsem a pokuřoval, pozoruje přitom Elsu, která seděla na zídce. Zůstane navždy v mých představách, jaká byla onoho dne. Seděla nehybně v žluté prosté halence

a tmavomodrých kalhotách, s rudým svetrem přehozeným přes ramena, protože na ni od moře vál studený vítr.

Z její tváře zářil život, zdraví a vnitřní blaženost. A její veselý hlas spřádal plány do budoucna.

Vypadá to, jako bych byl tajně naslouchal, co si povídají, ale není tomu tak. Oba věděli, že tu jsem, a Elsa mne dobře viděla. Zamávala mi rukou na pozdrav a zavolala na mne, že je dnes Amyas hrozný tyran – že jí nedovolí, aby si odpočinula. Má prý úplně ztuhlé údy a už prý ji všechno bolí.

Amyas zavrčel, že jistě není tak ztuhlá jako on. Cítí prý strnulost v celém těle – je to asi svalový revmatismus. Elsa posměšně zvolala: „Chudáku, vetchý stařečku!“

A Amyas podotkl, že dostane za muže rozvrzaného invalidu.

Pohoršovalo mne, věřte mi, že tak lehce žertují o společné budoucnosti, která mohla být vykoupena jenom krutou bolestí ubohé Karolíny. Ale přesto jsem to Else nedovedl mít za zlé. Byla tak mladá, tak důvěřivá a tak strašně zamilovaná. Nevěděla ještě, co dělá, protože dosud nepoznala, co je utrpení. S naivní důvěřivostí dítěte předpokládala, že se „všechno upraví“ a že to Karolínu brzo „přebolí“. Nemyslíla na nic jiného než na štěstí, které jí a Amyase očekává. Řekla mi již dříve, že mám staromódní názory. Sama neměla ani pochyby, ani výčitky svědomí – ani soucit. Ale což je možné očekávat soucit od zářící mladé bytosti? Tento cit se dostavuje v zralém a moudřejším věku. Nemluvili ovšem po celou dobu. Žádný malíř nesnese, aby se stále breptalo, když pracuje. Jen občas prohodila Elsa nějakou poznámku a Amyas zamumlal příslušnou odpověď. Mezi jiným podotkla:

„Myslím, že máš pravdu s tím Španělskem. Tam pojedeme nejdříve. A musíš mě zavést na býčí zápasy. Jsou jistě strašně vzrušující. Jenomže bych chtěla, aby býk zabil toreadora – a ne naopak. Chápu, co cítily Římanky, když viděly umírat muže. Ačkoli muži nejsou nejnádhernější živočichové na světě!“

Myslím, že byla tehdy sama taková nádherná šelma – mladá a primitivní, bez smutných lidských zkušeností a bez pochybné lidské moudrosti. Nevěřím, že Elsa už tehdy uměla myslet – dovedla jenom cítit. Ale život v ní žhnul tak mocně – tak mocně jako u nikoho jiného, koho jsem kdy poznal...

Bylo to naposled, kdy jsem ji viděl tak zářící a vítěznou, tak na vrcholu života.

Když se ozval gong, který nás vždycky svolával k obědu, vstal jsem a sešel dolů k dvířkům zahrady, u baterie, kde se ke mně Elsa přidala. Proti stínu rozložitých stromů, mezi nimiž jsem předtím krácel, byl jsem přímo oslepen. Amyas se rozvaloval na lavičce s rozhozenými pažemi. Díval se na obraz. Viděl jsem ho často takhle. Jak jsem mohl tušit, že v něm už jed zvolna působí tuhnutí údů?

Crale nenáviděl nemoci a každá slabost mu byla odporná. Nikdy by se k nim nepřiznal. Domníval se asi, že trpí slunečním úžehem – příznaky jsou podobné – ale za nic na světě by si nebyl postěžoval.

„Amyas zůstane tady,“ řekla Elsa.

V duchu jsem si myslel, že je to od něho moudré.

„Tak na shledanou,“ zavolał jsem na něho.

Odtrhl oči od obrazu a spočinul na mně pohledem, v jehož výrazu bylo cosi těžko popsatelného – jakási škodolibá zlomyslnost či co.

Nerozuměl jsem tomu tehdy. Když se mu nedařovalo malování, jak by si přál, mračil se někdy jako vrah.

Tak jsem si také vysvětloval jeho podivný pohled. Pak ze sebe vydal jakýsi bručivý zvuk.

Ani Elsa, ani já jsme v jeho chování neviděli nic neobvyklého – považovali jsme je za kumštýřský rozmar. Nechali jsme ho tedy o samotě a šli jsme k obědu, hovoříce a smějíce se. Kdyby byla věděla, chudák, že ho už nikdy neužítí živého... Ach, dobře, že to nevěděla! Aspoň mohla být o chvíli šťastnější!

Karolína se chovala při obědě jako kdykoli jindy – snad byla trochu roztržitá, víc nic. Není-li to nejpádňější důkaz, že s tím neměla co dělat? Nemohla být taková herečka!

Po obědě odešla s vychovatelkou za Amyasem – a tak ho našly. Potkal jsem slečnu Williamsovou, když spěchala ze zahrady. Žádala mě, abych telefonoval pro lékaře, a vrátila se ke Karolíně.

Litoval jsem tehdy snad více Elsu než Karolínu. Zachvátil ji nezkrotný a divoký žal, jakým dovedou trpět jenom děti, které prostě nechápou, že život k nim může být tak zlý. Karolína byla zdánlivě klidná – ano, úplně klidná. Uměla se ovšem mnohem lépe ovládat než Elsa. Nevypadala provinile. Řekla, že je to sebevražda. Nemohli jsme tomu uvěřit. Elsa vybuchla a vrhla jí do tváře nařčení z vraždy. Karolína asi už tehdy tušila, že na ni padne podezření. Tím se dá vysvětlit její chování.

Filip byl úplně přesvědčen, že Amyase otrávil ona.

Vychovatelka byla velkou oporou pro všechny. Podařilo se jí Elsu uložit a vnutit jí prášek pro uklidnění nervů a odstranit Angelu, když přišla policie. Ano, ta nepatrná slečna Williamsová byla jako maják v rozbouřeném moři. Bylo to všechno jako tísnivá noční můra. Policie, která prohledávala dům a kladla nesčetné otázky – a potom reportéři, kteří se snesli na Aldenbury jako stádo kobylek, klapající fotografickými aparáty a shánějící od každého interview. Tísnivá noční můra...

A ještě teď, po letech, je to vše jako zlý sen. Dej bůh, aby se vám podařilo přesvědčit Karlu, jak se všechno vpravdě, událo – pak na to budeme moci navždy zapomenout.

Amyas musil spáchat sebevraždu – i když se to zdá nepochopitelné!

Lady Dittishamová vypravuje...

VYPSALA JSEM ZDE VŠE o svém setkání s Amyasem Cralem až po dobu jeho tragické smrti.

Spatřila jsem ho poprvé na večeru v ateliéru u společného známého. Pamatuji se, že stál u okna, a všimla jsem si ho hned, jak jsem vstoupila do dveří. Ptala jsem se, kdo to je. Kdosi mi řekl: „To je malíř Crale.“

Vyslovila jsem ihned přání seznámit se s ním.

Mluvili jsme spolu tehdy asi deset minut. Udělá-li někdo, na vás takový dojem, jako Amyas Crale udělal na mne, je marné se to snažit popsat. Řeknu-li, že když jsem spatřila Crale, všichni ostatní kolem se scvrkli a vybledli, vystihuje to stejně nepřesně skutečnost jako cokoli jiného.

Hned po tomto setkání jsem se vydala na pouť za jeho obrazy. Měl právě výstavu v Bond Streetu a jeden jeho obraz byl v Manchesteru, jeden v Leedsu a dva v galeriích v Londýně. Viděla jsem je všechny. Potom jsem se s ním znovu setkala. Řekla jsem mu: „Znám všechny vaše obrazy. Jsou úžasné!“

Pobavilo ho to. „Kdo z vás udělal znalce obrazů? Myslím, že tomu ani za mák nerozumíte,“ řekl.

„Možná že ne,“ odsekla jsem, „ale stejně jsou ty obrazy zázračné!“

Zazubil se na mne a řekl: „Nebudte potřeštěná, splašená žába!“

„Nejsem. Chci, abyste mne maloval,“ odpověděla jsem mu. Crale řekl: „Kdybyste měla trochu rozumu, pochopila byste, že nedělám úhledné portréty společenských krás.“

„Nemusí to být úhledný portrét a já nejsem společenská kráska,“ namítla jsem.

Tehdy se na mne podíval, jako by mne teprve počínal vidět. „Ne, možná že nejste,“ řekl.

„Namalujete mě tedy?“ zeptala jsem se.

Pozoroval mě chvíli s hlavou na stranu. Potom řekl: „Jste zvláštní stvoření, vidíte?“

Řekla jsem: „Jsem velmi bohatá, víte. Mohu si dovolit to dobře zaplatit.“

„Proč tak stojíte o to, abych udělal vaši podobiznu?“ ptal se mě.

„Protože to chci.“

„A to je důvod?“

„Ano, vždycky dostanu, čeho se mi zachce.“

„Och, můj chudáčku, jak jste ještě mladá!“ prohodil.

„Namalujete mě?“ zeptala jsem se znovu.

Vzal mě za rameno, otočil mě ke světlu a prohlížel si mě. Pak trochu poodstoupil. Stála jsem docela klidně a čekala jsem.

Řekl: „Mám někdy chuť namalovat tak nemožně pestrých australských papoušků nad věží katedrály svatého Pavla – myslím, že kdybych vás namaloval na pěkném tradičním pozadí někde v přírodě, dosáhl bych téhož účinku.“

Řekla jsem. „Tedy mě budete portrétovat?“

„Máte nejkouzelnější, nejsyrovější, nejplamennější exotické zbarvení, jaké jsem kdy viděl. Namaluji vás,“ pravil po chvíli.

„Tedy ujednáno,“ řekla jsem.

Pak pokračoval: „Ale varuji vás předem, Elso Greerová. Budu-li vás malovat, budu se vám asi také dvořit.“

„Doufám, že budete...“

Řekla jsem to docela pevně a klidně. Slyšela jsem přímo, jak se zajíkl, a viděla jsem v jeho očích nový výraz. Vidíte, bylo to tak náhlé, jak jsem vám popsala.

Den nebo dva dny nato jsme se opět setkali. Řekl mi, že chce, abych jela do Devonshiru, že tam má právě to místo, které chce jako pozadí pro moji podobiznu.

„Jsem ženat,“ řekl, „a mám svou ženu moc rád.“

Řekla jsem, že je jistě skvělá, má-li ji tak rád.

Řekl, že je úžasná. „Je prostě hodna zbožňování,“ pravil – „a já ji taky zbožňuji. Tak si to předem zapište za uši, vy jedno mládě, abyste to nezapomněla, rozumíte?“

Za týden nato začal s obrazem. Karolína Cralová mě velmi mile uvítala. Neměla mě zvlášť ráda – a proč by mě, konečně, měla milovat? Amyas byl velmi obezřetný. Neřekl ani slovíčko, které by jeho žena nebyla mohla slyšet, a já byla k němu společensky zdvořilá. Ale pod tím vším jsme oba věděli...

Po deseti dnech mi řekl, abych se vrátila do Londýna.

„Vždyť obraz není dokončen,“ namítla jsem.

„Není ještě ani pořádně začat,“ řekl. „Pravda je, že vás nemohu malovat, Elso.“

„Proč?“ zeptala jsem se. „Víte nejlépe, proč,“ odpověděl. „A právě proto, Elso, musíte pryč. Nemohu myslet

na malování – nemohu myslet na nic jiného než na vás.“

Byli jsme v zahradě ‚u baterie‘. Byl horký letní den. Ptáci zpívali a včely bzučely. Zdálo by se, že nad vším vládne blažený mír. Ale nebylo tomu tak. Cítila jsem, jako by v ovzduší bylo cosi tragického. Jako by – jako by se v něm už zrcadlilo, co se tu později událo.

Věděla jsem, že nepomůže, odjedu-li do Londýna nebo ne, ale řekla jsem: „Dobře, odjedu tedy.“

„Jste hodná,“ pravil Amyas.

A odjela jsem. Nepsala jsem mu.

Vydržel to deset dní a pak přišel. Byl tak vyhublý a rozervaný a nešťastný, že jsem se ho zděsila.

„Varoval jsem vás, Elso,“ řekl. „Nemůžete popřít, že bych vás nebyl varoval.“

„Čekala jsem na vás,“ odpověděla jsem mu. „Věděla jsem, že přijdete.“

Vyrazil ze sebe podivný ston. „Jsou věci, které jsou silnější než my,“ řekl. „Nemohl jsem ani spát, ani jíst, neměl jsem ani chvíli oddechu, tak strašně jsem po vás toužil.“

Řekla jsem, že jsem to věděla a že to bylo u mne právě takové – a že tomu tak bylo od prvního okamžiku, kdy jsem ho spatřila. Byl to osud – a proti tomu se nedá bojovat.

„Ale vy jste mnoho nebojovala, Elso,“ usmál se. A já jsem se přiznala, že jsem vůbec nebojovala.

Říkal, že by chtěl, abych nebyla tak mladinká, a já mu odpověděla, že to nevadí. – Potom jsme byli několik týdnů velmi šťastni. Ale štěstí není pravý výraz. Bylo to něco většího a děsivějšího než štěstí.

Byli jsme stvořeni jeden pro druhého a našli jsme se – a oba jsme věděli, že musíme zůstat navždy spolu.

Ale stalo se ještě něco jiného. Nedokončený obraz počal Amyase pronásledovat. „Je to zatraceně divné,“ řekl mi jednoho dne, „ale dřív jsem tě nemohl malovat – sama jsi tomu stála v cestě. Ale teď se mi to podaří, Elso. Chci z tvého obrazu udělat své nejlepší dílo. Jsem celý bolavý touhou po paletě a svědčí mě v prstech, abych se už chopil štětce a abys už zase seděla na té tmavokaštanové zdi s cimbuřími, s konvenčně modrým mořem a s košatými stromy okolo – a byla v tom prostředí jako nesourodý výkřik vítězství. Musím tě tak namalovat. A nikdo mě při tom nesmí rušit a otravovat. Teprve až bude obraz hotov, řeknu Karolíně pravdu a dáme celou tu záležitost do pořádku.“

„Nebude se Karolína zuby nehty bránit rozvodu?“ ptala jsem se.

„Doufám, že ne,“ odpověděl, „ale člověk u žen nikdy neví, co provedou.“

Podotkla jsem, že je mi líto, způsobí-li jí to bolest, ale že se takové věci stávají.

„To je všechno velmi hezké a rozumné, Elso,“ pravil, „ale Karolína není rozumná, nikdy rozumná nebyla a v tomto případě už zvlášť rozumná nebude. Víš, miluje mě!“

Řekla jsem mu, že to chápu, ale miluje-li ho doopravdy, půjde jí především o jeho štěstí. A hlavně ho nebude držet, bude-li chtít znovu nabýt své svobody.

„Život se nedá řešit velkorysými zásadami moderní literatury,“ namítl. „Příroda je rvavá a žhavá a neučesaná, pamatuj si to.“

„Dnes už jsme přece všichni civilizovaní, ne?“ podotkla jsem, a Amyas se dal do smíchu. „Civilizovaní? Starou belu! Karolína by asi na tebe nejraději vzala sekeru. Kdoví, neudělá-li to. Cožpak nechápeš, Elso, že bude trpět – trpět? Víš ty vůbec, co je to utrpení?“

„Neříkej jí to tedy.“

„Ne. Musíme do toho kousnout. Musíš mi patřit veřejně, Elso. Musíš být má před celým světem, přede všemi lidmi!“

„A co když nesvolí k rozluce?“

„Toho se neobávám...“

„Čeho se tedy bojíš?“

Řekl zamyšleně: „Sám ani dobře nevím, z čeho mám strach...“

Víte, Amyas Karolínu znal. Já ji neznala.

Kdybych byla měla tušení...

Vrátili jsme se do Aldenbury. Tentokrát byla situace mnohem horší. Karolína začínala podezřívát. Bylo mi to hrozně proti srsti. Vždycky jsem nenáviděla lež a podvod a tajnosti. Myslila jsem, že bychom jí to měli říci přímo. Ale Amyas o tom najednou nechtěl ani slyšet.

Divné bylo, že mu to vše bylo tehdy jedno. Měl Karolínu rád a nechtěl jí způsobit bolest, ale nestaral se o to, je-li to, co děláme, čestné nebo nečestné. Maloval jako ďáblem posedlý a na ničem ostatním mu nezáleželo. Neviděla jsem ho nikdy předtím v pravém pracovním zápalu. Uvědomila jsem si tehdy, že je skutečný génius. Bylo u něho docela přirozené, že se dal unést prací, že pro něho pravidla lidské slušnosti prostě přestala mít jakýkoli význam. Ale pro mne to bylo něco jiného. Byla jsem ve svrchované trapné situaci. Karolína na mne nevražila – a plným právem. Jediné východisko bylo poctivě se přiznat a

řící jí pravdu.

Ale jediná Amyasova odpověď, když jsem o tom začala, byla, že chce mít svatý pokoj, dokud obraz nedokončí, a že se nemůže zatěžovat hádkami a výstupy. Řekla jsem, že k hádkám a výstupům asi sotva dojde, že Karolína má příliš mužné hrdosti a důstojnosti.

Prohlásila jsem: „Chci být poctivá a otevřená. Musíme s ní jednat poctivě.“

„K čertu s pitomou poctivostí,“ křičel, „maluji obraz a všechno ostatní mi může být ukradeno.“

Chápala jsem jeho stanovisko, ale Amyas nedovedl pochopit moje.

A nakonec to u mne propuklo. Karolína mluvila o něčem, co chtějí s Amyasem podniknout příští prázdniny. A v jejích slovech byla poklidná důvěřivost. A já náhle pocítila, že je hrozné, co s ní provádíme, když dopouštíme, aby se dál oddávala klamným představám o budoucnosti. Snad jsem také byla podrážděna jejím chováním – stále mě skrytě urážela, ale projevovala svou nenávist ke mně tak chytře, že to vše bylo téměř nezachytitelné.

A tak jsem vyrazila s pravdou ven. I dnes si myslím, že jsem jednala správně. Ovšem, kdybych byla jen stínem tušila, co z toho vzejde, nebyla bych nikdy promluvila.

Bylo to, jako když uhodí hrom. Amyas zuřil, že jsem nemlčela, ale musel přiznat, že mám pravdu.

Nerozuměla jsem vůbec tomu, co se děje v Karolíně. Šli jsme všichni na čaj k Meredithu Blakovi a Karolína se smála a bavila se. Byla znamenitá herečka. A já, mladý blázen, jsem se domnívala, že se s tím vyrovná. Bylo pro mne trapné, že jsem nemohla odjet, ale Amyas by byl vylítl, kdybych se o tom jenom zmínila. Myslíla jsem si, že snad odejde Karolína. Bylo by pro nás oba snazší, kdyby byla opustila dům. Neviděla jsem ji, když brala koniinu. Chci být spravedlivá a přiznávám, že jej snad tehdy opravdu brala, jak říkala, s úmyslem spáchat sebevraždu.

Ale nevěřím tomu. Myslím, že byla z těch žen posedlých žárlivostí, které se nedovedou vzdát ničeho, o čem se domnívají, že jim patří. Amyas byl jejím vlastnictvím. Myslím, že byla spíš odhodlána ho zabít než připustit, aby patřil – cele a nenávratně – jiné ženě. Meredithova náhodná přednáška o koniinu jí pouze umožnila provést, pro co se už dřív v duchu rozhodla. Byla mstivá a zlá ve své uražené ješitnosti. Amyas věděl hned zpočátku, že je nebezpečná. Já ne.

Druhý den ráno měla s Amyasem poslední výstup. Vyslechla jsem skoro celý jejich rozhovor venku na terase. Amyas se choval skvěle – byl velmi trpělivý a klidný. Prosil ji, aby byla rozumná. Řekl jí, že má ji i dítě velmi rád a že je bude mít rád stále. Že udělá vše, aby jim připravil bezstarostnou budoucnost. Pak však prohlásil pevně a s konečnou platností: „Ale pochop toto: nic mne neodvrátí od mého úmyslu vzít si Elsu. Oba jsme si přece vždycky slibovali, že dáme druh druhu svobodu, bude-li si ji přát. Takové věci se stávají.“

„Dělej, co chceš. Varovala jsem tě,“ odpověděla mu Karolína.

Její hlas zněl velmi klidně, ale chvělo se v něm cosi podivného.

Amyas řekl: „Jak to myslíš, Karolíno?“

Odpověděla: „Jsi můj a já tě nepustím. Spíš tě zabiju, než abych tě nechala odejít a oženit se s ní...“

Vtom přicházel na terasu Filip Blake. Vstala jsem a šla jsem mu vstříc.

Brzo nato vyšel Amyas a prohlásil, že je čas jít malovat. Odešli jsme společně do zahrady „k baterii“. Mnoho nemluvil. Jenom podotkl, že se Karolína brání zuby nehty, abych se proboha o tom teď s ním nebavila. Že se chce soustředit na práci. Že bude obraz zítra nebo pozítří dokončen.

„A bude to mé nejlepší dílo, Elso,“ řekl, „i když bude vykoupeno krví a slzami.“

O chvíli později jsem si zašla domů pro svetr. Od moře vanul chladný vítr. Když jsem se vrátila, našla jsem u Amyase Karolínu. Přišla mu asi znovu domlouvat. Byli tam také Filip a Meredith.

Tehdy si Amyas postěžoval, že má žízeň a že by se rád něčeho napil. Pivo prý tu je, ale není chlazené. Karolína řekla, že mu pošle láhev. Řekla to docela přirozeně a vlídně. Jaká to byla herečka. Tehdy již dobře věděla, co se chystá provést.

Asi za deset minut přinesla pivo sama. Amyas maloval. Nalila je a postavila sklenici vedle něho. Ani já, ani on jsme ji nesledovali. Amyas byl zabrán do práce a já jsem seděla s odvrácenou hlavou v strnulém postoji modelu.

Amyas vypil pivo, jako je vždy píval – jediným douškem. Pak se ušklíbl a řekl, že mělo protivnou chuť, ale že bylo aspoň studené.

A ani tehdy, když si postěžoval na odpornou příchut' nápoje, mi nevstoupilo na mysl nějaké podezření.

Jen jsem se zasmála a prohodila jsem, že má asi potíže s játry.

Když Karolína viděla, že Amyas sklenici vypil, odešla.

Asi za tři čtvrti hodiny si začal Amyas naříkat na ztuhlost v údech a na bolesti v nich. Prohodil, že je to asi svalový revmatismus. Amyas nerad stonal a nesnášel, aby ho někdo obskakoval, když mu přece někdy

něco bylo. Odbyl to tedy lehkou poznámkou: „Leze na mne stáří, Elso. Dostaneš za muže rozvrzanou zříceninu.“ Odpověděla jsem mu něco stejné veselým tónem. Ale všimla jsem si, že jeho pohyby ztratily vládnost a nabyly podivné strnulosti a že se mu jednou nebo dvakrát pokrivil obličej. Ani ve snu mi však nenapadlo, že by to bylo něco jiného než revmatismus. Potom si přitáhl lavičku, usedl na ni a jen tu a tam se dotkl štětcem plátna. Nebylo to nic nezvyklého. Sedával někdy takto a vydržel se dívat střídavě na mne a na obraz třeba půl hodiny. Neviděla jsem v tom proto nic zvláštního.

Slyšeli jsme gong, který oznamoval oběd, a Amyas prohlásil, že nahoru nepůjde. Že zůstane tady a že nic nechce. Ani to nebylo nic nezvyklého – bylo by mu jistě trapné sedět u oběda s Karolínou.

Pronesl to sice zvláštním, trhavým hlasem – jako by ze sebe těžce vyrážel slova. Ale i to se někdy stávalo, že byl takto úsečný, nebyl-li spokojen s postupem práce.

Meredith Blake se pro mne zastavil. Prohodil něco k Amyasovi, ale ten jen cosi zavrčel.

Odešla jsem s Meredithem nahoru a nechali jsme Amyase o samotě. A o samotě také dotrpěl. Nevěděla jsem tehdy nic o nemocích – neviděla jsem nikoho vážně stonat – myslila jsem si, že je to u Amyase jenom kumštýřský záchvat špatné nálady. Kdybych byla tušila... kdyby mne to bylo napadlo, byl by ho snad mohl lékař ještě zachránit... Ach bože, proč jsem tehdy – ale dnes už nemá smysl se pro to mučit.

Byla jsem slepá. Slepá, tupá, hloupá husa.

A tím jsem téměř u konce.

Karolína s vychovatelkou odešly po obědě za Amyasem. Meredith šel za nimi. Ale za chvíli přiběhl zpět.

Řekl nám, že Amyas je mrtev.

Rázem jsem věděla, že je to Karolinino dílo. Ale stále jsem ještě nic netušila o jedu. Myslila jsem si, že ho zastřelila nebo probodla.

Chtěla jsem se na ni vrhnout – chtěla jsem ji zabít... Jak mohla? Jak jenom mohla? Byl tak plný života, tak překypoval mužnou silou! Zničit to všechno – způsobit, aby život a síla vyprchaly, aby zbyla chladná a tuhá mrtvola. A jenom proto, abych ho nedostala já.

Hnusná ženština... Hnusná, krutá, zlá, mstivá ženština...

Nenávidím ji. Stále stejně ji nenávidím.

Ani ji za to nepověsili.

Měli ji pověsit...

I provaz byl pro ni ještě málo...

Nenávidím ji... nenávidím ji... nenávidím ji...

Cecílie Williamsová vypravuje...

DRAHÝ PANE POIROTE, zasílám Vám popis událostí, které se stály v září 19.. a jichž jsem sama byla svědkem.

Sepsala jsem všechno naprosto poctivě a nic jsem nezamlčela. Můžete mou zprávu ukázat Karle Cralové. Možná že jí způsobí bolest, ale já jsem byla vždy zastánkyně pravdy. Překrucovat a zastírat pravdu se nevyplácí. Člověk musí mít odvahu podívat se tváří v tvář skutečnosti. Bez této odvahy nemá život smysl. Lidé, kteří nás chtějí uchránit před skutečností, mohou nám pouze uškodit.

S pozdravem Vaše Cecílie Williamsová

Jmenuji se Cecílie Williamsová. Byla jsem přijata paní Cralovou za vychovatelku její nevlastní sestry Angely Warrenové v roce 19... Bylo mi tehdy čtyřicet osm let.

Ujala jsem se svých povinností v Aldenbury. Bylo to velmi krásné panství v jižním Devonshiru, které náleželo rodině Cralových už po mnoho generací. Věděla jsem, že pan Crale je uznávaným malířem, ale nesetkala jsem se s ním před svým příjezdem do Aldenbury.

Domácnost se skládala z pána a paní Cralových, z Angely Warrenové, tehdy třináctileté, a ze tří služebných, které byly už po léta v rodině.

Moje žačka byla velmi zajímavé a slibné děvčátko. Byla nadaná a pro mne bylo radostí ji učit. Ač byla poněkud divoká a neukázněná, byl to – jen důsledek živosti jejího ducha a já jsem vždycky měla živé a bystré žáky raději než lhostejné a tupé. Nadbytek vitality se dá usměrnit a přivést na cestu, která vede k tomu, aby se člověk stal platným členem lidské společnosti.

Angela se celkem nevzpouzela kázni, k níž jsem ji vychovávala, ač byla poněkud zkažena paní Cralovou, která ji rozmazlovala a ve všem jí povolovala. Vliv pana Crala jsem nepovažovala za dobrý. Někdy jí dovolil všechno a jindy byl k ní zase zbytečně přísný. Byl to velmi náladový člověk – snad proto, že měl to, čemu lidé říkají ‚kumštýřský temperament‘.

Sama jsem nikdy neuznávala, proč by umělecký talent měl někoho omlouvat, chová-li se neslušně a neukázněně. Obrazům pana Crala jsem se nikdy neobdivovala. Zdály se mi pochybené v kresbě a

přehnané v barvách, ale nebyla jsem přirozeně vyzvána, abych o těchto věcech vyjádřila své názory. Záhy jsem pocítila upřímnou oddanost k paní Cralové. Líbila se mi její povaha i statečnost, s níž čelila těžkostem svého života. Pan Crale nebyl věrný manžel, a domnívám se, že to bylo stálým zřídlem jejího utrpení. Zena pevnější povahy by ho byla opustila, ale zdá se, že paní Cralová nikdy na nic takového ani nepomyslela. Snášela jeho nevěry a odpouštěla mu je, ale mohu říci, že je netrpěla s mírností jehňátka. Vyčítala mu je se značnou prudkostí.

Během líčení bylo řečeno, že Cralovi spolu žili jako pes a kočka. Je to poněkud přehnáno – paní Cralová měla příliš důstojnosti, než aby se na ni hodilo toto úsloví – ale k hádkám mezi nimi docházivalo. A za daných okolností to bylo zcela přirozené.

Byla jsem u Cralových něco přes dva roky, když se objevila na scéně slečna Elsa Greerová. Přijela do Aldenbury v létě r. 19... Paní Cralová ji dosud neznala. Byla známá pana Crala a říkalo se, že přijela, aby se dala od něho portrétovat. Na první pohled bylo patrné, že pan Crale je do dívky zamilován, a slečna Greerová nepodnikala nic, aby ho v tom brzdila. Podle mého názoru bylo její chování hanebné. Byla nesmírně hrubá k paní Cralové a s panem Cralem veřejně flirtovala.

Paní Cralová se mi o tom přirozeně nezmínila ani slovem, ale viděla jsem, jak se tím trápí, a dělala jsem, co bylo v mé moci, abych ji od toho odvrátila a abych jí její neštěstí trochu ulehčila. Slečna Greerová seděla denně panu Cralovi modelem, ale všimla jsem si, že obraz pokračuje jenom pomalu. Starali se asi oba o jiné věci než o malování!

Moje žačka, díky bohu, nepozorovala, co se kolem ní děje. Angela byla v jistém směru mladá na svůj věk. Ačkoli její intelekt byl dobře vyvinut, netrpěla tím, čemu se říká předčasná zralost. Neměla touhu číst nežádoucí knihy a nejevila onu chorobnou zvědavost, kterou trpívají dívky jejího věku.

Neviděla tudíž nic špatného v přátelství pana Crala a slečny Greerové. Nicméně však neměla Elsu ráda a nepovažovala ji za chytrou. Měla do jisté míry pravdu. Slečna Greerová byla snad vychována v dobrých školách, ale nikdy nevzala knihu do ruky a nereagovala ani na nejběžnější zmínku o tom či onom literárním díle. A stočil-li se rozhovor na cokoli z duchovního světa, nemohla se vůbec účastnit debaty. Byla zaměstnána výhradně starostmi o svůj zevnějšek, o šaty a o muže.

Myslím, že si Angela dokonce ani neuvědomila, že její sestra je nešťastná. Její vnímavost nebyla ještě dost probuzena. Oddávala se většinou svým divošským kratochvílím – lezla na stromy a jezdila jako šílená na kole. Byla také vášnivou čtenářkou a projevovala výborný literární vkus.

Paní Cralová se měla vždycky velmi na pozoru, aby nedala před Angelou najevo, jak jí je, a snažila se být veselá, byla-li Angela přítomna.

Slečna Greerová se vrátila do Londýna – a mohu upřímně říci, že nás to všechny velmi potěšilo. Služebné ji měly rády právě tak málo jako já. Byla z těch, kdo vyžadují spoustu práce a úsluh, a přitom zapomenou poděkovat.

Pan Crale odjel brzy po ní – a já jsem ovšem věděla, že se s ní někde setká. Bylo mi upřímně líto paní Cralové. Takové věci ji velmi bolely. Byla jsem zle roztrpčena na pana Crala. Má-li někdo půvabnou, jemnou a inteligentní manželku, nemá právo se k ní chovat tak ošklivě.

Přesto však jsme – ona i já – doufaly, že tato milostná záležitost brzo přejde. Ne že bychom se o tom jedna druhé zmínily – nepadlo mezi námi ani slovíčko – ale paní Cralová dobře věděla, jak hluboce s ní cítím.

Naneštěstí se za několik dní oba dva znovu objevili. Bude se prý pokračovat v portrétování.

Pan Crale se nyní pustil do práce jako ďáblem posedlý. Zdálo se, že ho podobizna slečny Greerové zajímá více než ona sama. Nicméně jsem cítila, že to tentokrát není obyčejná milostná pletka, jaké jsem už s paní Cralovou prožila dříve. Tato dívka ho uchopila do svých drápů a nemínila ho z nich pustit. Byl v jejích rukou poddajný jako vosk.

Trapná situace vyvrcholila v den před jeho smrtí – sedmnáctého září. Posledních několik dní se drzé chování slečny Greerové stalo nesnesitelným. Cítila, že vyhrává, a chtěla nám to všem patřičně ukázat. Paní Cralová se chovala jako pravá dáma. Byla ledově zdvořilá, ale dávala té druhé zřetelně najevo, co o ní soudí.

Toho dne jsme seděli po obědě v obývacím pokoji, když tu slečna Greerová znenadání vyrazila s překvapující poznámkou, jak tuto místnost přestaví a zařídí, až bude žít na Aldenbury.

Tohle paní Cralová přirozeně nemohla přejít mlčením. Požádala ji o vysvětlení a slečna Greerová před námi přede všemi nestydatě prohlásila, že se provdá za pana Crala. Odvážila se drze mluvit o tom, že si vezme ženatého muže – a řekla to do očí jeho manželce!

Zlobila jsem se tehdy nesmírně na pana Crala. Jak se mohl opovážit připustit, aby jeho milenka urážela jeho manželku v její vlastní domácnosti?! Měl-li v úmyslu ji opustit, měl se slečnou Greerovou někam

utéci, a ne ji přivést do vlastního domu a podporovat její urážlivé chování k zákonné manželce.

Přes to, co cítila, nepozbyla paní Cralová důstojnosti. Pan Crale právě vstoupil do pokoje a ona ho ihned požádala, aby buď potvrdil, nebo vyvrátil Elsinu slova.

Pan Crale – zcela pochopitelně – byl tehdy pohněván na slečnu Greerovou, že tak násilně vyvolala nemožnou situaci. Octl se tím sám v trapných rozpacích a to je mužům vždy velmi nepříjemné. Uráží to jejich ješitnost.

Stál tu, mohutný a rozložitý – a vypadal jako hloupý, opařený, přistižený školáček. Palmu vítězství z této trapné situace si odnesla jeho žena. On se zmohl jen na to, že zahanbeně zamumlal, že je to pravda; nepřál prý si však, aby se to dozvěděla tímto způsobem.

Neviděla jsem nikdy v životě tak pohrdavý pohled, jakým ho tehdy obdařila paní Cralová. Vyšla z pokoje s hlavou vztyčenou. Byla to krásná žena – mnohem krásnější než ta nápadná, namalovaná dívka – a měla chůzi královny.

Doufala jsem z celého srdce, že Amyas Crale bude potrestán za svou krutost a za urážku, která jeho vinou stihla umučenou a vznešenou paní Cralovou.

Poprvé jsem se pokusila projevit jí něco z toho, co jsem tak mocně cítila, ale zarazila mne.

Řekla: „Musíme se snažit chovat se, jako by se nic nebylo přihodilo. To je vždycky nejlepší. Půjdeme všichni na čaj k Meredithu Blakovi.“

Nezdržela jsem se a řekla jsem jí: „Jste skvělá žena, paní Cralová.“

„Vy nevíte...“ řekla a odcházela z pokoje. Ale vrátila se, přistoupila ke mně a políbila mě. „Jste mi velkou útěchou,“ dodala.

Potom odešla do svého pokoje. Šla se asi vyplakat.

Viděla jsem ji, když všichni odcházeli k panu Meredithu Blakovi. Měla klobouk se širokou střešou, který jí stínil obličej – klobouk, který jenom zřídka nosila.

Pan Crale byl nejistý, ale snažil se to zakrýt hlučným chováním. Pan Filip Blake se pokoušel tvářit se jako obvykle. Zato slečna Greerová vypadala jako kočka, která se dostala k celé míse smetany. Div nepředla samou blažeností!

Odešli a okolo šesté se vrátili. Nesetkala jsem se už toho večera s paní Cralovou o samotě. Při večeři byla velmi klidná a vyrovnaná a odešla záhy spát. Myslím, že nikdo kromě mne nevěděl, jak strašlivě trpí.

Večer byl vyplněn večerním sporem mezi panem Cralem a Angelou. Znovu přišla na přetřes otázka Angelina odjezdu do školy. Pan Crale byl podrážděný a popudlivý a Angela byla obzvlášť protivná.

Všechno bylo už dohodnuto, její výbava pro ústav připravena, a nemělo smysl se znovu pouštět do hádky, ale děvče se opět začalo vzpírat. Vycítila jistě napětí, které zavládlo v ovzduší domova a které na ni působilo jako na všechny ostatní. Byla jsem příliš zabrána vlastními myšlenkami a nebrzdila jsem ji, jak bych měla. Skončilo to tím, že Angela hodila po panu Cralovi těžítkem a s rámusem utekla z pokoje. Šla jsem za ní a řekla jsem jí ostře, že se za ni hanbím, chová-li se jako nezvedené dítě, ale byla stále ještě nezkratitelná, a tak jsem se rozhodla, že bude nejlépe nechat ji o samotě.

Uvažovala jsem, mám-li jít za paní Cralovou do jejího pokoje, ale nakonec jsem se k ní neodvážila, abych jí snad nepřišla nevhod. Od té doby jsem si mnohokrát vyčítala, že jsem tehdy nepřemohla svou plachost a nepřinutila ji, aby se ze všeho vypovídala. Kdybych to byla udělala, bylo by snad všechno jinak dopadlo. Neměla totiž nikoho, komu by se mohla svěřit. Ačkoli se obdivuji sebekázni, musím bohužel přiznat, že přílišná upjatost je často velmi zhoubná. Dát svým citům přirozený průchod bývá zdravější.

Potkala jsem pana Crala, když odcházel do své ložnice. Řekl mi dobrou noc, ale já jsem neodpověděla.

Den nato, vzpomínám si, bylo velmi krásné počasí. Doufala jsem, když jsem se probudila, že při slunci a míru, který vládł vůkol, se snad i lidé konečně vzpamatují.

Vstoupila jsem do Angeliny ložnice, než jsem sešla k snídani, ale dívka byla už pryč. Zvedla jsem roztrhanou sukni, kterou nechala ležet na podlaze, a vzala jsem ji dolů, aby si ji po snídani zašila.

Ale Angela si pouze řekla v kuchyni o chléb s marmeládou a zmizela. Když jsem se nasnídala, vydala jsem se ji hledat. Zmiňuji se o tom proto, abych objasnila, proč jsem onoho dopoledne nebyla s paní Cralovou tolik, jak bych měla být. Tehdy jsem však považovala za svou povinnost poohlédnout se po Angele. Byla velmi nepořádná na své věci a tvrdohlavě odmítala něco si spravit nebo zašít, ale já jsem si umínila, že ji k tomu donutím.

Její koupací oblek nevisel na obvyklém místě. Sešla jsem tedy dolů k moři. Nebylo však po ní nikde ani vidu ani slechu, i usoudila jsem, že snad odešla k panu Meredithu Blakovi. Byli velkými kamarády.

Přeplavila jsem se tedy loďkou na druhou stranu a pátrala jsem po ní dál. Nenašla jsem ji však a vrátila jsem se s nepořízenou. Paní Cralová a oba páni Blakové seděli před domem na terase. Bylo velmi teplo, sedělo-li se v závětrří, a terasa i dům byly před větrem chráněny. Paní Cralová navrhla, že by si mohli vypít

trochu studeného piva.

Z viktoriánské doby zbyl u domu přístavek, jakási zimní zahrada. Paní Cralová ji neměla ráda. Místnosti se nepoužívalo pro květiny, nýbrž byla proměněna v cosi jako vinný sklep s lahvemi džinu, vermutu, limonády a whisky na policích a s malou ledničkou, v níž se vždycky chladilo několik lahví piva.

Paní Cralová tam odešla a já šla s ní. Angela právě stála u ledničky a vyndávala z ní pivní láhev.

Paní Cralová vstoupila přede mnou a prohodila:

„Chci vzít láhev dolů Amyasovi.“

Dnes je těžko říci, mělo-li nebo nemělo-li mi to tehdy připadat podezřelé. Ale vím téměř s jistotou, že paní Cralová pronesla tuto poznámku docela obyčejným hlasem. Přiznávám však, že jsem byla tehdy soustředěna ne na ni, ale na Angelu. Stála tam u ledničky; byla jsem ráda, když jsem viděla, že se červená a tvář se provinile.

Obořila jsem se na ni dosti zhurta a byla jsem překvapena, že to přijala s neobvyklou mírností. Ptala jsem se jí, kde byla, a ona mi odpověděla, že se koupala. „Neviděla jsem vás na břehu,“ řekla jsem. A Angela se zasmála. Pak jsem se jí zeptala, kde nechala svetr. Řekla mi, že jej asi zapomněla na pobřeží. Zmiňuji se o těchto podrobnostech, abych vysvětlila, jak se stalo, že jsem nechala paní Cralovou, aby sama donesla pivo dolů do zahrady.

Ostatní události onoho odpoledne se mi skoro úplně vytratily z paměti. Angela si došla pro šicí potřeby a spravila si sukni bez dalších odmluv. Myslím, že jsem také zašívala nějaké ručníky nebo utěrky. Pan Crale nepřišel k obědu. Byla jsem ráda, že měl alespoň tolik slušnosti! – Po obědě prohlásila paní Cralová, že půjde do zahrady ‚u baterie‘. Chtěla jsem se podívat po Angelině svetr, a tak jsme odcházely společně. Paní Cralová vešla do zahrady, já šla sama dál. Vtom mě však zarazil její výkřik. Jak jsem vám říkala, když jste byl u mne na návštěvě, žádala mě tehdy, abych šla nahoru a zatelefonovala pro lékaře. Na cestě jsem však potkala pana Mereditha Blaka a vrátila jsem se k ní.

Takto zněla moje výpověď při výslechu i později při Přelíčení.

To, co nyní napíšu, jsem dosud neřekla živé duši. Nikdo se mne neptal tak, abych byla nucena dát nepravdivou odpověď. Přesto jsem se však provinila zamlčením důležitých údajů – ale nemám proto špatné svědomí. Jednala bych znovu tak, jak jsem jednala. Jsem si plně vědoma, že se tím přiznávám k přečinu, ale nemyslím, že by mě někdo po tolika letech chtěl za něj stíhat – zvláště když Karolína Cralová byla odsouzena i bez mého svědectví.

Udalo se tedy toto:

Po setkání s panem Meredithem Blakem jsem spěchala co nejrychleji dolů. Měla jsem střevíce s lýkovou podrážkou a chodívala jsem i jinak vždy velmi tiše. Když jsem přišla k otevřeným vrátkům k zahradě, spatřila jsem tento výjev: Paní Cralová otírala horlivě pivní láhev svým kapesníkem. Když ji očistila, vzala ruku svého mrtvého manžela a přitiskla ji na láhev. Celou dobu naslouchala a byla ve střehu. A strach, který jsem viděla na jejím obličeji, mi řekl pravdu. Dověděla jsem se tehdy s nezvratitelnou jistotou, že Karolína Cralová otrávil svého muže. Ale já osobně ji neodsuzuji. Došťval ji k takovému bodu zoufalství, které lidské srdce už nemůže unést. Přivodil si sám svůj osud.

Nikdy jsem se paní Cralové o tom nezmínila a ona se nikdy nedověděla, že jsem ji viděla.

Byla bych uchovala toto tajemství až do smrti, ale nyní se objevila osoba, která má právo je znát.

Dcera Karolíny Cralové si nesmí ulehčit život lží. Ad ji bolí sebevíce, doví-li se pravdu – pravda je to jediné, na čem záleží.

Řekněte jí, že jí vzkazuji, aby svou matku nezavrhovala. Byla dohnána za mez toho, co může snést milující žena. Necht' jí její dcera porozumí a odpustí!

Angela Warrenová vypravuje...

DRAHÝ PANE POIROTE, plním svůj slib, že Vám napíšu všechno, nač se mohu upamatovat z oněch strašlivých dnů před šestnácti lety. Ale uvědomuji si teprve nyní, když chci začít, jak málo je toho, co mi uvízlo v paměti. Dokud se ta hrozná událost skutečně nestala, není nic, k čemu by se mé vzpomínky mohly soustředit.

Mám jenom matnou představu letních dní a osamocených příhod, ale ani o nich bych nemohla tvrdit s určitostí, zda se udály toho nebo jiného léta. Amyasova smrt byla jako blesk z čistého nebe. Netušila jsem nic a ušlo mi – všechno, co vedlo k této tragédii.

Snažím se pochopit, dalo-li se něco podobného předvídat nebo ne. Je většina patnáctiletých dívek tak slepých a hluchých a zanedbávaných, jako jsem podle všeho byla já? Snad ano. Dovedla jsem, myslím, sice dost bystře odhadnout, v jaké je kdo náladě, ale nikdy jsem o dospělých lidech nepřemýšlela. Ani o nich, ani o jejich záležitostech, ani o tom, co si myslí nebo co cítí.

Kromě toho jsem v oné době náhle začala objevovat kouzelnou krásu slov. Věci, které jsem četla, úryvky

poezie – verše ze Shakespeara – mi stále zněly ozvěnou v mysli. Vzpomínám si nyní, jak jsem se procházela pěšinou v zahradě a opakovala si až do jakéhosi extatického deliria „pod vlnou průsvitnou, zeleně chladnou...“ Zdálo se mi to tehdy tak líbezné, že jsem si to musila znovu a znovu šeptat. A s těmito novými vzrušujícími objevy mám pomíchány vzpomínky na všechno ostatní, co mě už dříve těšovalo. Plavala jsem a ležla na stromy a cpala se ovocem a krmila koně a prováděla jsem podkonímu různá uličnictví.

Karolínu a Amyase jsem považovala za jakousi samozřejmost. Byli ústředními postavami mého světa, ale nikdy jsem nepřemítala o nich, ani o jejich záležitostech, ani o tom, co si myslí nebo co cítí.

Neuvědomovala jsem si ani pořádně příchod Elsy Greerové. Považovala jsem ji za hloupou a ani jsem si o ní nemyslela, že je nějak zvlášť hezká. Věděla jsem o ní, že je bohatá, ale protivná, a byla pro mne pouze osobou, kterou Amyas portrétuje.

Všimla jsem si poprvé, že se děje něco zvláštního, když jsem na terase, kam jsem se po obědě vytratila, zaslechla Elsinu poznámku, že si vezme Amyase. Bylo mi to pouze smíchu. Pamatuji se, že jsem se na to Amyase vyptávala. Bylo to v zahradě u Blaků.

„Proč říkála Elsa, že si tě vezme?“ řekla jsem mu. „To přece nejde. Žádný muž nesmí mít dvě ženy – to by byla bigamie a zavřeli by ho.“

Amyas se velmi rozzlobil: „Kde jsi to, k čertu, sebrala?“ Řekla jsem mu, že jsem to slyšela oknem.

Tu se rozzuřil ještě více a řekl, že je nejvyšší čas, abych už odjela do školy a odvykla si poslouchat za dveřmi.

Doposud si živě pamatuji, jak jsem tehdy byla pohoršena, když mi to řekl. Protože to bylo tak nespravedlivé! Naprosto a úplně nespravedlivé!

Vyrazila jsem ze sebe pohněvaně, že mi ani nenapadlo poslouchat – dodala jsem, proč vůbec Elsa mluví takové nesmysly. Amyas řekl, že to byl pouhý žert. Mělo mě to uklidnit, ale vrtalo mi to přece ještě trochu hlavou.

Na zpáteční cestě jsem se přitočila k Else a řekla jsem jí: „Ptala jsem se Amyase, co jste tím myslela, když jste říkala, že si ho vezmete, a řekl, že je to jenom žert.“

Měla jsem pocit, že ji tím nějak usadím. Ale Elsa se pouze usmála.

Ten úsměv se mi nelíbil. Šla jsem pro Karolínu do pokoje. Oblékala se právě k večeři. Zeptala jsem se ji přímo, bylo-li by možné, aby se Amyas oženil s Elsou.

Karolininu odpověď si pamatuji tak, jako bych ji byla slyšela včera. Pronesla ji asi s velkým důrazem.

„Amyas se neoženil s Elsou, leda po mé smrti,“ řekla.

Teprve to mě úplně uklidnilo. Smrt se zdála na míle daleko od nás ode všech. Přesto však jsem se stále zlobila na Amyase, že mě odpoledne nařkl z něčeho tak nečestného, jako je naslouchání za dveřmi, a po celou večeři jsem na něho prudce útočila. Nakonec jsme se divoce pohádali a já jsem utekla do svého pokoje, lehla jsem si do postele a řvala, dokud jsem neusnula.

Na odpoledne u Mereditha Blaka se mnoho nepamatuji, ale vzpomínám si jasně, že nám předčítal popis Sokratovy smrti. Nikdy předtím jsem to neslyšela. Líbilo se mi to nesmírně. Ale kde nám to předčítal, to už si nevzpomínám. Mohlo to být kdekoli, pokud se pamatuji.

Nemohu si také vzpomenout na nic, co se událo druhého dne odpoledne, ačkoli jsem se usilovně namáhala si to vybavit. Mám mlhavý pocit, že jsem se šla koupat a že jsem pak musila něco zažívat. Ale všechno je to matné a nejasné až do okamžiku, kdy Meredith přiběhl udýchán nahoru, v obličeji celý popelavý a s podivným výrazem. Pamatuji si, že v tu chvíli upadl se stolu kávový koflíček a že se rozbil – Elsa jej shodila. A vzpomínám si, jak se náhle rozběhla – a jak utíkala, co jí nohy stačily – a jak se jí strašně změnil obličej.

Opakovala jsem si stále pro sebe: „Amyas je mrtev.“ Ale zdálo se mi to naprosto neskutečné.

Vzpomínám na příchod doktora Faussetta a na to, jak vážně se tvářil. Slečna Williamsová byla u Karolíny. Bloudila jsem kolem jako ztracená a všem jsem se pletla do cesty. Měla jsem ošklivý pocit nevolnosti.

Nechtěli mě pustit dolů do zahrady, abych se na Amyase podívala. Ale brzo nato se začali trousit po domě policejní úředníci a dělali si poznámky do notýsků a potom přinesli na nosítkách nahoru mrtvolu přikrytou bílým prostěradlem.

Později mě slečna Williamsová vzala do Karolinina pokoje. Karolína seděla na pohovce. Vypadala, jako by byla nemocná. Byla smrtelně bledá.

Políbila mě a řekla, že by si přála, abych odjela pokud možno nejdřív. Že je to všechno strašlivé, ale že se musím snažit netrápit se tím a pokud možno na to nemyslet. Mám odjet za Karlou k paní Tressilianové, protože bude nejlépe, když v domě zůstane co nejméně lidí.

Přitiskla jsem se k ní a křičela jsem, že nechci pryč, že zůstanu u ní. Řekla, že to ví, ale že bude lépe,

odjedu-li. Velmi ji prý tím ulehčím v jejích starostech. A slečna Williamsová se do toho vmísila a přemlouvala mě:

„Chcete-li své sestře opravdu pomoci, Angelo, poslechněte, co vám říká, a zbytečně jí neodmlouvejte.“ Svolila jsem tedy, že udělám, cokoli si Karolína bude přát. A Karolína mi řekla, že jsem její hodný drahoušek.

Objala mne a opakovala, abych se nijak netrápila a abych o tom všem mluvila a přemýšlela co možná nejméně.

Pak jsem musila dolů k vyšetřujícímu policejnímu úředníkovi. Byl ke mně velmi vlídný a ptal se mne, kdy jsem viděla Amyase naposled, a kladl mi spoustu jiných otázek, které se mi tehdy zdály nesmyslné; dnes ovšem chápu, kam mířily. Zjistil, že mu nemohu říci nic, co by byl už neslyšel od druhých. Prohlásil tedy slečně Williamsově, že nemá námitek, abych odjela k paní Tressilianové.

Odjela jsem tedy a paní Tressilianová se ke mně chovala velmi vlídně. Ale ovšem, že jsem se záhy dozvěděla pravdu. Karolína byla téměř ihned zatčena. Byla jsem tím tak zděšena a ohromena, že jsem se z toho až roznemohla.

Slyšela jsem později, že se Karolína kvůli mně velmi trápila. Na její naléhavé přání mě poslali z Anglie, než došlo k přelíčení. Ale to jsem Vám již vypravovala.

Jak vidíte, je toho žalostně málo, co jsem pro Vás mohla sepsat. Od rozmluvy s Vámi jsem probrala v duchu vše, nač se pamatuji, a pátrala jsem usilovně ve svých vzpomínkách po podrobnostech o jednotlivých osobách – jak se kdo tvářil a jak kdo na co reagoval. Nepamatuji se na nic, co by mohlo vést k poznání, kdo je viníkem. Elsin záchvat zuřivosti, Meredithův šedivý utrápený obličej, Filipův smutek a hněv – to všechno se zdá zcela přirozené. Ale není vyloučeno, že někdo z nich hrál a předstíral.

Vím jenom jedno: Karolína to neudělala.

Jsem a zůstanu si tím naprosto jista provždy, ale nemohu podat žádný jiný důkaz své víry v její nevinu než důvěrnou znalost její povahy.

TŘETÍ DÍL

Závěry

KARLA LEMARCHANTOVÁ vzhlédla od čtení. Oči měla unavené a plné bolesti. Znaveným pohybem si shrnula vlasy z čela.

„Zmocňuje se mne nad tím vším jenom zmatek,“ řekla tiše.

„Každý z nich má jiný zorný úhel! Každý vidí mou matku jinak. Ale fakta jsou všude táž. Všichni se v nich shodují.“

„Tyto různé vzpomínky vás zbavily odvahy?“

„Ano. Vás ne?“

„Ne. Považuji tyto dokumenty za velmi cenné – a velmi informativní.“

Poirot mluvil zvolna a uvážlivě.

Karla si vzdychla:

„Kéž bych je raději nebyla četla!“

Poirot se na ni zadíval.

„Ach – tedy takhle na vás působily?“

„Všichni si myslí, že to udělala,“ pravila trpce Karla, „všichni kromě tety Angely – a na tom, co si ona myslí, nezáleží. Nemá žádný podklad ke své víře v matčinu nevinu. Patří jenom k těm lidem, kteří brání zuby nehty své přátele. Stále jenom opakuje: ‚Karolína to nemohla udělat!‘“

„Takový tedy z toho máte dojem?“

„A jaký jiný bych mohla mít? Uvědomila jsem si, že to musil udělat někdo z těch pěti, neudělala-li to maminka. Zkonstruovala jsem si dokonce, jaký důvod k vraždě by každý z nich mohl mít.“

„Ach, to je velmi zajímavé! Sdělte mi je!“

„Ó, jsou to pouhé teorie! Například Filip Blake. Je bankéř a byl tatínkův nejlepší přítel – můj otec mu asi plně důvěřoval. A umělci bývají lehkomyšní v peněžních záležitostech. Možná že se Filip octl v úzkých a použil otcových peněz, aby se dostal z tísně. Snad vstrčil otcí něco k podpisu. Potom se mohlo stát, že vše vyšlo najevo – a jenom otcova smrt by ho mohla zachránit. – To je jedna možnost z těch, které jsem si vymyslela.“

„Není to špatně zkonstruováno. Co dál?“

„Nu, pak je tu Elsa. Filip Blake o ní tvrdí, že byla příliš chytrá, než aby si zahrávala s jedem, ale já tomu nevěřím. Co když k ní maminka přišla a řekla jí, že otcí nepodepíše rozluku – že ji nic na světě nedonutí, aby se s ním rozvedla? Můžete říkat, co chcete, ale domnívám se, že Elsa měla v podstatě měšťácké touhy a předsudky – a chtěla být počestně provdána. A byla jistě dokonale schopná vzít jed – měla k tomu

odpoledne předtím právě tak dobrou příležitost jako všichni ostatní – a chtěla se pokusit odstranit mou matku z cesty tím, že by ji otrávila. Ze všeho vyplývá, že by jí to bylo podobné. Ale pak nějakou nešťastnou náhodou vypil jed Amyas místo Karolíny.“

„Ani tato teorie není tak špatně vymyšlena. A dál?“

Karla řekla zvolna:

„Nu, myslila jsem si také, že to možná byl Meredith.“

„Ach – Meredith Blake?“

„Ano. Připadá mi, že právě on mohl být schopen vraždy. Byl z nich nejpomalejší a nejméně bystrý a úspěšný, snad si myslil, že jím v duchu pohrdají, a nemohl to snést. Pak si můj tatínek vzal dívku, s kterou se Meredith chtěl sám oženit. A otec byl slavný a bohatý. A Meredith se zabýval výrobou různých jedovatých lektvarů. Dělal to možná proto, že ho těšila myšlenka, že by jednou mohl někoho odpravit. Musil udělat poplach, že mu někdo jed ukradl, aby odvrátil podezření od sebe. Ale je pravděpodobné, že jej vzal sám. Možná že by byl měl rozkoš z toho, kdyby Karolínu pověsili – protože ho kdysi odmrštila. Připadá mi, víte, trochu podezřelý, jak tady stále zdůrazňuje, že lidé často dělají to, co by byl od nich nikdo nečekal. Co když přitom myslil na sebe?“

Hercule Poirot řekl:

„Máte pravdu aspoň v jedné věci – nepředpokládáte, že všechno, co tu bylo napsáno, je pravda. Někdo z těch pěti mohl úmyslně popsat události tak, aby nás svedl z cesty.“

„Ano, ano, nepouštěla jsem tu možnost ze zřetele.“

„Máte ještě nějaký nápad?“

Karla se zvolna přiznávala:

„Víte, dřív než jsem si přečetla, co napsala, nevylučovala jsem z podezření ani slečnu Williamsovou. Byla by přišla o místo, kdyby Angela odjela do ústavu. A kdyby byl Amyas náhle zemřel, byla by Angela asi vůbec nikam neodjela. Nebylo-li by se ovšem přišlo na to, že nezemřel přirozenou smrtí – což by se bylo mohlo lehce stát, kdyby si byl Meredith nepovšiml, že mu zmizel koniín. Přečetla jsem si ve slovníku všechno o koniínu – nezanechává žádné typické posmrtné příznaky. Bylo by se mohlo soudit na mrtvici nebo na sluneční úžeh. Vím, že ztratit místo se nezdá postačujícím důvodem k vraždě. Ale kolik vražd už bylo spácháno pro směšně nepatrné příčiny! A pro malé peněžní částky. Stárnoucí a snad už ne dost schopná vychovatelka by byla snadno mohla ztratit hlavu z obavy před budoucností bez zaměstnání! Jak říkám, tehdy mi mimo jiné napadlo také tohle, než jsem si ovšem přečetla, co slečna Williamsová napsala. Ale nyní vidím, že je docela jiná – ani trochu neschopná nebo bezmocná –“

„Naopak. Je stále velmi zdatná a duševně svěží a velmi inteligentní.“

„Věřím. Je to ze všeho vidět. A zdá se taky naprosto věrohodná. To je to, co mne tak odstrašilo. Však to dobře víte a dobře mi rozumíte. Vám na tom ovšem nezáleží. Vy jste stále zdůrazňoval, že chcete vypátrat pravdu. Nyní jsme ji tedy vypátrali! Slečna Williamsová správně říká, že nemá smysl zakládat život na lži jen proto, že je příjemnější jí uvěřit. Dobře tedy – snesu tuto nelítnou pravdu. Moje matka nebyla nevinná! Napsala mi ten dopis, protože byla slabá a nešťastná a chtěla mi ušetřit bolest. Neodsuzuji ji. Možná že bych na jejím místě cítila stejně. Nevím, jak člověka změní vězení. A neviním ji za to, co udělala – žártila-li tak strašně na mého otce, snad si nemohla pomoci. Umím částečně pochopit tatínka. Překypoval životem – a tak divoce toužil po všech jeho darech... Také on si nemohl pomoci, byl prostě takový. A byl velký umělec. Myslím, že tím se dá mnoho omluvit.“

Obrátila svou hořící, vzrušenou tvář k Herculu Poirotovi a vysunula kupředu svou energickou bradu. Hercule Poirot se jí zeptal:

„Jste tedy – jste tedy uspokojena?“

„Uspokojena?!“ opakovala Karla Lemarchantová a hlas se ji zlomil.

Poirot se k ní naklonil a poklepal jí otcovsky na rameno.

„Poslouchejte,“ pravil, „házíte flintu do žita v okamžiku, kdy je jí nejvíc zapotřebí. V okamžiku, kdy já, Hercule Poirot, začínám jasně vidět, co se skutečně stalo.“

Karla Lemarchantová se na něho podívala udiveně. Potom pravila:

„Slečna Williamsová měla velmi ráda mou matku. Viděla ji – vlastníma očima –, jak předstírá důkaz o sebevraždě. Věříte-li tomu, co říká –“

Hercule Poirot se zvedl. Prohlásil:

„Právě proto, že slečna Williamsová viděla vaši matku tisknout mrtvé prsty Amyase Crala na láhev – podotýkám znovu: na láhev – právě proto vím s nevyvratitelnou jistotou, že vaše matka svého muže nezavraždila!“

Pokynul několikrát hlavou a vyšel z pokoje. Karla se za ním dívala s vytřeštěnými očima.

Poirot klade pět otázek

1

„NUŽE, PANE POIROTE?“

Hlas Filipa Blaka zněl netrpělivě.

„Musím vám poděkovat za váš skvělý a jasný popis Cralovy tragédie,“ pravil Poirot.

Filip Blake vypadal trochu rozpačitě.

„To je od vás laskavé,“ zamumlal. „Sám jsem se divil, jak mnoho jsem si pamatoval, když jsem se dal do vzpomínání.“

„Vaše vypravování bylo neobyčejně zajímavé, ale přesto jste tam cosi vynechal, že?“

„Vynechal?“ Filip Blake svažil obočí.

„Váš popis událostí,“ pravil Hercule Poirot, „nebyl, abych tak řekl, zcela upřímný.“ A pokračoval drsnějším tónem. „Dozvěděl jsem se, pane Blaku, že jedné noci onoho léta byla paní Cralová spatřena, jak vychází z vaší ložnice ve velmi pozdní hodině.“

Ticho, které nastalo, bylo přerušováno jen těžkým Blakovým oddychováním. Konečně ze sebe vyrazil:

„Kdo vám to povídal?“

Hercule Poirot zavrtěl hlavou: „Na tom nesejde: Důležité je pouze, že to vím.“

Zase nastala pomlka v rozhovoru. Filip Blake zřejmě přemýšlel. Nakonec se však přece rozhodl promluvit.

„Zdá se, že jste se nějakou náhodou dopátral čistě soukromé záležitosti,“ řekl. „Přiznávám, že se to nesrovnává s tím, co jsem vám napsal. Ale je to jenom zdánlivé. Jak vidím, jsem nyní nucen vám říci pravdu.“

Choval jsem skutečně nepřátelské pocity vůči Karolíně Cralové. Současně však jsem k ní byl vždycky tělesně velmi přitahován. Možná že moje animozita vůči ní se vyvinula právě z tohoto důvodu. Nenáviděl jsem moc, kterou mne ovládala, a snažil jsem se utlumit její přitažlivost tím, že jsem na ní stále nacházel nějaké chyby. Rozumějte, neměl jsem ji nikdy rád. Ale bylo by pro mne bývalo snadné se do ní kdykoli zamilovat. Jako chlapec jsem ji miloval, ale ona si mne ani nevšimla. Nedovedl jsem jí to odpustit. Když Amyas ztratil úplně hlavu pro Elsu Greerovou, nastala pro mne vhodná příležitost. Aniž jsem to měl v úmyslu, najednou jsem začal Karolíně vyznávat lásku. Řekla docela klidně: „Ano, vždycky jsem to věděla.“ Jak drzé sebevědomí měla ta žena!

Věděl jsem ovšem, že mě nemiluje, ale viděl jsem, že je roztrpčena a rozlíceněna Amyasovým blázněním. V takové náladě lze ženy nejsnáze získat. Slíbila, že ke mně v noci přijde. A přišla.“

Blake se odmlčel. Pak ze sebe obtížně soukal:

„Přišla do mého pokoje. A pak – když jsem ji objal – mi chladně řekla, že si to rozmyslila. Že to nejde. Že je ženou jediného muže. Že zůstane Amyasovi věrna, ať se děje cokoli. Přiznala, že se vůči mně špatně chovala, ale tvrdila, že si nemůže pomoci. Prosila mne, abych jí to odpustil.“

A odešla. Odešla! Divíte se, pane Poirote, že moje nenávist k ní se zestonásobila? Divíte se, že jsem jí nikdy neodpustil? Ani to, jak mne urazila – ani to, že mi zabila přítele, kterého jsem na světě nejvíce miloval!“

Filip Blake, chvěje se po celém těle, prudce vykřikl:

„Nechci o tom mluvit, slyšíte! Tady máte odpověď na svou otázku a už jděte! Jděte! A nikdy se už o tom přede mnou nezmiňujte!“

2

„RÁD BYCH SE DOVĚDĚL, v jakém pořadí vycházeli tehdy vaši hosté z laboratoře.“

„Ale, drahý pane Poirote,“ bránil se Meredith Blake, „po šestnácti letech! Jak bych si to proboha mohl pamatovat? Řekl jsem vám už, že Karolína odcházela poslední.“

„Jste si tím jist?“

„Ano – alespoň – myslím, že to tak bylo.“

„Pojďme tam nyní spolu. Víte, musíme to vědět naprosto určitě.“

Stále ještě protestuje, vedl ho Meredith do laboratoře. Otevřel zamčené dveře a rozevřel okenice.

Poirot k němu promluvil hlasem, který nepřipouštěl odmluvy.

„Podívejte se, milý příteli. Představte si, že jste právě ukázal svým hostům své zajímavé bylinné lektvary.“

A teď zavřete oči a přemýšlejte!“

Meredith to poslušně udělal. Poirot vytáhl z kapsy kapesník a jemně jím při tom sem tam zamával. Blakovi se zachvěly chřípě a zašeptal:

„Ano, ano – je to zvláštní, jak se mi všechno vybavuje. Karolína měla tehdy šaty světle kávové barvy. Filip vypadal unuděně... Pokládal vždycky mého koníčka za nesmysl.“

„Představte si nyní,“ řekl Poirot, „jak se všichni chystáte odejít z laboratoře do knihovny, kde jim chcete

přečíst popis Sokratovy smrti. Kdo vyšel první – vy?“

„Ano, ano, Elsa a já. Prošla dveřmi a já šel vzápětí za ní. Hovořili jsme. Stál jsem tam, čekaje na ostatní, abych mohl zase zavřít dveře. Filip – ano, Filip vycházel za mnou s Angelou. Ptala se ho, zda je v Londýně také taková síť podzemních kanálů jako v Paříži. I na to si vzpomínám. Šli halou napřed, Amyas šel za nimi. Já tam stále ještě čekal – na Karolínu.“

„Jste si tedy nyní úplně jist, že Karolína se zdržela v místnosti za ostatními. Viděl jste, co tam dělá?“
Blake zavrtěl hlavou.

„Ne, stál jsem zády k pokoji. Vypravoval jsem Else – asi jsem ji tím otravoval – že některé byliny se mají podle starých pověr trhat za úplňku. A pak vyšla Karolína – trochu udýchaně – a já jsem laboratoř zamkl.“
Zarazil se a pohlédl na Poirota, který právě zastrkoval do kapsy kapesník. Meredith pohoršeně vtáhl vzduch a pomyslně si: „Tihle cizinci! Muž – a užívá voňavky!“ A nahlas řekl:

„Jsem si téměř jist, že jsme vycházeli z pokoje v tomto pořadí: Elsa, já, Filip, Angela a Karolína. Pomůže vám to v něčem?“

„Souhlasí to, všechno to souhlasí –“ řekl Poirot. „Poslyšte. Chci tady uspořádat jakousi schůzku. Doufám, že vám to nebude dělat potíže...“

3

„NUŽE?“

Elsa Dittishamová to pronesla takřka s dětskou zvědavostí.

„Chci se vás na něco zeptat, madame.“

„Prosím.“

„Když bylo po všem – po soudním přelíčení totiž – nepožádal vás Meredith o ruku?“

Elsa se na něho udiveně podívala. Pak jí kmitl tváří pohrdavý a znuděný výraz.

„Ano – požádal. Proč –?“

„Překvapilo vás to?“

„Překvapilo? Nepamatuji se již.“

„Co jste mu odpověděla?“

Elsa se usmála.

„Co myslíte, že jsem mu mohla říci? Po Amyasovi – Meredith? Bylo by to prostě směšné! Byla to od něho hloupost! Nebyl nikdy moc chytrý.“

Náhle se usmála.

„Víte, chtěl mě ochraňovat – chtěl ‚se o mne starat‘ – jak se vyjádřil. Myslil si jako všichni ostatní, že ten proces byl pro mne strašnou zkouškou. Ti reportéři! A ty davy zvědavců! A všechna ta špína, kterou po mně házeli!“

Zachmuřila se na chvíli. Pak řekla: „Chudák Meredith! Takový hlupák!“ A zase se zasmála.

4

HERCULE POIROT se znovu střetl s bystrým a pronikavým pohledem slečny Williamsové a opět pocítil, jak z něho padají léta, až se stal zase malým polekaným chlapečkem.

Rád by se jí na něco zeptal, vysvětloval uctivě.

Slečna Williamsová projevila ochotu ho vyslechnout.

Poirot řekl zvolna, vybíraje pečlivě výrazy:

„Angela Warrenová byla v útlém věku poraněna. Mám ve svých poznámkách“dvojí narážku na tento případ. V jedné z nich se říká, že ji paní Cralová uhodila těžítkem. V druhé se mluví o sochoru. Která z těch dvou verzí je správná?“

„Nikdy jsem neslyšela o sochoru. Bylo to těžítko.“

„Od koho jste poprvé uslyšela o té události?“

„Od Angely. Vypravovala mi to sama brzo po mém příchodu.“

„Nevíte přesně jak?“

„Dotkla se jizvy a pravila: ‚To mi udělala Karolína, když jsem byla miminko. Hodila po mně těžítkem. Ale, prosím vás, nikdy se o tom před ní nezmiňujte, vždycky ji to hrozně rozčilí!‘“

„Paní Cralová se o tom před vámi nikdy sama nezmiňovala?“

„Jenom nepřímo. Předpokládala, že o tom vím. Vzpomínám, že jednou podotkla: ‚Vím, že si myslíte, že Angelu rozmazluji, ale mám stálé pocit, že jí nikdy nemohu dost nahradit, čím jsem se na ní provinila.‘ A při jiné příležitosti řekla: ‚Vědět, že jste někoho zmrzačil, je nejtěžší břemeno, které může člověk vláčet životem.‘“

„Děkuji vám, slečno Williamsová. To je vše, co jsem si přál vědět.“

Cecílie Williamsová řekla ostře: „Nerozumím vám, pane Poirote. Ukázal jste Karle moje vylíčení oné

tragédie?“

Poirot přikývl.

„A přesto stále ještě –“ zarazila se.

„Uvažujte chvíličku,“ řekl Poirot. „Kdybyste šla kolem prodavače ryb a viděla na jeho pultě vyloženo dvanáct ryb, předpokládala byste, že jsou to všechno skutečné ryby, vidíte? Ale přesto by mezi nimi mohla být jedna vycpaná.“

Slečna Williamsová zhurta odpověděla:

„Bylo by to nanejvýš nepravděpodobné – a vůbec –“

„Ach ano, nanejvýš nepravděpodobné, ale ne nemožné. Stalo se to už. Jeden můj známý položil kdysi vycpanou rybu na takový pult, aby ji srovnal se skutečnými. (Byl vycpavačem zvěře, rozumíte.) A kdybyste viděla v prosinci někde v salóne vázu s nějakými květinami z tropů, řekla byste, že jsou umělé – ale mohly by být přesto pravé – dovezené letadlem.“

„Co mají tyhle nesmysly znamenat?“ zeptala se slečna Williamsová.

„Dokázat vám, že vidíme věci opravdu jenom zrakem svého rozumu...“

5

POIROT ZVOLNIL PONĚKUD KROK, když se blížil k bloku domů proti Regent's Parku.

Vlastně, když všechno uvážil, neměl se Angely Warrenové na co ptát. Jediná otázka, kterou by jí byl rád položil, může počkat...

Ne, byla to jenom jeho nezřízená vášeň pro pořádek a symetrii, která ho sem přivedla. Pět osob – tedy také pět otázek! Tak to má být! Všechno se tím pěkně zaokrouhlí!

Nu – však ho něco napadne.

Angela Warrenová ho přivítala se žhavým zájmem.

„Vypátral jste něco? Dospěl jste k cíli?“

Poirot zvolna zakýval hlavou a vypadal při tom jako porcelánový Budha. Řekl:

„Aspoň jsem udělal značný pokrok.“

„Filip Blake?“ Bylo to něco mezi otázkou a konstatováním.

„Mademoiselle, dovolte, abych o tom dosud pomlčel. Ještě nenastal pravý okamžik. Ale přicházím vás požádat, abyste byla tak laskavá a přijela do Handcross Manoru. Ostatní již přislíbili.“

Svraštila poněkud obočí:

„Co zamýšlíte? Chcete rekonstruovat něco, co se událo před šestnácti lety?“

„Snad se na to pouze podívat z jasnějšího hlediska. Přijedete?“

Angela Warrenová řekla zvolná:

„Ach ano, přijedu. Bude zajímavé spatřit je zase všechny! Uvidím je asi nyní z jasnějšího hlediska, jak tomu říkáte, než z jakého jsem je mohla vidět tehdy.“

„A přinesete s sebou dopis, který jste mi minule ukázala?“

Angela Warrenová se zachmuřila.

„Ten dopis je jenom pro mne. Ukázala jsem jej vám, protože jsem pro to měla vážné důvody, ale nemám v úmyslu dovolit, aby jej četli cizí a lhostejní lidé.“

„Ale dáte si v tom ode mne poradit?“

„Naprostě ne. Přinesu dopis s sebou, ale budu jednat podle svého vlastního úsudku, jež si troufám považovat za stejně dobrý, jako je váš.“

„Dovolíte, abych vám položil nepatrnou otázku?“

„Oč jde?“

„Těsně před onou tragédií jste četla Hugovy Ubožáky, že ano?“

Angela na něho pohlédla s údivem. Potom řekla:

„Myslím, že ano – ach ano, četla jsem je,“ podívala se na něho s upřímnou zvědavostí. „Jak to víte?“

„Chci vám pouze dokázat, mademoiselle, že i v tak nedůležitých maličkostech jsem cosi jako čaroděj. Jsou věci, které vím, i když mi je nikdo neřekl.“

Rekonstrukce

ODPOLEDNÍ SLUNCE ozařovalo laboratoř v Handcross Manoru. Několik křesel a sedátko, které sem byly narychlo postaveny, spíše zdůrazňovaly zatuchlou prázdnotu, než ji zabydlovaly.

Poněkud rozpačitě a popotahuje se za knír hovořil Meredith Blake svým roztěkaným způsobem s Karlou Lemarchantovou. Mezi řečí prohodil: „Jste, má drahá, velmi podobná své matce – podobná i nepodobná!“

„V čem se jí podobám a v čem jsem jiná?“ zeptala se ho Karla.

„Máte její zbarvení a její pohyby, ale jste – nevím, jak to vyjádřit – jste jaksi životnější, než byla ona.“

Filip Blake se zamračeně díval z okna a bubnoval netrpělivě na sklo.

„Jaký smysl má tahle komedie? Takové krásné sobotní odpoledne –“

Hercule Poirot ho spěchal uchvácholit.

„Ach, upřímně se vám omlouvám – vím, že je to neodpuštělný hřích vás připravit o golf. Mais voyons, monsieur Blake, jde přece o dceru vašeho nejlepšího přítele. A pro ni jste jistě ochoten něco obětovat, že ano?“

Sluha ohlašoval: „Slečna Warrenová.“

Meredith jí šel vstříc, aby ji uvítal. „Je to od vás velmi hezké, Angelo,“ řekl, „že nám věnujete svůj vzácný čas. Víím, jak jste zaměstnána.“

Přivedl ji k oknu.

„Haló, teto Angelo,“ zvolala Karla. „Četla jsem dnes tvůj článek v The Times. Je báječné mít tak slavnou příbuznou.“ Ukázala na vysokého mladého muže s širokými čelistmi a s pevným pohledem šedých očí.

„To je Jan Rattery. On a já – doufáme – že se vezmeme.“

Angela Warrenová řekla: „Oh – nevěděla jsem...“

Meredith šel vstříc nové příchozí.

„Vítám vás, slečno Williamsová, po těch dlouhých letech, kdy jsme se neviděli.“

Stará vychovatelka, hubená, křehká, ale nezlomná, posla do pokoje. Pohlédla zpytavě na Poirota a pak utkvěla zrakem na vysokém mladém muži.

Angela Warrenová k ní přistoupila a řekla s úsměvem: „Připadám si zase jako školačka.“

„Jsem na vás velmi hrdá, má drahá,“ řekla slečna Williamsová. „Děláte mi čest! Tohle je Karla, že?“

Nepamatuje se asi na mne. Byla tehdy ještě příliš malá...“

Filip Blake mrzutě zamručel: „Co to má, k čertu, znamenat? Nikdo mi neřekl, že –“

„Nazval bych to: výlet do minulosti,“ řekl Hercule Poirot. „Nesednete si? Budeme aspoň připraveni, až se dostaví poslední host. Až přijde, můžeme se dát do – vyvolávání duchů.“

Filip Blake zvolal: „Co je to za bláznivý nesmysl? Nechcete snad uspořádat nějakou seanci?“

„Ne, ne. Probereme jenom některé události, které se přihodily před mnoha lety – pohovoříme si o nich a možná, že uvidíme jasněji, jak spolu souvisely. Nebojte se, naši duchové se nezhmotní!“

Filip Blake zabručel: „Absurdní vrtochy!“ – ale zarazil se, neboť se dveře právě znovu otevřely a sluha ohlašoval:

„Lady Dittishamová.“

Elsa Dittishamová vešla s oním nádechem znuděnosti a smělého sebevědomí, který byl pro ni tak příznačný. Usmála se trochu na Meredith, pohlédla chladně na Angelu a na Filipa a přešla ke křeslu u okna, které stálo poněkud dál od ostatních. Uvolnila si bohaté světlé kožešiny, které měla kolem krku, a nechala je klesnout na opěradlo. Rozhlédla se pokojem a spočinula na Karle, která si ji také prohlížela; toužila poznat, jak vypadá žena, která tak rozvrátila osudy jejích rodičů.

V Karlině mladé, vážné tváři nebyla nenávisť, jenom zvědavý zájem.

„Lituji, že jsem se opozdila, pane Poirote,“ řekla Elsa.

„Je od vás velmi laskavé, že jste přišla,“ uklonil se Poirot. Cecílie Williamsová téměř neslyšně pohrdavě Zasykla. Elsa se střetla s odporem v jejím pohledu, ale bylo jí to zřejmě dokonale lhostejné.

„Vás bych nepoznala, Angelo,“ prohodila Elsa k slečně Warrenové. „Jak je to dlouho? Šestnáct let?“

Hercule se rychle chopil příležitosti.

„Ano, již šestnáct let uplynulo od událostí, o nichž si pohovoříme, ale dovolte, abych vám napřed řekl, proč jsme se tu sešli.“

A několika prostými slovy vylíčil, jak se na něho Karla obrátila a jak se ujal svého úkolu.

Mluvil rychle, nevšímaje si stahující se bouře na Filipově obličeji ani pohoršeného a odsuzujícího výrazu Meredithova.

„Přijal jsem tento těžký úkol – a dal jsem se do práce, abych odkryl – pravdu.“

Karla Lemarchantová, schoulená do hlubokého křesla, slyšela Poirotova slova nejasně a jako z dálky. Stíníc si oči rukou, studovala potajmu patero tváří. Mohl někdo z těch pěti spáchat vraždu? Exotická Elsa, brunátný Filip Blake, drahý, vlídný, mírný Meredith, tuhá, přísná vychovatelka, chladná, učená a zdatná Angela Warrenová?

Mohla by si – kdyby se sebevíce snažila – představit někoho z nich, jak zabíjí? Ano, možná – ale byl by to docela jiný druh vraždy. Mohla by si představit Filipa Blaka, jak v záchvatu zuřivosti počne škrtit nějakou ženu – ano, takhle by se mohl stát vrahem... A mohla si představit Meredith Blaka, jak míří na zloděje revolverem – a nešťastnou náhodou stiskne kohoutek... A mohla si představit Angelu Warrenovou také s revolverem, z něhož vystřelí, ale ne nešťastnou náhodou. Věcně a neosobně – kdyby na tom záleželo bezpečí výpravy, za niž je odpovědná! A mohla si představit Elsu v nějakém fantastickém hradě, jak ze

svého lůžka, pokrytého orientálními tkaninami, zavelí někomu: „Vhodte toho bídňáka do hradního příkopu!“ Samé divoké představy – ale ani při nebláznivější fantazii si nemohla představit slečnu Williamsovou, jak někoho připravuje o život! A nejfantastičtější obraz ze všeho: „Zabila jste někdy někoho, slečno Williamsová?“

„Pokračujte ve svém početném úkolu, Karlo, a neptejte se tak pošetile. Zabíjet je velký hřích.“

Karla si pomyslela: Musím přestat myslet na takové nesmysly – vždyť je to choromyslné – a dávat raději pozor, co říká ten malý Francouz, který tvrdí, že už všechno ví.

„To byl tedy můj úkol,“ pokračoval Poirot, „dát jaksi zpáteční rychlost, vrátit se do minulosti clonou přeshlých a objevit, co se tehdy vlastně událo.“

Filip Blake vybuchl: „Všichni víme, co se událo! Předstírat něco jiného je podvod – nic než obyčejný podvod. Taháte z Karly Lemarchantové peníze pod šalebnými záminkami.“

Poirot si nepopřál rozzuřit se. Spolkl zatím urážku a řekl klidně:

„Říkáte, že všichni víme, co se událo. Mluvíte bez rozmyšlení. Přijatý názor nemusí být ještě nezbytně správný. Například přijatý názor na váš vztah ke Karolíně Cralové je, že jste ji nenáviděl. Ale každý, kdo má za mák smysl pro psychologii, může ihned postřehnout, že pravdou je pravý opak. Vzpouzel jste se této citové skutečnosti a snažil jste se nad ní zvítězit tím, že jste si ustavičně připomínal Karolininy chyby a stále jste dokazoval, že nemáte rád. Podobně – ač v opačném smyslu – tomu bylo u pana Mereditha Blaka, jehož odvěká tradiční oddanost ke Karolíně byla obecně známa. Ve svém popisu tragédie v rodině Cralových líčí sám sebe jako někoho, kdo trpěl Cralovým chováním vůči Karolíně, ale stačí číst pečlivě mezi řádky, abyste poznali, že celoživotní oddanost zvolna vybledla a že myšlenky a obavy Mereditha Blaka se počaly otáčet kolem mladé a krásné Elsy Greerové.“

Meredith zamumlal cosi nesrozumitelného a lady Dittishamová se usmála.

Poirot pokračoval.

„Zmiňuji se o těchto věcech jenom jako o příkladech, ačkoli mají také svůj význam pro vývoj událostí. Nuže tedy, vydal jsem se na cestu do minulosti, abych se dozvěděl o oné tragédii vše, co jsem se mohl dozvědět. Mluvil jsem s obhájcem Karolíny, Cralové, se státním zástupcem, se starým právním zástupcem rodiny Cralových, který byl důvěrně zasvěcen do jejich poměrů, s koncipientem, který byl u soudu po dobu procesu, s policejním úředníkem, který případ vyšetřoval – a konečně s pěti očitými svědky, kteří byli s Cralovými v době, kdy se všechno odehrálo. A ze všech těch různých výpovědí jsem si sestavil obraz – nebo spíše jakousi mozaiku ženy, která hrála v tomto dramatu hlavní úlohu. A zjistil jsem toto:

Že Karolína Cralová nikdy netvrdila, že je nevinná (kromě v onom dopise své dceři).

Že Karolína Cralová nejevila strach, když se octla na lavici obžalovaných, že se naopak chovala bez zájmu a přímo poráženecky. Ze byla ve vězení klidná a vyrovnaná. Ze v psaní, které napsala bezprostředně po rozsudku své sestře, projevila smíření s osudem, který ji stihl. A přitom podle názoru všech, s nimiž jsem mluvil (s jednou jedinou výjimkou), Karolína Cralová byla vinna.“

Filip Blake přikývl: „Ovšemže byla!“

Hercule Poirot pokračoval:

„Ale nebylo na mně, abych přijal mínění druhých. Musel jsem si je vytvořit samostatně. Musel jsem prozkoumat jednotlivé údaje a přesvědčit se, jak se srovnávají s psychologií osob tohoto dramatu. Prostudoval jsem pečlivě soudní zápisky a přiměl pět lidí, kteří byli svědky tragédie, aby mi o ní napsali své vzpomínky. Byl to pro mne velmi cenný materiál, neboť jsem v nich našel, co mi policejní zápisky nemohly dát: a) popis rozhovorů a drobných příhod, které soud nepovažoval za důležité, b) názory jednotlivců o tom, jak Karolína Cralová cítila nebo uvažovala (což zákon jako svědeckví nepřipouští), c) určité údaje, které byly policii úmyslně zamlčeny.

Dostal jsem se konečně tak daleko, že jsem mohl případ posoudit samostatně. Nebylo sporu o tom, že Karolína Cralová měla všechny důvody k vraždě. Milovala svého muže – a ten veřejně prohlásil, že ji chce opustit kvůli jiné ženě – a trpěla podle vlastního přiznání palčivou žárlivostí.

Kromě důvodů tu byly i prostředky k vraždě; v její zásuvce se našla lahvička od voňavky, v níž byly zjištěny stopy po koniinu. Na lahvičce nebyly jiné otisky prstů než její. Při výslechu přiznala, že jed vzala v laboratoři – v místnosti, kde jsme se dnes všichni sešli. Také na láhvi koniinu v laboratoři se našly její otisky prstů. Vyptával jsem se pana Mereditha Blaka, v jakém pořadí vycházeli jeho hosté z pokoje, protože jsem považoval za vyloučeno, aby se mohl někdo zmocnit jedu v přítomnosti ostatních. Hosté vyšli takto: Elsa Greerová, Meredith Blake, Angela Warrenová a Filip Blake, Amyas Crale a poslední Karolína Cralová. Kromě toho byl pan Meredith obrácen zády k místnosti a nemohl pozorovat, co se děje uvnitř. Paní Cralová měla příležitost přelít jed do lahvičky a nepochybuji, že koniinu skutečně vzala. Dostalo

se mi i nepřímého potvrzení tohoto faktu, když mi nedávno vypravoval pan Meredith Blake: ‚Vzpomínám si, jak jsem tady stál a cítil oknem vůni jasmínu.‘ Ale tehdy bylo září a jasmín před oknem byl už dávno a dávno odkvetlý. Před domem je keř obyčejného jasmínu, který kvete v červnu. Ale lahvička nalezená v zásuvce paní Cralové byla původně naplněna jasmínovou voňavkou. Považuji tedy za jisté, že paní Cralová, když se odhodlala ukrást koniinu, vyprázdnila napřed pokradmu lahvičku voňavky ze své kabelky. Vyzkoušel jsem to při své druhé návštěvě, když jsem požádal pana Blaka, aby zavřel oči a aby se snažil vzpomenout si, v jakém pořádku tenkrát jeho hosté vycházeli. Závan jasmínové voňavky z mého kapesníku povzbudil tehdy okamžitě jeho paměť – jsme totiž všichni ovlivňováni čichovými vjemy víc, než si uvědomujeme.

Přicházíme tedy k ránu onoho osudného dne. Dosud jsou všechny údaje naprosto nesporné: náhlé prohlášení slečny Greerové, že ona a pan Crale pomýšlejí na sňatek, Amyasovo potvrzení, že tomu tak je, i Karolinino hluboké zoufalství. Žádná z těchto skutečností není ověřena svědectvím pouze jediné osoby. Tohoto osudného rána dochází k výstupu mezi manžely. Bylo slyšet, jak Karolína Cralová trpce pronáší: ‚Ty a ty tvoje ženské!‘ a konečně říká: ‚Jednou tě zabiju!‘ Filip Blake zaslechl tato slova v hale a slečna Greerová je slyšela na terase otevřeným oknem knihovny. Dále prý slečna Greerová slyšela, jak Amyas domlouvá své ženě, aby byla rozumná, a jak mu paní Cralová odpovídá: ‚Než bych tě nechala té dívce – raději tě zabiju.‘ Brzo nato Amyas Crale vychází z domu a rázně vyzývá Elsu, aby s ním šla dolů do zahrady a seděla mu modelem. Elsa si jde pro svetr a odchází s ním.

Až potud je psychologicky všechno naprosto pochopitelné. Každý se chová, jak bychom to od něho mohli očekávat. Ale nyní přicházíme k něčemu, co nesouhlasí.

Meredith Blake objevil ztrátu koniinu, telefonoval bratrovi, sešli se na pobřeží a jdou kolem zahrady, kde Karolína Cralová rozmlouvá se svým manželem o Angelině odjezdu do ústavu. Tento údaj mě velmi zarazil. Muž a žena mají spolu krvavou hádku, která skončí tím, že mu žena vyhrožuje vraždou – a za dvacet minut za ním sejde dolů a začne mluvit o běžných domácích starostech.“

Poirot se otočil na Mereditha Blaka.

„Vypisujete ve svém vypravování úryvek rozhovoru, který jste zaslechl. Zněl: ‚Všechno je rozhodnuto – sám se postarám, aby si sbalila,‘ – nemýlím-li se.“

Meredith Blake odpověděl: „Ano, řekl něco podobného.“

Poirot se obrátil k Filipovi.

„Také se na to pamatujete?“

Filip Blake svraštil obočí.

„Vybavuje se mi to – teď, když jste mi to připomněl. Mluvílo se tehdy něco o nějakém balení.“

„Řekl to pan Crale – nebo paní Cralová?“

„Amyas. Karolína jenom podotkla, že to bude krutá rána pro tu dívku. Ale co na tom záleží, prosím vás? Všichni jsme věděli, že má Angela za pár dní odjet.“

„Nepochopil jste, kam mířím,“ odvětil Poirot. „Proč by se Amyas Crale měl starat o Angelina zavazadla? Proč právě on? Byla tu přece paní Cralová a slečna Williamsová a služebné. Ty se starají o takové věci – ne hlava rodiny, zvláště když je to ještě k tomu kumštýř!“

Filip Blake netrpělivě zabručel:

„Co sejde na takové hlouposti! Nemá to nic společného se zločinem.“

„Myslíte, že ne? Pro mne naopak to bylo východisko. A hned nato přišla druhá nesrovnalost. Paní Cralová, zoufalá žena s krvácejícím srdcem, která před chvílí svému muži vyhrožovala a která zřejmě pomýšlí na sebevraždu nebo na vraždu, se teď přátelsky nabídne, že svému manželovi přinese láhev chlazeného piva.“

Meredith Blake váhavě podotkl: „Na tom není nic divného, zamýšlela-li ho otrávit. Je docela přirozené, že se tak zachová. Že se bude přetvařovat.“

„Myslíte? Jed už si připravila a je rozhodnuta muže otrávit. Ale Amyas Crale má v zahradě vždycky zásobu několika lahví.“

Má-li za mák chytrosti, naleje přece jed do některé z těchto lahví, když ji nikdo neuvidí.“

„To nemohla udělat,“ namítl Meredith Blake. „Byl by jej třeba vypil někdo jiný.“

„Jenom Elsa Greerová. A nechcete přece tvrdit, když se Karolína Cralová odhodlala zavraždit svého manžela, že by si dělala výčitky, kdyby zabila také svou sokyni? Ale nepřeme se o tohle a zabývejme se fakty. Karolína Cralová slíbí Amyasovi pivo, odchází nahoru, vezme láhev ze zimní zahrady, změněné v jakýsi vinný sklep, a nese mu ji dolů. Naleje pivo, podá mu sklenici, kterou Amyas vypije a podotkne: ‚Všechno má dnes nějakou odpornou příchut‘.“

Paní Cralová se vrátí domů, obědvá a chová se jako obvykle. Vypadá pouze trochu ustaraně a

rozpačitě. To nám nijak nepomáhá. Protože nikde není psáno, že se vrahové mají chovat tak nebo onak. Někteří jsou chladnokrevní, jiní vzrušení.

Po obědě znovu odchází do zahrady. Objeví, že její muž je mrtev, a chová se, jak se lidé za takových okolností obvykle chovají. Projeví pohnutí a pošle vychovatelku zatelefonovat pro lékaře. Nyní přicházíme k něčemu, co dosud nebylo známo.“ Pan Poirot se obrátil k slečně Williamsové. „Dovolíte, abych –“

Slečna Williamsová trochu pobledla. „Nezavázala jsem vás k mlčení,“ řekla.

Klidně, ale výrazně vypravoval Poirot, co spatřila vychovatelka ve vrátkách k zahradě.

Elsa Dittishamová se zavrtěla. Podívala se upřeně na uvadlou postavičku v hlubokém křesle.

„Tohle že jste viděla?“ zeptala se nevěřícím tónem.

Filip Blake vyskočil.

„Ale to ji definitivně usvědčuje,“ zvolal. „Neodvratně a s konečnou platností!“ křičel vzrušeně.

Poirot na něho mírně pohlédl. „Ne neodvratně,“ řekl.

Angela Warrenová úsečně pronesla: „Nevěřím tomu.“

A v pohledu, který vrhla na vychovatelku, byl nepřátelský záblesk.

Meredith Blake se rozpačitě potahoval za kníry a v tváři se mu zračil údiv a lítost. Pouze slečna

Williamsová zůstala klidná. Seděla vzpřímeně v křesle a jen se jí na tvářích objevily červené skvrny.

Řekla: „Ano, to jsem viděla.“

Poirot pravil protáhlým hlasem: „Není tu ovšem jiných důkazů než vaše slova...“

„Než moje slova!“ Pohlédla na něho nezkrotnýma šedýma očima. „Nejsem zvyklá, pane Poirote, aby někdo o mých slovech pochyboval.“

Hercule Poirot se uklonil.

„Nepochybují o nich, slečno Williamsová,“ pravil. „To, co jste viděla, se událo přesně tak, jak jste to vylíčila – ta právě to, co jste viděla, mne přesvědčilo, že Karolína Cralová je nevinná – a že vinna být nemůže.“

Vysoký mladý muž s vážnou tváří poprvé promluvil: „Velmi by mne zajímalo, pane Poirote, jak to myslíte,“ řekl Jan Rattery.

Poirot se k němu obrátil. „Zajisté, že. vám vše vysvětlím. Co viděla slečna Williamsová? Ze Karolína Cralová pečlivě a úzkostlivě otírá otisky prstů z pивní láhve a přikládá na ni prsty svého mrtvého manžela.

Na pивní láhev, podotýkám. A policie nenašla v láhvi ani stopy po koniinu. V láhvi nikdy žádný jed nebyl!

Ale Karolína Cralová to nevěděla!

Ona, která byla odsouzena, že otráвила svého muže, nevěděla, jak byl otráven! Myslela, že jed byl v láhvi!“

Meredith namítla: „Ale proč –“

Poirot ho bleskurychle přerušil.

„Ano – proč? Proč se Karolína Cralová tak zoufale snažila prosadit teorii o sebevraždě? Odpověď je – musí být! – docela prostá. Protože věděla, kdo Crala otrávil, a byla ochotna udělat všechno – a všechno snést, jen aby na onu osobu nepadl stín podezření.

Nyní už nezbývá mnoho. Kdo mohla být tato osoba? Byla by Karolína Cralová chránila Filipa Blaka? Nebo Meredith? Nebo Elsu Greerovou? Nebo Cecílii Williamsovou? Ne – byl jen jeden člověk, jehož by byla kryla stůj co stůj.“ Odmlčel se: „Slečno Warrenová, přinesla-li jste s sebou poslední dopis své sestry, přečetl bych jej nyní rád nahlas.“

„Ne,“ řekla Angela.

„Ale, slečno Warrenová –“

Angela povstala. Její hlas zněl chladně jako ocel.

„Chápu úplně, kam míříte. Naznačujete, není-liž pravda, že Amyase jsem zabila já a že to má sestra věděla. Odmítám naprosto toto nařčení.“

„Ten dopis...“ řekl Poirot.

„Ten dopis byl pouze pro mne.“

Poirot pohlédl tam, kde stáli ti dva nejmladší bok po boku.

Karla Lemarchantová pravila: „Prosím té, teto Angelo, neuděláš, oč tě žádá pan Poirot?“

„Opravdu, Karlo,“ řekla trpce slečna Warrenová, „nemáš trochu smyslu pro slušnost? Byla to tvá matka – ty –“

Karlin hlas zněl jasně a vášnivě:

„Ano, byla to má matka. Proto mám právo to chtít. Mluvím za ni. Chci vědět, co je v tom dopise.“

Angela zvolna vyndávala psaní z kabelky a podala je Poirotovi.

„Kéž bych vám je nikdy nebyla ukázala!“ řekla hořce.

Odvrátila se ode všech, přistoupila k oknu a hleděla ven. Zatímco Hercule Poirot četl nahlas poslední

dopis Karolíny Cralové, houstly předvečerní stíny v rozích pokoje. Karla měla náhle pocit, že v místnosti je ještě někdo, že nabývá tvaru, naslouchá, dýchá, čeká. Pomyslela si: Je tady – má maminka je tady s námi. Karolína – Karolína Cralová je tady s námi.

Poirotův hlas zmlkl.

Za chvíli se však ozval znovu:

„Všichni se zajistě shodujete v tom, že je to prazvláštní dopis. Krásný – opravdu prazvláštní. Neboť je v něm cosi vynecháno – není v něm ani zmínky o tom, že je nevinná.“

Angela Warrenová řekla, aniž otočila hlavu:

„Nebylo toho třeba.“

„Ano, slečno Warrenová. Nebylo toho třeba. Karolína Cralová nemusela říkat své sestře, že je nevinná – protože si byla jista, že to ví – že to ví nad slunce jasněji. Karolína Cralová ji chtěla pouze utěšit a zbavit ji obav – a hlavně odvrátit ji od možné zpovědi. Opakuje znovu a znovu: všechno je v pořádku, drahoušku, všechno je v nejlepším pořádku.“

„Copak nechápete?“ řekla Angela Warrenová. „Chtěla, abych byla šťastna, toť vše.“

„Ano, chtěla, abyste byla šťastna. To je ze všeho jasně patrné. Je to její jediná starost. Má dítě, ale v této chvíli nemyslí na ně – to přišlo až později. Ne, myšlenka na sestru ji celou vyplňuje. Její sestra musí být zbavena strachu, musí mít odvalu k životu, musí být šťastná a úspěšná. A aby jí břímě vděčnosti nebylo příliš těžké, vkládá Karolína do dopisu významnou větu: Každý musí platit své dluhy. Tato věta vše vysvětluje. Vztahuje se zřetelně ke Karolinině stálé bolesti, že kdysi v záchvatu mladického vzteku hodila po své malé sestřičce těžítkem a poznamenala ji nadosmrti. Nyní konečně má příležitost svůj dluh vyrovnat. A je-li to někomu z vás útechou, řeknu tu přede všemi, že upřímně věřím, že Karolína Cralová, když takto splatila svůj dluh, nabyla většího duševního klidu a vyrovnanosti, než jaké poznala za celý život. Pro tuto víru se jí nemohly dotknout ani útrapy soudního přelíčení, ani rozsudek. Zní to divně, řekneme-li o někom, kdo byl odsouzen pro vraždu, že byl šťasten. Ale uvidíte hned, že tomu tak bylo. Uvažujte o tom, jak z Karolinina hlediska jedno s druhým přesně souvisí a jak jednotlivé příhody do sebe logicky zapadají. Začneme předchozím večerem, kdy se událo něco, co Karolině připomnělo vlastní bezuzdné mládí. Angela hodila těžítkem po Amyasovi, právě tak jako Karolína před dávnými lety. Angela v zlosti zvolala, že by byla ráda, kdyby Amyas umřel. Načež druhého dne ráno, když Karolína vstoupí do bývalé zimní zahrady, spatří tam Angelu, jak něco kutí s pivní lahví. Vzpomeňte na slova slečny Williamsové. 'Byla tam Angela – tvářila se provinile...' Slečna Williamsová se domnívala, že se tak Angela tváří proto, že jí utekla za školu, kdežto Karolína, když přistihla sestru s lahví v ruce, vysvětlovala si Angelin provinilý výraz docela jinak. Nezapomeňte, že již předtím Angela nalila nebo nasypala Amyasovi cosi do sklenice. Mohlo to tedy Karolínu snadno napadnout.

Karolína vzala láhev, kterou jí Angela podala, a odešla s ní za mužem. Nalila mu z ní a podala mu sklenici. A Amyas, když ji do sebe vlije jedním douškem, se ušklíbne a pronese onu významnou větu:

„Dnes má všechno nějakou odpornou příchut'.“

Karolínu tehdy ještě nic nenapadá – ale po obědě, když sejde dolů do zahrady a najde muže mrtvého, nepochybuje ani v nejmenším o tom, že byl otráven. Ví, že to neudělala ona. Kdo to tedy udělal? A všechno se jí náhle vybaví v hlavě jako blesk – Angeliny hrozby, Angelina tvář skloněná nad pivem, když ji tam, nic netušící, přistihly – provinilá – vinná – vinná. Proč to provedlo to dítě? Chtěla se Amyasovi pomstít? Nechtěla ho asi zabít – chtěla jen, aby mu bylo špatně, aby ho taky trochu potrápila. Nebo to udělala kvůli ní? Dověděla se, že ji chce opustit, a nenáviděla ho za to? Karolína si vzpomněla – och, jak jasně! – na vlastní neukázněné, divoké pocity v Angelině věku. A jenom jedna myšlenka ji posedla: jak Angelu zachránit. Angela měla tu láhev v ruce – jsou na ní jistě otisky jejích prstů. Rychle ji vzala a otřela ji. Jen aby lidé uvěřili, že to byla sebevražda. Jen ať se na láhvi najdou pouze Amyasovy otisky! Snažila se obemknout rukama mrtvého osudnou láhev – namáhala se zoufale, plná strachu, aby ji při tom nikdo nezastihl...

Jakmile dospějeme k tomuto bodu, uvidíme, jak do sebe všechno logicky zapadá. Její stálá úzkost o Angelu, její usilovné přání Angelu odstranit a vzdálit ji od všeho, co se dalo. Její strach, aby Angelu policie příliš podrobně nevyslýchala. A konečně její zoufalý spěch, aby Angelu poslali z Anglie dřív, než dojde k hlavnímu přelíčení. Protože se děsila toho, že se Angela zhroutí a přizná se.“

Pravda

ANGELA WARRENOVÁ se zvolna otočila od okna. Její oči, tvrdé a pohrdavé, přelétly všechny tváře, jež se k ní obrátily.

Pravila:

„Vy slepí blázni – vy všichni! Což nechápete, že kdybych to byla udělala, byla bych se ihned přiznala?“

Nebyla bych nikdy nechala Karolínu trpět za něco, co jsem spáchala sama! Nikdy!“

„Ale prováděla jste něco s onou lahví?“ řekl Poirot.

„Já? S lahví?“

„Poslyšte, monsieur,“ Poirot se otočil k Meredithu Blakovi, „píšete tady ve své zprávě, že jste zaslechl v tomto pokoji, který je pod vaší ložnicí, ráno v den zločinu nějaké zvuky.“

Blake přisvědčil.

„Ale to byla pouze kočka.“

„Jak víte, že to byla kočka?“

„Já – já si už nevzpomínám... Ale byla to kočka. Vím to docela určitě. Okno bylo otevřeno jenom natolik, že se jim mohla protáhnout pouze kočka.“

„Ale okno nebylo upevněno v té výši. Tabule se dala volně posunout dolů nebo nahoru. Někdo ji mohl vytáhnout vzhůru a dostat se do místnosti a zase ven.“

„Ano, ale já vím, že to byla kočka.“

„Viděl jste ji?“

Blake byl zmaten a odpovídal pomalu.

„Ne – neviděl jsem ji – ale přece to vím –“

„Povím vám sám, proč jste si tím tak jist. Ale napřed uvažte toto: tehdy ráno mohl někdo přijít k vašemu domu, vniknout do laboratoře, vzít si tam, pro co přišel, a zase se nepozorovaně vytratit. Kdyby byl přišel z Aldenbury, nebyl by to mohl být ani Filip, ani Cralovi. O nich všech přesně víme, co dělali. Zbývá tedy jen Angela Warrenová a slečna Williamsová, která tady byla – sám jste ji potkal.

Řekla vám, že se shání po Angele. Angela odešla časně ráno se koupat, ale slečna Williamsová ji neviděla ani ve vodě, ani na pobřeží. Mohla snadno přeplavat na druhou stranu – později, když se šla koupat s panem Filipem Blakem, také přeplavala na druhý břeh. Věřím, že se sem dostala přes zátoku, vyběhla nahoru k domu, vlezla oknem do laboratoře a vzala si z poličky to, pro co přišla.“ Angela Warrenová řekla: „Nic takového se nestalo – alespoň ne –“

„Aha!“ vyrazil vítězně Poirot. „Vzpomněla jste si! Vypravovala jste mi sama, že jste uzmula – abyste provedla Amyasovi zlomyslný kousek – ‚kočičí koření‘, jak jste je nazvala –“

„Baldrián! Ovšem,“ vskočil mu prudce do řeči Meredith.

„Znamenitě! To je, proč jste si v duchu tak jist, že ve vašem pokoji byla kočka. Cítil jste slabý, nepříjemný zápach baldriánu – a vaše podvědomí vyvolalo ve vás představu koček. Kočky se mohou po baldriánu utlouci a vlezou za ním kamkoli. Baldrián má zvlášť ohavnou příchut’ a škodolibá slečna Angela, když vás o něm den předtím slyšela vykládat, si usmyslila, že jej nasype Cralovi do piva, neboť věděla, že Amyas vypije vždycky celou sklenici jedním rázem.“

„Bylo to opravdu právě tehdy?“ pravila užaslá Angela Warrenová. „Pamatuji si přesně, že jsem baldrián vzala. Ano – a vzpomínám si, že jsem vytahovala pivo z ledničky a že tam náhle přišla Karolína a málem mě nachtýla. Ovšem že se na to pamatuji... Ale nikdy jsem tuto vzpomínku nespojovala s oním osudným dnem.“

„A docela přirozeně jste ji s ním nespojovala – protože ve vaší mysli tyto dvě události spolu nijak nesouvisely. První patřila k vašim uličnickým kouskům – a druhá byla jako výbuch pumy. Tragédie, která sjela jako blesk z čistého nebe do vašeho života a zatlačila ve vaší mysli všechny ostatní příhody do pozadí! Ale já jsem si dobře všiml, že jste řekla, když jste o tom mluvila: ‚Vzala jsem atd. atd., abych to nasypala Amyasovi do piva.‘ A neřekla jste, že jste to skutečně udělala.“

„Ne, protože k tomu nedošlo. Karolína vešla v okamžiku, kdy jsem chtěla otevřít láhev. Ach bože!“ Angela Warrenová téměř vykřikla! „Proto se Karolína – domnívala – proto si myslila, že jsem to já!“

Zarazila se a ohlédla se kolem. Potom pronesla klidně svým obvyklým, chladným hlasem: „Vy všichni si to asi také myslíte?“

Odmlčela se a pak pravila: „Já jsem Amyase nezabila. Nezemřel ani pro nějaký můj nezapný žert, ani jinak mou vinou. Kdyby tomu tak bylo, nebyla bych nikdy tak podle mlčela.“

Slečna Williamsová řekla zotra:

„Samozřejmě že ne, má drahá.“ Pohlédla na Poirota. „To si může myslet jenom blázen!“

Hercule Poirot mírně odpověděl:

„Já nejsem blázen a nemyslím si to. Já vím docela přesně, kdo Amyase zavraždil.“

Odmlčel se.

„Je vždycky nebezpečné přejímat úsudky, které se zdají zaručeně správné – a nejsou. Podívejme se zblízka na situaci v Aldenbury. Starou, známou, všední situaci. Dvě ženy a jeden muž. Považujeme za dokázané, že Amyas Crale chce opustit manželku pro tu druhou. Ale nyní vám povím pravdu: Crale nikdy

nic takového nezamýšlel.

Měl již předtím často oplétačky s ženami. Byl po nich posedlý, dokud ho to nepřešlo, ale jeho lásky neměly nikdy dlouhého trvání. Ženy, do nichž se zamiloval, byly obvykle zralé a zkušené – nečekaly od něho mnoho. Ale tentokrát to bylo jiné. Tentokrát nešlo o zralou a zkušenou ženu, nýbrž o dívku, o dívku, která podle slov Karolíny Cralové byla strašně upřímná... Zdála se snad ve svých projevech vychytralá a zkažená, ale v lásce byla dokonale naivní. Protože sama Amyase hluboce a nade všechno milovala, předpokládala, že je to u něho také tak. Ze jejich vášně potrvá celý život. Ani se ho na nic neptala. Považovala prostě za samozřejmé, že Amyas svou ženu opustí a vezme si ji.

Ale proč ji – zeptáte se – Amyas Crale nevyvedl z bludu? Moje odpověď zní: obraz! Crale chtěl obraz stůj co stůj dokončit.

Mnohým se to snad zdá neuvěřitelné – ale jen těm, kdo nevědí nic o kumštýřích. A v zásadě jsme už přijali toto vysvětlení. Tak také lépe porozumíme Cralovu rozhovoru s Meredithem. Crale přichází do rozpaků, poklepává Blakovi na rameno a optimisticky ho ujišťuje, že se všechno „vystříbí“. Neboť Amyasu Cralovi, chápejte, se zdá všechno docela prosté. Maluje obraz a je otravován tím, čemu říká dvě žárlivé bláznivé ženské – ale nepřipustí, aby mu kterákoli z nich překazila to, co pro sebe považuje za nejdůležitější na světě.

Kdyby Else řekl pravdu, bylo by po malování. Ostatně – možná že v prvním milostném zápalu prohodil, že pro ni opustí i Karolínu. Mnozí říkávají takové věci, když jsou zamilováni. Možná však, že pouze mlčky připustil, aby si to myslela. Ať si myslí, co chce! Jen ať je od ní ještě dva tři dny pokoj, aby mu klidně seděla, dokud ji nedomaluje. Pak teprve jí poví pravdu – že je mezi nimi vše skončeno. Nikdy ho pro takové věci svědomí netrápilo.

Myslím, že se zpočátku bránil ti s Elsou něco začít. Varoval ji, přiznával se, jaký je – ale Elsa žádných výstrah nedbala. Řítila se střemhlav do svého osudu. Pro muže, jako byl Crale, jsou ženy jenom kratochvílí. Kdybyste mu to byli vyčítali, byl by asi lehkomyslně prohodil, že Elsa je ještě mladá a že se z toho brzo vystůně.

Jeho žena byla skutečně jediný tvor na světě, kterého měl opravdu rád. Ale ani kvůli ní si nedělal starosti. Musí se se vším ještě na pár dní smířit! Zuřil na Elsu, že Karolíně všechno vybrebtala, ale opět si optimisticky pomyslel, že všechno dobře dopadne. Karolína mu odpustí, jako mu dosud vždycky odpustila, a Elsa – Elsa to bude musit spolknout. Pro lidi Cralova druhu jsou životní problémy tak málo složité! Ale myslím, že onoho posledního večera si přece začal dělat starosti. Pro Karolínu – ne pro Elsu. Možná že šel za ní do jejího pokoje, a Karolína s ním nechtěla ani mluvit. V každém případě však po neklidné noci ji zatáhl po snídani do knihovny a vyklopil jí, jak to skutečně je. Že byl sice do Elsy zamilován, ale že se už z toho dokonale vystonal. Že, až obraz dokončí, ji už nikdy v životě neuvidí. A na tohle mu Karolína pohoršené odpověděla: „Ty a ty tvoje ženské!“ Tato věta, jak vidíte, řadí Elsu do jedné třídy s ostatními – s těmi, které už dříve odešly svou cestou. A dodala, rozhořčena jeho chováním: „Jednou tě zabiju!“

Hněvala se na něho pro jeho nesvědomitost a krutost k Else. Když ji Filip Blake potkal v hale a zaslechl ji, jak si pro sebe mumlá: „Je to příliš ukruté,“ myslila tím na Elsin osud a na nic jiného.

Crale pak vyšel z knihovny, našel Elsu s panem Blakem a zhurta jí nařídil, aby s ním šla dolů, že chce pokračovat v práci. Netušil však, že Elsa Greerová seděla venku před oknem knihovny a vyslechla celý rozhovor. A co o něm říkala později, nebylo pravda. Jak víte, o této rozmluvě mohla vypovídat jen ona sama.

Představte si, jaká to musila být pro ni rána, když se dověděla pravdu, a k tomu ještě pronesenou tak surovým způsobem!

Meredith Blake nám sdělil, že minulé odpoledne stál, čekaje na Karolínu, až vyjde z laboratoře, zády k místnosti. Stál a hovořil s Elsou Greerovou. Z toho vyplývá, že Elsa byla obrácena tvář k pokoji a mohla dobře vidět, co Karolína kutí. A že byla jediná, která to viděla.

Viděla Karolínu, jak přelévá jed do lahvičky. Neřekla nic, ale vzpomněla si na to, když seděla před oknem knihovny. Když Amyas Crale vyšel, vymluvila se na svetr a zaběhla do Karolínina pokoje ohlédnout se po lahvičce s jedem. Věděla dobře, kde ženy nejspíš takové věci schovávají. Našla jed a dala si pozor, aby nesmazala otisky prstů na lahvičce ani na ní nezanechala svoje. Tekutinu nasála do kapátka, jímž se naplňovala tehdejší plnicí pera.

Pak se vrátila a odešla s Cralem do zahrady „u baterie“. A není pochyby, že zakrátko nato mu nalila pivo, které Amyas podle svého zvyku vypil jedním douškem.

Mezitím si Karolína všechno rozmyslela a její soucit k Else vzrostl. Když ji viděla vracet se nahoru (tentokrát skutečně pro svetr), seběhla rychle dolů a pustila se do Amyase. To, co dělá, je hanebné! Nestrpí to! Je to neuvěřitelně kruté a surové vůči té dívce. Amyas, popuzený, že byl přerušen v práci,

odsekl, že vše je už rozhodnuto – a že se postará, až bude hotov, aby se děvče odtud pakovalo. ‚Všechno je rozhodnuto – postarám se, aby se pakovala.‘

A pak bylo slyšet, že přicházejí bratři Blakové. Karolína vyšla ze zahrady a trochu rozpačitě zamumlala cosi o Angele a jejím odjezdu, s nímž má mnoho práce. Přirozeným spojením představ usoudili Filip i Meredith, že úryvky rozmluvy, které zaslechli, se týkaly Angely. Z věty ‚postarám se, aby se pakovala‘ vzniklo ‚postarám se, aby si sbalila‘.

A Elsa, se svetrem v ruce, schází dolů pěšinou, chladná a usměvavá, a znovu zaujme svou pozici na zdi ‚baterie.‘ Není pochyby, že počítala s tím, že podezření padne na Karolínu, až se lahvička se zbytky koniinu najde v jejím pokoji. Ale Karolína jí nyní hraje ještě lépe do ruky. Přináší dolů studené pivo a nalévá je manželovi. Amyas je vypije a pronese: ‚Dnes má všechno nějakou odpornou příchut‘.‘ Nevidíte, jak významná je tato poznámka? Všechno má protivnou příchut‘. Tedy už předtím jedl nebo pil něco, co mělo nepříjemnou chuť. A tuto pachut‘ má stále v ústech. A ještě něco. Filip Blake mluví o tom, že Crale poněkud vrávorál a že ho napadlo, že Amyas asi pil. Ale nejistá chůze byla prvním znamením působícího koniinu, z čehož vyplývá, že Crale požil jed dřív, než mu Karolína pivo přinesla.

A tak seděla Elsa Greerová na šedé zdi, a protože nechtěla, aby v něm vzniklo podezření dřív, než bude každý lékařský zákrok marný, hovořila s ním vesele a nenucené. A když zahlédla Meredith nahoře na lavičce, zakývala na něj rukou a kvůli němu hrála svou úlohu ještě dokonaleji. A Amyas Crale, který nenáviděl nemoci a nechtěl se poddat nevolnosti, maloval vytrvale dál, ač mu tuhly údy a jazyk vypovídal službu. Rozvalil se bezmocně na lavičku, ale mysl mu stále jasně pracovala. Shora se ozval gong a Meredith sešel do zahrady ‚u baterie‘. Myslím, že v této krátké chvíli Elsa seskočila se zdi a nakapala zbývajících pár kapek do pivní sklenice, v které byl poslední doušek neškodného nápoje. (Zbavila se kapátka cestou k domu; rozšlapala je na prášek.) Potom se setkala s Meredithem u vrátek. Člověk, který vychází ze stínu do prudkého slunce, bývá jako oslepen. Meredith neviděl jasně – zahlédl jen svého přítele, jak se po svém zvyku rozvaluje na lavičce, a viděl, jak se jeho zrak odtrhuje od obrazu s jakýmsi zlobným úšklebkem. Kolik Amyas věděl nebo vytušil? Nelze říci, co se v něm odehrávalo, ale jeho ruka a jeho oči byly přesné a pravdivé.“ Hercule Poirot ukázal na obraz na stěně. „Měl jsem vše pochopit, jakmile jsem spatřil tento portrét. Neboť je to podivuhodný obraz. Je to obraz vražednice, kterou malovala její oběť – je to obraz dívky, která pozoruje, jak její milenec umírá...”

Epilog

V TICHU, KTERÉ NASTALO – v zděšeném a vyjeveném tichu – uhasínal zvolna západ slunce. Poslední paprsek se rozplynul, ozářiv napřed tmavou hlavu a světlé kožeshiny ženy, která seděla poblíž okna.

Elsa Dittishamová se pohnula a promluvila:

„Odvedte je pryč, Meredith. Nechte mě tu o samotě s panem Poirotem.“

Seděla bez hnutí, dokud se za ostatními nezavřely dveře. Pak řekla: „Jste nesmírně chytrý, vidíte?“

Poirot neodpověděl.

„Co ode mne očekáváte? Ze se přiznám?“

Zavrtěl hlavou.

Elsa pokračovala:

„Máte pravdu. Nemám ani nejmenší úmysl udělat něco takového. Ale na tom, co tady spolu mluvíme, nezáleží. Protože to jsou jen vaše slova proti mým slovům.“

„Zajisté.“

„Ráda bych věděla, co zamýšlíte?“

„Udělám vše, co bude v mé moci, abych vynutil na příslušných místech posmrtný osvobozující rozsudek pro Karolínu Cralovou.“

Elsa se zasmála. „Jak je to absurdní,“ řekla, „dostat milost – a ještě k tomu po smrti – za něco, čeho jsme se nedopustili!“ Potom dodala: „A co se mnou?“

„Přednesu své výklady povolaným činitelům. Rozhodnou-li se podat proti vám žalobu, nechť zakročí. Ale přiznám se vám, že v mých závěrech není dosti hmatatelných důkazů proti vám – je to jen logický úsudek, žádná fakta. Kromě toho nebudou mít ti pánové mnoho chuti stíhat trestně někoho z vaší společenské vrstvy, nebudou-li si úplně jisti úspěchem.“

„Je mi lhostejné, co se se mnou stane,“ řekla Elsa. „Snad kdybych seděla na lavici obžalovaných a bojovala o svůj život – snad bych pociťovala nějaké vzrušení. Snad bych se z toho dokonce těšila.“

„Ale váš manžel ne.“

Pohlédla na něho udiveně.

„Copak myslíte, že mi za mák záleží na tom, co cítí můj muž?“

„Ne. Nemyslím. Nemyslím, že jste se vůbec někdy v životě starala o to, co cítí ti druzí. Kdybyste se byla

starala, byla byste šťastnější.“

Elsa řekla ostře:

„Proč mne chcete litovat?“

„Protože se, mé dítě, máte ještě mnoho co učit.“

„Čemu se mám učit?“

„Všemu, co cítí dospělí lidé – soucitu, ohledům, porozumění. Jediné, co máte – a co jste kdy znala – je láska a nenávist.“

„Viděla jsem Karolínu brát koniín,“ pravila Elsa. „Domnívala jsem se, že chce spáchat sebevraždu. Bylo by to usnadnilo situaci. A pak, druhého dne ráno, jsem se dozvěděla pravdu. Řekl jí, že mu na mně záleží jako na zlámané grešli – že o mě stál, ale že ho to přešlo. Jak domaluje obraz, že se postará, abych vypadla. Řekl jí, že se nemá vůbec pro co trápit.“

A ona – ona mne litovala... Chápete, co to ve mně způsobilo? Našla jsem ten jed a dala jsem mu jej a pozorovala jsem, jak umírá...”

Rozhodila paže.

„Nechápala jsem, že vraždím samu sebe, ne jeho! Potom jsem ji viděla, jak se zmítá v soudních osidlech – a to také selhalo – nemohla jsem ji poranit – byla lhostejná – unikala tomu všemu – byla stále jako duchem nepřítomna. Ona i Amyas – oba unikli – odešli někam, kde jsem na ně nemohla. Ale nezemřeli. Já jsem zemřela.“

Elsa Dittishamová vstala. Odcházela přes pokoj ke dveřím. Opakovala:

„Já jsem zemřela...”

V hale minula dva mladé lidi, jejichž společný život právě začínal.

Šofér otevřel dvířka automobilu. Lady Dittishamová usedla a šofér jí obalil kolena kožešinovou pokrývkou. Jedno malé jubileum

LETOS JE TOMU DESET LET, co u nás vyšlo první poúnorové vydání téhle knížky: jí se prakticky protrhla železná opona, kterou estetická dogmata zdanovismu uzavřela svět anglosaské detektivky českému čtenáři. Kníratý hypochondr Poirot vtáhl na panenskou půdu domácí literatury, vydělal (od té doby) státní kase pár miliónů, a třebaže nás po jeho příchodu (stejně jako před ním) došlo sem tam k nějaké té vraždě, nikdy při tom pachatelé nepoužili fantastických receptů paní Christie. Malinký detektiv, lámající angličtinu (a občas i češtinu), se potom na našich knihkupeckých pultech objevil ještě několikrát v románech Smrt staré posluhovačky, Vražda v Orient-expressu a Vraždy podle abecedy, v řadě porůznu otištěných povídek a v divadelní hře Pan Poirot zasahuje. V povídkách a v jednom filmu (Je to vražda, řekla) vystoupilo i jiné dítko paní Agathy, podšitá slečna Marplová, v jedné povídce otištěné kdysi v Hostu do domu i její nejmysterióznější hrdina, záhadný pan Quinn, a diváky českých divadel naplnula autorka ještě krvavými záhadami Deseti malých černoušků a Pasti na myši. A nestalo se víc, než že se statisíce lidí dobře pobavily.

Přesto, když se M. Poirot u nás nesměle představoval, zaštiťovali afficionados jeho příchod dobře se hodícím citátem jiné milé, avšak sovětské dámy, paní Šagiňanové: která se prý o anglické společnosti dozvěděla z Agathy Christie víc než z desítek „vážných románů“. Byli jsme paní Margaritě vděční za tuto lest nutnou v boji s ponurými policajty realismu a věděli jsme, že ona ví o anglické společnosti mnohem víc, než jí mohly dát eskapády geniálního Belgičana. Neboť anglická skutečnost se v románech sympatické korpulentní Angličanky obrází jen v obrysech idealizovaného schématu, protože ideálem ani metodou Christie není realismus.

Agatha Christie se narodila roku 1891 v Torquay v Devonu, otec byl Američan, ale brzy umřel a úzkostlivá matka vychovávala dceru výhradně doma. Probudila v ní silné umělecké zájmy, a Agatha pak rok studovala operní zpěv v Paříži. Když vypukla první světová válka, vdala se za mladého důstojníka Archibalda Christieho a sama nastoupila službu v torquayské nemocnici jako dobrovolná ošetřovatelka raněných – což, jak se ukázalo, byl krok pro mladou vlastenku osudový. Po vyčerpávajících službách v nemocnici se totiž osvěžovala četbou detektivek a tak nejlépe poznala jejich zvláštní cenu pro jisté životní situace. Roku 1920 vydala svůj první román s belgickým detektivem na penzi Herculem Poirotem Tajemná aféra v Stylesu a pak už pravidelně následovaly ostatní. Roku 1927 se rozvedla a roku 1930 se znovu vdala za archeologa Mallowana, s nímž navštívila odlehlá archeologická pracoviště V Africe, a v Asii a přenesla v ta místa i některá dobrodružství pana Poirota. Detektivkám zůstala věrná celý život a píše je – přes starozákonní věk – dodnes. Jenom snad dvakrát si odskočila do hájemství vážné literatury, v románech Absent in the Spring (1944) a The Rose and the Yew Tree (1948), a to ještě pod pseudonymem Mary Westmacott.

Její koncepce detektivky vyžrála v době největšího rozmachu anglické kombinační školy a představuje

také jeden z jejích inteligentních vrcholů. Spojuje v sobě ryzí tradici (např. v excentrických postavách detektivů Poirota, slečny Marplové aj.) a provokativní – ale pouze zdánlivé – porušování tradice v některých neortodoxních postupech.

Do té kategorie spadá skandál s románem Vražda milionáře Ackroyda, snad vůbec nejproslulejší aféra v historii žánru, která jistě uspíšila formulování proslulého desatera pravidel Pátera Knox, jímž se vlastně uzavírá klasické období anglické detektivky: teprve potom přišli skuteční rušitelé tradice ve smyslu novátorství: Anthony Berkeley (Erancis Iles), Sayersová zralého období a Američané drsné školy.

Vyprávěč historie o Ackroydovi, z něhož se nakonec vyklubal vrah, jistě Knox inspiroval ke kategorickému: pachatel nesmí být nikdo, jehož myšlenky bylo umožněno čtenáři sledovat – a román tehdy rozdělil detektivní obec na zuřivé odpůrce, vedené proslulým S. S. Van Dinem, a vášnivé obhájce, za něž promluvila Dorothy Sayersová slovy: Text Agathy Christie obsahuje všechny potřebné údaje. Čtenář by měl být schopen uhádnout zločince, je-li dost bystrý, a od autora nikdo nemůže žádat víc. Koneckonců je čtenářovou povinností mít se na pozoru a podezřívat, právě tak jako dobrý detektiv, každého.

Sayersová tedy rozpoznala, že přes zdánlivé obrazoborectví zde nejde o „zrušení“, ale o „naplnění zákona“; že jde-li o experiment, pak je to experiment v rámci tradice, jímž má být tradice pouze osvěžena zdravou dávkou epatismu.

A to potvrdil čas: jak plynul, Christie se stávala přímo fyzickým ztělesněním této specifické tradice, půvabným anachronismem, jenž snad pro svou důslednost a pro neúnavnou fantazii stárnoucího, ale nikoli sklerotizujícího mozku nepřestává zajímat a těšit čtenáře; Angličani si dodnes nedovedou představit vánoce bez nového románu Christie, a devětasedmdesátiletá autorka je dodnes nezklamala – poslední eskapáda slečny Marplové, V Bertramově hotelu, vyšla před vánocemi 1967. Tu a tam – jako právě v tomhle posledním románu – pronikne sice do petrifikovaného světa dobré staré zločinné Anglie rušivý prvek současnosti (cynismus mládeže, poznání, že jisté staré hodnoty anglického způsobu života se proměnily v pouhou turistickou atrakci apod.), ale vcelku zůstává svět paní Agathy půvabným loutkovým divadlem, na jehož jevišti nás nestrhují tragické lidské osudy ani psychologická dramata, ale baví nás a těší pohyby loutek, za jejichž nitky chytře tahá schopná a silná ruka, vedená inteligentním mozkiem, který si je vymyslel (Marjorie Nicholsonová).

Je to čirá zábava, čirý oddych v únavě a po práci, provedený s velkou mírou vkusu a s nemalou literární obratností. A je v něm kus nostalgie nad světem, jehož „krvavé“ problémy byly tak neskonale prosté, domácké, tak nesmírně neděsivé ve srovnání s problémy, před nimiž stojí dnešní reálný svět. Paní Agatha nikdy nic nepředstírala: poznala pravou, nikoli iluzorně literární cenu detektivky pro lidi v jistých životních situacích, a zasvětila život téhle zvláštní formě služby veřejnosti. Estéti nad ní mohou ohrnovat nos; čtenáři ji čtou a jsou jí vděční. Koneckonců jeden z mála skutečných kumštýřů detektivky, Raymond Chandler, napsal: Ukažte mi člověka, který nesnáší detektivky, a já vám ukážu hlupáka; možná chytrého hlupáka, ale přesto hlupáka.

JOSEF ŠKVORECKÝ
AGATHA CHRISTIE
PĚT MALÝCH PRASÁTEK

KAPKA
knihovna pro každého svazek 107

Z anglického originálu Five Little Pigs přeložila Ma-Fa
Doslov napsal Josef Škvorecký
Obálku s kresbou K. Teissiga navrhl a graficky upravil Miloslav Fulín
Vydala Mladá fronta jako svou 2743. publikaci
Odpovědná redaktorka Ema Rozgonyiová
Technická redaktorka Marie Melčová

Vytiskl Mír, novinářské závody, n. p., závod I,
Praha 1, Václavské nám. 15
AA 11,60. VA 11,83
Vydání 2. Praha 1969
220 stran. 602/22/8.5

23-014-69 13.34

Cena brož. výtisku Kčs 14, –

– 1 –